

**Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
mesta Trenčín na roky 2023 -2029**

s výhľadom do roku 2050

(Program rozvoja mesta Trenčín 2023+)

V Trenčíne dňa 15.12.2022

Spracovateľ pôvodného dokumentu :

Mesto Trenčín
Mierové námestie 2
911 64 Trenčín

Zodpovedný riešiteľ :
Mgr. Renáta Kaščáková
špecialista pre strategický rozvoj,
útvár hlavného architekta MsÚ Trenčín

Externí odborníci :
Prof. Ing.arch. Maroš Finka, PhD.
Ing. Vladimír Ondrejčka, PhD.
Mgr. Silvia Ondrejčková, PhD.
Ing. Ľubomír Jamečný, PhD.
Ing. Milan Husár, PhD.
Ing. Marián Špacír
Mgr. Stanislava Brnkaľáková, PhD.
Ing.arch. Martin Baloga, PhD.
Ing. Iveta Niňajová, PhD.
Ing. Miroslav Švec
Ing. Viktor Nižňanský, PhD.

Spracovateľ aktualizácie :

Centrum priestorových a technických štúdií, o.z.
Obchodná 68, 811 06 Bratislava
IČO: 30858364

Zodpovedný riešiteľ :
Mgr. Renáta Kaščáková

Riešitelia :
Ing. Vladimír Ondrejčka, PhD.
Mgr. Renáta Kaščáková
Prof. Ing.arch. Maroš Finka, PhD.
Ing. Milan Husár, PhD.
Ing. Ľubomír Jamečný, PhD.
Veronika Kvaková
Václav Belický

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	7
POSLANIE DOKUMENTU PRM TRENČÍN 2023 -2029.....	8
1 ANALYTICKÉ VÝCHODISKÁ.....	9
1.1 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA	10
Rozvojový potenciál a ľudské zdroje	10
Ekonomika územia	15
Ekonomika samosprávy	17
Bývanie a bytový fond	19
Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra.....	20
Komunitný život	34
Identita	36
1.2 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA	36
Základná charakteristika mesta z pohľadu širších vzťahov	37
Doprava	38
Technická infraštruktúra	46
Urbánna bezpečnosť	49
Limity využitia územia.....	50
1.3 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA	53
Ekosystémové prvky.....	53
Fauna a flóra	55
Ovzdušie	56
Voda	57
Pôda a lesný fond.....	57
Hluk	59
Žiarenie (radón).....	59
Odpadové hospodárstvo (systém zberu, zberné dvory, separácia, recyklácia).....	60
Ochrana životného prostredia (prvky ÚSES resp. MÚSES v území).....	64
Limity využitia územia (prírodno-environmentálne limity, NATURA, biotopy, biocentrá, biokoridory, národná sieť chránených území).....	68
1.4 ANALÝZA REALIZOVANÝCH STRATÉGIÍ	68
1.5 POŽIADAVKY A OČAKÁVANIA STAKEHOLDEROV	72
Verejná diskusia - workshopy.....	72
Kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva mesta	72
1.6 ANALÝZA REALIZÁCIE DOTERAJŠÍCH OPATRENÍ - ODPOČET PLNENIA PRM 2016 – 2022.....	74
1.7 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VÝCHODÍSK	89
2 STRATEGICKÁ ČASŤ	90
2.1 VÍZIA MESTA TRENČÍN	91
2.2 GLOBÁLNY CIEĽ.....	92
2.3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA TRENČÍN.....	93
Špecifický cieľ 1 Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika	93
PRIORITA 1.1 – OTVORENÉ MESTO	94
PRIORITA 1.2 – EFEKTÍVNE ZHODNOCOVANIE ZDROJOV.....	94
Špecifický cieľ 2 – Udržateľná mestská mobilita	95
PRIORITA 2.1 – EKOLOGIZÁCIA DOPRAVY	96
PRIORITA 2.2 – INTEGROVANÁ DOPRAVNÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	96
Špecifický cieľ 3 – Udržateľná kvalita života a zdravé sídelné prostredie.....	96
PRIORITA 3.1 – SLUŽBY OBYVATEĽOM.....	96
PRIORITA 3.2 – ZELENÁ A MODRÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	97
Špecifický cieľ 4 – Moderné životaschopné mesto	98
PRIORITA 4.1 – KĽÚČOVÁ INFRAŠTRUKTÚRA PRE EHMK 2026.....	99
PRIORITA 4.2 – SOCIÁLNE INOVÁCIE A EXPERIMENTY	99
3 PROGRAMOVÁ ČASŤ - OPIS ROZVOJOVEJ STRATÉGIE	102
Priorita 1.1 – Otvorené mesto	103
OPATRENIE 1.1.1 INTELIGENTNÉ NÁSTROJE RIADENIA, PARTICIPÁCIE A KOMUNIKÁCIE MESTA (E-GOVERNMENT)	103

Priorita 1.2 – Efektívne zhodnocovanie zdrojov	107
OPATRENIE 1.2.1 ZNIŽOVANIE ENERGETICKEJ NÁROČNOSTI BUDOV A VYUŽÍVANIE OBNOVITELNÝCH ZDROJOV ENERGIIE	107
OPATRENIE 1.2.2 RECYKLÁCIA A OPĀTOVNÉ VYUŽÍVANIE ODPADOV	108
Priorita 2.1 – Ekologizácia dopravy	109
OPATRENIE 2.1.1 ROZVOJ PEŠEJ DOPRAVY A BEZPEČNÝ VEREJNÝ PRIESTOR	109
OPATRENIE 2.1.2 CYKLISTICKÁ DOPRAVA A MIKROMOBILITA	112
OPATRENIE 2.1.3 AUTOMOBILOVÁ A STATICKÁ DOPRAVA	113
Priorita 2.2 – Integrovaná dopravná infraštruktúra	115
OPATRENIE 2.2.1 VEREJNÁ DOPRAVA A INTELIGENTNÉ DOPRAVNÉ SYSTÉMY	115
OPATRENIE 2.2.2 MULTIMODALITA A MESTSKÁ LOGISTIKA	116
Priorita 3.1 – Služby obyvateľom.....	117
OPATRENIE 3.1.1 ZDRAVÉ MESTO TRENČÍN PRIPRAVENÉ ČELIŤ SOCIÁLNYM A ZDRAVOTNÝM VÝZVAM (PANDÉMIE, CIVILIZAČNÉ CHOROBY, STARNUTIE, SOCIÁLNA ODKÁZANOSŤ, VYLÚČENOSŤ A POD.)	117
OPATRENIE 3.1.2 ROZVOJ MESTA A BÝVANIE.....	118
OPATRENIE 3.1.3 REALIZÁCIA PRVKOV URBÁNEJ BEZPEČNOSTI.....	118
OPATRENIE 3.1.4 PODPORA ŠPORTU, MLÁDEŽE, KULTÚRY A VZDELÁVANIA.....	118
Priorita 3.2 – Zelená a modrá infraštruktúra	120
OPATRENIE 3.2.1 ZVYŠOVANIE RETENČNEJ SCHOPNOSTI ÚZEMIA MESTA	120
OPATRENIE 3.2.2 KVALITNÉ SÍDELNÉ PROSTREDIE	121
Priorita 4.1 – Kľúčová infraštruktúra pre EHMK 2026	123
OPATRENIE 4.1.1 REVITALIZÁCIA ULÍC A VEREJNÝCH PRIESTOROV	123
OPATRENIE 4.1.2 OBNOVA KULTÚRNYCH BUDOV	125
Priorita 4.2 – Sociálne inovácie a experimenty	127
OPATRENIE 4.2.1 IMPLEMENTÁCIA PROGRAMOV PROJEKTU TRENČÍN – EURÓPSKE HLAVNÉ MESTO KULTÚRY 2026	127
OPATRENIE 4.2.2 OÁZY ZVEDAVOSTI	128
4 FINANČNÝ PLÁN	130
5 IMPLEMENTAČNÁ ČASŤ	136
5.1 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE	137
5.2 MONITOROVANIE A HODNOTENIE.....	138
5.3 AKČNÉ PLÁNY IMPLEMENTÁCIE PHRSR	138
6 PRÍLOHY	140

ÚVOD

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Trenčín pre roky 2023-2029 s výhľadom do roku 2050 (ďalej aj „PHRSR“) predstavuje aktualizáciu pôvodného Plánu rozvoja mesta Trenčín (ďalej aj PRM“) pre roky 2016 – 2022 s výhľadom do roku 2040. Jeho vypracovaním Mesto Trenčín deklaruje pretrvávajúci záujem o udržateľný rozvoj územia s dôrazom na kvalitu života, atraktivitu územia a o koordináciu s relevantnými kľúčovými aktérmi (stakeholdermi) územia.

PRM Trenčín je vypracovaný v zmysle zákona č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v aktuálnom znení, v súlade s odporúčanou **Metodikou tvorby a implementácie PHSR regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí** Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR pre programové obdobie po roku 2020 a v súlade s **Metodikou a inštitucionálnym rámcom tvorby verejných stratégií**, ktorá bola schválená Uznesením vlády SR č. 197/2017 z 26. apríla 2017.

Pri jeho vypracovaní mesto nadväzuje na pôvodne zvolený inovatívny prístup k tvorbe PRM, v ktorom v tom čase verejnosť vyjadrila svoje súčasné potreby i požiadavky na budúci rozvoj mesta, jednak prostredníctvom verejných diskusií osobitne zameraných na jednotlivé špecifické problematiky rozvoja mesta, jednak prostredníctvom dotazníkového prieskumu zameraného na otázky kvality života v meste Trenčín. Tieto požiadavky boli pri tvorbe pôvodného PRM zosumarizované a prihliadalo sa na ne.

Tieto požiadavky a zároveň definovanie potrieb územia a očakávaní obyvateľov aktualizuje súčasný dokument. Reflektuje doterajšie výsledky implementácie PRM 2016-2022 ako aj výsledky procesu participácie pod názvom „Trenčín si Ty“, ktorý je kontinuálne prítomný v meste Trenčín od roku 2011 a výstupy z neho sa stávajú jednými z podkladov aj pre nadväzujúce strategické dokumenty mesta ako napríklad územný plán centrálnej mestskej zóny, ktorý sa stal územným priemetom PRM Trenčín v centrálnej časti mesta, Plán udržateľnej mobility, Stratégia adaptácie mesta Trenčín na klimatickú zmenu, Stratégia pre kultúrne a kreatívne odvetvia mesta Trenčín 2021-2030, Koncepcia rozvoja školstva 2021-2026, Koncepcia rozvoja práce s mládežou 2021-2028, Komunitný plán, SMART stratégia, či projekt kandidatúry mesta Trenčín na titul Európske hlavné mesto kultúry 2026, ktorým mesto uspelo pri jeho zisku na konci roka 2021. Všetky tieto súvislosti vstupujú ako nové skutočnosti do zhodnotenia doterajšieho plnenia a aktualizácie špecifických cieľov, priorít, opatrení a aktivít pôvodného PRM a sú predmetom tohto dokumentu.

Tento strategický dokument vypracovalo Centrum priestorových a technických štúdií, o.z. Obchodná 68, 811 06 Bratislava v spolupráci s Mestom Trenčín.

POSLANIE DOKUMENTU PHRSR TREŇČÍN 2023 -2029

Poslaním PHRSR Trenčín je overiť a potvrdiť zadanú víziu a aktualizovať k nej prislúchajúcu stratégiu rozvoja, ktorá by prostredníctvom implementácie konkrétnych opatrení a aktivít výrazne prispela k rozvoju lokálnej ekonomiky a kvalite života obyvateľov.

Zameriava sa najmä na podporu rozvoja konkurencieschopnosti, partnerstiev, hospodárskych klastrov, podporu inovácií a rozvoj talentov, podporu rozvoja cestovného ruchu, na celkový rozvoj kvality života obyvateľov, zlepšenie ekosystémových služieb, ako aj celkového manažmentu územia so špeciálnym dôrazom na rozvoj centra mesta – jeho prepojenie s nábrežím a riešenie dopravy, čo v konečnom dôsledku povedie k nárastu počtu obyvateľov a posilňovaniu pozície mesta Trenčín, ako regionálneho lídra.

Naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po jednotlivé opatrenia a aktivity sa uskutočňujú v časovom a finančnom harmonograme, ktorý je flexibilný – so schopnosťou v každom čase operatívne zareagovať na aktuálny stav technických, finančných či inštitucionálnych možností ich zabezpečenia.

V tomto zmysle je PRM Trenčín naďalej **otvoreným dokumentom, pripraveným kontinuálne reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadnej zmene scenára rozvoja mesta, plynúcej tak z prostredia mesta, ako i okolitého prostredia**. Táto flexibilita je dosahovaná postupmi definovanými v implementačnej časti dokumentu. **Predmetom tejto aktualizácie je zhodnotenie doterajšieho procesu implementácie navrhovaných opatrení a ich aktualizácia do ďalšieho obdobia s ohľadom na súčasnú situáciu a stav rozvoja mesta.**

1 Analytické východiská

1.1 SOCIO-EKONOMICKÁ ANALÝZA

Táto kapitola obsahuje informácie o základných demografických, ekonomických a sociálnych východiskách, ktoré zohrávajú úlohu pri rozvoji obce. Údaje boli aktualizované na základe zdrojov dostupných v čase spracovania dokumentu.

Rozvojový potenciál a ľudské zdroje

V tejto časti sú opísané demografické údaje a trendy a štruktúra ľudských zdrojov na základe relevantných ukazovateľov.

Vývoj počtu obyvateľov - mesto Trenčín, okres Trenčín a sledované vybrané obce

Tabuľka č.1 : Vývoj počtu obyvateľov v meste Trenčín, v okrese Trenčín a vo vybraných sledovaných obciach (údaje k 31.12.)

Územie	2011	2015	2020	2021	nárast/pokles	
					2015-2020	2011-2021
Mesto Trenčín	55 832	55 698	55 416	54 458	-282	-1 374
Okres Trenčín	113 261	113 945	114 837	113 516	892	255
Sledované vybrané obce (Soblahov, Skalka nad Váhom, Trenčianska Turná, Trenčianske Stankovce a Zamarovce)	12 389	12 858	13 711	13 737	853	1 348

Zdroj : ŠÚ SR, 2022, vlastné spracovanie

Vývoj počtu obyvateľov ukazuje na klesajúci počet obyvateľov mesta Trenčín. V celom období medzi dvomi sčítaniami obyvateľstva (2011-2021) ide o pokles počtu obyvateľov mesta Trenčín o **1 374** obyvateľov.

Z pohľadu rozvoja mesta je žiadúce sledovať vývoj počtu obyvateľov nielen v samotnom meste Trenčín, ale aj v rámci celého okresu Trenčín, osobitne susediacich obcí. Z tohto pohľadu stojí za povšimnutie fakt, že kým počet obyvateľov mesta Trenčín má klesajúcu tendenciu, okres Trenčín ako celok zaznamenáva naopak rastúci trend. Najintenzívnejší **nárast** počtu obyvateľov okresu sme zaznamenali medzi rokmi 2015-2020, a to o **892 obyvateľov**, pričom však samotné mesto Trenčín v rovnakom období zaznamenalo **úbytok** počtu obyvateľov o **282 obyvateľov**.

Celkovo v období medzi dvomi sčítaniami obyvateľstva (2011-2021) sme v rámci okresu Trenčín zaznamenali **nárast** počtu obyvateľov o **255 obyvateľov**, pričom mesto Trenčín za toto obdobie zaznamenalo **pokles** počtu až o spomínaných **1 374 obyvateľov**.

Analyzujúc vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých obciach okresu Trenčín možno ďalej skonštatovať, že najväčší nárast spomedzi všetkých obcí zaznamenávajú obce susediace s mestom Trenčín : Soblahov, Trenčianska Turná, Zamarovce + Skalka nad Váhom, Trenčianske Stankovce a Trenčianska Turná. Vývoj počtu obyvateľov v týchto obciach jednotlivo uvádza nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č.2 : Vývoj počtu obyvateľov v jednotlivých vybraných obciach v susedstve mesta Trenčín (údaje k 31.12.)

Obec	2011	2015	2020	2021	rozdiel (nárast) :	
					2015-2020	2011-2021
Soblahov	2 169	2 248	2 441	2 411	193	242
Skalka nad Váhom	1 144	1 173	1 177	1 176	4	32
Trenčianska Turná	3 116	3 232	3 540	3 556	308	440
Trenčianske Stankovce	3 089	3 202	3 378	3 405	176	316
Zamarovce	860	988	1 155	1 168	167	308
Spolu	12 389	12 858	13 711	13 737	853	1 348

(Zdroj : ŠÚ SR, 2022)

Uvedené obce od sčítania obyvateľstva v roku 2011 až po súčasnosť zaznamenávajú kontinuálny nárast počtu obyvateľov. Ako ukazuje tabuľka vyššie, v porovnávaných rokoch 2015-2020 nárast počtu obyvateľov v týchto obciach predstavoval úhrnom **853 obyvateľov** a v celom období medzi dvomi sčítaniami obyvateľstva (2011-2021) išlo o nárast počtu obyvateľov úhrnom až o **1 348 obyvateľov**. Ide o približne rovnaký počet ako bol v rovnakom období sledovaný úbytok mesta Trenčín.

Z uvedených údajov je možné vyvodiť záver, že úbytok počtu obyvateľov mesta Trenčín nie je len dôsledkom odchodu obyvateľov do zahraničia (za štúdiom či prácou), ktorý je považovaný za všeobecný trend v rámci Slovenska, ale tiež (a možno najmä) ich usídľovaním v okolitých obciach so všetkými znakmi ďalšieho všeobecne sledovaného javu suburbanizácie.

Jedným z cieľov PHRSR je preto **zvrátiť trend suburbanizácie** a zlepšením kvality života, služieb a celkových podmienok pre život, prácu i voľný čas v meste Trenčín poskytnúť dostatočné **motivácie pre založenie trvalého pobytu** na jeho území jednak pre jeho vlastných obyvateľov, jednak pre novopríchádzajúcich obyvateľov.

Prírastok obyvateľstva

V nasledujúcej tabuľke je znázornený pohyb obyvateľov v prirodzenom a celkovom prírastku. Tieto prírastky vyjadrujú vzťah medzi natalitou a mortalitou a zároveň medzi migrujúcim obyvateľstvom (mechanický pohyb). V meste Trenčín je možné vidieť, že počet obyvateľov pomaly klesá a celkový prírastok je kolísavý. Údaje poskytol štatistický úrad zo sčítania obyvateľov, bytov a domov a webové stránky mesta.

Tabuľka č.3: Prirodzený a celkový prírastok obyvateľstva v rokoch 2015-2021

Rok	Počet obyvateľov obce (k 31.12.)	Prirodzený pohyb		Mechanický pohyb		Sumárne		Celkový prírastok
		narodení	zomrelí	príťahovaní	odsťahovaní	PP	MP	
2016	55 593	502	500	806	911	2	-105	-103
2017	55 537	520	525	875	926	-5	-51	-56
2018	55 333	499	610	796	898	-111	-102	-213
2019	55 383	536	558	885	810	-22	75	53
2020	55 416	532	645	934	786	-113	148	35
2021	54 458	521	730	790	856	-209	-66	-275

Zdroj : ŠÚ SR, 2022

Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia a veku

Kým v rokoch 2009-2015 bol v území pomer mužov a žien 47,8 % mužov k 52,2% žien, v rokoch 2015-2021 sa pomer posunul v mierny prospech mužov na 47,92% mužov k 52,08 % žien.

Tabuľka č.4: Štruktúra obyvateľstva podľa pohlavia 2021

Rok	Počet obyvateľov obce (k 31.12.)	z toho	
		muži	ženy
2015	55 698	26 675	29 023
2016	55 593	26 656	28 937
2017	55 537	26 628	28 909
2018	55 333	26 517	28 816
2019	55 383	26 540	28 843
2020	55 416	26 546	28 870
2021	54 458	26 078	28 380
2022 (k 1.1.)	54 280	25 890	28 390

Zdroj : ŠÚ SR, www.trencin.sk, 2022

Vo vývoji počtu obyvateľov sledujeme pretrvávajúci trend starnutia populácie, o čom svedčí aj tabuľka nižšie ukazujúca počet obyvateľov v jednotlivých fázach veku, kde prevažuje obyvateľstvo v poproduktívnom veku nad obyvateľstvom v predproduktívnom veku.

Index populačnej dynamiky, čo je pomer predproduktívnej zložky obyvateľstva k poproduktívnej zložke, hovorí o regresívnom type populácie. Index starnutia, ktorý vyjadruje pomer počtu osôb v poproduktívnom veku na počet osôb v predproduktívnom veku má naopak stúpajúci dlhodobý trend a v roku 2021 dosiahol 157 %.

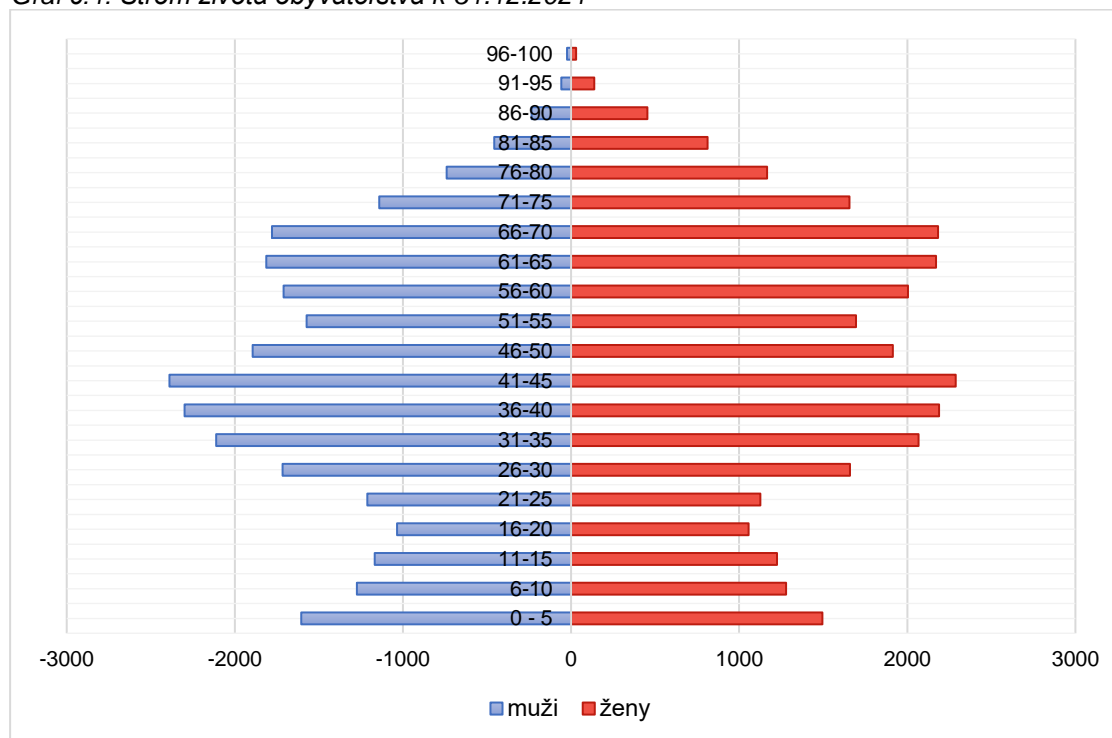
Tabuľka č.5 : Veková štruktúra obyvateľstva v roku 2021

Predproduktívny vek	Produktívny vek	Poproduktívny vek	Index populačnej dynamiky %	Index starnutia %
7 491	35 516	11 733	64	157

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Strom života zobrazuje zastúpenie obyvateľstva vo vekových skupinách. Kým k 31.12.2015 boli najpočetnejšou vekovou skupinou obyvatelia vo veku 36-40 rokov, k 31.12.2021 sú najpočetnejšou skupinou obyvatelia vo veku 41-45 rokov, čo potvrdzuje dlhodobý trend starnutia populácie.

Graf č. 1: Strom života obyvateľstva k 31.12.2021

Zdroj : ŠÚ SR, 2022

Hustota osídlenia

Rozloha mesta Trenčín je 81,99 km², z toho intravilán obce (územné obvody) tvorí 14,21 km². V zastavanom území je hustota osídlenia cca. 3500 obyvateľov na km². Táto hodnota odráža vysoký podiel sídelnej zelene v meste.

Tabuľka č.6 : Údaje o rozlohe územia a hustote osídlenia

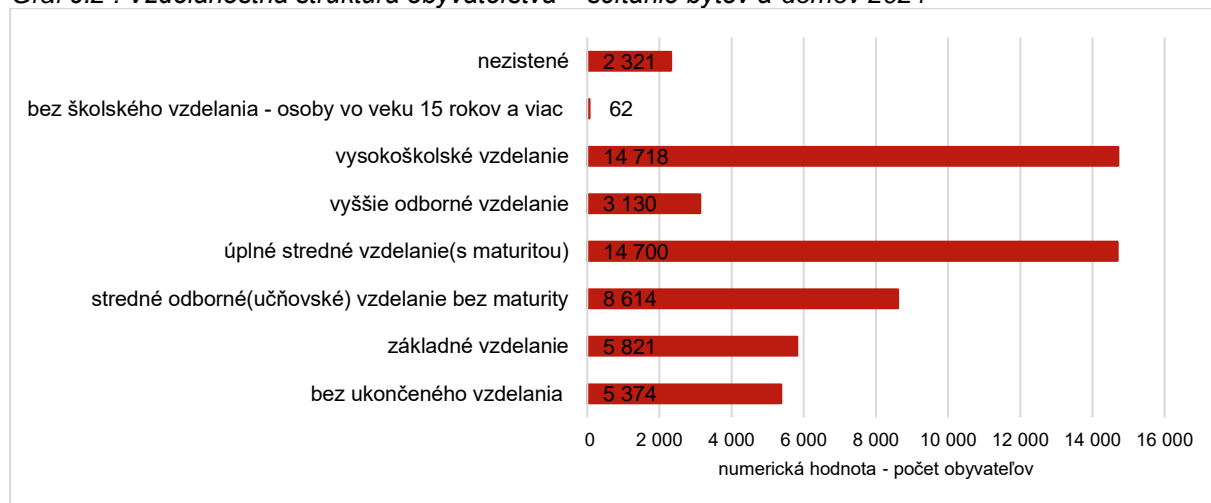
2020	Rozloha (km ²)		Hustota osídlenia (obyv./km ²)
Trenčín	81,99		675,64
	Intravilán	Extravilán	
	14,21	67,78	

Zdroj : ŠÚ SR, 2020

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Najvýznamnejšie je zastúpené obyvateľstvo s úplným stredným vzdelaním s maturitou ako najvyšším ukončeným stupňom vzdelania. Vysokoškolsky vzdelané obyvateľstvo je v meste zastúpené v počte viac než 14 tisíc obyvateľov, čo je v porovnaní s rokom 2011 (viac ako 9 tisíc obyvateľov) rastúci trend.

Graf č.2 : Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva – sčítanie bytov a domov 2021

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Národnostná štruktúra obyvateľstva

Celonárodné sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 identifikovalo na území mesta 92% obyvateľov so slovenskou národnosťou, ktorá výrazne dominuje nad ostatnými národnosťami. Z dlhodobého pohľadu ide o nárast (podľa SODB 2011 bola národnostná štruktúra obyvateľstva Trenčína tvorená z 85% obyvateľmi so slovenskou národnosťou). V tabuľke č.6 je znázornený podiel ostatných národností, ktoré sa vyskytujú v katastrálnom území. Do ostatných národností spadá moravská, poľská, vietnamská, bulharská, chorvátska, srbská, židovská, rumunská, albánska, rakúska, grécka, sliezka, čínska, talianska, kórejská, anglická, francúzska, turecká, iránska, írsky a kanadská národnosť.

Tabuľka č.7 : Národnostná štruktúra obyvateľstva

Národnosť	Numerický počet	Percentuálne
slovenská	50 573	92,39
maďarská	99	0,18
rómska	22	0,04
rusínska	21	0,04
česká	715	1,31
ukrajinská	57	0,01
nemecká	20	0,04
ostatné	3233	5,91

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Náboženská štruktúra obyvateľstva

V sčítaní obyvateľstva, domov a bytov boli k marcu 2021 získané štatistické údaje prezentujúce, že najviac zastúpeným náboženstvom v meste Trenčín je rímskokatolícke s počtom 27 000 prihlásených obyvateľov, nasleduje evanjelická cirkev augsburského vyznania s počtom takmer 2 700 obyvateľov. Z porovnania s predchádzajúcim sčítaním však vyplýva, že k roku 2021 sa k rímskokatolíckej cirkvi prihlásilo až o 45% menej obyvateľov, a vzrástol počet obyvateľov bez náboženského vierovyznania, reprezentovaný skoro 20 tisícmi obyvateľov.

Tabuľka č.8 : Náboženská štruktúra obyvateľstva

bez náboženského vierovyznania	19 454
rímskokatolícka cirkev v SR	27 008
evanjelická cirkev augsburského vyznania	2 672
gréckokatolícka cirkev v SR	409
reformovaná kresťanská cirkev(kalvínske vierovyznanie)	45
pravoslávna cirkev na SR	131
náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	55
evanjelická cirkev metodistická	19
kresťanské zbory	161
apoštolská cirkev	52
bratská jednota baptistov	4
cirkev bratská	43
cirkev adventistov siedmeho dňa	67
židovská obec	26
cirkev československá husitská	13
starokatolícka cirkev	14
bahájske spoločenstvo	11
novoapoštolská cirkev	1
cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	5
budhizmus	133
islam	65
hinduizmus	10
nepresne určené kresťanské cirkvi	112
pohanstvo a prírodné duchovno	48
ad hoc hnutia	268
iné	200

Zdroj: ŠÚ SR, 2021

Prognóza vývoja počtu obyvateľov

Prognóza vývoja počtu obyvateľov s využitím metódy extrapolácie údajov z obdobia 2009-2015 a lineárnej funkcie, predpokladala, že počet obyvateľov Trenčína klesne pod 55 000 už v roku 2017, čo sa tesne nenaplnilo (počet obyvateľov bol v danom roku, ale aj v nasledujúcich troch rokoch na hranici 55 tis. a pod túto hranicu tesne klesol až v roku 2021). Podľa prognózy demografického vývoja by mal počet obyvateľov Trenčína narásť do roku 2050 na približne 60 tisíc obyvateľov pri pomerne rovnomernom tempe rastu. Vývoj počtu obyvateľov ovplyvní najmä migrácia, pričom migračné saldo môže byť čiastočne regulované nástrojmi územného plánovania. Štúdia *Perspektívy, riziká a výzvy demografického vývoja najväčších miest Slovenska* (autori : Branislav Šprocha, Branislav Bleha, Boris Vaňo, Ján Buček) pre najbližšie obdobie uvádza, že „podľa najpravdepodobnejšieho scenára by sa mal počet obyvateľov v meste Trenčín mierne znížiť. Pri určitej kombinácii prirodzeného a migračného pohybu je reálnou možnosťou aj určitý pokles, prípadne mierny rast. V roku 2035 by sa tak počet obyvateľov mohol pohybovať v rozpätí od 53 tis. do 57 tis. osôb, v strednom scenári zhruba 55 tis. osôb. Výraznejšie zmeny v počte obyvateľov sa očakávajú po roku 2025.“ (Zdroj : http://www.humannageografia.sk/stiahnutie/demo_mesta_sprocha_kol.pdf, str.152). Po roku 2030 by malo dôjsť k výraznejšiemu nárastu podielu osôb v dôchodkovom veku na úkor populácie detí a produktívneho obyvateľstva. Proces starnutia populácie sa premietne aj do ekonomickej aktivity a pokles počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov bude potrebné nahradiť z okolitých obcí, miest, prípadne štátov. Demografická prognóza má vplyv na plánovanie najmä v oblasti dopravy, sociálnych a zdravotných služieb, ale tiež ekonomiky a vzdelania.

Ekonomika územia

Štruktúra podnikateľských subjektov

Štruktúra podnikov v meste Trenčín tvorí celok s bohatou strojárskou a konštruktérskou históriou. Medzi kľúčové odvetvia priemyslu, výroby a služieb v meste Trenčín patria výroba elektrických a elektronických prístrojov pre motorové vozidlá, elektrotechnika, strojárstvo, liehovarníctvo, zber odpadu, maloobchod, špeciálne strojárstvo, oprava a údržba lietadiel, odevný dizajn, preprava a logistika, nábytkárstvo, stavebníctvo a iné. Región reprezentuje aj rozmanitosť ekonomických subjektov, ktoré zastrešujú veľkoobchod a maloobchod, ako aj subjekty poskytujúce služby v oblasti vodného hospodárstva a ekológie, projektových a architektonických služieb, medicíny, informačných a komunikačných technológií a virtuálnej reality, ale aj elektronických služieb e – shopov a pod. Prítomnosť týchto výrobných aktivít a služieb predstavuje nielen ekonomický prínos pre mesto a pracovné príležitosti, ale prináša so sebou aj riziká vyplývajúce z ich povahy, ako to ukazuje nasledujúci prehľad :

Tabuľka č.9 : dôležité výrobné podniky v území mesta Trenčín

Objekt (výrobný podnik)	Činnosť	Riziko vyplývajúce z povahy činnosti
LEONI Slovakia, spol. s r.o.	autopristroje	požiar
Fakultná nemocnica	zdravotníctvo	nebezpečný odpad
Johnson Controls International spol. s	výskum	požiar
SAD Trenčín, akciová spoločnosť	doprava	znečistenie životného prostredia
Marius Pedersen a.s.	zber odpadu	nakladanie s odpadom
Coop Jednota Slovensko s.d. Trenčín	maloobchod	požiar
Letecké opravovne a.s. Trenčín	oprava lietadiel	znečistenie životného prostredia
MSM Martin, s.r.o. prevádzka Trenčín	strojárstvo	požiar
B.T. Transport s.r.o.	doprava	znečistenie životného prostredia
Konštrukta Industry a.s.	špeciálne stroje	znečistenie životného prostredia
Jakub Ilavský s.r.o.	mäsovýroba	znečistenie životného prostredia
ACCORD, a.s.	odevníctvo	požiar
TVK a.s.	úprava pitnej vody	znečistenie životného prostredia
KORA a.s.	veľkoobchod	požiar
STAVOKOV, spol. s r. o.	konštrukcie	požiar
VOD-EKO a.s. Trenčín	výstavba sietí	znečistenie životného prostredia
TIMM SLOVAKIA, s.r.o.	výroba lán a sietí	požiar
Araver a.s. Trenčín	automobily	znečistenie životného prostredia
EMSYST, spol. s r.o.	meracia technika	požiar
PIO Keramoprojekt a.s. Trenčín	poradenstvo	požiar
Maroš Mäsocentrum spol. s.r.o.	mäsovýroba	znečistenie životného prostredia
HS - Tec, spol. s r.o. Trenčín	strojárstvo	požiar
GLEISTEIN SLOVAKIA, s.r.o. Trenčín	textilné vlákna	požiar
RKS Trenčín s.r.o.	konštrukcie	požiar
Keraming a.s. Trenčín	stavebníctvo	znečistenie životného prostredia
Boskop poľhonákup a.s.	krmoviny	požiar
TOVOCHEM spol. s r.o.	obchod	znečistenie životného prostredia
TRENS SK, a.s.	strojárstvo	znečistenie životného prostredia
MERKANTIL s.r.o.	polygrafia	znečistenie životného prostredia
ZLATOKOV SK, a.s.	zlatníctvo, obchod	znečistenie životného prostredia
OLD HEROLD, s.r.o.	liehovarníctvo	požiar
KONŠTRUKTA - GALVANIZOVŇA, s.r.o.	povrchová úprava kovov	znečistenie životného prostredia

Zdroj : <https://trencin.sk/wp-content/uploads/2021/10/Dôležité-výrobné-podniky-v-meste-Trenčín.pdf>, 2021

V nasledujúcej tabuľke je zmapovaný vývoj počtu podnikov podľa počtu zamestnancov. Za posledných päť rokov možno v území badať mierny nárast počtu malých a stredných podnikov, ale tiež pokles počtu veľkých podnikov. Z dlhodobého hľadiska však v prípade počtu malých podnikov ide len o návrat k hodnotám spreď roka 2015, keďže po roku 2014 nastal pokles počtu všetkých podnikov. Počet stredných a veľkých podnikov sa v roku 2020 stále nevrátil na hodnoty z rokov 2009-2014.

Tabuľka č.10 : Vývoj štruktúry podnikov podľa počtu zamestnancov

Kategória podľa počtu zamestnancov	Počet k 31. 12.					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Nezistený počet zamestnancov	1 748	2 159	2 069	2 235	2 394	2 420
Malé podniky: od 0 do 49 zamestnancov	2 602	2 532	2 706	2 795	2 975	3 048
Stredné podniky: od 50 do 249 zamestnancov	56	55	60	59	62	64
Veľké podniky: od 250 a viac zamestnancov	14	15	14	14	12	10

Zdroj : ŠÚ SR, 2021

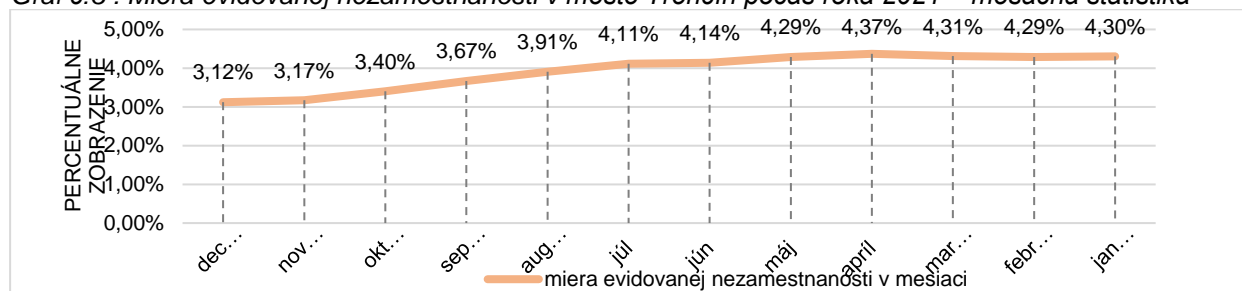
K najvýznamnejším zamestnávateľom v okrese Trenčín a širšom okolí v roku 2021 podľa portálu Eures patrili : Leoni Slovakia, s.r.o., Fakultná nemocnica Trenčín, Slovenská autobusová doprava, a.s., Ministerstvo vnútra SR, Hanon Systems Slovakia s.r.o., Marius Pedersen, a.s., Bel Power Solutions s.r.o., Enics Slovakia s.r.o., Delta Electronics Dubnica nad Váhom a Adient Slovakia, s.r.o..

Roky 2020-2021 významne ovplyvnila aj pandémia ochorenia Covid-19, kedy podľa údajov úradu práce: „V spojení s pandemickou situáciou klesol trh ponuky práce počas roku 2020 náhlým spôsobom – v tomto znení ide o uzatvorenie prevádzkových činností v oblasti gastronómie, priemyslu a podobne, v dohľade prislúchajúcich opatrení, čo prinieslo ekonomickú neistotu v podnikateľskom prostredí. Úrad práce informoval zamestnávateľov a SZČO o preventívnych opatreniach zameraných na udržanie pracovných miest v rámci poskytnutia príspevku z NP *Prvá pomoc*, *Prvá pomoc ++* a pre občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi z príspevku v rámci *SOS dotácie*. V súvislosti s pandémiou ochorenia Covid –19 dochádzalo v roku 2020 k miernemu nárastu miery nezamestnanosti, a to aj z dôvodu neobsadenia pracovných miest v nedostatkových pozíciách.“ (Zdroj: ÚPSVaR, 2022).

Nezamestnanosť

Trend znižovania nezamestnanosti v rokoch 2015 - 2021 bol pozitívny. Kým miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Trenčín v auguste 2015 predstavovala hodnotu 6,82% (čo bola hodnota výrazne nižšia ako celoslovenská hodnota 11,32%), miera evidovanej nezamestnanosti v meste Trenčín datovaná ku koncu mesiaca december 2021 predstavovala **3,12%**. Prírastok uchádzačov o zamestnanie v mesiaci predstavoval 221 uchádzačov k celkovému disponibilnému počtu - ku koncu mesiaca až 1 956 uchádzačov. Aspekt miery nezamestnanosti tvorili 2 skupiny uchádzačov – skupina nedisponibilných uchádzačov (201 osôb) a skupina disponibilných uchádzačov (1 755 osôb). Celkový počet uchádzačov o zamestnanie podľa profesie tvoria pracovníci v obchode a službách (255), administratívni pracovníci (193), pomocníci a nekvalifikovaní pracovníci (160), technici a odborní pracovníci (142) a špecialisti (133). V nasledujúcom grafe je znázornená evidovaná nezamestnanosť za rok 2021 podľa mesačných štatistík.

Graf č.3 : Miera evidovanej nezamestnanosti v meste Trenčín počas roka 2021 – mesačná štatistika

Zdroj: UPSVaR, 2022

Ekonomika samosprávy

Medzi významné faktory ovplyvňujúce rozvoj mesta patrí aj rozpočtové hospodárenie, finančné zdravie a majetok samosprávy.

Aktuálny rozpočet

V čase spracovania dokumentu mala samospráva Mesta Trenčín schválený rozpočet na roky 2022 - 2024 (nasledujúca tabuľka). V roku 2022 samospráva počítala s kapitálovými výdavkami prevyšujúcimi 21,6 mil. €. Pre roky 2022 - 2024 rozpočet rátať s výsledným prebytkovým hospodárením bežného rozpočtu vo výške 1,3 mil. € (2022), 2,87 mil. € (2023) a takmer 4 mil. € (2024) V celkovom hospodárení je plánovaný pre rok 2022 schodok vyše -10 mil. €, spôsobený najmä plánovanými kapitálovými výdavkami vo výške takmer 11,7 mil. €. Do roku 2024 je však plánom dosiahnuť vyrovnaný, resp. mierne prebytkový celkový rozpočet.

Tabuľka č. 11 : Schválený rozpočet Mesta Trenčín na programovacie obdobie rokov 2022 – 2024

	Rozpočet 2022			Rozpočet 2023			Rozpočet 2024			
	Bežný rozpočet	Kapitálový rozpočet	Rozpočet spolu	Bežný rozpočet	Kapitálový rozpočet	Rozpočet spolu	Bežný rozpočet	Kapitálový rozpočet	Rozpočet spolu	
1	PRÍJMY	55 523 120	9 929 072	65 452 192	58 693 600	2 828 000	61 521 600	61 545 300	0	61 545 300
2	VÝDAVKY	54 220 789	21 624 427	75 845 216	55 827 569	5 875 931	61 703 500	57 578 350	3 798 850	61 377 200
3	P1: MANAŽMENT a PLÁNOVANIE	797 430	1 729 223	2 526 653	782 350		782 350	777 350		777 350
4	P2: PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	119 500	0	119 500	121 000		121 000	121 000		121 000
5	P3: INTERNÉ SLUŽBY MESTA	5 567 171	900 489	6 467 660	5 701 800		5 701 800	5 811 800		5 811 800
6	P4: SLUŽBY OBCANOM	780 125	168 800	948 925	814 300		814 300	826 300		826 300
7	P5: BEZPEČNOSŤ	2 263 555	343 900	2 607 455	2 339 000		2 339 000	2 389 000		2 389 000
8	P6: DOPRAVA	5 771 080	5 806 579	11 577 659	5 600 000		5 600 000	5 600 000		5 600 000
9	P7: VZDELÁVANIE	24 690 929	1 591 857	26 282 786	26 100 000		26 100 000	27 600 000		27 600 000
10	P8: ŠPORT A MLÁDEŽ	2 566 300	5 107 883	7 674 183	2 636 100		2 636 100	2 696 100		2 696 100
11	P9: KULTÚRA	2 038 650	4 286 767	6 325 417	1 873 219	2 976 656	4 849 875	1 495 000		1 495 000
12	P10: ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	4 831 321	818 929	5 650 250	4 932 800		4 932 800	5 092 800		5 092 800
13	P11: SOCIÁLNE SLUŽBY	4 443 428	870 000	5 313 428	4 575 000		4 575 000	4 817 000		4 817 000
14	P12: ROZVOJ MESTA	351 300	0	351 300	352 000		352 000	352 000		352 000
15	Prebytok bežného rozpočtu	1 302 331			2 866 031			3 966 950		
16	Schodok/Prebytok kapitálového rozpočtu		-11 695 355			-3 047 931			-3 798 850	
17	Schodok/Prebytok rozpočtu spolu			-10 393 024			-181 900			168 100

FINANČNÉ OPERÁCIE									
1	P r í j m y			12 504 324			2 500 000		2 500 000
2	453: Nevyčerpané dotácie z predchádzajúcich rokov			106 344					
3	453: Prevod hospodárskeho výsledku za predchádzajúci rok			9 337 980					
4	454: Prevod z rezervného fondu			360 000					
5	513: Prijatie dlhodobého úveru			2 700 000			2 500 000		2 500 000
6	V ý d a v k y			2 111 300			2 318 100		2 668 100
7	821: Splácanie istiny z bankových úverov dlhodobých			2 006 300			2 213 100		2 563 100
8	821: ŠFRB - splácanie istiny			105 000			105 000		105 000
8	Výsledok hospodárenia			0			0		0

(Zdroj: Programový rozpočet Mesta Trenčín na r.2022)

V rámci rozpočtu je definovaných 12 programov. Najväčšie bežné výdavky sú určené na program Vzdelávanie, konkrétne na financovanie školských inštitúcií. V rámci kapitálových výdavkov sa pre roky 2022-2024 ráta s najväčším objemom financií pre programy vzdelávania a dopravy.

V záujme zosúladenia programov Programového rozpočtu mesta s cieľmi a opatreniami tohto PHRSR je odporúčaním vyplývajúcim z tohto dokumentu doplniť do Programového rozpočtu v rámci jednotlivých programov aj informáciu o tom, k naplneniu ktorých opatrení PHRSR jednotlivé výdavkové a investičné rozpočtové aktivity mesta smerujú. A naopak, do Implementačného plánu PHRSR doplniť informáciu o tom, v ktorých Programoch rozpočtu mesta sa tá-ktorá Aktivita PHRSR v danom rozpočtovom roku premieta. Výrazne sa tým sprehľadní proces sledovania strategických priorít a cieľov stanovených v rámci PHRSR, ako aj ich odpočet na pravidelnej ročnej/trojročnej báze – súbežne s vyhodnocovaním plnenia rozpočtu mesta.

Finančné zdravie mesta

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené údaje zo záverečného účtu mesta za rok 2020. Výsledkom rozpočtového hospodárenia bol prebytok približne 12,5 mil. eur. Dlhová služba predstavovala hodnotu 28,4%, čo je o viac ako dve tretiny pod hranicou zákonom prípustnej hranice 60%. Za rok 2020 Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO) označil finančné zdravie samosprávy za výborné s hodnotou 5,1 bodu z celkového počtu 6.

Tabuľka č.12: Údaje zo záverečného účtu mesta Trenčín za rok 2020

Výsledok hospodárenia za rok 2020	12.598.640
Bežné príjmy v € za rok 2019	48.205.989
Bežné príjmy v € za rok 2020	52.677.743
Podiel splátok úverov a úrokov na bežných príjmoch predch. roka	28,4%

Zdroj: Záverečný účet Mesta Trenčín 2020

Bývanie a bytový fond

V meste Trenčín sa podľa štatistík sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2021 (v čase spracovania tejto kapitoly boli údaje dostupné v podobe základných výsledkov) nachádza celkovo 25 166 bytov a 7 098 domov a obydlí bez ohľadu na ich obývanosť (pozn. iným obydlím sa rozumejú najmä chaty, budy, zruby, chatrče, karavany, houseboats, stodoly, mlyny alebo iné prístrešia).

Z tohto počtu je 18 883 bytov v 1 357 bytových domoch a 5 526 bytov v 5 462 rodinných domoch, pričom v rozložení počtu miestností od 1 až 9, je najviac zastúpeným variantom byt s tromi miestnosťami (44,51%). Z pohľadu vlastníctva sa v katastri nachádzajú prevažne bytové jednotky v súkromnom vlastníctve (72,95%).

Prírastok bytových jednotiek za roky 2011 – 2021 (t.j. medzi dvomi SODB) bol teda v meste Trenčín **+2 025 bytových jednotiek** (SODB 2011 : 23 141 bytových jednotiek, SODB 2021 : 25 166 bytových jednotiek).

Pozn. Celkový bytový fond sa skladá z viacerých variácií, ktoré môžu tvoriť okrem obytných rodinných a bytových domov aj polyfunkčné budovy, ostatné budovy na bývanie, komerčné plochy ubytovacích zariadení, inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia, neskoaudované rodinné domy a pod. – viď nasledujúca tabuľka.

Tabuľka č.13 : prehľad bytového fondu za rok 2021

Typ domu	Počet domov	Počet bytových jednotiek v dome
rodinný dom	5 462	5 526
bytový dom	1 357	18 883
polyfunkčná budova	81	543
ostatné budovy na bývanie	54	54
neskoaudovaný rodinný dom	8	8
núdzový objekt, neurčený na bývanie	7	9
inštitucionálne, alebo kolektívne zariadenia	43	51
ostatné	81	84
nezistené	5	8
SPOLU	7 098	25 166

Zdroj: ŠÚ SR, 2022, vlastné spracovanie

Ku koncu roka 2015 Mesto Trenčín disponovalo spolu 126 bytovými jednotkami a 10 ubytovacími zariadeniami. V roku 2022 sa počet bytov zvýšil na 191 bytových jednotiek a počet ubytovacích zariadení zostal nezmenený. Z tohto počtu ide o 151 nájomných bytov a 40 bytov vo vlastníctve mesta v odpredaných domoch (z toho 20 náhradných nájomných bytov a 20 nájomných bytov). (údaj k 28.2.2022, zdroj : <https://trencin.sk/wp-content/uploads/2017/11/Zoznam-bytov-vo-vlastnictve-Mesta-Trencin.pdf>).

Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

Vyššia občianska vybavenosť a inštitúcie štátnej správy

Mesto Trenčín ako jadrové sídlo regiónu stredného Považia je nositeľom funkcií vyššej občianskej vybavenosti, ktorými sú – okrem iného :

- Divadelná a kultúrna scéna : Centrum kultúrno-kreatívneho potenciálu Hviezda (aktuálne v rekonštrukcii), Kino Cinemax – v obchodnom komplexe Max, Art kino Metro, Galéria a múzeum - vrátane expozícií Trenčianskeho hradu, Posádkový klub Trenčín (v rámci infraštruktúry OS SR)
- Výstavisko Expo Center Trenčín
- Hokejový štadión Pavla Demitru
- Hokejová aréna Mariána Gáboríka
- Futbalový štadión
- Mestská športová hala
- Mestská krytá plaváreň
- Letné kúpalisko na Ostrove
- Sídlo Okresného úradu v krajskom meste
- Sídlo vyššieho územného celku
- Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka
- Vysoká škola manažmentu - City University of Seattle
- Krajský a okresný súd
- Krajské operačné stredisko - Integrovaný záchranný systém (112)
- Infraštruktúra Ozbrojených síl SR a MO SR :
 - Veliteľstvo pozemných síl a Veliteľstvo pre špeciálne operácie OS SR
 - sídlo Brigády bojového zabezpečenia a 71.práporu podpory velenia Pozemných síl OS SR
 - Kasárne SNP
 - Muničné sklady Kubra
 - Centrum excelencie EOD
 - Základňa stacionárnych a komunikačných informačných systémov
 - Vojenská poliklinika MO SR
 - Letisko Trenčín
- Priemyselný park
- Fakultná nemocnica Trenčín
- a iné

Obchod a služby

Ponuka obchodných služieb v meste Trenčín je pokrývaná hlavne prostredníctvom obchodných centier (Laugaricio, Max, Južanka) a nákupných zón (Tesco/Big Box a OBI). V meste je zastúpená široká sieť potravinových reťazcov ako Billa, Kaufland, Lidl, a tiež celá škála špecializovaných predajní (nábytok, automobily atď.) Analýzy neukázali výrazné disproporcie medzi ponukou a dopytom, ktoré by mali byť riešené intervenciami verejného sektora.

Zdravotná starostlivosť

Zdravotné zariadenia sú v najväčšej miere zastúpené Fakultnou nemocnicou Trenčín, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva zdravotníctva SR a disponuje 17 lôžkovými oddeleniami, 21 pracoviskami spoločných vyšetrovacích a liečebných zložiek, 17 príjmovými ambulanciami, 45 samostatnými odbornými ambulanciami pre poskytovanie odborných vyšetrení špecialistami oddelení chirurgie, gynekológie, ambulancie klinickej onkológie a mnohými ďalšími. Ďalej je zdravotná starostlivosť dostupná vo forme ambulancií praktických lekárov pre dospelých, deti a dorast, siete lekární, ambulancií rýchlej zdravotnej pomoci, súkromných ambulancií a polikliník, ktoré zabezpečujú poradenstvo a liečbu v rôznych odboroch vrátane klinickej logopédie, dentálnej starostlivosti, fyziatrie, liečebnej rehabilitácie a pod. Na území riešeného územia sa nachádza celkovo až 624 ambulantných zdravotníckych zariadení, ku ktorým od roku 2020 pribudli aj stacionárne i mobilné odberové miesta z dôvodu pandemickej situácie ochorenia SARS Covid-19. Dôležitým pre mesto Trenčín je tiež jeho postavenie v regióne, ako centra pre spádové územia, s ústavnými zdravotníckymi zariadeniami, službami lekárenskej pohotovosti, ambulantnej pohotovosti, a tiež zubnou lekárskou pohotovostnou službou.

Špecializovaným ústavným zariadením je Nemocnica pre obvinených a odsúdených v Trenčíne s celkovým počtom 189 lôžok, s kapacitou ústavu 359 osôb vo výkone väzby, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva spravodlivosti SR.

Zoznam významných zdravotníckych zariadení :

- Bio-Fit Trenčín
- Fakultná nemocnica Trenčín
- Poliklinika Trenčín
- Vojenská poliklinika Trenčín
- ZS Špitálska

Problémom zdravotníctva vo všeobecnosti je nepriaznivá veková štruktúra lekárov a nedostatok personálu, okrem lekárov ide i o sestry, ošetrovateľov, špecializovaný personál, pomocný personál atď. Tak ako vo všetkých krajoch, aj v Trenčianskom kraji chýbajú lekári v strednej vekovej kategórii 40-59 rokov, pričom najviac absentuje veková kategória 50-59 rokov. Najsilnejšou vekovou kategóriou sú lekári nad 65 rokov. Dôsledkom demografického trendu starnutia populácie na zdravotníctvo však je, že v blízkej budúcnosti výrazne stúpne počet výkonov, ktoré budú v sektore zdravotníctva vykonávané a rovnaká situácia je aj v oblasti dlhodobej starostlivosti. (zdroj: <https://www.iz.sk/30-grafov-o-zdravotnictve/vekova-struktura-lekarov-v-krajoch>).

To vytvára tlak okrem iného aj na riešenia zamerané na zdravý životný štýl, prevenciu chorôb, zvýšenie kapacít zdravotníckych a sociálnych služieb, ich vzájomnú integráciu a zefektívňovanie aj prostredníctvom uplatnenia SMART prvkov a technológií, s dôrazom najmä na terénne služby, s cieľom udržať seniorov do čo najvyššieho veku v aktívnom a dôstojnom prežívaní v domácom prostredí. Tieto požiadavky sú premietnuté aj do návrhu opatrení v strategickej časti dokumentu.

Sociálna starostlivosť

Mesto Trenčín inštitucionálne zastrešuje poskytovanie sociálnych služieb prostredníctvom mestskej rozpočtovej organizácie Sociálne služby mesta Trenčín (ďalej aj „SSMT“). Sociálnu oblasť so zameraním na sociálne služby v rámci organizačnej štruktúry mesta zabezpečuje útvar sociálnych vecí Mestského úradu Trenčín a v rámci volených štruktúr samosprávy pôsobí *Komisia sociálnych vecí a verejného poriadku*. Katastrálne územie zabezpečuje kvalitu poskytovaných služieb, ale aj ich rozmanitosť v podobe služieb krízovej intervencie, pre obyvateľov s ťažkou životnou situáciou prostredníctvom nízkoprahového denného centra, nocľahárne, terénnej sociálnej služby – tá je vykonávaná v prirodzenom prostredí na základe prieskumu oblasti, vďaka čomu sa dostane pomoc každej fyzickej osobe, ktorá sa nachádza v nepriaznivej situácii, rovnako má aj doplnkovú službu k opatrovateľskej pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa, prepravnú službu a dovoz stravy, no a v určitej sfére uspokojenia potrieb mesto ponecháva priestor v oblasti pobytových zariadení – zariadenia opatrovateľskej služby a zariadenia pre seniorov. Podporná sociálna služba denné centrum zabezpečuje podmienky pre vlastnú realizáciu seniorov a zdravotne znevýhodnených občanov.

SSMT v súčasnosti na území mesta Trenčín prevádzkuje nasledujúce zariadenia:

- Zariadenie opatrovateľskej služby, ulica Piaristická,
- Zariadenie pre seniorov, ulica Lavičková,
- Detské jasle, ulica 28. októbra,
- Nízkoprahové denné centrum, ulica Nešporova 8,
- Nocľaháreň, ul. Nešporova 8, Trenčín
- Denné centrum Sihot' - ulica Osvienčimská 3, 911 01 Trenčín a jeho detašované pracoviská.

Tabuľka č.14 : Prehľad poskytovateľov sociálnych služieb

PREHĽAD POSKYTOVATEĽOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V MESTE TRENČÍN			
MENO POSKYTOVATEĽA	SOCIÁLNA SLUŽBA	OBSTARÁVATEĽ	ADRESA SÍDLA
REFUGIUM, OBČIANSKE ZDRUŽENIE	sociálne poradenstvo - základné	neverejný poskytovateľ	Súvoz 739/14, 91101 Trenčín
MESTO TRENČÍN	terénna sociálna služba krízovej intervencie	obec/mesto	Mierové nám. 2/1, 91101 Trenčín
CENTRUM VČASNEJ INTERVENČIE TRENČÍN, N.O	služba včasnej intervencie	neverejný poskytovateľ	

STARDO, N.O.,	požičiavanie pomôcok	neverejný poskytovateľ	L. Novomeského 2688/2, 91101 Trenčín
JASMINA N. O	opatrovateľská služba	neverejný poskytovateľ	Legionárska 1838/65, 91101 Trenčín
MESTO TRENČÍN	denné centrum	obec/mesto	Mierové nám. 2/1, 91101 Trenčín
SÝKORKA N. O.,	opatrovateľská služba	neverejný poskytovateľ	L. Novomeského 2671/3, 91101 Trenčín
LUNA, N. O.,	sociálne poradenstvo – špecializované zariadenie núdzového bývania	neverejný poskytovateľ	Nábrežná 1635/8, 91101 Trenčín
SOCIÁLNE SLUŽBY MESTA TRENČÍN, M. R. O.,	pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa; zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa nizkoprahové denné centrum nocľaháreň zariadenie pre seniorov zariadenie opatrovateľskej služby opatrovateľská služba prepravná služba	zriadený alebo založený obcou/mestom	Piaristická 271/42, 91101 Trenčín
CENTRUM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB - JUH	špecializované zariadenie zariadenie podporovaného bývania špecializované zariadenie	zriadený alebo založený vyšším územným celkom	Liptovská 3134/10, 91101 Trenčín
CENTRUM SOCIÁLNYCH SLUŽIEB - DEMY	špecializované zariadenie	zriadený alebo založený vyšším územným celkom	Biskupická 2046/46, 91101 Trenčín
HOSPIC MILOSRDNÝCH SESTIER	poradenstvo - špecializované	neverejný poskytovateľ	Súvoz 739/14, 91101 Trenčín
ISKIERKA NÁDEJE SD, N. O	zariadenie opatrovateľskej služby	neverejný poskytovateľ	Pri parku 39/19, 91101 Trenčín
OBČIANSKE ZDRUŽENIE ČISTÁ DUŠA	dom sociálnych služieb	neverejný poskytovateľ	Nám. SNP 80/9, 91101 Trenčín
SLOVENSKÝ ČERVENÝ KRÍŽ, ÚZEMNÝ SPOLOK TRENČÍN	zariadenie pre seniorov	neverejný poskytovateľ	Stromová 2539/5, 91101 Trenčín
TRALALA, O.Z., (POZNÁMKA: PODĽA NAŠICH INFORMÁCIÍ SÚ TIETO JASLE ZATVORENÉ)	zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	neverejný poskytovateľ	Pod Juhom 3455/24, 91101 Trenčín
SLNEČNÝ LÚČ, N. O.,	zariadenie pre seniorov	neverejný poskytovateľ	Piešťanská 2137/5, 91101 Trenčín
MALÝ MRAVČEK	zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	neverejný poskytovateľ	Pred poľom 368/12, 91101 Trenčín
ASOCIÁCIA ZVÁZOV ZDRAVOTNE POSTIHNUTÝCH V TRENČÍNE	podpora samostatného bývania	neverejný poskytovateľ	Pred poľom 368/12, 91101 Trenčín

(Zdroj: Mesto Trenčín, 2022)

Poskytovanie služieb v územnej jednotke prechádza na dva subjekty: obec/mesto (verejný poskytovateľ) alebo neverejný poskytovateľ. V princípe využívania služieb sú obidve varianty poskytovateľov na rovnakej úrovni z hľadiska variácie ponúk, ktoré sú v mnohých prípadoch totožné.

Najpravidelnejšou službou, ktorá sa opakuje viackrát je opatrovateľská služba a služba zariadenia pre seniorov – výnimkou pri oboch variantoch je ich ponuka – zatiaľ čo v mnohých prípadoch sa jedná len o opatrovanie seniorov, pri niektorých subjektoch ako je napr. SÝKORKA n.o., sú poskytované aj úkony pre „stráženie“ maloletých obyvateľov, čo zahŕňa sprevádzanie do školy, alebo zo školy, pomáhajúce pri učení, alebo záujmových činnostiach v oblasti športu, či umenia. Mestom Trenčín (Centrum sociálnych služieb) je poskytovaná i terénna opatrovateľská služba.

Podľa prognózy vývoja vekovej štruktúry obyvateľstva je predpokladaný nárast počtu obyvateľov nad 60 rokov na 26,1% v roku 2025 a 27,7% v roku 2030. Starnutie populácie vrátane zmien požiadaviek na rôzne formy sociálnej starostlivosti si vyžiada **prehodnotenie budúcnosti bytových zariadení, deinštitucionalizáciu a zvýšenie podielu terénnej starostlivosti na celkových poskytovaných službách.**

Sociálne služby sú zároveň vhodnou úlohou pre spoluprácu v rámci regiónu, pričom strategickým odporúčaním je vybudovanie jedného spoločného centra sociálnych služieb so **spoločným dispečingom** poskytovaných terénnych, prípadne aj ambulantných foriem sociálnej služby v meste Trenčín aj pre ostatné obce v regióne – vo vzájomnej spolupráci s obcami, VUC a ďalšími relevantnými aktérmi.

Dopyt po sociálnych službách a ich štruktúra

Pri analýze žiadostí evidovaných organizačnými zložkami pre poskytovanie sociálnych služieb prostredníctvom mestskej rozpočtovej organizácie Sociálne služby mesta Trenčín zodpovednej za sociálnu oblasť, bolo ku 31.12.2021 podaných 523 žiadostí, z ktorých najpočetnejšiu zložku tvoria žiadosti o pobyt v zariadeniach pre seniorov a zariadeniach opatrovateľskej služby (poznámka: opatrovateľská služba je vlastne terénna opatrovateľská služba) (spolu až 429 žiadostí). Nasleduje terénna opatrovateľská služba s počtom 88 žiadostí a najmenšiu zložku tvoria žiadosti o detské jasle a pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa. Od roku 2013, kedy bolo podaných kumulatívne 267 žiadostí, roku 2014, kedy to bolo 232 žiadostí, alebo roku 2015, kedy bolo podaných 324 žiadostí, ide teda o **dramaticky rastúci trend požiadaviek na sociálne služby**. Pri prognóze nárastu obyvateľstva vo vekovej kategórii nad 60 rokov možno predpokladať ďalšie zvyšovanie štatistik žiadateľov do budúcnosti, kedy **bude potrebné zvýšený dopyt po sociálnych službách zastrešiť prírastkom dostatku pracovníkov a dostupných miest.**

Podľa druhu sociálnej služby štruktúru kumulovaného dopytu 523 žiadostí (žiadosť môže obsahovať požiadavku na viacero druhov sociálnych služieb) ukazuje nasledovná tabuľka:

Tabuľka č. 15: Štruktúra žiadostí o sociálnu službu

Štruktúra žiadostí podľa žiadaného druhu SS	Rok 2021
detské jasle	6
terénna opatrovateľská služba	88
pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa	0
zariadenie pre seniorov	215
zariadenie opatrovateľskej služby	214

Vzdelávacie inštitúcie

Predškolské zariadenia

Počet detí navštevujúcich predškolské zariadenia je približne 2541. Od roku 2017 bol počet kolísavý avšak nebol výrazne odlišný. V zaškolenosti predškolských detí má Trenčiansky kraj najlepšie hodnotenie zo všetkých krajov, ktoré je vo výške 94%. Všetky údaje potrebné pri prihlásení dieťaťa do predškolského zariadenia sú uvedené na webovej stránke mesta v sekcii vzdelávanie.

Tabuľka č. 16 : Predškolské zariadenia v meste Trenčín

Jasle
Detské jasle 28. októbra, Dlhé Hony
Materské školy v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy
MŠ, Niva 9, Opatová
MŠ, Kubranská 20, Kubrá
MŠ, Stromová 3, Noviny
MŠ, Šmidkeho 12, Juh
MŠ, Šafárikova 11, Juh
MŠ, L. Novomeského 11 . 11, Juh
MŠ, Legionárska 37, Dlhé Hony
MŠ, 28. októbra 7, Dlhé Hony
MŠ, Soblahovská 22, Dlhé Hony
MŠ, Opatovská 39, Sihot' III
MŠ, Považská 1, Sihot' II
MŠ, M. Turkovej 5, Sihot' II
MŠ, Švermova 24, Sihot' I
MŠ, Medňanského 9, Istebník
MŠ, Na dolinách 27, Zlatovce
MŠ, Pri parku 10, Záblatie
Súkromné predškolské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení MŠ SR
Súkromná materská škola Lingual, Janka Kráľa 14
Súkromná materská škola Slimáčik, M. Turkovej 22
Súkromná materská škola Štvorlístok, Orechovská 14
Súkromná materská škola Motýlik, Pri parku 16/51
Súkromná materská škola Best Friends Kids Club, Na Zongorke 7604 – od r.2015
Súkromná materská škola Blahoslavenej Tarzície, Olbrachtova ul. – od r.2015
Súkromné zariadenia nezaradené do siete škôl a školských zariadení MŠ SR
Súkromná materská škola Detský zámok, Piaristická 6
Súkromná materská škola Dúhová škôlka, Pod Sokolice 1
Detské centrum Motýlik, Pri parku 16/51
Detské centrum CHROBÁČIK, Opatovská 53
Súkromné detské jasle KITI, Dolný Šianec 2

Predškolským zariadeniam sa snažia pomáhať aj viaceré denné centrá. Ide o materské a rodinné centrá kde najznámejšie a najdlhšie pôsobiace (20 rokov existencie) je Materské centrum Srdiečko, Care centrum pre rodičov s deťmi a Rodinné centrum Južanček. Materské centrum pre deti Care bolo prvé profesionálne centrum pre rodičov s deťmi na Slovensku.

Primárne vzdelávanie

V meste Trenčín sa nachádza 9 verejných základných škôl, ktoré poskytovali v roku 2020 základné vzdelávanie pre celkový počet 4 352 žiakov. Všetkých 9 základných škôl je v zriaďovateľskej kompetencii Mesta Trenčín, z tohto počtu je 8 plnoorganizovaných (ročník 1. - 9.).

Tabuľka č. 17 : Základné školy v meste Trenčín

Názov školy	Zriaďovateľ	Poznámka	Študenti (2020-2021)
Základná škola			
L. Novomeského 11	Mesto Trenčín		748
Východná 9	Mesto Trenčín		234
Hodžova 37	Mesto Trenčín		860
Kubranská 80	Mesto Trenčín		446
Potočná 86	Mesto Trenčín		36
Bezručova 66	Mesto Trenčín		493
Dlhé Hony 1	Mesto Trenčín		635
Veľkomoravská 12	Mesto Trenčín		737
Na dolinách 27	Mesto Trenčín		285

sv. Andreja Svorada a Benedikta	Rímskokatolícka cirkev	Cirkevná škola	170
Vedecko-náučné centrum FUTURUM	Súkromný subjekt	Bilingválny odbor	134
Špeciálna škola			
Spojená škola internátna	Regionálny úrad školskej správy	Špeciálna škola pre mentálne znevýhodnené deti	17
Súkromná základná škola pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami	Súkromný subjekt		18
Umelecká škola			
L. Novomeského 11	Súkromný subjekt		758
Gagarinova 7	Súkromný subjekt		374
ZUŠ Karola Pádívého	Mesto Trenčín		1059
Centrum voľného času	Mesto Trenčín		326
Stromová 1	Súkromný subjekt		48

(Zdroj: www.trencin.sk, autorské spracovanie, 2022)

V oblasti stabilizácie potrebných kapacít ako aj vybavenosti učební a inej infraštruktúry v sieti základných škôl došlo v posledných rokoch k výrazným investíciám, najmä vďaka pripravenosti mesta na čerpanie prostriedkov z Integrovaného regionálneho operačného programu (IROP). Išlo najmä o investície do zníženia energetickej náročnosti budov, modernizácii učební, ich vybavenosti a podobne. Stále však zostávajú rezervy na poli zavádzania SMART technológií, inovácií výučbového procesu, k čomu smerujú aj návrhy opatrení v strategickej časti dokumentu.

Stredné školy

V meste Trenčín sa nachádza rôznorodá škála stredoškolských vzdelávacích zariadení, ktoré využívajú študenti nielen z Trenčína, ale z celého širšieho regiónu. Stredné školy majú 4 ročný a 8 ročný vzdelávací systém a ponúkajú odbory s rôznym stupňom obťažnosti. Školy sú vybavené školskými jedálňami, učebňami a objektmi, z ktorých mnohé už prešli modernizáciou alebo sú ešte v procese modernizácie z prostriedkov poskytnutých v rámci operačného programu IROP (SPŠ stavebná Emila Belluša, Stredná odborná škola Pod Sokolice, Stredná odborná škola obchodu a služieb). V tabuľke nižšie je zoznam jednotlivých škôl v správe verejných alebo neverejných poskytovateľov.

Mesto Trenčín nemá zriaďovateľské kompetencie v tejto oblasti, avšak v spolupráci so zriaďovateľmi i potenciálnymi zamestnávateľmi môže napomáhať vytváraniu synergií v oblasti pripravenosti žiakov na budúce povolania a vývoj trhu práce. Ide o potrebu budovania partnerstiev a spolupráce na poli vzdelávania, inovácií, vedy, výskumu v prepojení na prax, s podporou verejnej správy (samospráva – mesto, kraj, štátna správa) ako aj tretieho sektora, ktorá je artikulovaná v rôznych podobách aj v strategickej časti dokumentu.

Tabuľka č.18 : Stredoškolské zariadenia v meste Trenčín

Názov	Poznámka	Študenti (2020-2021)
Gymnázium Ľudovíta Štúra	Jazyková škola	850
Stredná odborná škola pedagogická sv. Andreja – Svorada a Benedikta		310
Piaristické gymnázium Jozefa Braneckého	Cirkevné gymnázium	459
Stredná športová škola		212
Obchodná akadémia Milana Hodžu		462
Stredná zdravotnícka škola Celestíny Šimurkovej		555
Škola umeleckého priemyslu		454
Stredná priemyselná škola stavebná Emila Belluša		402

Stredná odborná škola	Mechanicko-elektrotechnické zameranie	319
Stredná odborná škola dopravná		268
Stredná odborná škola letecko-technická		294
Stredná odborná škola obchodu a služieb		734
Súkromná stredná odborná škola	Technický, výchovateľsko-opatrovateľský, podnikateľský, kozmeticko -vizážistický odbor	183
Súkromné gymnázium Futurum	Bilingválne a IT zameranie	220

(Zdroj: www.tsk.sk, autorské spracovanie,2022)

Vysoké školy

V oblasti vysokoškolských zariadení v rámci Trenčianskeho kraja dominujú trenčianske školy Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne (verejná vysoká škola) a Vysoká škola manažmentu v Trenčíne (súkromná VŠ). Súčasťou siete zariadení poskytujúcich vysokoškolského vzdelanie v regióne je tiež Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom (súkromná VŠ), šesť detašovaných pracovísk a tri informačno-konzultačné strediská iných fakúlt vysokých škôl v SR. Počet absolventov je úhrnom na úrovni minimálne 3 000 študentov ročne.

Podobne ako pri stredných školách, aj tu platí predstava o potrebe partnerstiev a prepájania sektorov, ktorá sa premieta do strategickej časti dokumentu.

Tabuľka č. 19 : Vysokoškolské zariadenia v meste Trenčín

Názov	Študijné programy	
	Trenčianska univerzita A.Dubčeka	Strojárstvo a automotive
Spoločensko politické štúdiá		Dizajn a návrhárstvo
Materiálové inžinierstvo		Zdravotníctvo
Vysoká škola manažmentu	Podnikový manažment	
	Ekonómia a manažment	

(Zdroj: internet, autorské spracovanie,2022)

Výchovno-vzdelávacie centrá

Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Trenčín je školské zariadenie v zriaďovateľskej pôsobnosti Regionálneho úradu školskej správy Trenčín. V meste Trenčín pôsobí i Metodicko-pedagogické centrum v Trenčíne, ktoré rozširuje služby výchovno-vzdelávacích centier v meste.

Význam poradenských centier stúpa najmä po skúsenosti s pandemiou ochorenia Covid-19 a jeho dopadom na zdravie detí a mládeže. Ako vyplýva z mnohých štúdií vo svete (štúdiá uverejnená v odbornom lekárskom časopise JANA Pediatrics z 18.januára 2022 identifikovala vyše 16 800 štúdií o dopade zatvorených škôl na duševné zdravie školákov, z ktorých podrobne preskúmala 151 a vyhodnotila ako dôležitých 36 štúdií), následkom zníženej sociálnej interakcie a izolácie bolo u detí zaznamenané nielen zníženie fyzickej aktivity s nárastom na zvyšovanie obezity, ale aj mnoho ďalších následkov na psychickom zdraví – od zhoršenia správania a nálad malých detí, zvýšenia počtu príznakov úzkosti, depresí, až po zvýšenie počtu samovražedných myšlienok u dospievajúcich detí. (Zdroj: <https://vedanadosah.cvtisr.sk/ludia/psychologia-a-pedagogika/nova-studia-zhruba-polovica-skolakov-ma-pre-pandemiu-psychicke-problemy/>, doi:10.1001/jamapediatrics.2021.3227)

Dôležitým bude preto v oblasti výchovno-vzdelávacieho procesu venovať pozornosť zvyšovaniu prevencie chorobnosti, ako aj odolnosti detí a mládeže voči stresu a novým civilizačným javom, a to aj prostredníctvom opatrení zameraných na zvýšenie kvality podmienok pre športové, kultúrne či voľnočasové vyžitie, zdravý životný štýl, integráciu, inklúziu, zvyšovanie kritického myslenia, duševné zdravie a pod. Všetky tieto fenomény sú priamo či nepriamo zohľadnené aj v strategickej časti dokumentu.

Veda, výskum, inovácie

Pre rozvoj vedy a inovácie je dôležitá existencia tzv. „triple helixu“ – kolaboratívnej platformy prepájajúcej verejnú správu, výskumno-vývojové pracoviská a spoločenskú prax reprezentovanú predovšetkým produkčnými sektormi. Jednou z dominánt trenčianskeho kraja je sklársky priemysel. Sklársky odbor rozvíja Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka. Na jej akademickej pôde bolo vytvorených niekoľko vedeckých centier:

- **FunGlass**
- **HBO - Centrum pre hyperbarickú oxygenoterapiu**
- **CeQoL - Centrum pre výskum kvality života**
- **CEBiA - Centrum bioštatistických aplikácií.**

Jedným z výstupov spolupráce v rámci triple helixu v meste Trenčín bola koncepcia na zníženie uhlíkovej stopy a zvýšenie energetickej efektívnosti mesta vypracovaná v rámci medzinárodného projektu MakingCity v spolupráci mesta a STU v Bratislave. Koncepcia definujúca konkrétne opatrenia sa premieta aj v strategickej časti tohto dokumentu.

V sektore inovatívnych súkromných firiem existujú rôzne výskumné a vývojové aktivity, napríklad subjekt Virtual Reality Media, a.s. navrhuje, vyvíja a vytvára virtuálne simulátory na tréning zručností alebo vzdelávanie. Od roku 2019 je výskum viac zameraný na letecké simulácie, a teda výsledné produkty sú primárne určené pre civilné a vojenské letectvo, avšak víziou je prepájať segment počítačových simulácií a virtuálnej reality aj s inými odvetvami.

Šport, rekreácia a voľnočasové aktivity

Športovo – rekreačný charakter územia podčiarkuje najmä existencia významných zimných štadiónov s históriou hokejových hviezd – podstatným je Zimný štadión Pavla Demitru, ktorý navštevoval aj základnú školu v meste Trenčín, zároveň predstavujú aj určitý predmet atraktívnosti pre sektor turizmu. Trenčín ako jedno z mála miest ponúka širokú škálu športových zariadení pre rekreačno-turistické aktivity, pýši sa okrem iného golfovým areálom s 9 jamkovým ihriskom s výhľadom na kultúrno – historickú pamiatku Trenčianskeho hradu a meandrujúcou riekou Váh.

Vybrané zariadenia pre šport a rekreáciu na území mesta Trenčín:

- Zimný štadión Pavla Demitru
- Hokejová aréna a Zimný štadión Mariána Gáboríka
- Futbalový štadión na Sihoti
- Mestská športová hala – súčasť futbalového štadiónu Sihot
- Mestská krytá plaváreň
- Letné kúpalisko na Ostrove
- Golfový a tenisový areál Mariána Hossu
- Skatepark
- Športové areály na ZŠ:
 - ZŠ, Ul. L. Novomeského
 - ZŠ, Ul. Hodžova
 - ZŠ, Ul. Východná
 - ZŠ, Ul. Veľkomoravská
 - ZŠ, Bezručova ul.
 - ZŠ, Ul. Dlhé Hony
- Ostrov - Tenisový a minigolfový klub Trenčín, tréningové futbalové plochy s umelým osvetlením

V doplnení a nadväznosti na športovú kultúru územia a jeho aj historického zázemia najmä v ľadovom hokeji, vytvárajú komunitu spätnej väzby pre poskytovanie služieb spolky, organizácie – v zmysle športových klubov, ktoré udržiujú rozvoj športových aktivít a posilňujú duchovno – kultúrne dedičstvo svojim pôsobením, medzi ktoré sa najčastejšie zapisujú práve:

- Hokejový klub Dukla Trenčín
- Futbalový klub AS Trenčín
- Hádzanársky klub AS Trenčín

- Florbalový klub 1. FBC Trenčín
- Golfový a športový klub Trenčín
- Lezecké centrum Trenčín
- Basketbalový klub TJ Štadión Trenčín
- Trenčiansky plavecký oddiel
- Tanečný klub Dukla Trenčín
- Športový klub Real team Trenčín – karate
- ŠK Dračia Légia 2012 Trenčín
- Victory Gym Trenčín
- ILYO TAEKWONDO TRENČÍN
- CHANBARA TRENČÍN
- Born to Trick House
- Plejs for Dance
- Jednota SOKOL Trenčín
- Kanoistický klub TTS Trenčín
- Klub slovenských turistov Dukla Trenčín
- Trenčiansky kolkársky klub

Detské ihriská

V roku 2007 prebehla pasportizácia detských ihrísk na území mesta vrátane zhodnotenia ich technického stavu. Tento pasport je aktualizovaný a tvorí podklad pre postupné rekonštrukcie herných prvkov a úpravy ich areálov. K roku 2020 boli počty jednotlivých detských ihrísk v rámci jednotlivých MČ nasledovné – porovnanie s pasportom ihrísk z roku 2010 :

Tabuľka č.20 : Počet detských ihrísk v jednotlivých mestských častiach Trenčína

Mestská časť	Rok 2010	Rok 2020
Juh	57	60
Stred	28	35
Sever	45	52
Západ	15	21
SPOLU	145	168

Zdroj : Mesto Trenčín, pasport detských ihrísk, 2020

Za desať rokov od posledného sledovaného údajá z roku 2010 pribudlo v meste Trenčín 23 detských ihrísk - celkovo sa tak na území mesta nachádza **168 detských ihrísk**. Nie všetky sa nachádzajú na pozemkoch vo vlastníctve mesta, postupná rekonštrukcia ihrísk prebieha s dôrazom na ich spádovosť a aktuálny technický stav. Časť detských ihrísk bola rekonštruovaná prostredníctvom eurofondov v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu cez komplexnú revitalizáciu sídliskových vnútroblokov, v ktorých sa nachádzajú.

Kultúra a kreatívny priemysel

Vychádzajúc z definície kreatívneho priemyslu vo východiskovej koncepcii Ministerstva kultúry SR, rešpektujúc lokálne špecifiká, historické kontexty a východiskové analytické dáta z mesta Trenčín („Stratégia nielen pre kultúrne a kreatívne odvetvia mesta Trenčín na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2040“), je možné zdefinovať mnohé potenciály kreatívneho a inovatívneho priemyslu v meste Trenčín :

- Kultúrny priemysel
Kultúrne dedičstvo – pamiatky, podujatia, zbierky, archívy, inštitúcie
Vizuálne umenie – maliarstvo, sochárstvo, grafika a fotografia,
Scénické umenie, hudba, audiovízia, multimédiá - festivaly, telesá, súbory
- Kreatívny priemysel
Architektúra, reklama – plánovacie štúdiá, architekti, urbanisti, priestoroví plánovači, reklamné štúdiá
Dizajn – dizajn materiálov, materiálové inžinierstvo (anorganické, textilné materiály, polyméry, sklo, a pod.), dizajn a konštrukcia vojenskej techniky

V rámci mesta Trenčín uvedené potenciály charakterizujú nasledovné vybrané body a oblasti záujmu:

Kultúrny priemysel

Kultúrne dedičstvo

Inštitúcie viažuce sa k zachovávaní kultúrneho dedičstva v meste Trenčín sú zväčša v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja :

- Trenčianske múzeum Trenčín
- Trenčiansky hrad
- Karner sv. Michala
- Katov dom v Trenčíne.
- Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, so stálou expozíciou diel.
- Verejná knižnica Michala Rešetku v Trenčíne
- Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne
- Štátny okresný archív v Trenčíne
- Pútnické miesto Skalka
- Trenčianska synagóga
- Mestská veža a mestské opevnenie
- Mierové námestie – súbor meštianskych domov, Morový stĺp

Prvkom kultúrneho dedičstva je aj nehmotné dedičstvo, ktoré v sebe nesie tradície kraja, miest a obcí. Najmä vo vidieckych oblastiach kraja sa zachovávajú folklór, divadlo, hudba a pýcha každej oblasti – miestne kroje. Mestá v celku vyjadrovali aj vyjadrujú skôr stredoveké tradície remesiel – a teda sú strediskami tohto dedičstva, čo platí aj o meste Trenčín a najmä jeho medzivojnovej živnostenskej histórii.

Prvky / nositelia kultúrneho dedičstva v meste Trenčín :

Archeologické náleziská

- Jedno z najrozsiahlejších pohrebísk lužickej kultúry bolo odkryté archeologickým výskumom v južnej časti katastrálneho územia Trenčína pri výstavbe hypermarketu TESCO.
- Rímska tradícia: rímsky nápis na trenčianskej hradnej skale ako prvá zmienka o pôvodnom osídlení Laugarício.
- Čerešňový sad, Brezina – územie hradiska, resp. predhradiska Trenčianskeho hradu. Chránené archeologické územie.
- Hviezdoslavova ulica (priestranstvo pred Posádkovým klubom / Domom armády) – unikátny nález zvyškov vonkajšieho mestského opevnenia Trenčína zo 17.storočia. Nález sa stal v roku 2009 Národnou kultúrnou pamiatkou.
- Archeologický výskum v trenčianskej synagóge – predchádza projektu obnovy trenčianskej synagógy

Trenčiansky hrad

Na mieste dnešného hradu stálo v období Veľkej Moravy hradisko ako správne centrum príľahlého regiónu. Dnešný hrad vznikol v 11. storočí ako pohraničná pevnosť, strážiaca dôležité vážske brody a dôležité karpatské priesmyky, cez ktoré prechádzali obchodné cesty, spájajúce oblasť severného Uhorska a stredoslovenských banských miest s Českom, Moravou, Sliezkom a Poľskom. V ďalších storočiach sa stal sídlom pohraničného komitátu, kráľovskej a neskôr šľachtickej župy. (Trenčianske múzeum, 2022)

Pútnické miesto Skalka pri Trenčíne

Pútnické miesto Skalka sa nachádza na území farnosti Skalka nad Váhom na ceste z Trenčína do Nemšovej. História pútnického miesta Skalka pri Trenčíne, siaha do 11. storočia a spája sa so životom sv. pustovníkov Andreja-Svorada a Beňadika, ktorí žili na tomto svätom mieste. Pozostáva z dvoch objektov: (i) barokového kostola Sv. Andreja Svorada a Beňadika na tzv. Malej Skalke postaveného na vápencovej skale, z ktorej bol podľa legendy sv. Beňadik zhodený do Váhu a ktorá tvorí geografický protipól trenčianskeho hradného brala a (ii) kláštora, Veľkej Skalky – pozostatkov benediktínskeho opátstva z roku 1224, v ktorom sa nachádza aj Beňadikova jaskyňa (Zdroj : www.trencin.sk, 2022).

Synagóga

Trenčianska synagóga patrí k najkrajším a najzaujímavejším dielam svojho druhu na Slovensku. Bola postavená v severnom rohu mestského námestia v Trenčíne začiatkom 20. storočia v blízkosti starej synagógy podľa projektu berlínskeho architekta Richarda Scheibnera. Synagóga sa používala do 2. svetovej vojny, počas ktorej svätostánok početnej trenčianskej židovskej obce znesvätili a vážne poškodili členovia miestnej nacistickej organizácie. Inventár bol rozkradnutý a počas socializmu budova ďalej degradovala najmä vplyvom necitlivých rekonštrukčných zásahov, predovšetkým do podlahy a stien. V interiéri sa zachovala len pôvodná modrá kupola s bohatým lustrom a farebné okenné vitráže s ornamentálnymi a rastlinnými motívami. Malú modlitebňu v zadnej časti objektu obnovili v roku 1990 (Zdroj : www.trencin.sk, 2022).

Podujatia viažuce sa ku kultúrnemu dedičstvu v meste Trenčín

- Medzinárodné výtvarno-literárne sympóziu ORA et ARS – Skalka
- Farmársky jarmok
- Trenčianske hradné slávnosti
- Trenčiansky majáles
- Pri Trenčianskej bráne
- Noc múzeí a galérií
- Pohoda – multikultúrny festival súčasnej kultúry a umenia
- Festival Priestor – multižánrové podujatie s využitím netradičných verejných priestranstiev
- Trenčín na Korze – dizajnerský trh
- Festival Sám na Javisku – medzinárodný festival divadla jedného herca
- Podujatia v Átriu pod vežou
(Hudobné pikniky, Divadielka pod vežou, Letné divadelné večery a pod.)
- a iné

Tradičné podujatia zachovávajú kultúrny ráz mesta naozaj v pravidelnom intervale, kedy mesto ponúka každoročne hudobné pikniky, open – air podujatia ako sú Príbehy z Trenčína, divadielka pre deti, nedeľné popoludňajšie koncerty, vlastivedné prechádzky. Ponuku dopĺňa pravidelné medzinárodné výtvarno-literárne sympóziu Ora et Ars, naviazané na priestor NKP Skalka. V celkovom hodnotení je potrebné vyzdvihnúť, že mestská samospráva vytvára priestor pre zábavný priemysel v zachovaní tradícií od remeselných jarmokov, až po multižánrové podujatia 21. storočia.

Vizuálne umenie

Dianie v danej oblasti (malíarstvo, sochárstvo, grafika, fotografia a i.) organizujú hlavne záujmové združenia, ale i Galéria Miloša Alexandra Bazovského v Trenčíne, a Trenčianske osvetové stredisko. Galéria Miloša Alexandra Bazovského sa primárne orientuje na slovenské výtvarné umenie 20. storočia a 21. storočia ako aj na výtvarné umenie trenčianskeho regiónu, pričom prvotne ide o výrazné dielo Miloša Alexandra Bazovského, ktoré tvorí základné piliere galérie. Galéria je multikultúrnym priestorom, kde okrem výtvarného umenia dostávajú priestor aj hudba, umelecké slovo, architektonické súťaže, či verejné aktivity pre obyvateľov v podobe workshopov a tvorivých dielní (Večerný ateliér pre dospelých, Galerikovo, Ateliér pre seniorov). Trenčianske osvetové stredisko v Trenčíne organizuje výstavy a disponuje kapacitami na zrealizovanie a podporu rôznych prezentačných a autorských aktivít. Rovnako priestormi čiastočne vhodnými na organizovanie výstav a podujatí disponuje Art centrum Synagóga. V rámci záujmových združení sú v meste Trenčín svojimi aktivitami viditeľné najmä občianske združenia TRAKT, HALA, Galéria Nová Vlna a iné. Komorné výtvarné výstavy dostávajú priestor aj v Mestskej veži a v priestoroch Kultúrno-informačného centra.

Scénické umenie, hudba, audiovizia, multimédiá

Dramatické – scénické umenie je v meste organizované a realizované hlavne prostredníctvom občianskych združení, vďaka miestnym divadelným súborom. Aktivita scénického umenia je organizovaná najmä v priestoroch zariadení ako Posádkový klub Trenčín, CKKP Hviezda, ArtKino METRO alebo Klub Lúč. Podujatia aktívne vytvárajú občianske združenia, napr. LampArt - v ponuke filmového klubu, OZ pre súčasné umenie Kolomaž - v ponuke hudobných a divadelných predstavení, Mestské divadlo Trenčín, Dogma Divadlo - v ponuke nezávislej profesionálnej divadelnej tvorby, ochotnícke súbory Divadlo Normálka a Divadlo 21 Opatová – v ponuke amatérskej alebo poloprofesionálnej divadelnej tvorby a iné. V meste pôsobí 14 folklórnych súborov (klasických, detských aj seniorských), najväčšia časť z nich má tanečnú, spevácku aj hudobnú zložku (Trenčín, 2022). Významné folklórne súbory sú najmä Trenčan, Družba a Nadšenci, a tiež detské folklórne súbory Radosť a Kornička. Väčšina súborov venujúci sa divadelnej, tanečnej a folklórnej produkcii je

amatérskeho a poloprofesionálneho charakteru, a je aktívna na úrovni kultúrnych centier a základných umeleckých škôl či už v zriaďovateľskej kompetencii mesta, alebo súkromných subjektov (viď zoznam umeleckých škôl uvedený na str. 25).

Z umeleckých telies v meste Trenčín stoja za zmienku napríklad Komorný orchester mesta Trenčín, Spevácky zbor Trenčianskej univerzity A. Dubčeka, Spevácky zbor Piarissimo, Zvon spevácky zbor Evanjelickej cirkvi a.v., tanečné skupiny TS Goonies a Aura, tanečný klub MS Dance, Tanečný klub Dukla Trenčín, a iné.

Vzdelávanie v tejto oblasti v meste Trenčín zabezpečuje najmä Základná umelecká škola Karola Pádívého, ktorá svoju činnosť zameriava na 4 odbory: hudobný, výtvarný, literárno-dramatický, a tanečný odbor, ale tiež súkromné umelecké školy (viď kapitola Primárne vzdelávanie - Umelecké školy.)

Tanečné vzdelávanie v oblasti spoločenského tanca významne zastrešujú vyššie spomenuté kluby a tanečné súbory.

Festivalové podujatia

Najvýznamnejším podujatím nadregionálneho charakteru je medzinárodný multižánrový festival POHODA. Festivalový život mesta zrejme ovplyvní aj príchod ďalšieho podobne zameraného festivalu GRAPE, ktorý bol v čase vzniku tejto kapitoly avizovaný od roku 2022.

Z ďalších pravidelných podujatí nadregionálneho charakteru stojí za zmienku najmä filmový festival horských a dobrodružných filmov HoryZonty, či medzinárodný festival divadla jedného herca Sám na javisku s medzinárodným presahom a 28. ročnou históriou.

Tradícia hudobných festivalov sčasti pretrváva aj v jednotlivých podujatiach nadväzujúcich na tradície Trenčianskej hudobnej jari a Trenčianskej hudobnej jesene (klasická hudba), Trenčianskeho jazzového festivalu, adventných koncertov, prehliadok speváckych zborov, letných mestských koncertov pod vežou (Hudobné pikniky), a pod.

Konanie všetkých kultúrnych podujatí vážne zasiahla situácia v súvislosti s pandemickými opatreniami prijatými z dôvodu rozšírenia ochorenia Covid-19, kvôli ktorým sa kultúrny život mesta v rokoch 2020 a 2021 zredukoval takmer na nulu.

Kreatívny priemysel

Architektúra a plánovanie

V meste Trenčín je významná tradícia v oblasti plánovania, urbanizmu a architektúry. Už v minulosti (pred rokom 1989) v meste pôsobili veľké plánovacie štúdiá zamerané na architektúru, urbanizmus, ako i špecifické sektorálne plánovanie (doprava a pod.). Z tohto smerovania vyplýva aj ďalší progres, ktorým si mesto vyslúžilo ocenenie *Patrón architektúry* udelené Slovenskou komorou architektov v roku 2020. Ocenenie vyplýva z mnohých aspektov rozvoja, podmienených použitím otvoreného a transparentného prístupu k získavaniu projektov dôležitých mestotvorných investícií (ako napríklad pri riešení obnovy Mierového námestia v roku 2007, rozvoji centrálnej mestskej zóny a nábrežia rieky Váh pod názvom „Trenčín - mesto na rieke“ v roku 2014, kde sa jednalo o medzinárodnú urbanistickú súťaž, a napokon v roku 2019 pri súťaži na riešenie budúcej podoby pešej zóny ulíc Hviezdoslavova a Vajanského), na základe ktorých Trenčín získal prívlastok „mesto dobrej architektúry“. Bola tiež vyhlásená dvojkolová architektonická súťaž návrhov na expozíciu „Moderná architektúra mesta Trenčín a okolia“ v suteréne Galérie Miloša Alexandra Bazovského, reflektujúca pohľady na modernú architektúru 20.storočia nielen v rámci mesta, ale aj regiónu. (Zdroj : Archinfo, 2022).

Dizajn a materiálové inžinierstvo

V kontexte dizajnu hovoríme hlavne o nasledujúcich kategóriách: módný dizajn (textilný dizajn a odevný dizajn), priemyselný dizajn a produktový dizajn (vrátane dizajnu vojenskej techniky), grafický dizajn, umelecký dizajn a úžitkové umenie.

Tabuľka 19: Stredné školy v oblasti dizajnu a materiálovej výroby

SPŠ stavebná Emila Belluša Trenčín	architektúra a interiérový dizajn, technická estetika a dizajn
Škola umeleckého priemyslu Trenčín	dizajn – modelárstvo a návrhárstvo odevov, propagačná grafika, propagačné výtvarníctvo, fotografický dizajn, scénická kostýmová tvorba, reklamná tvorba, animovaná tvorba, interiérový dizajn, priemyselný dizajn, dizajn exteriéru, digitálna maľba – koncept art, dizajn digitálnych aplikácií.

Zdroj : internet, vlastné spracovanie, 2022

Vzdelávanie v tejto oblasti sa v meste Trenčín zabezpečuje primárne prostredníctvom stredného školstva. Oblasť dizajnu a inžinierstva je pokrytá i vysokoškolským vzdelávaním a vedou a výskumom na Trenčianskej univerzite A. Dubčeka, konkrétne prostredníctvom inžinierskych a doktorandských programov na Fakulte špeciálnej techniky a Fakulte priemyselných technológií (pracovisko Púchov). V rámci TnUAD pôsobí Centrum vedy a výskumu, s vedeckými centrami :

- [„FunGlass](#)
Centrum pre funkčné a povrchovo funkcionalizované sklá (FunGlass) je jedno z 10 najúspešnejších projektov na vybudovanie centra excelentnosti európskeho rámcového programu pre podporu výskumu a inovácií Horizont 2020. Celkovým zámerom projektu bolo vybudovanie medzinárodne etablovaného centra. Jeho špecializáciou je excelentný výskum s uplatnením napr. v energetickom, či automobilovom priemysle, či napríklad v zdravotníctve. Jedným z hlavných zámerov je budovať univerzitu s excelentným výskumom a špičkovými výstupmi vedcov s celosvetovou pôsobnosťou.
- [VILA - Centrum kompetencie pre výskum skla VITRUM LAUGARICIO](#)
Centrum kompetencie skla Vitrum Laugaricio (VILA) je spoločným pracoviskom Ústavu anorganickej chémie Slovenskej akadémie vied, Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka a Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU.
- [CEDITEK - Centrum pre diagnostikovanie a testovanie kvality materiálov](#)
Náplňou Centra je najmä výskum a vývoj v oblastiach definovaných v Stratégii inteligentnej špecializácie SR RIS3, napr. nových materiálov a nanotechnológií a technológií pre výrobu pokročilých materiálov.
- [KASKLO – Bielokarpatská sklárska výskumná, vývojová a vzdelávacia základňa](#)
Vedecko-výskumné pracovisko vybudované ako vzdelávacia, výskumná a vývojová sklárska základňa na území Euroregiónu Bíle – Biele Karpaty, tradičnom území sklárskej výroby. Pracovisko podporuje výmenu skúseností, transfer technológií a zlepšovanie vzájomnej spolupráce medzi podnikmi, univerzitami a výskumnými strediskami, čo umožní udržanie konkurencieschopnosti a ekologizáciu sklárskych podnikov.
- [HBO - Centrum pre hyperbarickú oxygenoterapiu](#)
Vedecko-výskumné pracovisko vybudované v rámci projektu „Dobudovanie technickej infraštruktúry pre rozvoj vedy a výskumu na Trenčianskej univerzite Alexandra Dubčeka prostredníctvom hyperbarickej oxygenoterapie“ (operačný program Výskum a vývoj, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR).
- [CEBiA - Centrum bioštatistických aplikácií](#)
Poslaním Centra bioštatistických aplikácií Fakulty zdravotníctva TnUAD je využívanie bioštatistických metód v základnom i aplikovanom biomedicínskom výskume.
- [CeQoL - Centrum pre výskum kvality života](#)

Kultúrna infraštruktúra

Významným priestorovým potenciálom pre rozvoj kultúrno-kreatívnych aktivít budú objekty kina Hviezda (v čase vzniku tejto kapitoly v procese aktívnej rekonštrukcie na moderné multifunkčné kultúrno-kreatívne centrum), ako aj pôvodný železničný most, ktorého rekonštrukcia ako aj ďalšie vyvolané investície na nábreží rieky Váh sú plánované v rámci aktivít nadväzujúcich na získaný titul **Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026** a súbežne pripravenú Stratégiu pre kultúrne a kreatívne odvetvia v Trenčíne do roku 2030, s výhľadom do roku 2040.

Z pohľadu priestorovo-infraštruktúrneho je potenciálom pre ďalší rozvoj kultúrno-spoločenských aktivít v meste aj objekt Posádkového domu (bývalý Okruhový dom armády). Objekt je vo vlastníctve Ministerstva obrany, a preto je jeho ďalšie možné využitie viazané na majetkové vzťahy k objektu.

V čase vzniku tejto kapitoly bol objekt po čiastočnej rekonštrukcii, avšak stále čakajúci na svoju nutnú komplexnú rekonštrukciu.

Tabuľka č.21 : Počet kultúrnych zariadení v meste Trenčín (2021)

	POČET
VEREJNÉ KNIŽNICE	2
STÁLE KINÁ	2
MÚZEÁ A GALÉRIE	3
KULTÚRNE – OSVETOVÉ ZARIADENIA	1
ZARIADENIA PRE VOLNÝ ČAS A ZÁUJMOVÉ ČINNOSTI	8
TRENČÍN	16

Zdroj : internet, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Atrakcie CR

Cestovný ruch v meste Trenčín a v jeho bezprostrednom okolí je historicky viazaný na nasledovné základné oblasti záujmu :

- Historický odkaz v území – rímska stopa, Matúš Čák Trenčiansky, Trenčiansky hrad a ďalšie historické objekty v meste a jeho okolí, systém hradného opevnenia stredného Považia,
- Trenčín mesto Pohody – najväčší stredoeurópsky multižánrový festival Pohoda,
- pútnická turistika a prítomnosť cirkevných rádov v meste Trenčín – hlavne vo väzbe na odkaz svätých Svorada a Beňadika na Skalke nad Váhom (najstaršie pútnické miesto na Slovensku),
- športové podujatia (kanoistické medzinárodné súťaže, festival dračích lodí, hokejová škola M.Gáboríka, futbalová akadémia AS Trenčín, floorbalové majstrovstvá, golfové turnaje a pod.)
- kúpeľná turistika regiónu – kúpele Trenčianske Teplice, Nimnica, Bojnice.
- pešia letná aj zimná turistika (značené turistické trasy, bežkárske a zjazdové lyžiarske trasy v menších okolitých strediskách), rybárčenie, kónská turistika (agrofarmy, jazdiarne)

Významným očakávaným impulzom pre rozvoj cestovného ruchu a ostatných multiplikačných efektov (infraštruktúra, ekonomika, identita,..) je aj získanie titulu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026.

Turistika

Trenčín vďaka svojej geografickej polohe a geomorfológii územia patrí do územia s pestrým pohorím, vďaka čomu vznikol dopyt po rozvoji turistiky. V rámci mesta sa môžu záujemcovia a nadšenci turistiky združovať vo viacerých turistických kluboch (Klub slovenských turistov TTS Trenčín, Dukla Trenčín, Trenčiansky VhT Klub, Vodácka turistický klub Váh, Klub Polar Alpin Trenčín a i.).

Medzi najznámejšie pešie turistické trasy patria:

- Trenčín – Trenčianske Teplice
- Trenčín – Trenčianske Teplice cez Opatovú
- Trenčín – Trenčianske Teplice cez Soblahov
- Trenčín – Zamarovské jamy – Skalka – Kláštor na Skalke
- Soblahov – Chata pod Ostrým vrchom – Černachov – Mníchova Lehota
- Trenčín – Trenčianske Teplice cez Kubricu a popod Svitavu a sedlo Machnáč
- Trenčín – Hrabovka – Krasín – Dolná Súča

Cykloturistické trasy

Na rekreačnú cyklistickú dopravu sú v rámci mesta Trenčín využívané najmä hrádze po oboch stranách Váhu. Tieto sú súčasťou Vážskej cyklomagistrály a v širších vzťahoch nadväzujú na ďalšie početné možnosti cykloturistiky do okolitých katastrov.

Návštevnosť a ubytovacie kapacity

Návštevníci majú v meste Trenčín k dispozícii 44 subjektov poskytujúcich ubytovanie (Mestský úrad Trenčín, 2015). Počet návštevníkov, ktorí využili ubytovacie služby v území Trenčína pre rok 2021 predstavuje 1063 s prehľadom od mesiaca Január až November – z toho domáci návštevníci tvoria 520 a zahraniční 543.

Tabuľka č.22 : Počet ubytovaných hostí

ROK	2019	2020	2021
DOMÁCI	28 296	468	520
ZAHRAŇIČNÍ	29 748	236	543
SPOLU	58 044	704	1063

Zdroj: ŠÚ SR, 2022

Štruktúra návštevníkov, ktorí prenocovali v meste Trenčín sa za posledné tri dostupné roky mení v smere klesania podielu zahraničných návštevníkov. Pokles návštevnosti v roku 2020 do veľkej miery zapríčinili epidemiologické opatrenia v súvislosti s pandémiou ochorenia Covid-19. Na prelome rokov 2020 a 2021 počet návštevníkov opätovne stúpol o 3,07%. Návštevník, ktorý využil ubytovacie kapacity v meste Trenčín, tu v roku 2021 v priemere prenocoval **1,9** krát.

V období decembra 2019 realizovala Krajská organizácia cestovného ruchu (ďalej aj „KOCR“) *Trenčín Región* primárny prieskum s cieľom identifikovať hlavné cieľové skupiny návštevníkov Trenčianskeho kraja najmä z hľadiska účelu návštevnosti a zistiť ich spokojnosť s ponukou regiónu. Prieskum bol realizovaný na vzorke 300 respondentov, pričom boli identifikovaní respondenti väčšinou z TSK a následne rovnomerne zo všetkých krajov Slovenska. Z hľadiska veku išlo najmä o návštevníkov v strednej až vyššej vekovej kategórii, 58% respondentov navštívilo región 3 a viackrát, takže možno povedať, že išlo o stálych návštevníkov regiónu (Zdroj : KOCR, 2022).

Inštitucionálne zabezpečenie CR

Mesto Trenčín poskytuje podporné resp. informačné služby pre návštevníkov prostredníctvom Kultúrno-informačného centra.

Mesto ako subjekt je od septembra 2015 členom oblastnej organizácie cestovného ruchu „Trenčín a okolie“. V Trenčianskom kraji pôsobí jedna krajská a 4 oblastné organizácie cestovného ruchu (ďalej aj „KOCR“ a „OOCR“)

- KOCR - Trenčín Región
- OOCR - Región Horné Považie
- OOCR - Región Horná Nitra - Bojnice
- OOCR - Trenčianske Teplice
- OOCR - Trenčín a okolie

Komunitný život

Komunity a spolky

V Trenčíne pôsobí množstvo komunit a spolkov. Ministerstvo vnútra SR eviduje v meste Trenčín vo svojich registroch spolu viac ako 650 občianskych združení, záujmových združení právnických osôb, živnostenských spoločenstiev, neziskových organizácií poskytujúcich verejnoprospešné služby a nadácií.

Medzi najvýznamnejšie organizácie reprezentujúce občianske komunity a pozitívne vplyvajúce na komunitný život v meste Trenčín dlhodobo patrí Trenčianska nadácia. Jej poslaním je podpora ľudských a občianskych aktivít v prospech zvýšenia kvality života v trenčianskom regióne, rozvoja lokálnej demokracie, komunitnej filantropie a komunity. Pravidelne organizuje podujatia v celom regióne Trenčína, napr. Míľniky, Dobrý bazár, Otvor srdce, daruj knihu, Dr. Klaun a mnohé ďalšie. Tak ako iné podujatia, boli však aj podujatia nadácie v rokoch 2020 - 2021 výrazne obmedzené v dôsledku pandémie ochorenia Covid-19.

Aktivity jednotlivých komunit sa viažu na množstvo oblastí i tradícií, ktoré v meste Trenčín rezonujú. Či už ide o kultúrne aktivity vo väzbe na folklór, hudobnú scénu (ľudová scéna, dychovky, ale i klubová hudobná scéna), divadelnú, výtvarnú, či fotografickú scénu, alebo silné športové tradície v území, spolky a kluby kreované pôsobením armády a armádneho klubu Dukla, komunity športovcov, amatérov, ale i profesionálov (hokej futbal, hádzaná, karate, vodné športy, florbal a pod.), a množstvo iných oblastí, ktorých rozvoj prostredníctvom miestnych komunit je silnou a tradičnou súčasťou života v meste a jeho pulzu.

Celkovo je možné aktívne spolky a združenia rozdeliť do nasledujúcich kategórií v zmysle ich zamerania (zoznam subjektov je indikatívny a závisí od individuálnych aktivít v danom čase) :

- Detské folklórne súbory
 - DFS Drobcí
 - DFS Kornička
 - DFS Kubranček
 - DFS Radosť
 - DFS Rozmarínček
- Divadelné združenia
 - Mestské divadlo Trenčín
 - Dogma Divadlo
 - Divadlo Normálka
 - Divadlo 21 Opatová
 - Divadlo Fortissimo, Vlado Kulíšek
 - Divadlo Pimprlo
- Folklórne súbory
 - Folklórny súbor Družba
 - Folklórny súbor Kubra
 - Folklórny súbor Nadšenci
 - Folklórny súbor Seniorský klub Družba
 - Folklórny súbor Trenčan
 - Folklórny súbor Véna
 - Folklórny súbor Úsmev
 - Folklórny súbor Čákovec
 - Mužská spevácka skupina Škrupinka
 - Sláčiková hudobná skupina Mlynári
- Hudobné a vokálne telesá
 - Komorný orchester mesta Trenčín
 - Hudobné telesá dobovej hudby (Musica Poetica, Fistulatoris Consort)
 - Hudobné skupiny (Aurelius Quintet, Erbetes, Krajka a mnohé iné v rôznych žánroch)
 - Dychové hudby (Opatovanka, Textilanka, Trenčianska dvanásťka, Vlčovanka)
 - Spevácke zbory (Trenčiansky spevácky zbor, Školský spevácky zbor Piaristického gymnázia J. Braneckého Piarissimo, Spevácky zbor pri Trenčianskej Univerzite A. Dubčeka, Trenčiansky evanjelický zbor Zvon)
- Športové kluby
 - kluby so zameraním na hokej, futbal, florbal, vodné športy, golf, hádzanú, basketbal, plávanie, karate, taekwondo, šerm, gymnastiku a iné.
- Tanečné skupiny
 - TS Goonies, Aura, tanečný klub MS Dance, Tanečný klub Dukla Trenčín a i.
- Iné záujmové zoskupenia
 - Skupina historického šermu Wagus
 - Skupina historického šermu Normani
 - Centrum environmentálnych aktivít Baranček
 - Trenčianska jazzová spoločnosť Fénix

- LampArt
- Považská župa Sokolská
- Združenie neprofesionálnych výtvarníkov
- a iné

Združenia a organizácie

Mesto Trenčín je členom niekoľkých združení a organizácií v rámci Slovenskej republiky.

- Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS)
- Regionálne združenie miest a obcí (RZMOSP)
- Združenie primátorov krajských miest SR (K8)
- Asociácia prednostov úradov miestnej samosprávy v SR (APUMS)
- Asociácia komunálnych ekonómov (AKE)
- Združenie náčelníkov Mestskej polície
- Asociácia informačných centier Slovenska (AICES)
- Euroregión Biele - Biele Karpaty – jeho poslaním je všestranný rozvoj cezhraničného regiónu zahŕňujúceho územie pôsobenia združenia Región Biele Karpaty, Slovenská republika a územie pôsobenia združenia Región Bílé Karpaty, Česká republika

Zahraničné vzťahy mesta

Zahraničné vzťahy mesta historicky charakterizovali najmä oficiálne partnerské zmluvy s mestami Cran Gevrier (Francúzsko), Uherské Hradiště (Česká republika), Zlín (Česká republika), Tarnów (Poľsko), Casalecchio di Reno (Taliansko), Békéscaba (Maďarsko) a Kragujevac (Srbská republika). Rozvíjali sa najmä na poli kultúrnych a spoločenských výmenných návštev a v prípade Cran Gevrier aj spoločnou dlhoročnou organizáciou podujatí (Festival slovenských a európskych filmov v Cran Gevrier a Festival francúzskych filmov v Trenčíne). Posledné roky priniesli útlm týchto vzťahov, ktoré ešte umocnilo obdobie pandémie ochorenia Covid-19.

V roku 2014 ovplyvnila zahraničné vzťahy mesta najmä iniciatíva na rozvoj mesta Trenčín si Ty, ktorá vyústila do medzinárodnej urbanistickej súťaže Trenčín – mesto na rieke zorganizovanej mestom Trenčín. Tímy z celého sveta do nej prihlásili niekoľko desiatok návrhov, ktoré posudzovala medzinárodná porota. Trenčín sa tak dostal do širšieho medzinárodného odborného povedomia, v ktorom získal vysoké uznanie. Nová dimenzia medzinárodných vzťahov sa pre mesto Trenčín otvára aj získaním titulu Európske hlavné mesto kultúry 2026, ktorý nadväzuje na doterajšie úsilie presadiť víziu o meste Trenčín ako modernom európskom meste.

Identita

Identitu územia mesta je možné charakterizovať prostredníctvom 3 základných elementov:

- Skala (hradné bralo) a Trenčiansky hrad – ako symbol tradícií, histórie a pevných koreňov,
- Rieka – ako prvok prinášajúci život a energiu do územia. Je tiež symbolom prúdenia a nových impulzov do života mesta a symbolom súladu mesta s prírodou,
- Trenčania – ako ľudský potenciál tvorený silnými a angažovanými komunitami, ktoré dodávajú mestu živé vibrácie a pulz, sú symbolom tradičného zdravého lokálpatriotizmu.

V projekte Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026 je tento potenciál mesta navyše zvýraznený pojmom Cultivating Curiosity (Pestovanie / rozvíjanie zvedavosti).

1.2 ÚZEMNO-TECHNICKÁ ANALÝZA

Táto kapitola obsahuje informácie o základnom priestorovom usporiadaní, technickej infraštruktúre, doprave a urbánnej bezpečnosti územia.

Pozn. Bližšie informácie a podrobnejšie údaje sú dostupné v koncepčných dokumentoch mesta ako Textová časť ÚPN mesta Trenčín, sektorálne plánovacie dokumenty mesta Trenčín – ako napr. návrh

generelu dopravy 2009, Plán udržateľnej mobility, Stratégia adaptability mesta na klimatickú zmenu a pod.

Základná charakteristika mesta z pohľadu širších vzťahov

Mesto Trenčín sa nachádza na považskej rozvojovej osi (Bratislava – Trnava – Trenčín – Žilina). Jedná sa o rozvojovú os prvého stupňa a na ponitrianskej rozvojovej osi II. stupňa (Trenčín – Bánovce nad Bebravou – Topoľčany – Nitra - – Nové Zámky – Komárno). Z pohľadu terciárnych¹ centier osídlenia (zabezpečovanie potrebnej obsluhy obyvateľstva sociálnou infraštruktúrou) mesto Trenčín ako krajské mesto patrí do prvej skupiny a prvej podskupiny spolu s mestami Banská Bystrica, Nitra, Prešov, Žilina a Trnava. V rámci kvartérnych aktivít (vysoké školy a výskumné ústavy) patrí mesto Trenčín na popredné priečky v rámci Slovenskej Republiky.

Trenčianske ťažisko osídlenia najvyššej úrovne vytvára „uzol“ najrozvinutejšej sídelnej rozvojovej osi, ktorá súčasne tvorí aj najpriemyselnejší pás Slovenska. Potenciálne aglomeračné väzby trenčianskeho ťažiska osídlenia sa prejavujú v smere na Nové Mesto nad Váhom, ktoré má slabšie aglomeračné väzby v smere na Starú Turú. Potenciálne aglomeračné väzby sú medzi mestom Myjava smerom na Starú Turú a Brezovú pod Bradlom. Zatiaľ absentujú aglomeračné väzby Trenčína v smere na Bánovce nad Bebravou. Bánovce nad Bebravou prejavujú aglomeračné väzby na Partizánske a Topoľčany, ktoré ležia v Nitrianskom kraji. Na území Trenčianskeho kraja v jeho severnej časti sa prejavujú aglomeračné väzby mesta Považská Bystrica a okolitého osídlenia v smere do žilinsko-martinského ťažiska osídlenia. Relatívne špecifickým je prievidské ťažisko osídlenia, čo vyplýva z pôvodnej hospodárskej základne, a s tým súvisiacim rozvojom osídlenia. V tomto ťažisku osídlenia sa očakáva zásadná reštrukturalizácia hospodárskej základne, pri ktorej by mal napomôcť aj rozvoj územnotechnických a sídelných podmienok.

Podľa územného plánu Trenčianskeho kraja je sídelná štruktúra v okolí Trenčína utváraná predovšetkým v rámci ťažiska osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu okolo krajského centra Trenčín a okresných sídiel Nové Mesto nad Váhom a llava spolu so sídlom Dubnica nad Váhom, kde sa prejavujú silné vzájomné väzby týchto významných hospodársko-sídelných centier a ktoré je v územnom pláne Trenčianskeho kraja priestorovo vymedzené v nasledovnej štruktúre: Košeca, llava, Dubnica nad Váhom, Nová Dubnica, Nemšová, Trenčianska Teplá, Trenčianske Teplice, Trenčín, Skala, Trenčín, Soblahov, Mníchova Lehota, Trenčianska Turná, Trenčianske Stankovce, Drietoma, Chocholná - Velčice, Opatovce, Veľké Bierovce, Adamovské Kochanovce, Melčice - Lieskové, Krivosúd - Bodovka, Štvrtek, Bošáca, Beckov, Moravské Lieskové, Dolné Srnie, Trenčianske Bohuslavice, Nové Mesto nad Váhom, Kočovce, Považany, Potvorice, Brunovce, Horná Streda, Modrovka, Pobedim, Podolie, Častkovce, Čachtice (Zdroj : ÚPN TN, 2021). V sídelnom a územnom rozvoji regiónu trenčianskeho kraja, v záujme napomôcť reštrukturalizácii hospodárskej základni, je potrebné vytvárať podmienky pre dobudovanie nadradenej infraštruktúry a jej prepojenie na české územie a sídelné systémy. Dôležitým prepojením podporujúcim reštrukturalizáciu hospodárskej základni je podpora komunikačných prepojení medzinárodného významu vo východo-západnom smere v prepojení Česká republika – Trenčín – Prievidza – Zvolen/Banská Bystrica, ako aj prepojenie v smere Zlín (v Českej republike) Púchov. Vybudovaním tohto medzinárodného prepojenia na území regiónu trenčianskeho kraja sa vytvárajú taktiež podmienky pre medzinárodné napojenie banskobystricko-zvolenského ťažiska osídlenia do medzinárodnej sídelnej siete.

V osídlení kraja sa nachádzajú viaceré sídelné formy, vrátane špecifických foriem, pri rozvoji ktorých je žiaduce rešpektovať ich urbanistický a krajinársky ráz, ako je kopaničiarske osídlenie na Myjavsku, v podnoží Bielych Karpát a Javorníkov, na Hornej Nitre vo Valaskej Belej, ako aj v rámci Strážovských vrchov.

¹ Terciárne centrum – v zmysle Konceptie územného rozvoja Slovenska KURS, predstavuje terciárne centrum, také sídlo, ktoré poskytuje okolitému regiónu, širokú škálu služieb, či už v zmysle administratívnych služieb, obchodných, kultúrnych, voľnočasových a ďalších. Terciárne centrá sa vyhodnocujú na základe existencie zariadení nadmestského až nadregionálneho charakteru jednotlivých skupín občianskej vybavenosti.

Doprava

Cestná sieť

Mesto Trenčín sa nachádza na trase medzinárodného multimodálneho koridoru Va., ktorý v cestnej doprave predstavuje cesta I/61 a hlavne trasa diaľnice D1 (v Trenčíne aj s privádzačom po cestu I/61). Územím Trenčína prechádza cesta I/61 Žilina - Považská Bystrica - Trenčín - Trnava - Bratislava zaradená do siete európskych ciest.

Mestom prechádza v smere juh – sever trasa cesty I/61, ktorú v centre mesta križuje cesta II/507. Cesta II/507 prechádza južnou časťou mesta od Beckova a pokračuje severným smerom na Nemšovú po druhej strane Váhu. Tieto cesty tvoria aj základnú komunikačnú kostru mesta. Územne odlúčené mestské časti (bývalé samostatné obce) sú pripojené k organizmu mesta Trenčín cestami III. triedy s ukončením v jednotlivých MČ, takže tvoria vlastne súčasnú cestnú sieť mesta (ÚPN TN, 2021).

Miestne komunikácie v meste Trenčín sú v celkovej dĺžke 116 km. Tieto slúžia pre základnú obsluhu územia, rovnako pre hromadnú prepravu prostredníctvom MHD a PAD, ako aj individuálnu prepravu.

Na riešené územie majú vplyv celoeurópsky uznané multimodálne dopravné koridory, na ktoré je sústredená pozornosť z hľadiska prípravy územia pre ďalší rozvoj dopravných trás. Ide o tieto koridory (podľa ÚPN TN, 2021):

- Norimberg - Viedeň - Budapešť - Constanta - Thessaloniki (západ - východ),
- alt. Berlín - Praha - Bratislava - Budapešť - Constanta - Thessaloniki,
- Gdaňsk - Poznaň - Lodž - Žilina - Bratislava - Viedeň (sever - juh),
- Dunajská cesta,
- Žilina - Užhorod - Kyjev (stred - východ) - koridor Va,
- Terst - Budapešť - Debrecen - Užhorod - Kyjev (južná západo-východná trasa).

Viacere medzinárodné programy majú za cieľ zlepšenia dopravných trás v týchto multimodálnych koridoroch. V konečnom dôsledku ide vždy o zlepšenie dopravnej infraštruktúry tak, aby boli vytvorené lepšie prepravné podmienky, najmä pre diaľkové jazdy. Vedľajším, ale veľmi významným výsledkom týchto aktivít je aj podstatné zlepšenie stavu tých dopravných sietí vo vnútri regiónov, na ktorých sa zabezpečujú aj vnútroregionálne a lokálne dopravné väzby.

Riešeným územím prechádza trasa medzinárodného významu Poľsko - Orava - Žilina - Trenčín - Trnava - Bratislava - Rusovce - Maďarsko, ktorá má ako diaľnica D-1 všetky známky rozhodujúcej a strategickej cestnej komunikácie Slovenskej republiky. Napojenie diaľnice D1 na cestu I/61 zabezpečuje v priestore Trenčína diaľničný privádzač I/61A. Mesto leží na rozvetvení trás D1 a R2, ktoré zapadajú do európskeho diaľničného systému a sú zaradené do siete ciest s medzinárodnou prevádzkou (R2 = E50, D1 = E75).

R2 bude trasovaná od diaľničnej križovatky Drietoma na diaľnici D1 v smere na Bánovce n/B. a Žiar nad Hronom, kde sa pripojí na rýchlostnú cestu R1 Nitra – Žiar nad Hronom – Banská Bystrica. Budúca trasa R2 bude situovaná južne od územia mesta Trenčín.

Stavebno – technický stav komunikácií

Významnou dopravnou tepnou je cesta I/61, ktorá tvorí základnú kostru cestnej infraštruktúry mesta. Podľa údajov Slovenskej správy ciest (SSC) pre rok 2014 skoro 50% komunikácií I.triedy (48,57 %) vykazovalo nevyhovujúci a havarijný technický stav (z toho 0,17% bol havarijný stav) . Údaje SSC za rok 2014 tiež udávali, že cesty II. triedy v okrese Trenčín boli vo viac ako 93% dĺžky vo dobrom resp. veľmi dobrom stave. V prípade ciest III. triedy bol technický stav nevyhovujúci a havarijný na necelých 5% (z toho havarijný stav 1,48%). Z uvedeného vyplývalo, že technický stav komunikácií II. a III. triedy v území okresu Trenčín bol dostatočný .

Zdroj : https://www.ssc.sk/files/documents/shv/hl_prehl_ciest_2014.pdf, str.35

V priebehu rokov sa stav komunikácií v okrese Trenčín **zhoršil**. V prípade komunikácií I.triedy, vykazovalo podľa údajov SSC za rok 2020 až 60,7% nevyhovujúci a havarijný stav (z toho havarijný stav 0%). V dobrom, resp. veľmi dobrom stave bolo 86,34 % ciest II. triedy a v prípade ciest III. triedy

vykazovalo technický stav nevyhovujúci a havarijný už 16,52 % komunikácií (pričom v havarijnom stave bolo 0%).

Zdroj https://www.ssc.sk/files/documents/shv/hl_prehl_ciest-2020.pdf, str.34

V prípade miestnych komunikácií na území mesta Trenčín bol v roku 2014 vo väčšine úsekov charakterizovaný ich stavebno-technický stav ako neuspokojivý, čo bolo spôsobené technologickým dlhom pri údržbe komunikácií, postupným nárastom prepravných tokov a v neposlednom rade i významnou stavebnou činnosťou (výstavby železnice, nového cestného mosta a pod.), ktorá enormne zvýšila množstvo ťažkej techniky na miestnych komunikáciách. Aktualizácia stavu na rok 2022 však ukazuje, že stav sa lepší. Nový cestný i nový železničný most sú úspešne dokončené, sú v plnej prevádzke a súvisiace stavebno-technické záťaže sú minulosťou. Naďalej zostáva preťažený prieťah cesty I/61 centrom mesta. Projekčne sa pripravuje jeho prestavba vrátane rekonštrukcie starého cestného mosta. V príprave je taktiež rekonštrukcia starého železničného mosta, ktorá má podporiť aj iné druhy mobility ako je individuálna automobilová doprava. Obnovených bolo približne 24 km ciest vo vlastníctve mesta, čo je zhruba 16% z celkovej siete. V podobnej dĺžke boli obnovené i chodníky. Statická doprava vo veľkej časti mesta bola zregulovaná. Vybudované boli nové parkoviská a cyklotrasy. (Zdroj : MsÚ Trenčín, útvár mobility)

Nehodovosť

Súčasný stav nehodovosti na komunikáciách v meste Trenčín je významne ovplyvnený výrazným nárastom dopravy. Z údajov Policajného zboru SR je možné v regióne Trenčín identifikovať najkritickejší úsek na ceste II/507 v kilometri 130,420 - v extraviláne pri obci Trenčianska Turná pred križovatkou s cestou III/50762.

Zaťaženie komunikačnej siete

Hodnotenie zaťaženia komunikačnej siete vychádza z celoštátneho sčítania dopravy (r. 2000 a 2005) a prognostických rastových koeficientov dopravy pre výhľadové obdobie. Tieto hodnoty sú pre 24-hodinové relácie nasledovné pre najdôležitejšie profily na prieťahoch ciest cez intravilán Trenčína. Po roku 2000 je badateľný vplyv otvorenia diaľnice D1 okolo Trenčína (ÚPN TN, 2021).

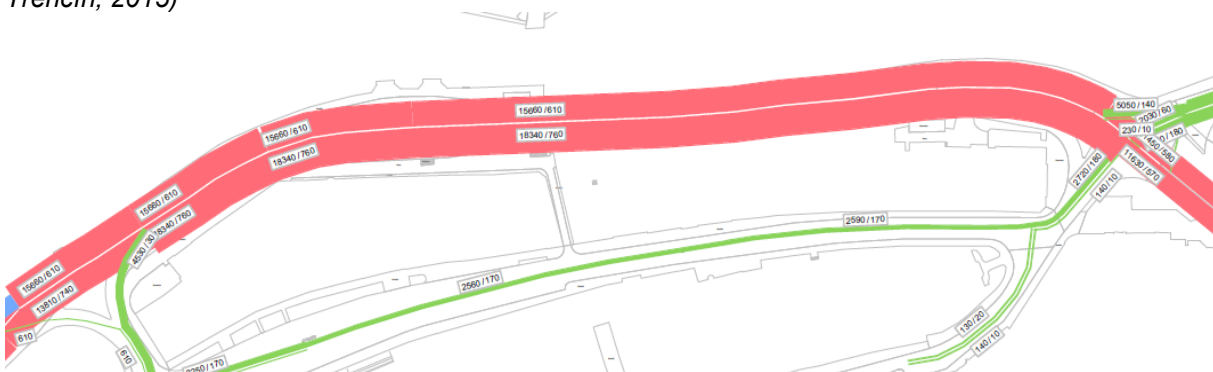
Súčasný rozvoj dopravy, a najmä podstatný predpokladaný nárast stupňa automobilizácie, až na hodnotu 1:2 bude znamenať v návrhovom roku 2030 až 500 osobných automobilov na 1.000 obyvateľov. Tento nárast počtu osobných vozidiel sa nutne prejaví v podstatných rastoch intenzity dopravy (najmä v centre mesta), ako aj vo zvýšenom tlaku na ich parkovanie a odstavovanie. Nárast sa bude podľa predchádzajúcej tabuľky v období rokov 2005 - 2040 pohybovať v hodnotách 1,1 až 1,43, čo bude pri nezmenenom stave mestských komunikácií znamenať preťaženie komunikačnej siete a najmä križovatiek (ÚPN TN, 2021).

V rámci prieskumov intenzity dopravy v roku 2013 boli monitorované dopravné toky na cestných komunikáciách v meste Trenčín. Najvyťaženejší úsek bol priebeh cesty I/61 v priebehu ulice Hasičská, kde bola nameraná denná intenzita na hodnote 34 700 automobilov/deň. Významne vyťaženým je i cestný most v centre mesta, na ktorom namerali intenzitu dopravy na hodnote 30 900 automobilov/deň. V priebehu ulice Električná bola nameraná hodnota 20 700 automobilov/deň. Z uvedeného vyplýva, že postupný nárast automobilovej dopravy na území mesta Trenčín dosahuje kritických hodnôt, preto je dôležité venovať zvýšenú pozornosť opatreniam vedúcim k zefektívneniu verejnej osobnej dopravy a nárastu alternatívnych, ekologickejších foriem dopravy najmä cyklistickej.

Obrázok č.2: Zaťaženie úzkeho hrdla Hasičská ulica – stav pred otvorením 2.cestného mostu (Mesto Trenčín, 2015)

Obrázok č.3: Zaťaženie úzkeho hrdla Hasičská ulica – prognóza po otvorení 2.cestného mostu (Mesto Trenčín, 2015)

Súčasný rozvoj dopravy, a najmä podstatný predpokladaný nárast stupňa automobilizácie, až na hodnotu 1:2 bude znamenať v návrhovom roku 2030 až 500 osobných automobilov na 1 000 obyvateľov. Tento nárast počtu osobných vozidiel sa nutne prejaví v podstatných rastoch intenzity dopravy (najmä v centre mesta), ako aj vo zvýšenom tlaku na ich parkovanie a odstavovanie. Nárast sa bude podľa predchádzajúcich údajov v období rokov 2005 - 2040 pohybovať v hodnotách 1,1 až 1,43, čo by pri nezmenenom stave mestských komunikácií znamenalo významné preťaženie komunikačnej siete a najmä križovatiek.

Komplexné dopravné prieskumy uskutočnené Mestom Trenčín v roku 2016 a Plán udržateľnej mobility mesta Trenčín vypracovaný v roku 2019 a schválený v roku 2021 potvrdili zhoršujúci sa (t.j. rastúci) trend dopravnej záťaže. Intenzita dopravy na Hasičskej ulici v najvyťaženejšom úseku v roku 2019 predstavovala 38 700 vozidiel denne, čo je nárast o 4000 vozidiel/deň oproti roku 2013. (Zdroj : Mesto Trenčín, útvár územného plánovania).

Automobilová doprava (individuálna, hromadná)

Individuálna doprava

Pomer počtu osôb prepravených individuálnou automobilovou dopravou k počtu osôb prepravených hromadnou dopravou v meste Trenčín je 1,5.

Hromadná doprava

Podľa údajov zo záverečného účtu Mesta Trenčín „k 31.12.2020 využilo MHD celkom 3.493.335 cestujúcich, čo predstavuje o 36,0 % menej cestujúcich v porovnaní s plánovaným počtom cestujúcich pre rok 2020. Vozidlový park MHD predstavoval spolu 44 vozidiel. Výkony MHD Trenčín boli k 31.12.2020 v celkovej výške 1.846.764 km, čo predstavuje o 5,3 % menej najazdených kilometrov ako v plánovanom výkone pre rok 2020. V rámci spolupráce s TSK, Mestom Trenčín a SAD TN, preprava

cestujúcich na území mesta Trenčín vozidlami prímestskej autobusovej dopravy (PAD) tarifou MHD Trenčín, nepokračuje bez refundácie tržieb. TSK požadovalo refundáciu za obdobie od októbra do konca roka 2020. TSK sa refundovala suma 4 170,73 eur, v zmysle zmluvy. Počet cestujúcich, ktorí využívajú službu tzv. IDS klesol, v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 37,37 %. Rok 2020 bol zasiahnutý pandemickou situáciou COVID – 19, boli prijaté opatrenia vlády, ktoré narušili ekonomický chod spoločnosti a inštitúcií spojených s prepravou cestujúcich (žiacov, študentov, a pod.). Z tohto titulu sa znížil počet cestujúcich, obmedzila sa obsluha MHD a ponížili sa tržby.“

Z údajov za posledné roky vyplýva, že napriek deklarovaným snahám zatriktívniť hromadnú prepravu osôb nedochádza k nárast počtu prepravených osôb v meste Trenčín a **pretrvávajú nepriaznivý pomer medzi využívaním individuálnej automobilovej dopravy a hromadnej dopravy**. Realizované opatrenia rozširovania či modernizácie vozového parku nie sú účinné bez primeranej úpravy infraštruktúry alebo tvorby nového **integrovaného konceptu** hromadnej dopravy a mobility všeobecne. Prvou lastovičkou bolo spustenie prevádzky jednotného odbavovania cestujúcich v autobusoch prímestskej dopravy v jednotných cenách podľa cenníka tarify MHD Trenčín na základe trojstrannej zmluvy (Mesto Trenčín, VÚC, SAD Trenčín, a. s.) s platnosťou od 01.07.2017, kedy po prvom skúšobnom období, ktoré v zmysle zmluvy bolo stanovené do 31.12.2017, bol zaznamenaný mierny nárast prepravených osôb vo vymedzenom okruhu mesta Trenčín autobusmi prímestskej dopravy. (Zdroj : Výročná správa SAD Trenčín, a.s. za r. 2017)

Od 01.09. 2022 dôjde v meste Trenčín k zmene dopravcu mestskej hromadnej dopravy, prevádzku ktorej bude zabezpečovať spoločnosť Transdev Morava s.r.o., Ostrava (resp. jej slovenská pobočka TD Transport,s.r.o, Nitra)

Prímestská hromadná doprava (ďalej len PHD)

Prímestské linky majú zastávky na celom území mesta, pričom je prepravná ponuka SAD využívaná aj na jazdy v rámci územia mesta. Prímestskú dopravu v roku 2021 zabezpečovalo 40 liniek, z ktorých 33 prevádzkovala spoločnosť SAD Trenčín, a.s.

Cyklistická doprava

Cyklistická doprava je v meste Trenčín a jeho prímestských oblastiach značne rozšírená, jej intenzita však nie je podložená prieskumom. Prevažujú cesty do zamestnania a v okolí Váhu rekreačná doprava. V rámci zastavaného územia bola vyznačená cyklistická trasa v pešej zóne na Hviezdoslavovej ulici, pre cyklistov a peších je vyhradená aj pravobrežná hrádza nad starým železničným mostom. Pre cyklistickú dopravu je využívaná aj časť starého železničného mosta cez Váh.

Trenčín leží na významnej cyklistickej trase z krajského a celonárodného hľadiska, vedenej pozdĺž rieky Váh. V rámci Trenčína sa v súčasnosti jedná o cykloturistickú trasu s označením červeným písmenom "C" do obce Opatovce, ktorú však v blízkej budúcnosti nahradí cyklo dopravná trasa tzv. Vážskej cyklomagistrály, najdlhšia plánovaná cyklotepna v rámci Slovenska. Vážska cyklomagistrála spadá pod správu Trenčianskeho samosprávneho kraja, zatiaľ čo cykloturistická trasa je spravovaná Slovenským cykloklubom (6). Dĺžka celej cyklomagistrály, ktorá sa vinie medzi Trnavským a Žilinským krajom naprieč celým Trenčianskym krajom, má byť 100,7 km, z čoho sú zatiaľ vybudované 2. etapy medzi Hornou Stredou a Novým Mestom n. Váhom s dĺžkou 13,4 km a medzi Novým Mestom nad Váhom a Trenčínom v dĺžke 21,2 km Tretí úsek z celkových ôsmich prechádza práve krajským mestom Trenčínom (resp. od Trenčianskych Biskupíc po Dubnicu nad Váhom v dĺžke 13,4 km) a kraj už disponuje právoplatným stavebným povolením pre jeho realizáciu. Cyklomagistrála sa plánuje vybudovať na ľavej strane toku a bude z veľkej časti kopírovať existujúcu obľúbenú cykloturistickú trasu (13) avšak je zamýšľaná nie primárne ako trasa pre rekreačné cesty na bicykli, ale ako plnohodnotná alternatíva k motorovej doprave pri každodenných cestách medzi mestami a obcami v TSK (PUM, 2021).

Cyklistická doprava v meste Trenčín tvorí odhadom cca 9 % všetkých ciest. Viac ako 80 % všetkých ciest bicyklom má svoj cieľ resp. zdroj v centre mesta. Za najviac frekventované trasy cyklistickej dopravy v Trenčíne možno považovať:

- sídlisko Juh – Soblahovská ul. – Legionárska ul. – Nám. Sv. Anny – centrum,
- Kubrá – Pod Sokolice – Štefánikova ul. – Nám. SNP – pešia zóna,
- Opatová – Sihot' – Hodžova ul. - Nám. SNP - pešia zóna,
- Opatová – Sihot' – hrádza – Mládežnícka ul. podchod Hasičská – centrum,
- Zámotie – cestný most – centrum,

- Biskupice – Legionárska ul. – Nám. Sv. Anny – centrum.

Na rekreačnú cyklistickú dopravu sú využívané hrádze po oboch stranách Váhu. Tieto sú súčasťou Vážskej cyklomagistály (ÚPN TN, 2021).

V roku 2015 prebehol monitoring cyklistickej dopravy pre potreby tvorby Cyklogenerelu mesta Trenčín. Na 13 lokalitách v meste. Výsledky monitorovania pohybu cyklistov v horizonte 24 hodín boli nasledovné:

Generála Slobodu x Soblahovská				smer pohybu z do Spolu	Železničná x bus stanica			
A	B	C	D		A	B	C	D
168	79	283	276		162	27	110	191
175	79	321	231		224	72	70	125
343	159	605	507		386	99	181	316

Soblahovská x cintorín			smer pohybu z do Spolu	M.Rázusa x Hodžová				
A	B	C		A	B	C	D	E
312	363	106		334	260	81	314	177
307	341	134		347	278	87	166	289
619	704	240		680	538	168	480	466

Legionárska x Soblahovská				smer pohybu z do Spolu	Mládežnícka x podchod		
A	B	C	D		A	B	C
428	262	596	513		442	330	384
422	242	709	424		460	347	350
850	504	1305	937		903	677	735

Branického x Hviezdoslavová			smer pohybu z do Spolu	Bratislavská x hrádza			
A	B	C		A	B	C	D
603	334	309		439	368	399	393
612	327	307		440	332	356	471
1215	661	616		879	700	754	865

Hasičská x Palackého				smer pohybu z do Spolu	Bratislavská x Hlavná			
A	B	C	D		A	B	C	D
625	108	249	509		88	190	90	108
637	114	135	605		87	143	110	137
1262	222	384	1114		175	332	200	245

M.R.Štefánika x Pod Sokolice			smer pohybu z do Spolu	Zlatovská x Továrenská				
A	B	C		A	B	C	D	E
294	164	181		312	63	211	69	99
278	184	177		256	79	78	224	117
572	348	357		569	143	289	292	217

Z výsledkov dotazníkového prieskumu realizovaného v mesiaci jún 2015 v meste Trenčín, len necelých 10% obyvateľov používa bicykel za dopravný prostriedok na pohyb po meste. Až 33% obyvateľov by bicykel rado využívalo, avšak v súčasnosti ho nepovažuje za bezpečnú formu dopravy. To potvrdzuje potrebu budovania adekvátnej cykloinfraštruktúry na území mesta.

V rokoch 2016 až 2021 boli v rámci Integrovaného regionálneho operačného programu IROP vybudované nové cyklotrasy v meste v celkovej dĺžke viac ako 6 km. Do konca roka 2023 by to spolu s cyklotrasami, ktoré sú momentálne v realizácii prípadne sú schválené a sú pred realizáciou malo byť bez mála 14,5 km nových cyklotrás.

Tabuľka č.23 : Cyklotrasy v meste Trenčín zrealizované v rámci IROP

Názov projektu	Merateľný ukazovateľ - Dĺžka nových úsekov cyklistických komunikácií (dĺžka v metroch)
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Centrum – Sídliisko Juh 2.etapa	1 000,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Trasa C - ul. Karpatská	897,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Chodník a cyklotrasa Kasárenská ul.	356,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Vetva D - ul. Zlatovská a Prepojenie ul. Zlatovská - Hlavná	2 315,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Ul. Stárka k priemyselnému parku	331,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Vetva D - SO Piešťanská	511,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Riešenie cyklo dopravy, ul. na Kamenci, od. Ul. na Vinohrady po Kasárenskú	851,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Vetva E - SO Zábľatská	148,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: úseky ulíc Bratislavská, Žabinská a Palackého	380,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Vetva D - SO 05 Cyklotrasa, úsek ul. Ľ.Stárka	2 615,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: SO Vážska magistrála - Istebnícka	1 598,00
Zvýšenie mestskej mobility budovaním siete cyklistickej infraštruktúry v Trenčíne: Modernizácia mestských cyklotrás za účelom zvýšenia bezpečnosti	2 870,00

Zdroj : Mesto Trenčín, 2022

Pešia doprava

Pešia doprava tvorí najvyšší podiel zo všetkých druhov dopravy v meste – až 43 %, preto je možné konštatovať, že aj v súčasnosti význam peších ciest neustále stúpa, napriek veľkému rozvoju individuálnej automobilovej dopravy. Dĺžka chodníkov v správe mesta Trenčín je 188,2 km (PUM, 2021).

V súčasnosti je v centre mesta, v priestore Hviezdoslavovej ul., Vajanského ul., Sládkovičovej ul., Štúrovho a Mierového námestia, vytvorená vyznačená pešia zóna. Napriek tomu je tu na výnimku povolený vstup automobilovej dopravy pre značne množstvo vozidiel, čo narúša celkový dojem z inak kludovej zóny s širokým sortimentom občianskeho vybavenia (ÚPN TN, 2021).

Okrem samotnej pešej zóny sú najviac zaťažene hlavne pešie ťahy, za ktoré je v súčasnosti na území mesta možné považovať tieto:

- od železničnej stanice Trenčín (Autobusová stanica SAD) cez park gen. M. R. Štefánika smerom k centrálnej zóne mesta,
- od križovatky pri hoteli Elizabeth cez Mierové námestie, Hviezdoslavovu a Vajanského ulicu (pešia zóna), kde je sústredená hlavná časť občianskeho vybavenia mesta,
- z južného okraja pešej zóny cez Nám. S. Anny a Legionársku ul. Až po začiatok Soblahovskej ul., resp. areálu Fakultnej nemocnice Trenčín,
- od Zámestia cez rieku Váh po cestnom moste, ktorý je po oboch stranách vozovky vybavený chodníkmi do centra.

Na území mesta je vybudovaných viacero podchodov pre peších – k pôvodným podchodom na ul. Gen. M. R. Štefánika (priestor MERINA – TRENS), na Hasičskej ul. a na Nám. SNP pred hotelom Tatra, pribudli aj podchody pre peších v rámci vyvolaných investícií pri výstavbe novej železničnej trate - v podjazde smerom na Orechové za Old Heroldom, v podjazde z Mládežníckej ulice na parkovisko pri Kolibe a pod.

Tieto dopĺňa nadchod nad ul. Gen. M. R. Štefánika spájajúci obchodno-zábavné centrum MAX s priestorom pred vstupom do areálu Meriny, a.s. V podchodoch, ktoré umožňujú bezkolízny prechod

peších cez frekventovane 4-pruhove komunikácie chyba vybavenie, ktoré by umožnilo využitie podchodu telesne postihnutým ľuďom (eskalátory, výtahy). Tento nadchod už takýmto zariadením disponuje (ÚPN TN, 2021).

Statická doprava

Plán udržateľnej mobility uvádza celkový počet zistených parkujúcich vozidiel v noci 12 224, z toho štyri pätiny (82 %) malo EČV okresu Trenčín. Ďalej bolo identifikovaných 4130 potenciálnych voľných parkovacích miest, celkový počet identifikovaných potenciálnych legálnych parkovacích miest na verejných priestranstvách je teda 16 354, z toho štvrtina je nevyužívaná. Celkový podiel nelegálne parkujúcich vozidiel cez noc bol 6,2 % – približne každé šesťnásťte vozidlo.

V Trenčíne bol s ohľadom na reguláciu dopytu v marci 2017 spustený systém regulovaného parkovania. Mesto postupne zavádza regulované parkovanie v jednotlivých častiach. V prvej etape sa riešili lokality s vyšším dopravným zaťažením a väčšími problémami s parkovaním ako centrum mesta a jeho širšie okolie, kde na zavedenie regulácie stačili jednoduchšie riešenia a vyznačenie parkovacích miest (Trenčín Parkovanie, 2022).

K januáru 2022 boli stanovené nasledujúce parkovacie pásma:

- Pásmo A: Centrum mesta, parkovacie karty tu platia iba pre rezidentov pásma, ostatní musia platiť jednorazové parkovné
- Pásmo B: Námestie sv. Anny, po ulicu K dolnej stanici, parkovacie karty tu platia iba pre rezidentov pásma, ostatní musia platiť jednorazové parkovné
- Pásmo C: lokalita Dolné mesto, Olbrachtova, Dlhé Hony (pri ZŠ Dlhé Hony)
- Pásmo D: lokalita Dlhé Hony (časť) po Bezručovu a Cintorínsku
- Pásmo G: Sihoť 1 (od Obchodnej akadémie M. Hodžu po Ul. gen. Viesta a parkoviská pri železničnej stanici)
- Pásmo H: Sihoť 2,3,4 (od Ul. gen. Viesta po Ul. Sibírska)
- Pásmo F: Mládežnícka ulica, pri bývalej reštaurácii Koliba, oproti Mestskej športovej hale a Sokolovni
- Pásmo J – sídlisko Juh (1 a 2).

V centre mesta je v pracovných dňoch cca 30 % voľných parkovacích miest. Nedostatok parkovacích miest je v mestských častiach s intenzívnou zástavbou bytovými domami (najmä mestské časti Juh, Pod Sokolice, Sihote), kde členitosť územia a intenzita zástavby zhoršujú možnosti vytvorenia plôch sústredného parkovania. Súčasný nedostatok parkovacích plôch v mestách je vyvolaný tým, že statická doprava bola v minulosti pri zabezpečovaní investičnej výstavby riešená značne nesystémovo a na jej realizáciu neboli vydávané zodpovedajúce prostriedky. Deficit parkovacích miest, najmä v oblastiach s intenzívnou zástavbou, je navyše zhoršovaný vysokým nárastom stupňa motorizácie. Pre potreby odstavovania motorových vozidiel sú okrem vybudovaných úrovňových, povrchových parkovísk využívané predovšetkým plochy miestnych komunikácií. V meste sa ďalej nachádza viacero lokalít s niekoľkými až niekoľkými desiatkami individuálnych radových garáží, pri ktorých sa k nízkej intenzite využitia príslušnej plochy pripája aj ich nízka estetická úroveň a často aj hygienická závadnosť.

Mesto Trenčín je 100% akcionárom Trenčianskej parkovacej spoločnosti, a. s. (TPS, a.s.). Spoločnosť prevádzkuje 2 parkoviská s celkovou kapacitou 129 parkovacích miest. Platené parkovacie miesta na miestnych komunikáciách prevádzkuje mesto Trenčín od roku 2017. K 31.12.2021 prevádzkovalo mesto cca 8.900 parkovacích miest.

Statická doprava v súčasnosti neprispieva k podpore rozvoja hromadných foriem dopravy vo vnútri sídla. Na území mesta Trenčín v súčasnosti nie sú prevádzkované parkoviská typu P+R (park and ride) a B+R (bike and ride). Jedinou plochou statickej dopravy, ktorá by bola kapacitne schopná plniť funkciu P+R parkoviska je parkovisko v blízkosti nákupných centier Laugaricio a Tesco na juhovýchodnom okraji mesta. Problémom je však frekvencia a trasovanie liniek MHD viažucich sa k tomuto parkovisku, ktorých súčasné parametre nepodporujú funkciu P+R.

Železničná doprava

Trenčín leží na železničnej trati č. 125A z Bratislavy (hlavná stanica) do Púchova, ktorá je rovnako súčasťou medzinárodného multimodálneho koridoru spájajúceho významné sídla od Bratislavy cez Trnavu, Piešťany a Trenčín smerom na Považskú Bystricu a Žilinu. Trať prešla modernizáciou na parametre traťovej rýchlosti 140-160 km/h, ktoré si vyžaduje medzinárodný dopravný koridor. V riešenom priestore sa nachádzajú dve železničné stanice: Trenčín a Zlatovce.

Trenčín má tiež regionálne železničné spojenie s mestami Bánovce nad Bebravou a Topoľčany prostredníctvom železničnej trate č.130A Trenčín-Chynorany-Diviaky, ktorá sa od hlavnej trate č.125A oddeľuje v oblasti nábrežia a tvorí líniový bariérový prvok medzi riekou Váh a zastavaným územím v jej okolí. Obe trate sú zároveň využívané ako obchádzkové pre účely MO SR a pre prípady potreby zabezpečenia prejazdnosti (obslužnosti) jednotlivých železničných tratí alebo núdzovej prevádzky tratí.

Podľa aktuálneho stanoviska ŽSR existujú na železničnej infraštruktúre v sledovanom území nasledujúce strategické a rozvojové zámery : „*Optimalizácia trate Trenčín-Chynorany*“ na traťovú rýchlosť 80 km/h v celom úseku trate, s rekonštrukciou železničného zvršku, modernizáciou oznamovacích a zabezpečovacích zariadení s diaľkovým riadením a s úpravou ŽST. V rámci optimalizácie je odporúčaná výhľadová elektrifikácia trate striedavou trakčnou napájacou sústavou 25 kV, 50 Hz. Uvedená optimalizácia má za cieľ zvýšenie bezpečnosti a plynulosti dopravy, zlepšenie technických parametrov trate, zníženie energetickej náročnosti, zníženie negatívnych vplyvov na životné prostredie zo železničnej dopravy, a zníženie prevádzkových nákladov na údržbu a riadenie dopravy. Aktuálnym strategickým zámerom je obstaranie štúdie realizovateľnosti s následným spustením procesu EIA a odstránenie POTR na danej trati. Vyššie uvedené zámery sú závislé od disponibilných zdrojov na ich financovanie.“ (Zdroj : ŽSR – odbor stratégie a zahraničnej spolupráce, 2022)

11 obcí regiónu dostupných železničnou dopravou, prítomnosť železnice a železničnej stanice má len malý vplyv na usídľovanie podnikov a rast počtu obyvateľstva v regióne.

Civilné letectvo

Dostupnosť najbližšieho medzinárodného letiska s pravidelnými leteckými spojeniami, ktoré sa nachádza v Bratislave – Ivanke, je pre obyvateľov mesta Trenčín cca 115 km, čo pri využití diaľnice predstavuje časovú dostupnosť cca 75 minút. V zámeroch rozvoja sa nepočíta s budovaním nových letísk, dostupnosť leteckej dopravy z riešeného priestoru sa teda nezmení. Najbližším medzinárodným letiskom pre obyvateľov mesta Trenčín, ktoré však neposkytuje pravidelné letecké spojenia, je letisko Piešťany.

V Trenčíne je umiestnené vnútroštátne neverejné letisko, ktoré je majetkom Ministerstva obrany SR a prevádzkovateľom je spoločnosť Letecké opravovne Trenčín, a.s.. S týmto letiskom sa v Konceptii územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS, 2001) uvažuje ako s regionálnym letiskom, s možnosťou medzinárodnej dopravy.

Letisko sa nachádza vo vzdialenosti cca 3,5 km na juhozápad od centra mesta. Má dve vzletové a pristávacie dráhy, z ktorých jedna v smere 04-22 má cementovo-betónovú povrchovú úpravu v dĺžke 2.000 m a šírke 30 m s únosnosťou pre lietadlo B.733-500. Druhá dráha (pôvodná) je trávnatá v dĺžke 1.000 m a šírke 100 m (Zdroj : ÚPN TN, 2021).

Súčasná civilná letecká prevádzka na letisku Trenčín nepredstavuje vzhľadom na svoju nízku frekvenciu a užívané typy lietadiel z hľadiska ochrany životného prostredia výrazný negatívny prvok. Rovnako sa nepočíta s výrazným narušením životného prostredia ani pri uvažovanom rozvoji letiska.

Podľa pripomienky Dopravného úradu SR je však „pri realizácii rozvojových zámerov mesta nutné plne rešpektovať ochranné pásma Letiska Trenčín ako aj ochranné pásma plánovaného Heliportu pre vrtuľníkovú zdravotnú sužbu Fakultnej nemocnice Trenčín a plochu verejného záujmu pre vrtuľníkovú zdravotnú službu, ktorá sa nachádza v areáli Fakultnej nemocnice Trenčín.“ (Zdroj: Dopravný úrad SR).

Lodná doprava

Mesto Trenčín sa nachádza na sledovanej vodnej ceste Váh, na ktorej je plánované vybudovanie zámeru medzinárodného významu „E81 – Vážska vodná cesta“ na klasifikačnú triedu Va a Vb v súlade s *Európskou dohodou o hlavných vnútrozemských vodných cestách medzinárodného významu (AGN)*. V zmysle stanoviska Ministerstva dopravy a výstavby SR - sekcie stratégie dopravy „je pre rozvoj vodnej dopravy na území mesta potrebné rešpektovať trasovanie existujúcich i plánovaných vodných ciest a prístavov v Trenčianskom samosprávnom kraji, ohraničené jej ochrannými pásmami, chrániť územný koridor a realizovať výstavbu Vážskej vodnej cesty, vrátanie plôch, technických a servisných zariadení, v úseku 2. etapy splavnenia Váhu v úseku Sered' – Trenčín a 3. etapy splavnenia Váhu v úseku Trenčín – Púchov. Z hľadiska vodnej cesty je v Trenčíne problematický pôvodný železničný most s podjazdnou výškou iba 426 cm“.

Vodná doprava je zabezpečovaná po rieke Váh a v súčasnosti sa týka iba rekreačnej dopravy, pretože rieka Váh nie je v úseku Trenčína zatiaľ splavná pre nákladnú alebo osobnú lodnú dopravu. Verejný osobný prístav sa v meste Trenčín v súčasnosti nenachádza, v priestoroch Autokempingu na Ostrove je však zriadený prístav súkromnej rekreačnej výletnej lode, ktorá s prestávkami poskytuje v letnom období služby výletných plavieb pre turistov.

Pre vodácku rekreáciu a šport sú v meste vybudované dve lodenice – jedna v lokalite na ľavom brehu Váhu pod starým železničným mostom – v centrálnej mestskej časti, druhá v mestskej časti Sihote – Ostrov spolu s vodáckym prístaviskom a prístaviskom osobnej dopravy na Váhu.

Technická infraštruktúra

Zásobovanie vodou

Skupinový vodovod Trenčín je systém vodných zdrojov, vodojemov, čerpacích staníc a potrubí zásobujúci vodou mesto Trenčín, Nemšová a ďalších 12 obcí. Voda priteká do Trenčína zo všetkých štyroch svetových strán.

Trenčín je zásobovaný pitnou vodou z nasledujúcich vodných zdrojov (podľa ÚPN TN, 2021):

- Vodné zdroje na území mesta
 - Vodný zdroj SIHOŤ z roku 1914, výdatnosť cca 40 l/s, v súčasnej dobe nevyužívaný - rezervný vodný zdroj. Riziká: vodný zdroj je v zastavanom území, II. ochranné pásmo je obývané.
 - Vodný zdroj SOBLAHOVSKÁ z rokov 1953-1956, výdatnosť 25 l/s. Riziká: vedľa vodného zdroja vedie hlavná cesta na sídlisko Juh, z druhej strany je navrhnutý juhovýchodný obchvat cesty I/61 - v budúcnosti možné využitie ako rezervný vodný zdroj.
 - Vodný zdroj KALINKY z roku 1969, výdatnosť 2 l/s. Vodný zdroj sa nachádza v mestskej časti Kubrá - časť Kubrica, a slúži hlavne pre zásobovanie Kubrice, čiastočne aj Kubrej.
 - Vodný zdroj POD SKALOU z roku 1947, výdatnosť 0,2 l/s, slúži pre zásobovanie Kubrice.
- Vodné zdroje na územiach iných obcí a miest
 - Vodný zdroj HUK z roku 1906, výdatnosť 4 l/s, najstarší zdroj vody pre mesto, nachádza sa v katastri obce Soblahova, čiastočne zásobuje vodou aj túto obec.
 - Vodný zdroj JAZERO z roku 1963, výdatnosť 8 l/s, nachádza sa v katastrálnom území obce Soblahov.
 - Vodné zdroje SELEC I,II a IV, zachytené v roku 1948 (I a II) a v roku 1974 (IV), spolu výdatnosť 100 l/s,. Riziká: pri výdatných dažďoch prameň IV kalí a nie je vhodný na zásobovanie.
 - Vodný zdroj JAZERO z roku 1958, výdatnosť 80 l/s, a dva vrty HD 1 a HDŠ 2, spolu výdatnosť 50 l/s, nachádzajú sa v katastrálnom území Dobrá.

- Vodný zdroj NEMŠOVÁ z roku 1969, výdatnosť 100 l/s, nachádza sa v katastrálnom území mesta Nemšová a obce Borčice. Riziká – zvyšuje sa koncentrácia dusičnanov v jednotlivých vrtoch zdroja.
- Vodný zdroj ŠTVRTOK z roku 1974, výdatnosť 140 l/s, nachádza sa v katastri obce Štvrtok nad Váhom, polovica výdatnosti sa používa pre Nové Mesto nad Váhom.
- Perspektívne vodné zdroje
 - Vodný zdroj Beckov, výdatnosť 40 l/s, nachádza sa v katastri obce Beckov, možno pripojiť do výtlačného potrubia zo Štvrtka.
 - Vodný zdroj DOLNÉ SRNIE, výdatnosť 75 l/s, nachádza sa v katastri obce Dolné Srnie, možné napojiť do systému skupinového vodovodu Nové Mesto nad Váhom a následne vodný zdroj ŠTVRTOK použiť celý (t.j. 140 l/s) pre Trenčín.

Rozvodná a uličná sieť je vybudovaná na súčasný rozsah zastavaného obytného územia, kapacitne nadväzuje na hlavné zásobné rady potrubiami pozostávajúce od DN 350-150, uličné rady sú vo väčšine budované ako DN 100. Skoršie budované DN 80 je potrebné nahradiť na kapacitne vyhovujúce DN 100. Celková dĺžka vodovodného potrubia v roku 2004 bola cca 140 km, z toho cca 45 km na pravej strane mesta.

Ďalší rozvoj bytovej výstavby a zariadení občianskeho a technického vybavenia sa podľa súčasného ÚPN mesta Trenčín koncentruje prevažne do okrajových častí zastavaného územia mesta Trenčín, a to vo všetkých tlakových pásmach vodovodného systému, či už na ľavobrežnom alebo pravobrežnom území Váhu. Do roku 2030 sa uvažuje s rozširovaním vodovodnej siete v rádovo desiatkach ďalších kilometrov.

Zásobovanie vodou je vo všeobecnosti ovplyvnené klimatickými podmienkami, najmä úhrnom spadnutých zrážok a objemom podzemných vôd. Tendencie dopadov zmeny klímy v posledných rokoch, najmä výrazné dlhotrvajúce zrážkovo deficitné obdobia, nadnormálne priebehy teploty vzduchu, zvýšený výpar vody, a teda celkové sucho, ku ktorému značne prispieva aj rýchly odvod vôd zo zástavby, spôsobujú zníženie retenčnej kapacity a zníženie infiltračných schopností krajiny. Dopady týchto vplyvov môžu viesť až k poklesom hladiny spodných vôd, vysychaniu studní a prameňov a ďalšie následky v podobe problémov v poľnohospodárstve, v živočíšnej ríši a pod. Podľa Klimatického atlasu Slovenska (2015) má región Stredného Považia stále dostatok zrážok, avšak výhľadovo a s ohľadom na celosvetové prognózy, výzvy a trendy je nutné venovať pozornosť adaptačným opatreniam na zmenu klímy aj v riešenom území. Tieto sú pre mesto Trenčín definované v prijatej Stratégii adaptability mesta Trenčín na klimatickú zmenu a sú do významnej miery obsiahnuté i v opatreniach strategickej časti tohto dokumentu.

Zásobovanie plynom

V meste Trenčín je vybudovaná kombinovaná plynovodná sieť, t.j. stredotlaková s tlakom 300 kPa, 90 kPa a nízkotlaková s tlakom 2 kPa.

Trenčínom prechádzajú plynovody (1) VVTL plynovod DN 500, PN 64 Bratislava - Trenčín – Žilina a (2) VTL plynovod DN 300, DN 25 (Považský plynovod). Z Považského plynovodu je vybudovaná odbočka DN 150, PN 25 v trase Sedličná – Zlatovce k regulačnej stanici RS 3 (Zdroj : ÚPN TN, 2021). V meste Trenčín bolo zásobovaných plynom 18396 odberateľov. Z toho 17 561 predstavovalo domácnosti, čo prakticky reprezentuje počet plynofikovaných bytov. V meste je vybudovaná kombinovaná plynovodná sieť, t.j. stredotlaková s tlakom 300 kPa, 90 kPa a nízkotlaková s tlakom 2 kPa. K 31.12.2005 bolo v meste Trenčín vybudovaných 116 km miestnej plynovodnej siete, 23,5 km plynovodných prípojok a 4.186 prípojok (Zdroj : ÚPN TN, 2021).

Zásobovanie elektrickou energiou

Z dostupných informácií z ÚPN mesta Trenčín je zaťaženie jednotlivých liniek elektrického vedenia je priemerné, to znamená, že prenosové kapacity týchto liniek majú pomerne značné rezervy (prenosová kapacita 22 kV linky je 7 MW).

Na území mesta Trenčín je vybudovaná vodná elektrárň HC Trenčín - Skalka s inštalovaným výkonom 16 MW. V závodnej teplárni Merina, a.s. je inštalovaná protitlaková turbína s inštalovaným výkonom 6 MW, ktorá je v súčasnosti mimo prevádzky (Zdroj : ÚPN TN, 2021).

Na území mesta Trenčín sa v r. 2007 nachádzalo celkom 187 vybudovaných trafostaníc s inštalovaným výkonom 135.490 kVA. Trafostanice v centre mesta sú prevažne murované s prevodom 22/0,4 kV. Trafostanice sú vybudované ako samostatné, alebo združené v objektoch občianskeho vybavenia a prepojené 22 kV káblom. V okrajových územiach mesta sú trafostanice prevažne kioskové alebo stožiarové, zásobované elektrickou energiou z 22 kV vzdušných alebo zakabelizovaných vedení. Súčasné trafostanice pokrývajú požadovanú dodávku elektrickej energie do územia (Zdroj : ÚPN TN, 2021).

Kanalizácia

Kanalizácia je v meste Trenčín vybudovaná v celom rozsahu, okrajové časti boli dopojené v nedávnej minulosti. Kanalizácia je vybudovaná ako jednotná sústava stôk (v nových oblastiach ako splašková delená kanalizácia), ktorá je odvádzaná kanalizačným zberačom a na pravobrežnej časti privádzačom (výtláčnym potrubím) na čistiareň odpadových vôd v Biskupiciach, resp. pravobrežnú ČOV. Kanalizácia bola budovaná postupne ako kanalizácia gravitačná a jednotná, s odľahčovacími komorami a odľahčením do recipientov. V marci 2016 bola spustená prevádzka novej ČOV v areáli ČOV Trenčín - ľavý breh vybudovanej v rámci projektu Intenzifikácia ČOV, odkanalizovanie a zásobovanie pitnou vodou v trenčianskom regióne.

ČOV pravobrežná bola uvedená do prevádzky v roku 2005. Ide o mechanicko-biologickú ČOV s aeróbnou stabilizáciou prebytočného kalu. Vzhľadom na výrazne progresívne technické prvky použité na ČOV je to v súčasnosti jedna z mála správne technicky vybavených čistiarní, so zariadeniami ešte len na začiatku svojej životnosti. ČOV ľavobrežná je naproti tomu čistiareň fungujúca už viac ako 40 rokov, niektoré časti strojného zariadenia sú aj 25 rokov staré, väčšinou na pokraji svojej životnosti. ČOV nie je v súčasnej technologickej konfigurácii a pri súčasnom veku (fyzickom aj morálnom) strojnotechnologického zariadenia schopná odstraňovať nutrienty s požadovanou účinnosťou (ÚPN TN, 2021).

Prevádzkovateľom stokovej siete a oboch ČOV je Trenčianska vodárenská spoločnosť, a.s.

Z údajov Trenčianskej vodárenskej a kanalizačnej spoločnosti, ktorá je správcom vodovodnej a kanalizačnej siete je na území mesta Trenčín 125,871 km verejnej kanalizačnej siete, na ktorú je pripojených 4 668 kanalizačných prípojok.

Súčasné odvádzanie odpadových vôd je gravitačné hlavnými kmeňovými stokami A a H (ľavo- a pravobrežná časť mesta) a ďalej hlavnými stokami B, C, D, E, F, G, I, J, K, L a rozsiahlou uličnou sieťou kanalizačných stôk, ktoré zabezpečujú odkanalizovanie mesta. Kanalizácia odvádzá splaškové vody od obyvateľstva, dažďové vody a odpadové vody z priemyslových závodov. Pre oddelenie dažďových vôd je na stokách osadených celkom 8 odľahčovacích komôr (Zdroj : ÚPN TN, 2021).

Problémom kanalizácie mesta je funkcia niektorých kmeňových zberačov za dažďových udalostí a niektorých odľahčovacích komôr z hľadiska počtu prepádov. Systémovým problémom je veľké množstvo infiltrovaných vôd, pričom často ide o plošnú infiltráciu. Relatívne malé množstvo odľahčovacích komôr na sieti a malá retenčná schopnosť stokovej siete vnáša do recipientov významné množstvo znečistenia.

Ďalším problémom je nízka kapacita siete v niektorých, hlavne okrajových častiach mesta. Táto je spôsobená nekonceptným rozvojom kanalizácie a rozvojom urbanizácie. Z nízkej kapacity vyplývajú tiež problémy s niektorými zberačmi.

Z prevádzkového hľadiska je možné spomenúť tiež stavebný stav niektorých častí stokovej siete a prienik balastných vôd z extravilánu do kanalizácie vyskytujúci sa najmä v jarných mesiacoch.

Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie je vybavené prevažne výbojkovými svietidlami, osadenými na samostatných stožiaroch verejného osvetlenia, rozvod káblový, pripojený cez rozvádzače verejného osvetlenia z distribučných trafostaníc. V okrajových územiach mesta je rozvod verejného osvetlenia vedený na

spoločných podperných bodoch so vzdušným vedením NN, svietidlá sú osadené na podperných bodoch vedenia pomocou výložníka. Ovládanie verejného osvetlenia je zabezpečené systémom hromadného diaľkového ovládania, prijímače HDO sú inštalované v každom rozvádzači verejného osvetlenia.

V roku 2007 bola realizovaná rozsiahla rekonštrukcia rozvodov verejného osvetlenia, vrátane nových stožiarov, svietidiel atď. s cieľom zefektívniť prevádzku verejného osvetlenia odstránením strát v nevyhovujúcich rozvodoch, použitím nových moderných zdrojov s vyššou účinnosťou apod.

Od roku 2015 sa o systém rozvodov verejného osvetlenia stará mesto samo prostredníctvom vlastných organizačných zložiek. Do budúca je verejné osvetlenie potenciálom pre ďalšie využívanie SMART technológií integrovaných do stožiarov verejného osvetlenia.

Tepelné hospodárstvo (centrálne zásobovanie, individuálne zdroje)

V súčasnosti je mesto Trenčín zásobované teplom a teplou úžitkovou vodou kombinovaným spôsobom, a to z centrálnych zdrojov tepla (CZT) a decentralizovaných zdrojov. Objekty situované v dosahu horúcovodných a teplovodných rozvodov sú zabezpečované teplom a teplou úžitkovou vodou zo zdrojov CZT, objekty mimo týchto väčšinou podzemných vedení sú zásobované teplom a teplou úžitkovou vodou (TÚV) decentralizovaným spôsobom, kotlami väčšinou na spaľovanie zemného plynu.

Pri zásobovaní z CZT slúžia ako zdroje tepla areálové a blokové kotolne na palivo zemný plyn. Bytové jednotky sú v prevažnej miere zásobované z tepelných zdrojov prevádzkovaných firmou Spoločnosť pre bývanie, spol. s r.o. (bývalý TEBYS). Prevádzku ďalších väčších zdrojov tepla si pre svoje areály zabezpečujú jednotlivé podnikateľské subjekty vo vlastnej réžii (ÚPN TN, 2021).

Telekomunikácie (internet, optika)

Diaľkové a miestne telekomunikačné káblové rozvody na území mesta Trenčín a v jeho záujmovom území (metalické a optické) spadajú pod vlastníctvo firmy Slovak Telekom (, a.s. Bratislava, ktorá zabezpečuje ich údržbu a prevádzku. Tieto káblové vedenia sú väčšinou umiestnené v spoločných ryhách s ostatnými telekomunikačnými káblami. Na území mesta je v súčasnosti v prevádzke trasa diaľkového optického kábla (DOK) Trenčín – Žilina (ÚPN TN, 2021).

Na území mesta Trenčín prevádzkujú svoje siete mobilní operátori Orange Slovensko, a.s. Slovak Telekom, a.s. a Telefónica O2 Slovakia, s.r.o. Pokrytie signálom je takmer 100%.

Rozvojové plochy

Zoznam rozvojových plôch určených na výstavbu, priestorové kapacity a počty plánovaných bytových jednotiek, ako aj potenciál plôch pre priemysel uvádza ÚPN mesta Trenčín v znení zmien a doplnkov.

Urbánna bezpečnosť

V kompetencii mesta je zriaďovať zložku zodpovednú za bezpečnosť na území mesta. Trenčín má zriadenú Mestskú políciu, ktorá vykonáva svoju činnosť v rámci kompetencií definovaných legislatívou a všeobecných záväzných nariadení (VZN) mesta.

Za rok 2020 bolo vykonaných 1440 hliadok Mestskej polície a percento vyriešených priestupkových konaní z celkového počtu nahlásených udalostí bolo 95%. Čas venovaný dozoru na prechodoch pre chodcov za rok 2020 bol 1500 hodín (Zdroj : Záverečný účet Mesta Trenčín, 2021).

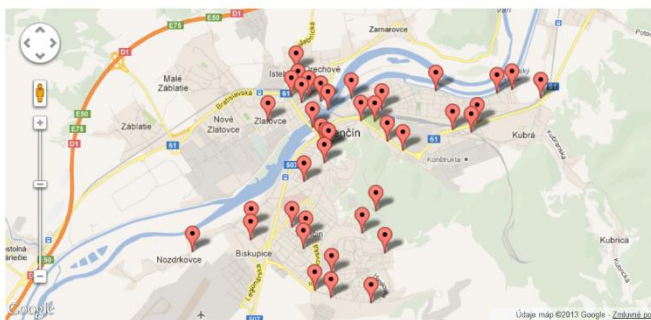
V roku 2012 prebehlo v meste Trenčín hodnotenie stavu urbánnej bezpečnosti podľa metodiky pracoviska SPECTRA Centrum excelencie EÚ, Slovenská technická univerzita v Bratislave. Zo získaných dát je možné definovať tieto kľúčové problémové oblasti urbánnej bezpečnosti v meste Trenčín:

- neexistujúca, resp. nefunkčná debarierizácia verejných priestorov v meste Trenčín;
- absencia značenia a informačných panelov, resp. absencia jednoduchej a logickej komunikačnej schémy zrozumiteľnej pre všetky skupiny obyvateľov;

- nízka miera kooperácie zložiek zodpovedných za bezpečnosť v meste Trenčín;
- verejné priestory nerešpektujúce požiadavky špecifických skupín obyvateľov;
- absencia problematiky urbánnej bezpečnosti v rámci plánovacích procesov samosprávy a štátnej správy a absencia spoločnej komunikačnej platformy;
- absencia bezpečnostnej vízie a z nej vyplývajúcich spoločných priorit a na ne nadväzujúcich projektov v kontexte urbánnej bezpečnosti v meste Trenčín;
- absencia spoločného súboru štatistických dát slúžiaceho pre všetky zložky;
- absencia starostlivosti o verejné priestory mimo centrálnych častí mesta a ich postupné chátranie;
- nízka miera participácie obyvateľstva na kreovaní „bezpečného mesta Trenčín“;
- kolíznosť jednotlivých typov dopravy v meste Trenčín;
- absentujúce komunikačné kanály medzi subjektmi zodpovednými za bezpečnosť, samosprávou a obyvateľmi;
- riziká vyplývajúce z trasovania hlavných dopravných koridorov (cestný, železničný) stredom mesta;
- výskyt asociálnych skupín a jednotlivcov v územiach s vysokým výskytom obyvateľov.

Obrázok č. 4: Priestorová lokalizácia nebezpečných miest v Trenčíne podľa podnetov obyvateľov mesta

Mesto Trenčín

Zdroj : SPECTRA, centrum excelencie pri STU Bratislava, www.urbiswatch.sk

Limity využitia územia

Limity dopravného vybavenia

Za limity využitia územia dopravného vybavenia z hľadiska územno-technického možno považovať:

- ochranné pásma cestných komunikácií,
- ochranné pásma železničných tratí a vlečiek,
- ochranné pásma lanových dráh,
- iné.

Všetky tieto ochranné pásma a bližšie informácie k nim sú špecifikované bližšie prílohe č.3 pôvodného dokumentu PRM Trenčín 2016-2022.

Limity technického vybavenia

Za limity využitia územia technického vybavenia z hľadiska územno-technického možno považovať:

- regulatívy a limity vodohospodárskych prvkov,
- regulatívy a limity prvkov infraštruktúry elektrickej energie,
- regulatívy a limity elektronických komunikácií,
- regulatívy a limity zariadení prvkov plynárenskej infraštruktúry,
- regulatívy a limity zariadení tepelného hospodárstva,
- regulatívy a limity ostatných zariadení technickej infraštruktúry
- ochranné pásmo pohrebiska v súlade s § 15 ods. 7 zák. č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve,
- ochranné pásmo vojenských objektov v riešenom území mesta,

- regulatívy a limity súvisiace s ložiskami nerastov, konkrétne:
 - ✓ ložisko nevyhradeného nerastu (LNN) „Zamarovce - tehliarske suroviny (4366)“, ktoré je v evidencii Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, Bratislava, Bratislava,
 - ✓ ložisko nevyhradeného nerastu „Nozdrkovce - štrkopiesky a piesky (4284)“, ktoré využíva VOD - EKO a. s. Trenčín, Trenčín,
 - ✓ ložisko nevyhradeného nerastu „Opatová - štrkopiesky a piesky (4680)“, ktoré využíva LIM PLUS, s. r. o., Trenčín.

Historické jadro mesta Trenčín je mestskou pamiatkovou rezerváciou a toto územie je záväzne regulované i prostredníctvom dokumentu „Trenčín, mestská pamiatková rezervácia, Zásady ochrany, obnovy a prezentácie pamiatkových hodnôt“, ktorý je súčasťou územného plánu mesta

Limity a regulatívy vyplývajúce z tohto dokumentu významne vplývajú na ďalší rozvoj v tomto území.

Limity nevyužívanej infraštruktúry (brownfieldy)

Na území mesta Trenčín sa okrem priemyselného parku a známych lokalít nevyužívaných objektov bývalých priemyselných areálov (Merina, Trens, Bavlnárske závody a pod.) nachádzajú aj početné ďalšie, v celkových analýzach nezmapované lokality, ktoré svojou rozlohou a funkčným zameraním ovplyvňujú formovanie príľahlých území. Môže ísť o menšie alebo samostatné jednotky priemyselnej a stavebnej výroby, podnikateľských aktivít a skladov prevažne lokálneho charakteru.

Z tohto pohľadu sa javí ako účelné pri riešení tém nielen priemyselného rozvoja, ale i možného iného využitia opustených a zanedbaných území prihliadať na aktuálne odporúčania o brownfieldoch z dielne MDV SR (ktoré je podľa kompetenčného zákona zodpovedné za tvorbu a uskutočňovanie politiky mestského rozvoja). V rámci **Koncepcie mestského rozvoja SR do roku 2030**, bude možné využiť postupy i metodiku pohľadu dozadu („teória troch grošov“) **bez ohľadu na majiteľa, región, či charakter priemyselnej výroby, resp. iného predošlého využitia brownfieldov**. *(„Pre účely koncepcie sa pod pojmom „brownfield“ rozumejú nielen opustené priemyselné objekty a areály, ale v prostredí mesta sú to vo všeobecnosti opustené či zanedbané prvky a plochy – napríklad budovy s funkciou bývania a občianskej vybavenosti, rôzne historické objekty či dokonca pamiatky, nevyužívaná dopravné a technická infraštruktúra, zanedbané prírodné prvky a podobne. Pre budúcu obnovu a sfunkčnenie zanedbaných území v mestách je dôležité brať do úvahy vzťahy s okolitým prostredím, ekonomické vplyvy, ako aj sociálne, environmentálne i technické hľadiská.“ Zdroj : MDVSR)*

V roku 2018 vláda SR schválila materiál Koncepcia mestského rozvoja SR do roku 2030 (ďalej aj ako „Koncepcia“), spracovanú Ministerstvom dopravy a výstavby Slovenskej republiky (MDV SR). Jedným zo štruktúrnych opatrení, ktoré koncepcia obsahuje, je aj úloha „Analyzovať prekážky v zhodnocovaní nevyužívaných a zanedbaných území v intraviláne miest a navrhnúť podporné opatrenia“. Takéto územia sa často označujú aj pojmom „brownfield“.

Pre účely Koncepcie boli pod pojmom „brownfield“ zadefinované také nehnuteľnosti (pozemok, objekt, areál), ktoré:

- sú zanedbané, opustené alebo nedostatočne využívané;
- sú pozostatkom predchádzajúceho užívania, zaniknutej aktivity;
- majú skutočné alebo potenciálne problémy s kontamináciou;
- pre svoje ďalšie prospešné využívanie vyžadujú intervenciu.

Ďalej boli brownfieldy kategorizované podľa ekonomického potenciálu na :

- rozvoja schopné – rozvoj je rentabilný a možný za bežných trhových podmienok;
- potenciálne rozvojové – obnova je na hranici rentability a riskantná, možná formou spolupráce verejného a súkromného sektora;
- s nákladovou medzerou – regenerácia je nerentabilná, vyžaduje verejnú podporu formou dotácií alebo iných opatrení.

Ako vyplýva z textu uvedeného vyššie, v takejto štruktúre sa nevyužívané plochy na území mesta Trenčín neevidujú.

Preto ak hovoríme o potrebe systematickej podpory revitalizácie brownfieldov, ktorá by reflektovala koncepciu a vo všeobecnosti celosvetové trendy mestského, resp. sídelného urbanistického rozvoja, ktoré smerujú od extenzifikácie urbanizácie (rozvoj sídiel so zaberaním stále nových plôch v území) k zvýšenému dôrazu na intenzifikáciu (využitie a pretváranie existujúcej nevyužívanej či opustenej infraštruktúry na nové funkcie), je nutné zadefinovať potrebu takejto štruktúry v prvom rade **identifikovať**. K tomu bude potrebná horizontálna a vertikálna integrácia, t.j. zapojenie partnerov na všetkých úrovniach s cieľom spoločného hľadania riešení, využívanie expertíz na národnej a medzinárodnej úrovni, finančná podpora procesu prípravy a realizácie projektov, ako aj akumulácia a zdieľanie poznatkov, skúseností s rôznymi prístupmi a postupmi a samozrejme budovanie odborných kapacít.

Zámer prioritizovať revitalizáciu zanedbaných a nevyužívaných území by mal v súlade s koncepciou pozostávať z komponentov, ktoré by umožnili vytvoriť podmienky pre systematickú podporu obnovy zanedbaných a nevyužívaných území a objektov v intravilánoch sídiel najmä vo verejnom vlastníctve, vrátane rozsiahleho prehľadu a monitoringu a poskytnutia odbornej metodologickej a právnej podpory:

- priebežne tvorená databáza zanedbaných a nevyužívaných území - identifikácia lokality, veľkosť územia, stavebné objemy, pôvodné využitie, aktuálne percentuálne využitie a typy funkcií, druh vlastníctva, poloha v rámci sídla, kontaminácia, prírodné a kultúrne hodnoty, popis, regulácia v rámci platného územného plánu, známe zámery, mapové a obrazové prílohy;
- monitorovanie a zverejňovanie informácií o zámeroch obnovy, pripravovaných, realizovaných a uskutočnených projektoch;
- tvorba a zverejňovanie metodických odporúčaní od zámeru po kolaudáciu – analýza súčasného stavu, zostavenie plánu využitia a obnovy, vypracovanie štúdie uskutočniteľnosti, špecifiká projektovej dokumentácie, inžinierskych činností a realizácie obnovy vrátane stavebných činností, obnovy technickej infraštruktúry a zelene;
- spracovanie právnych analýz, ktoré realizátorom uľahčia efektívnu prípravu, obnovu a využívanie území – vymedzenie kategórie nevyužívaných a zanedbaných území v územno-plánovacej dokumentácii, možnosti riešenia majetkových vzťahov, možnosti poskytovania verejných finančných zdrojov a viaczdrojového financovania vrátane podmienok štátnej pomoci, tvorba verejno-súkromných partnerstiev, riešenie prevádzkových vzťahov a pod.
- zapojenie a zosieťovanie spolupracujúcich samospráv na pôdoryse projektu URBACT.

Bezpečnostné limity

Bezpečnostné limity územia nadobúdajú nebývalý význam najmä vo svetle vojnových udalostí, ktoré v čase vzniku tejto kapitoly eskalovali v podobe prebiehajúceho rozsiahleho vojenského útoku Ruskej federácie na Ukrajinu. V rámci mesta Trenčín je možné za takéto limity považovať prítomnosť vojenských objektov kritickej infraštruktúry OS SR a MO SR v intraviláne mesta Trenčín, konkrétne - v mestskej časti Stred :

- Letisko Trenčín
- Centrum excelencie NATO pre výbušné a nástražné systémy / EOD COE (Explosive Ordnance Disposal Centre of Excellence)
- Základňa stacionárnych a komunikačných informačných systémov
- Vojenská poliklinika MO SR
- Posádkový klub OS SR

v mestskej časti Sever :

- Veliteľstvo pozemných síl a Veliteľstvo pre špeciálne operácie OS SR
- sídlo Brigády bojového zabezpečenia a 71. práporu podpory velenia Pozemných síl OS SR
- Kasárne SNP
- Muničné sklady Kubra

Všetky uvedené objekty sa nachádzajú v tesnej blízkosti civilných objektov a obývaných zón, pričom najväčšiu hrozbu predstavuje najmä bezprecedentné umiestnenie posledného z menovaných objektov - **municiálnych skladov Kubrá v tesnej blízkosti husto zastavaných a osídlených civilných obytných zón Kubrá, Pred Poľom a Sihot', ktoré sa tak stali ohrozeným priestorom.** Koncentrácia výbušného vojnového materiálu v zastavanom obývanom mestskom území predstavuje vysoké bezpečnostné ohrozenie pre jeho obyvateľov.

Z tohto dôvodu je odporúčaním pre mesto Trenčín naliehavo žiadať MO SR o **odsun skladovanej munície** na inú, pre civilné obyvateľstvo bezpečnejšiu, odľahlejšiu lokalitu. Hlavným a jediným dôvodom z pohľadu mesta Trenčín je bezprostredné ohrozovanie životov ľudí najmä v čase eskalácie medzinárodného vojnového napätia, aké aktuálne vidíme v súvislosti s vojnou na Ukrajine a ktoré prináša zvýšenie potreby pripravenosti na krízové situácie a obranu civilného obyvateľstva aj v rámci SR. Podľa stanovísk MO SR, ktoré však obdržalo Mesto Trenčín k procesu Zmien a doplnkov č. 7 ÚPN, **štát v dlhodobom horizonte neuvažuje s premiestnením týchto skladov, a navyiac, MO SR uvažuje so prísnením ochranného pásma.**

1.3 PRÍRODNO-ENVIRONMENTÁLNA ANALÝZA

Pozn. Bližšie informácie a podrobnejšie údaje sú dostupné v koncepčných dokumentoch mesta ako Textová časť ÚPN mesta Trenčín, sektorálne plánovacie dokumenty mesta Trenčín – ako napr. návrh generelu dopravy 2009, Plán udržateľnej mobility, Stratégia adaptácie mesta na zmenu klímy a pod.

Ekosystémové prvky

S ohľadom na pravdepodobný budúci vývoj klímy je aj pre oblasť Trenčína potrebné počítať s dôsledkami globálnej zmeny klímy. Prejavujú sa miernym nárastom priemerných teplôt, poklesom zrážkových úhrnov (vrátane snehovej pokrývky) a relatívnej vlhkosti vzduchu. Pravdepodobné je prehlbovanie extrémov – intenzívnych zrážok a povodní na jednej strane a dlhotrvajúcich suchých období na druhej strane. Predpokladané je aj zvýraznenie a predĺženie suchých období v teplej časti roka so sprievodným poklesom prietokov riek a pôdnej vlhkosti (ÚPN TN, 2021).

Na zmiernenie negatívnych dopadov zmeny klímy a zvýšenie kvality urbánneho prostredia a života obyvateľov je nevyhnutné osobitne prikladať dôležitosť zelenej a modrej infraštruktúry v sídelnom prostredí. Táto infraštruktúra sa chápe ako účinné opatrenie na zmiernenie dopadov zmeny klímy v mestskom prostredí a zároveň posilnenie ekonomickej výkonnosti územia.

Prvky zelenej infraštruktúry v mestách (parky, zeleň zástavby, komunikácií, cintorínov, brehové porasty, chmeľnice, záhradkárske oblasti, trvalo trávnaté porasty, nelesná drevinová vegetácia, remízky, neudržiavaná zeleň, lesné porasty, orná pôda, atď.) regulujú mikroklimu, zabezpečujú cirkuláciu vzduchu (miešaním teplého a studeného vzduchu), tlmia nárazový vietor, znižujú prašnosť a hlučnosť, filtrujú vodu, znižujú riziko záplav pri privalových dažďoch, znižujú energetickú náročnosť (tienenie v lete, tepelná izolácia v zime) a prispievajú k ukladaniu uhlíka vo vegetácii a pôde (uhlík je zložkou hlavného skleníkového plynu CO₂, chránia pôdu a zabraňujú jej erózii). K regulácii mikroklimy, odtoku vody, či zvyšovaniu kvality ovzdušia prispievajú rovnako aj prvky modrej infraštruktúry (zberné jazierka, prirodzené a umelé vodné toky, kanály, fontány, mokrade, malé vodné plochy).

Okrem týchto tzv. regulačných ekosystémových služieb, poskytuje zelená a modrá infraštruktúra aj iné ekosystémové služby ako napríklad kultúru, rekreáciu, oddych, či iné služby s priaznivým vplyvom na zdravie a psychiku miestneho obyvateľstva, ale aj podporné služby ako napríklad cyklus živín, či produkciu kyslíka (fotosyntéza), či produkčné služby v prípade záhrad, kde sa pestuje zelenina a ovocie a pod.

Spomínané ekosystémové služby poskytované prvkami zelenej a modrej infraštruktúry majú pozitívny vplyv aj na ekonomickú stránku mesta, či obyvateľov. Zabezpečujú nižšie energetické náklady na klimatizáciu v lete (tienením) a na vykurovanie v zime (tlmením rýchlosti mrazivých vetrov), zatriktívňujú okolitého územia a tým sa zvyšuje cena pozemkov a budov, a taktiež stabilizáciou územia pomáhajú

predchádzať nákladom potrebným na odstraňovanie katastrof (lokálne povodne, polámané stromy pri veterných smrštiach, erózia pôdy) v mestách.

Geomorfologické členenie územia

V zmysle regionálneho geomorfologického členenia (Mazúr, Lukniš in Atlas SSR 1980) patrí katastrálne územie mesta Trenčín do provincie Západné Karpaty, pričom väčšia časť územia patrí do subprovincie Vonkajšie Západné Karpaty (oblasť Slovensko-moravské Karpaty), menšia časť územia patrí do subprovincie Vnútorne Západné Karpaty (Fatransko-tatranská oblasť). V území sa nachádzajú nasledovné geomorfologické jednotky nižšieho rádu:

Slovensko-moravské Karpaty – nachádzajú sa v centrálnej, južnej a západnej časti katastra v rámci dvoch geomorfologických celkov:

Považské podolie - do územia zasahujú tri oddiely tohto celku:

- *oddiel Trenčianska kotlina* - zaberá južnú a centrálnu časť katastra mesta - nivu a terasy Váhu južne od Skalky, ako aj pahorkatinu v južnej časti mesta a v okolí Trenčianskej Turnej a Soblahova
- *oddiel Ilavská kotlina* - zaberá územie nivu a terás Váhu v severnej časti mesta a v okolí Kubrej a Opatovej
- *oddiel Bielokarpatské podhorie* - zaberá rozsiahle územie na západe a severozápade katastra na pravom brehu Váhu - vrchovinné podhorie Bielych Karpát vrátane oblasti Skalky a Kláštoriska.
- *Biele Karpaty* - tento celok zasahuje do SZ cípu katastrálneho územia v oblasti Mestského vrchu a Drieňovej, a to časťou oddielu *Bošácke bradlá*.
- *Fatransko-tatranská oblasť* - nachádza sa vo východnej časti katastra v rámci celku Strážovské vrchy. Do územia zasahuje jeden oddiel tohto celku:
- *oddiel Trenčianska vrchovina* - zaberá hornatinu v povodí Opatovského potoka a Kubrej, ako aj vrchovinu v oblasti Breziny. Podľa geomorfologického členenia sa jedná o časti pododdielov Ostrý a Teplická vrchovina.

Analýza morfometrických parametrov

Nadmorská výška

Katastrálne územie mesta Trenčín sa rozprestiera v údolí rieky Váh a na priľahlých svahoch Bielokarpatského podhoria a Strážovských vrchov. Takmer polovica k.ú. mesta Trenčín leží v nadmorskej výške do 250 m a ďalších 40 % v nadmorskej výške do 400 m. Vo výškach nad 400 n.m leží celkovo necelých 14 % územia, nad 500 m 4,6 % a nad 600 m len 1,3 % územia.

Nadmorská výška nivu Váhu sa priamo v k. ú. pohybuje od 202 m po 220 m. Na území nivu Váhu sa rozprestiera podstatná časť samotnej mestskej zástavby okrem sídliska Juh a zástavby na úpätí Breziny. Okrem samotného mesta sa v tomto výškovom stupni nachádzajú aj mestské časti Záblatie, Zlatovce, Istebník, Orechové, Kubrá, Opatová a Belá. V juhovýchodnej časti katastra mesta na nivu Váhu nadväzuje kotlinové územie Trenčianskej pahorkatiny, v ktorom sa nadmorská výška pohybuje v rozpätí 210-310 m. Patrí sem územie medzi Soblahovom a Brezinou, vrátane sídliska Juh.

Po pravej strane nivu Váhu pozdĺž celého mesta nadväzuje Bielokarpatské podhorie, ktoré sa nachádza v nadmorských výškach prevažne 220 – 400 m n. m. Najvyššia časť územia (hrebeň bradlového pásma a okrajová časť paleogénnej Bielokarpatskej hornatiny) sa nachádza vo výškovom stupni 450 – 600 m n. m. Obec Horné Orechové sa nachádza v nadmorskej výške 230 – 240 m.

Ľavostranná oblasť nivu Váhu je tvorená svahmi Strážovských vrchov od svahov medzi Dobrianskou a Opatovskou dolinou až po oblasť Breziny. Oblasť sa nachádza v nadmorských výškach prevažne do 450 – 500 m. Najvyššie polohy Strážovských vrchov v rámci k. ú. mesta Trenčín sa nachádzajú vo výškach nad 600 m, a to v oblasti Trubárky a Svitavy. Najvyšším bodom katastrálneho územia je kóta Svitavy (702 m). Samotná oblasť Breziny sa rozprestiera v nadmorských výškach 220 – 380 m. Obec Kubrica sa nachádza v nadmorskej výške 250 – 280m.

Sklonitosť reliéfu

Sklonitosť reliéfu bola v k. ú. mesta Trenčín určovaná graficko-numericou metódou ako uhol sklonu reliéfu v smere spádových kriviek - podľa Krcha (1990). V súlade so zaužívanými intervalmi sklonitosti sme zostavili mapu s nasledovnými intervalmi stredného uhlu sklonu v smere spádových kriviek:

1. sklonitosť	0,0 – 1,0°
2. sklonitosť	1,1 – 3,0°
3. sklonitosť	3,1 – 7,0°
4. sklonitosť	7,1 – 12,0°
5. sklonitosť	12,1 – 17,0°
6. sklonitosť	17,1 – 25,0°
7. sklonitosť	nad 25,0°

V k. ú. mesta Trenčín z hľadiska sklonitosti celkovo prevládajú kategórie 1 a 2 (do 3° sklonitosti) – tretina územia má sklonitosť menšiu ako 1°. Sklonitosť nív vodných tokov a širších údolí dosahuje zväčša do 1°, sklonitosť pahorkatinného územia pokrytého sprašou a sprašovými hlinami je zväčša 1 – 3°, menej do 7°. Výstupy neogénnych hornín v pahorkatine a na úpätí Breziny sú sprevádzané svahmi sklonitosti 7 – 12°, miestami nad 12°. Tieto dve kategórie sú v k. ú. mesta pomerne rozšírené – spolu zaberajú 30 % územia. V oblasti Bielokarpatského podhoria je zastúpenie kategórií sklonitosti 7 – 12° a 12 – 17° pomerne vyrovnané, sklonitosti nad 17° sa vyskytujú len v oblasti Drieňovej a Mestského vrchu. Naopak v oblasti Strážovských vrchov (svahy Opatovskej a Kubranskej doliny) dominuje kategória sklonitosti 12 – 17° a zastúpenie svahov nad 17° je väčšie ako zastúpenie chrbtov a plošín so sklonitosťou do 12°.

V rámci pohorí prevažujú svahy sklonitosti 12 – 17° (spolu sa nachádzajú až na 24 % plochy katastra mesta), menej sú zastúpené svahy sklonitosti 17 – 25° a nad 25° (spolu zaberajú menej ako 5 % územia). V Strážovských vrchoch sa najmä na západnom a severnom úpätí Breziny vyskytujú aj bralné formy reliéfu (oblasť hradu), v Bielokarpatskom podhorí sú zriedkavé (Skalka, Kláštorisko). Pomerne veľké plochy najmä v bielokarpatskej časti zaberajú aj plošiny zarovnaných povrchov sklonitosti do 7°. V oblasti Breziny a Zábrania prevažujú svahy sklonitosti 7 – 12°.

Zosuvné územia na území mesta sa vymedzujú ako plochy vyžadujúce zvýšenú ochranu podľa § 12 ods. 4 písm. o) Vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 55/2001 Z. z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii.

Fauna a flóra

Fytogeografické začlenenie územia a rekonštruovaná prirodzená vegetácia

Podľa fytogeografického členenia územia Slovenska (Futák 1980) patrí záujmové územie do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*). Niva rieky Váh tvorí hranicu dvoch fytogeografických obvodov – územie východne od rieky patrí do obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*), fytogeografického okresu *Strážovské a Súľovské vrchy*, na západe do obvodu západobeskydskej flóry (*Beschidicum occidentale*), okresu *Biele Karpaty* (severná časť). Táto fytogeografická poloha sa prejavuje v druhovom zložení najmä lesných porastov, kde prevládajú druhy karpatskej lesnej flóry. Blízkosť oblasti panónskej flóry (hranica je severne od Nového Mesta nad Váhom) sa v území prejavuje taktiež - teplomilné druhy prenikli údolím rieky Váh do záujmového územia a výrazne ovplyvnili najmä zloženie mimo lesných porastov.

Zoologická charakteristika územia

Živočíšstvo Trenčína zaraďujeme zo zoogeografického hľadiska do palearktiskej oblasti. Územie Trenčína sa nachádza pritom na rozhraní provincie listnatých lesov podkarpatského úseku a provincie stepí panónskeho úseku, ktorý tu zasahuje údolím Váhu z Podunajskej nížiny. To ovplyvnilo aj zloženie tunajšej fauny. Teplomilné nížinné druhy, ktoré prenikajú pozdĺž Váhu sa tu vyskytujú súčasne s horskými druhmi, čo do značnej miery zvyšuje druhovú pestrosť živočíchov (stavovcov) tohoto územia. Samozrejme na tomto zložení fauny sa podieľal aj človek. Okolité lesy premenil na kultúrnu step, pôvodné biocenózy (spoločenstvá organizmov) na antropobiocenózy (spoločenstvá organizmov, obývajúcich ľudské sídla) a agrobiocenózy (t. j. spoločnosti organizmov, ktoré vznikli na stanovištiach rôzne ovplyvnených človekom pre poľnohospodárske účely). Okrem toho, ďalšie prenikanie nových druhov živočíchov do oblasti SÚ Trenčín umožnila významná poloha mesta na migračnej ceste pozdĺž Váhu, ktorá spája túto oblasť so široko otvorenou Podunajskou nížinou.

Analýza biotických vlastností územia mesta Trenčín bola podrobne hodnotená v rámci dokumentácie MÚSES v r. 1997-98, kedy bol v území realizovaný podrobný prieskum vegetácie a vybraných skupín živočíšstva.

Ovzdušie

Podľa environmentálnej regionalizácie SR, spracovanej v roku 2007 a ďalej aktualizovanej na základe komplexného zhodnotenia stavu ovzdušia, podzemnej a povrchovej vody, pôdy, horninového prostredia, bioty a ďalších faktorov, patrí väčšina územia mesta Trenčín a jeho záujmového územia do prostredia mierne narušeného (3. stupeň) až narušeného (4. stupeň) (ÚPN TN, 2021). Územie mesta Trenčín bolo zaradené medzi oblasti riadenia kvality ovzdušia na základe toho, že ide o pomerne veľkú aglomeráciu obyvateľov, na území je situovaná významná koncentrácia priemyslu, dopravy a stavebnej činnosti, odhadované je tu významné prašné znečistenie ovzdušia a vysoké regionálne pozadie koncentrácií PM₁₀. Na základe toho bola na území mesta zriadená automatická monitorovacia stanica kvality ovzdušia (AMS) na Hasičskej ulici. Stanica je umiestnená blízko veľkej križovatky s vysokou intenzitou dopravy (ÚPN mesta Trenčín, 2012). Ďalšie dve monitorovacie stanice v minulosti situované na uliciach Rozmarínova a J.Kráľa sa už na území mesta nenachádzajú.

Okolie Trenčína možno považovať za oblasť so stredne silno znečistením ovzduším, avšak samotné mesto Trenčín sa radí k oblastiam s pozitívnym vývojom emisií oxidu siričitého, oxidov dusíka, oxidu uhoľnatého aj tuhých znečisťujúcich látok. V minulosti (r.2004-2006) výrazne poklesla úroveň klasického znečisťovania ovzdušia (spaľovacie procesy, priemysel), naopak však narastalo znečisťovanie ovzdušia automobilmi a s tým súvisiaca koncentrácia prízemného ozónu. Príčinou uvedeného trendu je pokles priemyselnej výroby a spotreby energie, prijatie novej environmentálnej legislatívy na úseku ochrany ovzdušia, nahrádzanie menej ušľachtilých palív (hnedé uhlie, vykurovací olej) zemným plynom, povinné používanie trojcestných katalytických konvertorov pre všetky nové aj importované staršie osobné motorové vozidlá, používanie bezolovnatého benzínu. (ÚPN mesta Trenčín, 2012)

V katastrálnom území mesta Trenčín je riziko prekračovania limitnej hodnoty znečisťujúcej látky PM (PM₁₀ a PM_{2,5}) nasledovné:

Tabuľka č.24 : Prekročenie limitnej hodnoty PM v meste Trenčín

Znečisťujúca látka	Limitná hodnota [µg/m ³]	Doba spriemerovania	Počet prekročení
Tuhé častice (PM ₁₀)	50	24 hod.	35-krát / rok
Tuhé častice (PM _{2,5})	25	1 rok	

Zdroj: (OÚ Trenčín, 2014)

Podľa údajov SHMÚ za rok 2020, limitná hodnota pre priemernú ročnú a priemernú dennú koncentráciu pre PM₁₀ nebola v Trenčianskom kraji prekročená, rovnako ako limitné hodnoty pre SO₂, NO₂, benzén, CO a PM_{2,5}. (Zdroj : SHMÚ, Správa o kvalite ovzdušia v SR za rok 2020)

Trenčín patrí medzi územia stredne zaťažené najmä priemyselnou výrobou a dopravou. V súčasnosti ubúda rozsah znečistenia z energetických zdrojov, pribúdajú však zdroje znečistenia zo špeciálnej výroby a dopravy (ÚPN TN, 2021).

V roku 2020 bolo na území mesta Trenčín 5 veľkých zdrojov, 218 stredných zdrojov znečisťovania ovzdušia (Zdroj: OÚ Trenčín) a 338 malých zdrojov znečisťovania ovzdušia (Zdroj : MsÚ Trenčín, *Ien za právnické osoby povinné ohlasovať údaje*).

Významným zdrojom znečistenia ovzdušia sú mobilné zdroje - automobilová doprava produkujúca škodliviny z prevádzky spaľovacích motorov (CO, NO_x, prchavé uhľovodíky).

V chladnom období roka sa pri vykurovaní rodinných domov tuhými palivami do ovzdušia uvoľňujú znečisťujúce látky, najmä prachové častice a benzo(a)pyrén.

Podľa údajov SHMÚ boli na základe merania v predchádzajúcich rokoch vymedzené pre rok 2021 oblasti riadenia kvality ovzdušia doplnené o rizikové oblasti ohrozené možnými vysokými koncentraciami PM a BaP na základe matematického modelovania. Jednou z týchto oblastí bola aj oblasť **Hasičskej ulice v Trenčíne**, v ktorej došlo k prekročeniu limitných hodnôt merania častíc PM₁₀ v rokoch 2017 a 2018. (Zdroj : SHMÚ, Správa o kvalite ovzdušia v SR za rok 2020, str.74, tab.5.1.)

Množstvo emisií tuhých znečisťujúcich látok zo stredných a veľkých zdrojov na území mesta Trenčín je v porovnaní s emisiami pochádzajúcimi z dopravy a prašnosti ciest málo významné. V rámci Trenčianskeho kraja sa významnejšie prejavuje vplyv tepelnej elektrárne Nováky, ktorý však v závislosti od meteorologických podmienok prispieva viac k regionálnemu pozadiu.

Mesto Trenčín upravuje náležitosti oznamovania údajov za malý zdroj znečisťovania ovzdušia a ďalšie podrobnosti vo veciach poplatku prevádzkovateľov malého zdroja vo svojom Všeobecne záväznom nariadení č.17/2017, ktoré reaguje na zákon č. 401/1998 Z.z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia Súčasťou VZN je aj sadzobník poplatkov. Ročné príjmy z týchto poplatkov však sú zanedbateľné, len na úrovni niekoľko sto eur ročne.

Voda

Kvalita povrchových vôd

V záujmovom území sa nachádza len jeden vodný tok, ktorý je sledovaný a hodnotený z hľadiska kvality vody (rieka Váh).

Kvalita vody v rieke Váh je v profile mesta Trenčín priemerná (čistá až znečistená voda vo väčšine ukazovateľov), pod mestom v profile Opatovce je zhoršená (v niektorých ukazovateľoch silne znečistená). V r. 2001 – 2002 sa kvalita vody vo Váhu v Trenčíne v hlavných ukazovateľoch pohybovala v II. – III. triede (s výnimkou koliformných baktérií – IV. trieda), v Opatovciach to bola III. trieda čistoty (koliformné baktérie až V. trieda).

Kvalita podzemných vôd

Súčasným nepriaznivým trendom vo vývoji dostupnosti vodných zdrojov budú pravdepodobne pokračovať aj v budúcnosti. Zvyšuje sa pravdepodobnosť výskytu zrážkových extrémov, a tým je zvýšené nebezpečenstvo vzniku povodní. Príčinou povodní okrem klimatických extrémov je aj nevyhovujúci stav povodí riek, zapríčiňujúci nevyrovnané odtokové pomery a zvyšovanie extrémnych prietokov, čiastočne aj úpravy vodných tokov (môžu sa prejaviť narušením vodného režimu nivných ekosystémov, ale na druhej strane znamenajú ochranu obyvateľov obcí pred účinkami povodní) (ÚPN TN, 2021).

Kvalita podzemných vôd v oblasti Trenčína je zhoršená na nive Váhu (pozorovacie vrty Skalka nad Váhom a Veľké Bierovce). V uplynulom desaťročí tu bola evidovaná zvýšená mineralizácia, tvorená najmä hydrogénuhličitanmi a kationmi vápnika, ale aj zvýšeným obsahom síranov, chloridov a dusičnanov, ako aj Mn a Fe. Tieto výsledky svedčia o antropogénnom znečistení podzemných vôd. Znečistenie pochádza z primárnych zdrojov (infiltráciou povrchových vôd Váhu do riečnych sedimentov), ale aj z priemyselných hnojív, znečistených zrážkových vôd, znečistením z poľnohospodárskych fariem. Kvalita podzemných vôd v oblasti pohorí je dobrá, zdroje znečistenia vôd sa tu nenachádzajú. Kvalitu podzemných vôd zhoršujú aj skládky odpadov (vysoké hodnoty vodivosti, ChSKMn, ChSKCr, Na, K, ťažkých kovov), priemyselné a odpadové vody mestských a sídelných aglomerácií (zvýšená hodnota BSK5), poľnohospodárstvo (vysoké obsahy dusitanov, dusičnanov, fosforečnanov, amoniaku) (ÚPN TN, 2021).

Najvýznamnejším vodovodným systémom je SKV Trenčín. Významným zdrojom vody pre Trenčiansky SKV sú vodné zdroje v Dobrej, Nemšovej a pramene v Selci - voda z vodného zdroja Selec I a II obsahuje arzén.

V katastrálnom území sa nachádza aj niekoľko prameňov minerálnych vôd - kyseliek. Kubranskú, Orechovskú, Záblatskú a Zlatovskú kyselku spravuje Mestské hospodárstvo a správa lesov Trenčín. Kvalita vody v prameňoch je pravidelne vyhodnocovaná.

Zásobovanie vodou, kanalizácia a ČOV

Hlavným negatívnym vplyvom spojeným s vodným hospodárstvom sú v oblasti mesta Trenčín dôsledky produkcie a vypúšťania odpadových vôd.

Hlavnými producentmi odpadových vôd v meste sú priemyselné prevádzky a komunálna sféra. Hlavnými znečisťovateľmi v meste sú najmä priemyselné podniky.

Pôda a lesný fond

Ochrana pôdných zdrojov

Ochrana pôdy ako zložky životného prostredia sa uplatňuje najmä prostredníctvom zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode a v neposlednom rade ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie a to hlavne poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky do 1. – 4. kvalitatívnej skupiny (triedy kvality).

V okrese Trenčín tvorí podiel chránenej poľnohospodárskej pôdy 17,3 % z celkovej výmery okresu. Na území mesta Trenčín patria do 1. – 3. skupiny čierne modálne, čierne glejové, fluvizeme modálne a fluvizeme glejové (hlboké, bezskeletnaté pôdy, hlinité až ílovito-hlinité). V 4. skupine k týmto pôdam pribúdajú aj hnedozeme luvizemné až pseudoglejové.

Pôdy 1. – 4. bonity v riešenom území spolu zaberajú 966,3 ha (cca 32 % poľnohospodárskej pôdy) a nachádzajú sa najmä v kotlinovej časti územia mesta.

Poľnohospodárska výroba je rozšírená na 2 560 ha (31 % územia), pričom stupeň zornenia dosahuje cca 70 %. Orná pôda dominuje v rovinnej časti územia mesta a na pahorkatine v južnej časti územia, TTP majú väčšie zastúpenie v podhorských častiach (Kubranská dolina, Záblatská a Zlatovská dolina nad diaľnicou). Rozloha individuálnych záhrad je cca 230 ha, záhradkárske osady 85 ha. Poľnohospodársky využívané plochy tak zaberajú spolu 34 % územia mesta.

Plôch s obmedzenou až znemožnenou produkčnou funkciou v k. ú. mesta Trenčín je cca 28 %, Táto vysoká hodnota je odrazom procesov urbanizácie a vysokého podielu produkčne nevyužívaných plôch (neplodné plochy, úhory, vodné plochy a toky). Podiel poľnohospodársky využívaných plôch na 1 obyvateľa je v Trenčíne menší ako 0,05 ha, pričom pokračuje trend budovania veľkých priemyselných a obchodných areálov mimo zastavaného územia mesta na kvalitnej poľnohospodárskej pôde (trend v súlade s celkovým vývojom v SR) (ÚPN TN, 2021).

Lesné hospodárstvo

Lesné ekosystémy všeobecne patria k najstabilnejším prvkom krajiny a sú zvyčajne súčasťou kostry územného systému ekologickej stability. Avšak hospodárenie v lesných ekosystémoch môže spôsobiť ich ohrozenie a narušenie. Hlavným stresovým faktorom v lesnom hospodárstve je neúmeraná ťažba dreva nezodpovedajúca podmienkam samoobnovy. Oslabené ekosystémy sú tiež málo odolné proti pôsobeniu prirodzených škodcov.

Zníženie stability lesných porastov môže okrem nadmerne intenzívneho hospodárskeho využívania nastať aj pôsobením škodlivých činiteľov (ktoré môžu byť čiastočne vyvolané práve hospodárskym využívaním a zmenou prirodzeného drevinového zloženia lesných porastov). V bielokarpatskej časti katastra spôsobila v posledných rokoch výrazné škody grafióza duba, ktorá je v súčasnosti už stabilizovaná. V strážovskej časti za hlavné ohrozujúce činitele možno považovať abiotické činitele, najmä sneh a námrazu. Tieto faktory spôsobili výrazné poškodenie lesných ekosystémov, najmä v porastoch borovice lesnej a čiernej. Dôsledkom pôsobenia negatívnych faktorov sú kalamity a následné vynútené ťažby drevnej hmoty.

Kategorizácia lesov nielen v riešenom území vyplýva z prevažujúcich funkcií lesov a režimu ich obhospodarovania. V kategórii hospodárskych lesov je dominantnou funkciou produkcia drevnej hmoty, popri ktorej sa plnia aj ostatné verejnoprospešné funkcie lesov. Na tých pozemkoch lesného pôdneho fondu (LPF), kde produkcia dreva je len vedľajšou funkciou a hlavnou funkciou je ochrana lesnej pôdy, vyplývajúca zo stanovištných podmienok, sa nachádzajú tzv. ochranné lesy. Špecifické poslanie lesov vyplývajúce z celospoločenských záujmov, ktorých funkcia je nadradená produkčnej, majú lesy osobitného určenia.

Územie mesta Trenčín patrí v rámci SR medzi priemerne lesnaté oblasti, pričom lesnatosť je 37,9 %. Lesné porasty na lesnom pôdnom fonde sa v katastrálnych územiach mesta Trenčín nachádzajú na rozlohe 3073 ha, z toho 1273,8 ha patrí do lesného hospodárskeho celku (LHC) Opatová, 1245,0 ha do LHC Dolná Súča, 543,6 ha do LHC Trenčianske Stankovce a 10,4 ha patrí do LHC Drietoma. Z tejto rozlohy spravuje mesto Trenčín 206,9 ha lesov (lesopark Brezina), veľkú časť celkovej výmery lesov, ktorá je v neštátnom vlastníctve obhospodarujú rôzne pozemkové spoločenstvá (urbáre, lesné družstvá, prípadne súkromní podnikatelia) a zvyšnú časť lesov, ktorá je vo vlastníctve štátu, neznámych

vlastníkov a drobných súkromných vlastníkov spravujú Lesy Slovenskej republiky, š.p., Banská Bystrica prostredníctvom Odštepného závodu Trenčín a lesných správ Drietoma a Nemšová.

Približne 13 % plochy lesného pôdneho fondu na území mesta tvoria lesy so špeciálnym režimom hospodárenia – z toho na lesy ochranné pripadá 4,4 % a na lesy osobitého určenia 8,2 %. V súčasnom drevinovom zložení prevažujú listnaté dreviny. Hlavnou hospodárskou drevinou v oblasti riešeného územia je buk a dub. Prímes tvoria hrab (14 %), jaseň (7 %) a javor (2,3 %). V malom množstve (do 1 %) aj lipa, agát, breza, jelša, osika a čerešňa. Z ihličnatých drevín je zastúpená najmä borovica (10 %), smrek (2,5 %), smrekovec (1,5 %) a v minimálnej miere aj jedľa. Zastúpenie lesa v kategórii 60 – 80 rokov predstavuje podiel cca 40 %, v kategórii nad 100 rokov je na území riešeného územia len asi 6 % lesov..

Ochrana lesov

Ochranu lesných zdrojov zabezpečujú vyčlenené kategórie účelových lesov, a to lesov ochranných a lesov osobitého určenia. V k. ú. mesta Trenčín zaberajú ochranné lesy 4,4 % z rozlohy lesného fondu a na lesy osobitého určenia pripadá 8,2 % z výmery lesného fondu.

Tieto kategórie lesov vyžadujú osobitný režim hospodárenia, ktorý je v súlade s ich určenou funkciou. V záujmovom území sú za ochranné lesy vyhlásené lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach – sutiny, strže, hrebene, stráne so súvislo vystupujúcou materskou horninou a lesy s pôdoochrannou funkciou, predovšetkým protieróznou. Za lesy osobitého určenia sú tu vyhlásené lesy prímestské, lesy s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou, lesopark Brezina a vojenský priestor Zábranie so špeciálnou funkciou.

Hluk

Hluk je jedným z faktorov zaťažujúcich životné prostredie obyvateľov, ale aj živočíchov. Produkováný je najmä v priemyselných prevádzkach a v doprave. Výrazné zdroje hluku predstavujú aj dopravné koridory s intenzívnou premávkou. Okrem diaľnice D1 patria k najviac zaťaženým dopravným koridorom cestný ťah Nové Mesto nad Váhom – Trenčín – Dubnica (cesta I/61), cesta Trenčianska Turná – Trenčín a hlavné mestské komunikácie.

Z hľadiska hlukovej záťaže prostredia pôsobí negatívne aj železničná doprava. Územím prechádza hlavná železničná trať č. 125A Bratislava – Trenčín – Púchov s pokračovaním do Žiliny a Košíc, s veľmi vysokou intenzitou prevádzky nad 100 vlakov/deň. Negatívny vplyv dopravy, či už produkcie exhalácií alebo hluku znásobuje lokalizácia najzaťaženejších dopravných koridorov, cestného i železničného v súbežnej línii v meste Trenčín v dotyku s obytným územím. Hluková a imisná situácia v centre mesta bola priaznivo ovplyvnená prevádzkou diaľnice D1, predstavujúcej severozápadný obchvat mesta.

Plošným zdrojom hluku v záujmovom území je aj hluk z leteckej dopravy z prevádzky leteckých opravovní a útvarov vojsk Ozbrojených síl SR, ako aj zo športového lietania. Negatívny vplyv hluku v okolí letiska v budúcnosti môže vzrásť v dôsledku využívania letiska pre civilnú leteckú dopravu.

Od r. 1999 neboli podľa dostupných informácií na území mesta vykonané komplexné merania hluku. Úrad verejného zdravotníctva však každoročne monitoruje zaťaženie obyvateľstva hlukom z dopravy vo vybraných mestách Slovenska. V meste Trenčín bolo takéto meranie zrealizované v roku 2003.

Po realizácii nových a úpravách jestvujúcich komunikácií navrhovaných v ÚPN mesta Trenčín z roku 2021 v znení zmien a doplnkov sa predpokladá napriek ďalšiemu celkovému zvyšovaniu intenzity (najmä cestnej) dopravy ďalšie zníženie hluku z dopravy, a to najmä odklonom časti dopravy z najzaťaženejších úsekov (centrum mesta a pod.).

Ziarenie (radón)

Radón

Radón je nebezpečný inertný rádioaktívny plyn negatívne pôsobiaci na živé organizmy. Nebezpečenstvo pôsobenia tohto plynu znásobuje aj jeho ťažká identifikácia v prostredí, nakoľko je to plyn bez farby, chuti a zápachu.

Ožiarenie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu, je jedným z faktorov ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Zdrojom radónu sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb. Ide o nový prístup, s ktorým sa musí v územnom plánovaní i v rezorte stavebníctva počítať.

Z hľadiska ochrany pred nepriaznivými vplyvmi radónu boli začiatkom 90-tych rokov vypracované mapy radónového rizika (pre oblasť mesta Trenčína boli spracované dve mapy radónového rizika v mierkach 1 : 200 000 a 1 : 50 000). Podľa týchto podkladov sa v oblasti Trenčína vysoké radónové riziko nevyskytuje. Väčšina katastrálneho územia vrátane všetkých zastavaných plôch leží v zóne stredného radónového rizika. Okrajové plochy územia boli zaradené do zóny nízkeho radónového rizika. Výnimku tvorí južný okraj medzi Soblahovom a Trenčianskou Turnou, ktorý patrí tiež do oblasti stredného radónového rizika.

Stredné a vysoké radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

Odpadové hospodárstvo (systém zberu, zberné dvory, separácia, recyklácia)

Odpady a odpadové hospodárstvo

Odpady v krajine predstavujú veľmi výrazné stresové faktory, nakoľko ide o cudzorodé, umelé látky, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú prirodzené ekosystémy. Okrem plošného záberu prirodzených ekosystémov v dôsledku ukladania odpadov ich stresové pôsobenie na krajinu sa prejavuje kontamináciou prírodných zdrojov - povrchových a podzemných vôd, pôdy, ako aj prašnosťou, bakteriologickým zdrojom nákaz. Mnohé skládky odpadov sú charakteristické procesmi samovznietenia a tletia, čo je vo veľkej miere nebezpečné pre prvky ÚSES. Okrem odpadov produkovaných v priemysle a poľnohospodárstve je významným tvorcom odpadu aj obyvateľstvo.

Povinnosťou mesta je zabezpečiť na svojom území likvidáciu komunálneho odpadu pochádzajúceho od fyzických aj právnických osôb, ktorí majú na území mesta trvalý či prechodný pobyt, sídlo, miesto podnikania alebo prevádzku. Mesto je tiež povinné sledovať a zabezpečovať plnenie cieľov programov odpadového hospodárstva (POH) Slovenskej republiky a Trenčianskeho kraja. Podľa zákona č. 79/2015 o odpadoch je mesto povinné zabezpečiť triedený zber komunálnych odpadov pre papier, plasty, kovy, sklo a kompozitné obaly na báze lepenky, a tiež umožniť organizácii zodpovednosti výrobcov (ďalej len „OZV“) pre obaly na jej náklady zber vytriedených zložiek komunálnych odpadov, na ktoré sa uplatňuje rozšírená zodpovednosť výrobcov, a to na základe zmluvy s mestom. Mesto Trenčín pre takúto spoluprácu vybralo OZV - spoločnosť ENVI-PAK. Zákon takisto ukladá mestu povinnosť zaviesť aj triedený zber biologicky rozložiteľných odpadov (ďalej len „BRO“).

Nakladanie s odpadmi vrátane komunálneho odpadu zabezpečuje na území mesta Trenčín spoločnosť Marius Pedersen, a.s. na základe zmluvy s mestom. Podrobný systém nakladania s odpadom na riešenom území mesta je ustanovený Všeobecným záväzným nariadením Mesta Trenčín číslo 7/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území mesta Trenčín.

Zber, vývoz a uloženie komunálneho odpadu sa na území mesta realizuje z rôznych druhov zberných nádob: 100 l čierne logom označené vrecia, 120 l špeciálne kompostovateľné vrecia určené na bioodpad, nádoby: 110 l, 120 l, 240 l, 1100 l, veľkoobjemové kontajnery, uličné odpadové nádoby, nádoby na bioodpad, nádob na psie exkrementy, nádoby na triedený odpad, polopodzemné nádoby 5 m³, 3 m³ a 1,3 m³.

Pre občanov mesta sú k dispozícii aj **3 zberné dvory**, ktoré sa nachádzajú na Zlatovskej, Soblahovskej ulici a na ulici K zábraniu.

Podľa údajov mesta dosahoval objem zvezeného a odvezeného odpadu za posledné roky nasledovné hodnoty (plánovaná a skutočná hodnota) :

Tabuľka č.25 : Objem zvezeného a odvezeného odpadu (t)

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
plán	26000	28000	28000	28000	28000	28000	31000	31000	31000
skutočnosť	27333	25332	27285	27578	30472	28567	29592	32496	

Zdroj : Mesto Trenčín, 2022

Podľa toho istého zdroja dosahoval podiel triedeného odpadu nasledovné hodnoty :

Tabuľka č.26 : Podiel triedeného zberu na celkovom množstve odpadu (t)

rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
plán		35%	35%	35%	30%	40%	50%	50%	50%
skutočnosť		22%	31%	36%	40%	40 %	42%	52 %	

Zdroj : Mesto Trenčín, 2022

Objem zvezeného a odvezeného odpadu za rok 2020 bol 29 592 ton, čo je oproti roku 2015 nárast o vyše 4 260 ton. Podiel triedeného odpadu sa oproti roku 2015 (22%) zvýšil do roku 2020 na takmer dvojnásobnú hodnotu (42%).

Ako vyplýva z ďalších údajov mesta, objem zvezeného a odvezeného nadrozmerneho odpadu za rok 2020 bol 3000 ton, objem triedeného zberu odpadu bol 12447 ton, počet nádob na kompostovanie bol 2910 kusov a počet nádob na bioodpad bol 2235 kusov. (Mesto Trenčín, 2022).

Takmer celé množstvokomunálneho odpaduvyprodukovaného v meste Trenčín bol do júla 2000 uložený na *riadenej skládke odpadu v lokalite Trenčín-Zámotie*. Prevádzkovateľom skládky bolo Mesto Trenčín .

Všetok komunálny odpad z mesta Trenčín, ktorý nie je možné vytriediť a zhodnotiť, je v súčasnom období ukladaný na skládku odpadov Luštek v Dubnici nad Váhom, prevádzkovateľom ktorej je spoločnosť Stredné Považie. Vyzbieraný bioodpad z mesta je zhodnocovaný v zariadení na zhodnocovanie odpadov - kompostárni nachádzajúcej sa v časti Zámotí, ktorú prevádzkuje spoločnosť Marius Pedersen.

Komunálny odpad z mesta je od r. 1998 ukladaný aj na skládky Veronika – Dežerice a SSP Luštek Dubnica nad Váhom s kapacitou 880.000 m³ a možnosťou ďalšieho rozširovania. Skládky je určená pre zvozovú oblasť od Ilavy po Trenčín. Na tejto skládke sú zneškodňované aj vyprodukované komunálne odpady z mesta Trenčín (ÚPN TN, 2021).

Na zhodnotenie BRO (odpad zo zelene, vyseparovaný bioodpad na komposty) sa využívajú **2 kompostárne** - kompostáreň Mestského hospodárstva Trenčín v areáli Mestského hospodárstva a správy lesov, m.r.o. Trenčín a kompostáreň v areáli bývalej skládky na Zlatovskej ulici v Trenčíne, ktorú na základe zmluvy s mestom prevádzkuje spoločnosť Marius Pedersen, a.s.

Skládkovanie na mestskej skládke Trenčín – Zámotie bolo ukončené k 31.7.2000, skládka je rekultivovaná. Sledovanie vplyvu skládky na podzemné vody je zabezpečené sústavou monitorovacích vrtov, dvakrát ročne sú odoberané vzorky vôd a sledujú sa parametre kvality vody stanovené v podmienkach OÚ, odboru životného prostredia. Na základe viac ako desaťročného monitorovania bola preukázaná kontaminácia podzemných vôd vplyvom starej pochovanej skládky odpadov, avšak zrejme je tendencia zlepšovania tohto nepriaznivého stavu. Hlavným problémom skládky je jej situovanie v geologicky nevhodnom prostredí - v podloží s veľmi dobre priepustnými vážskymi štrkopieskami a zároveň v oblasti s významnými zásobami podzemných vôd. Okrem uvedenej skládky sa v území nachádza niekoľko neriadených skládok odpadu, ktoré sú nebezpečné z hľadiska

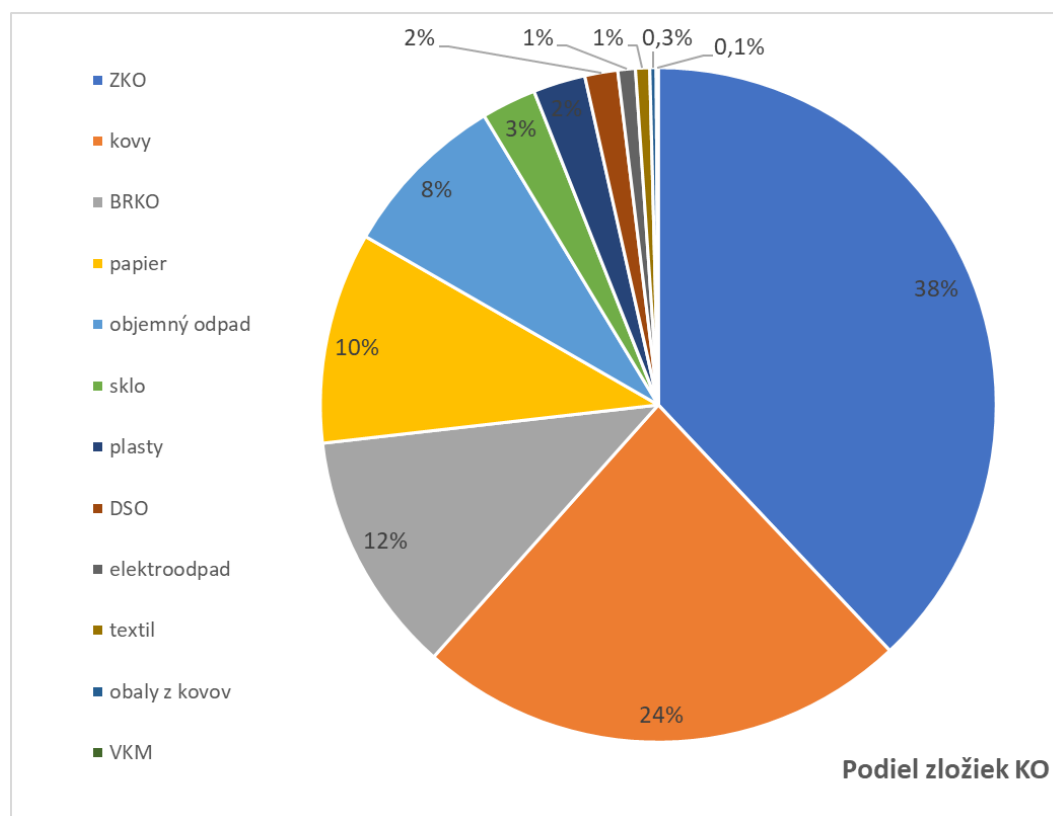
pravdepodobnej nekontrolovanej kontaminácie okolitého prostredia. Postupne nastáva ich likvidácia a sanácia.

Ako starú záťaž je možné charakterizovať *úložisko odpadov na vrchu Pešková* – skládka TOS Trenčín vo východnej časti Breziny, na ktorú boli ukladané odpady z tepelného spracovania kovov, a to odpadová kaliarenská soľ s obsahom kyanidov. Odpad bol na lokalite uložený trikrát (v r. 1955, 1963 a 1978) - celkovo je tu uložených 51,5 t odpadu s 0,8 – 1,2 % obsahom kyanidov. Skládka nebola zabezpečená proti úniku škodlivín – geologický substrát tvoria deluviálno-eluviálne hlinité sedimenty v podloží s niekoľko desiatok metrov mocným súvrstvom neogénnych sedimentov. Bazálne mezozoické dolomity sa nachádzajú v hĺbke 40 – 100 m pod povrchom.

Na lokalitu skládky a jej možného vplyvu bol vypracovaný odborný hydrogeologický posudok, v ktorom sa nepreukázal negatívny vplyv skládky na ovzdušie, povrchové ani podzemné vody. Navrhovaný je monitoring kvality vôd v okolitých prameňoch na úpätí Breziny v päťročných intervaloch. V čase spracovania tejto kapitoly nemalo Mesto Trenčín k dispozícii žiadne údaje o stave, spôsobe či výsledkoch takéhoto monitorovania.

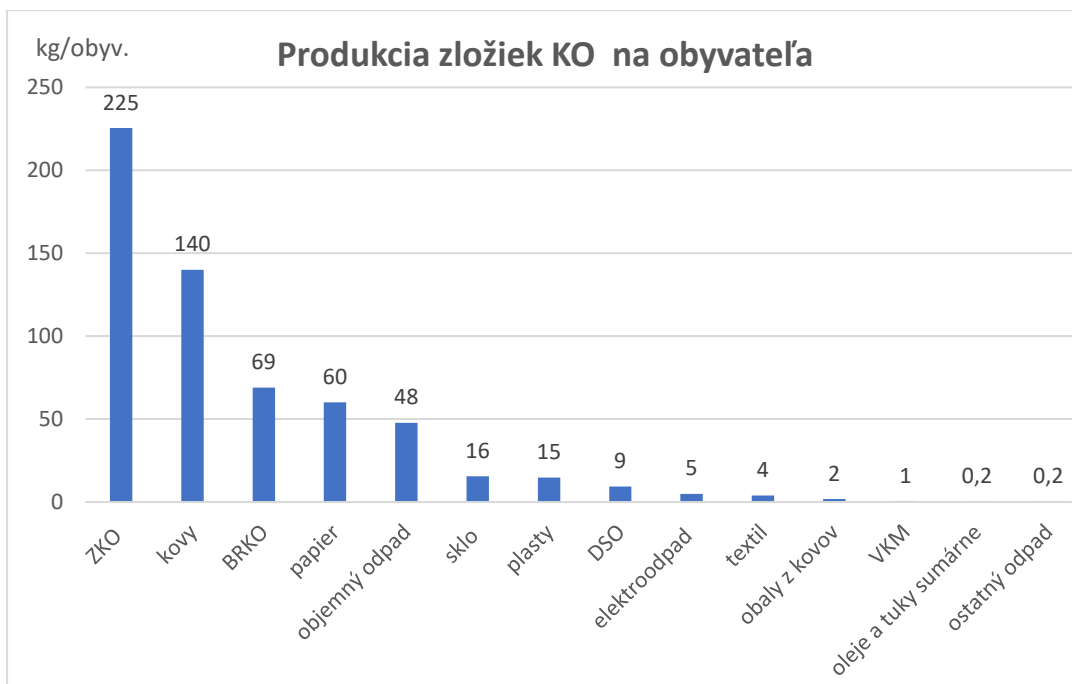
Z pohľadu budúcnosti je pre mesto potrebné vytvoriť dlhodobú koncepciu nakladania s odpadmi, ktorá bude reflektovať nastupujúce globálne výzvy na znižovanie objemov skládkovaného odpadu a naopak zvyšovanie efektivity zhodnocovania odpadov, tzn. jeho recyklácie, up-cyklácie a energetického zhodnocovania. V čase spracovania tejto kapitoly bol takýto koncepčný materiál pre roky 2023 – 2035 v procese prípravy, s plánovaným termínom odovzdania apríl 2022. So súhlasom autorov a v ich autorskom grafickom spracovaní v nasledovných štyroch grafoch uvádzame ich údaje o produkcii jednotlivých zložiek komunálneho odpadu a predikciu vývoja jeho produkcie:

Graf č. 4 : Podiel zložiek komunálneho odpadu v meste Trenčín (2021)

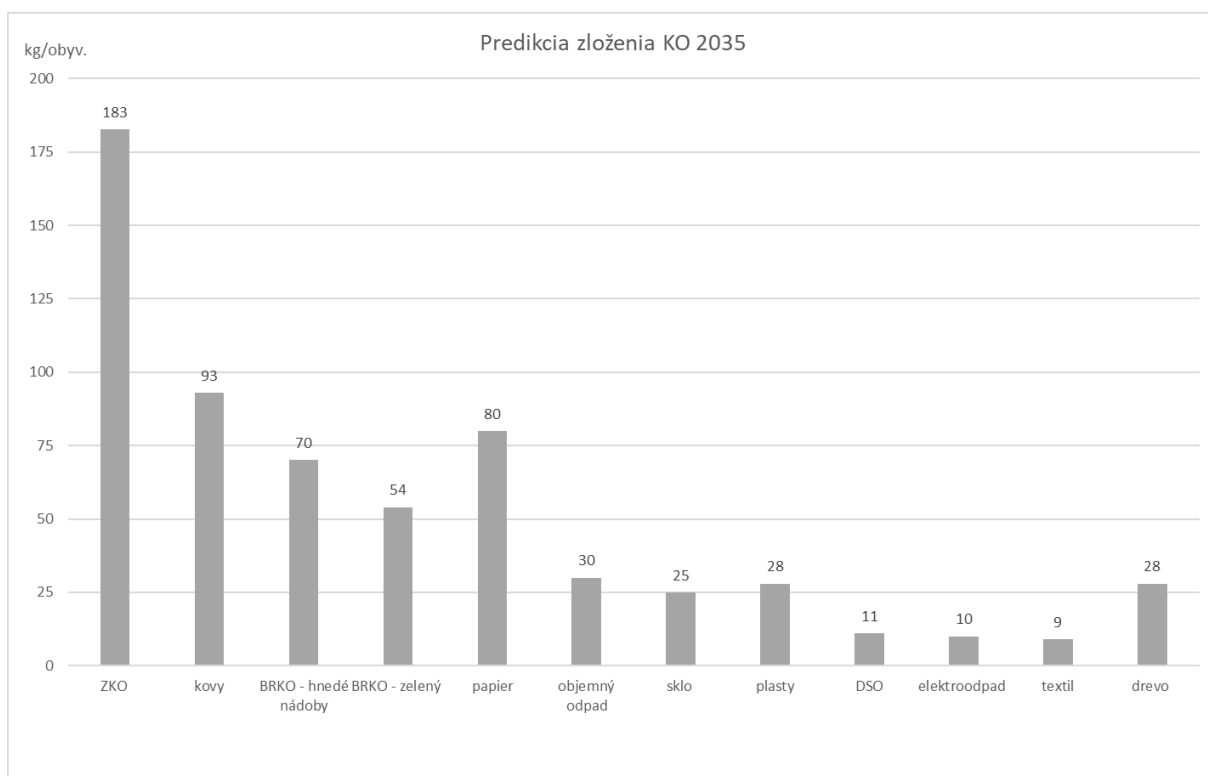
Zdroj : autorské spracovanie poskytnuté spracovateľom pripravovanej Koncepcie nakladania s odpadmi v meste Trenčín na roky 2023 - 2035

Graf č. 5 : Produkcia zložiek komunálneho odpadu na obyvateľa v meste Trenčín (2021)

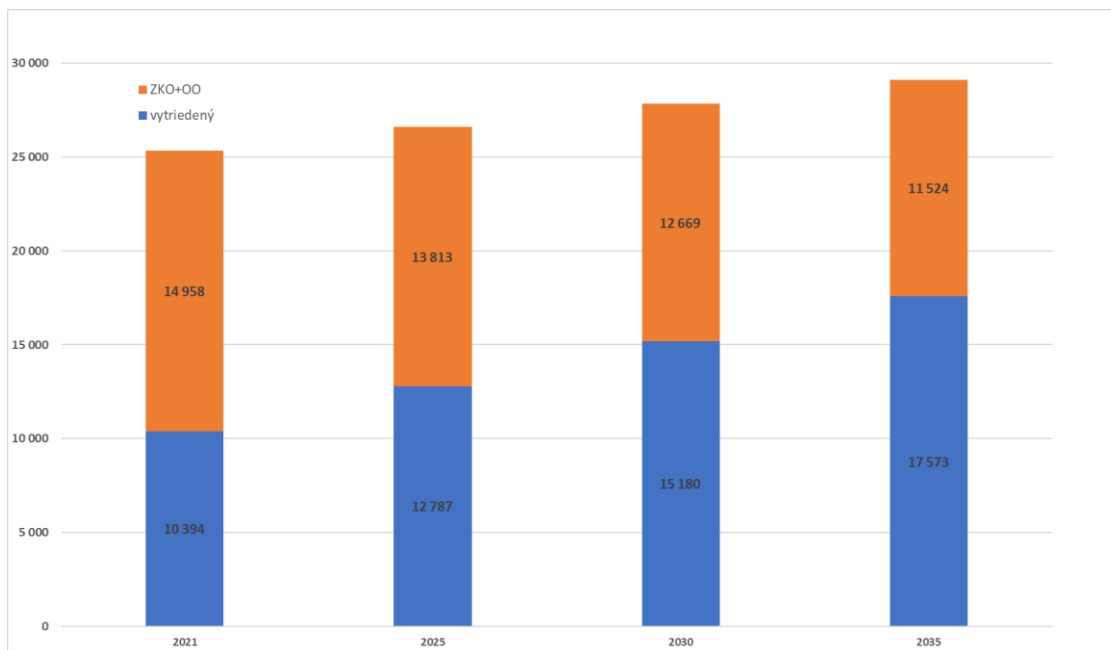
Zdroj : autorské spracovanie poskytnuté spracovateľom pripravovanej Konceptie nakladania s odpadmi v meste Trenčín na roky 2023 – 2035

Graf č.6 : Predikcia zloženia komunálneho odpadu na obyvateľa v meste Trenčín v roku 2035

Zdroj : autorské spracovanie poskytnuté spracovateľom pripravovanej Konceptie nakladania s odpadmi v meste Trenčín na roky 2023 - 2035

Graf č.7 : Prognóza produkcie komunálneho odpadu v meste Trenčín do roku 2035 (oranžová = zmesový odpad)

Zdroj : autorské spracovanie poskytnuté spracovateľom pripravovanej Konceptie nakladania s odpadmi v meste Trenčín na roky 2023 - 2035

Ochrana životného prostredia (prvky ÚSES resp. MÚSES v území)

Chránené územia

Na území mesta Trenčín a v jeho susedstve sa nachádza viacej lokalít územne chránených v zmysle zákona č. 543/2004 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Ich stručná charakteristika uvádza informácie o nasledovných prvkoch ochrany prírody v meste Trenčín (ÚPN TN, 2021):

- NATURA 2000
 - Váh pri Zamarovciach (kód územia SKUEV0397) aktuálna rozloha v roku 2015 je 53,8509 ha

V rámci tohto územia sa nachádzajú biotopy európskeho významu. Ide o vodné biotopy: Rieky s bahňatými až piesočnatými brehmi s vegetáciou zväzou *Chenopodium rubri p.p.* a *Bidention p.p.* a Nížinné až horské toky s vegetáciou zväzou *Ranunculion fluitantis* a *Callitricho-Batrachion*. Tiež sa tu vyskytujú druhy živočíchov európskeho významu. Z rýb sú to: boleň dravý, pĺž vrchovský, hrúz bieloplutvý, hrebenačka pásavá, lopatka dúhová a plotica lesklá. Zo stavovcov je to netopier obyčajný.

- Chránené územia národnej siete:
 - územie zasahujúce do vyhlásenej *Chránenej krajinej oblasti Biele Karpaty* (2. stupeň ochrany) – patrí do pôsobnosti Štátnej ochrany prírody SR - Správy CHKO Biele Karpaty
 - *Prírodná rezervácia Trubárka* (4. stupeň ochrany) - nachádza sa v k.ú. Kubrica, vyhlásená bola v r. 1982, má rozlohu 7,40 ha. Dôvodom vyhlásenia bola ochrana lesostepných a lesných spoločenstiev. Pre územie je typický prechodný charakter flóry medzi panónskou a západokarpatskou, vyskytujú sa tu chránené druhy hmyzu, rastie tu napr. dub písnatý (*Quercus pubescens*).
 - *Prírodná rezervácia Zamarovské jamy* (4. stupeň ochrany) - nachádza sa v k.ú. Zamarovce a Kubrá. Vyhlásená bola v r. 1984 na výmere 6,49 ha. Ide o štrkové jamy s mokradňými spoločenstvami - vodnými i litorálnymi, významný biotop močiarneho a vodného vtáctva.
- Obecné chránené územie :
 - *Trenčiansky luh* – vyhlásené Všeobecne záväzným nariadením Mesta Trenčín č. 9/2021
- Navrhované chránené územia prírody, a to:

- ♦ Navrhovaná prírodná pamiatka Lúčne (MČ Kubrá) - lužný les za prameňom Kyselky, výmera 2,5 ha,
 - ♦ Navrhovaný chránený areál Alúvium Orechovského potoka (MČ Západ, k.ú. Orechové) - brehové porasty a mokrade v údolí potoka,
 - ♦ Váh pri Zamarovciach - navrhované chránené územie európskeho významu NATURA 2000 (SKUEV0397),
 - . Navrhovaný chránený areál Váh - územne identický s NATURA 2000 (SKUEV0397).
- Chránené stromy
 - Trenčianske ginká (ochrana podľa § 49, ods.6 zákona č. 543/2002 Z.z., MČ Centrum) - predmetom ochrany sú 3 jedince ginka dvojľaločného (Ginkgo biloba) s vedecko-výskumným, náučným, kultúrnym, krajinárskym a estetickým významom.
- Lokálne významné mokrade
 - mokrad' Trenčiansky luh,
 - mokrad' Trenčianske smetisko.
- Genofondovo významné lokality

Územia tvoriace prvky kostry územného systému ekologickej stability podľa RÚSES okresu Trenčín (vypracovaný v roku 1993):

- 1. regionálne biocentrá
 - RBC1 - Trubárka - jadro tvorí PR Trubárka, komplexy lesných spoločenstiev a genofondových plôch flóry a fauny charakteristických ako prechod medzi západokarpatskou a panónskou oblasťou,
 - RBC2 - Zamarovské jamy – Nemšová - jadro tvorí PR Zamarovské jamy s mokradňými spoločenstvami, po rastami lužných drevín a významnou genofondovou lokalitou,
 - RBC3 - Krasín - jadro tvorí PR Krasín, ktorá leží mimo sledované územie, časť biocentra zasahujúceho do územia tvoria skalné, lesostepné spoločenstvá, lúky a lesné komplexy bradlového pásma.
- 2. nadregionálny biokoridor
 - NRBK1 - Rieka Váh - spája regionálne biocentrá v okolí toku rieky, je tvorený prevažne zvyškami brehových porastov a lužných lesov, močiarnymi a vodnými biotopmi.
- 3. regionálne biokoridory
 - RBK1 - Zamarovské jamy - Trubárka - Žihľavník – Baske - spája regionálne biocentrá nivy Váhu a Strážovských vrchov, prechádza prevažne lesnatou krajinou s viacerými lúkami,
 - RBK2 – Súčanka - spája biocentrá nivy Váhu v okolí Zamarovských jám s biocentrami bradlového pásma až s biocentrami a nadregionálnym biokoridorom Bielych Karpát,
 - RBK3 - Bradlové pásmo - biokoridor spájajúci viaceré významné lokality bradlového pásma, v sledovanom území sa napája na regionálne biocentrum Krasín a zasahuje do územia len okrajovo,
 - RBK4 – Drietomica - biokoridor mimo sledovaného územia v tesnej blízkosti na jeho juhozápadnom okraji, spája nadregionálny biokoridor Váhu s biocentrami a biokoridormi Bielych Karpát.

Územia tvoriace hlavné prvky územného systému ekologickej stability podľa MÚSES mesta Trenčín:

- 1. nadregionálny biokoridor
 - NRBK 1 - Rieka Váh - vedúci nivou rieky Váh, viazaný na ekosystémy vodného toku a kanálov, brehové porasty, ďalšie porasty drevín na nive vodného toku a trávovobylinné porasty protipovodňových hrádzí,
- 2. regionálne biocentrá
 - RBC 1 – Háj - Biocentrum bukových lesov Bielych Karpát a lúčnych porastov vyšších polôh záujmového územia. Ide o priestorové spresnenie regionálneho biocentra Krasín, vyčleneného v Regionálnom ÚSES okresu Trenčín (Králik a kol., 1993),
 - RBC 2 – Trubárka - Biocentrum zachovalých, prevažne lesných bukových a dubovo-bukových porastov Strážovských vrchov s jadrom PR Trubárka

s výskytom lesostepných spoločenstiev s dubom plstnatým (*Quercus pubescens*), významné územie z hľadiska stavovcov i bezstavovcov.

- 3. regionálne biokoridory
 - RBK 1 – Bradlo - biokoridor, viazaný na výrazný geomorfologický a geologický fenomén bradlového pásma, v tomto pásme je i odlišné využitie územia s väčším počtom ekotónov,
 - RBK 2 - Kostolná - Vinohrady – Hrabovka - biokoridor, viazaný podobne ako predošlý na formačné rozhrania, v území sú súčasťou aj mozaikové plochy Vinohradov, Starej a Novej hory,
 - RBK 3 - Opatová - Kubrická dolina – Soblahov - biokoridor, viazaný na dlhé formačné rozhrania typu les - bezlesie, vedúci údolím Váhu.
- 4. lokálne biocentrá
 - LBC 1 - Šerený vrch,
 - LBC 2 - Nová hora,
 - LBC 3 - Stará hora – Rúbanisko,
 - LBC 4 – Vinohrady,
 - LBC 5 – Gardianka,
 - LBC 6 – Skalka,
 - LBC 7 - Zamarovské jamy,
 - LBC 8 - Trenčiansky luh,
 - LBC 9 - Biskupická sihoť,
 - LBC 10 - Horná sihoť,
 - LBC 11 – Halalovka,
 - LBC 12 – Brezina,
 - LBC 13 - Kočina hora,
 - LBC 14 - Pod Košňovcom,
 - LBC 15 – Radochová,
 - LBC 16 - Pod hůrkou,
 - LBC 17 – Baranová.
- 5. navrhované lokálne biocentrá
 - LBC-N 1 - Gardianka,
 - LBC-N 2 - Urbárska sihoť,
 - LBC-N 3 - Nozdrkovské štrkovisko,
 - LBC-N 4 - Dolné lůky.
- 6. lokálne biokoridory
 - LBK 1 - Bukovinský potok nad diaľnicou,
 - LBK 2 - Orechovský potok,
 - LBK 3 - Bukovinský potok s prítokom pod diaľnicou,
 - LBK 4 - Lavičkový potok,
 - LBK 5 - Soblahovský potok,
 - LBK 6 - Hukov potok,
 - LBK 7 - Brezina - lůky pod Košňovcom,
 - LBK 8 - Kubrický potok,
 - LBK 9 - prítok Kubrického potoka,
 - LBK 10 - Opatovský potok.
- 7. navrhované lokálne biokoridory
 - LBK-N 1 - Nad diaľnicou
 - LBK-N 2 - Zlatovský potok
 - LBK-N 3 - Brezina – Halalovka.

Environmentálne záťaž

Na území mesta sú na základe výpisu z Informačného systému environmentálnych záťaž evidované environmentálne záťaž:

Potvrdené environmentálne záťaž:

1. Názov EZ: TN (1984) / Trenčín - tranzitno-komerčný hub

Názov lokality: tranzitno-komerčný hub

Druh činnosti: textilná výroba; garáže a parkoviská autobusovej a nákladnej dopravy

Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)

Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž

2. Názov EZ: TN (1999) / Trenčín - znečistenie podzemnej vody
Názov lokality: znečistenie podzemnej vody
Druh činnosti: textilná výroba
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž

3. Názov EZ: TN (019) / Trenčín – Letecké opravovne
Názov lokality: letecké opravovne
Druh činnosti: letecké opravovne
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž

Pravdepodobné environmentálne záťaž:

1. Názov EZ: TN (020) / Trenčín – PaM Diesel
Názov lokality: PaM Diesel
Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

2. Názov EZ: TN (017) / Trenčín – Čipra plus – čistiarne
Názov lokality: Čipra plus – čistiarne
Druh činnosti: chemické čistiarne
Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 – 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

3. Názov EZ: TN (021) / Trenčín – SAD
Názov lokality: SAD
Druh činnosti: skladovanie a distribúcia palív
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž

–

Sanované/rekultivované lokality:

1. Názov EZ: TN (006) / Trenčín – TRENS Trenčín
Názov lokality: TRENS Trenčín
Druh činnosti: strojárská výroba
Stupeň priority: v registri nie je uvedené
Registrovaná ako: C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

2. Názov EZ: TN (004) / Trenčín – ČS PHM Opatová
Názov lokality: ČS PHM Opatová
Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
Stupeň priority: v registri nie je uvedené
Registrovaná ako: C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Potvrdená environmentálna záťaž a sanovaná/rekultivovaná lokalita:

1. Názov EZ: TN (018) / Trenčín - ČS PHM Trenčín - Záblatie
Názov lokality: ČS PHM Trenčín - Záblatie
Druh činnosti: čerpacia stanica PHM
Stupeň priority: EZ s vysokou prioritou (K > 65)
Registrovaná ako: B Potvrdená environmentálna záťaž
C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

2. Názov EZ: TN (2078) / Trenčín - Záblatie - skládka odpadu
Názov lokality: Záblatie - skládka odpadu
Druh činnosti: skládka priemyselného a komunálneho odpadu

Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
Registrovaná ako: B - potvrdená environmentálna záťaž
C - sanovaná / rekultivovaná lokalita

Pravdepodobná environmentálna záťaž a sanovaná/rekultivovaná lokalita:

Názov EZ: TN (016) / Trenčín - bývalá riadená skládka TKO Zámotie
Názov lokality: bývalá riadená skládka TKO Zámotie
Druh činnosti: skládka komunálneho odpadu
Stupeň priority: EZ so strednou prioritou (K 35 - 65)
Registrovaná ako: A Pravdepodobná environmentálna záťaž
C Sanovaná/rekultivovaná lokalita

Limity využitia územia (prírodno-environmentálne limity, NATURA, biotopy, biocentrá, biokoridory, národná sieť chránených území)

Limity využitia z hľadiska prírodno-environmentálneho sú detailne popísané v prílohe č. 5 pôvodného dokumentu PHSR Trenčín 2016-2022. Táto príloha obsahuje informácie o prvkoch v rámci:

- Ochrany vodných zdrojov.
- Chránených vodohospodárskych oblastiach.

Ďalej o:

- Ochranných pásmach vodohospodárskych zdrojov.
- Chránených územiach v 2. stupni ochrany prírody.
- Chránených územiach v 4. stupni ochrany prírody.
- Navrhovaných chránených územiach.
- Regulatívoch ochrany prírody a krajiny.
- Limity vyplývajúce z ochrany chránených stromov – Trenčianske ginká.

1.4 ANALÝZA REALIZOVANÝCH STRATÉGIÍ

Základnými plánovacími dokumentmi samosprávy sú územný plán, program resp. plán rozvoja mesta, a sektorové stratégie. Mesto Trenčín má vypracované rôzne sektorové stratégie a koncepcie, ktoré nadväzujú na PHSR a rozpracovávajú jeho víziu v konkrétnych oblastiach ako je adaptácia na zmenu klímy, mobilita, sociálne služby, či vzdelávanie, alebo tiež rozvojové aktivity plánované v súvislosti so získaním titulu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026. Ich stručný popis a stav uvádzame nižšie.

Územný plán mesta Trenčín

Územný plán (ÚPN) mesta Trenčín bol spracovaný v roku 2012 spoločnosťou Aurex, s.r.o. Územný plán je prístupný aj v geograficko-informačnom systéme na webe.

Vybrané navrhované ukazovatele v ÚPN:

- Návrh cca 70.500 obyvateľov v r. 2030
- Návrh vytvorenia cca 7.000 pracovných príležitostí vo výrobe do r. 2030 a ďalších cca 11.500 pracovných príležitostí vo výhľadových plochách
- Návrh vytvorenia cca 11.500 pracovných príležitostí v navrhovaných aj súčasných zariadeniach občianskeho vybavenia (do r. 2030) a ďalších cca 16.000 pracovných príležitostí vo výhľadových plochách,
- Predpoklad celkovej obývatel'nosti bytov k r. 2030 - 2,55 obyv./byt
- Návrh novej bytovej výstavby od r. 2001 do r. 2030 v rozsahu 6.589 b.j. (z toho v bytových a polyfunkčných bytových domoch 5.065 b.j., v rodinných domoch 1.524 b.j.)
- Návrh celkovej výmery zelene v zastavanom území mesta v rozsahu cca 45 -50 m2 na obyvateľa, mimo zastavaného územia odporúčanie výmery lesoparkov od 50 m2/obyv. vyššie
- Návrh zabezpečenia zelene u väčších obytných súborov v rozsahu 10 - 15 m2/obyv.

V čase spracovania tejto kapitoly, t.j. do r. 2022 boli zrealizované zmeny a doplnky č. 1 – 6 a v procese prerokovania bola zmena č. 7, ktorej schválenie bolo zrealizované v júni 2022. Vo všetkých zmenách

a doplnkoch išlo najmä o zmeny výhľadového, t.j. smerného funkčného využitia na návrhové, zmeny funkčného využitia a priestorového usporiadania vo vybraných návrhových plochách a o úpravy textu Závaznej časti, ktoré lepšie špecifikujú a spresňujú možnosti ňou dané.

Plán udržateľnej mobility mesta Trenčín (PUM)

Dokument spracoval riešiteľský tím spoločnosti Centrum dopravného výskumu, v.v.i. Brno v roku 2020. V rámci analytickej časti bolo modelovaných šesť výhľadových scenárov v horizonte rokov 2030, 2040 a 2050, ako aj ich dopady na životné prostredie a zdravie ľudí. Tie sú definované predpovedaným nárastom intenzity automobilovej dopravy, ktorá je primárnym zdrojom emisií a hluku. PUM uvádza aj všeobecné odporúčania v oblasti adaptácie dopravných systémov na zmenu klímy, ktorými sú najmä :

- položiť dôraz na bezpečnú mobilitu a pohyb ľudí v prípade extrémov počasia (zaistenie klimatizovaných priestorov verejnej osobnej dopravy, znižovanie teploty v uliciach pomocou prvkov zelene,...),
- realizovať tzv. „zelené parkoviská“ / parkoviská zastrešené zelenými strechami a pod., nenahrádzať existujúcu zeleň parkovacími miestami,
- podporovať retenciu vody a zlepšovať mikroklimatické podmienky na dopravných stavbách napr.použitím polopriepustných povrchov,
- znižovať emisie CO₂ z dopravy a znižovať energetickú náročnosť cestnej a železničnej dopravy v meste

Stratégia adaptability mesta Trenčín na klimatickú zmenu

Stratégia bola spracovaná v roku 2019 firmou EKOJET, s.r.o., Bratislava. Stanovuje víziu pre mesto Trenčín zameranú na oblasť klímy, predovšetkým na potenciálne dopady zmeny klímy, sekundárne aj na predchádzanie javom, ktoré negatívne vplyvajú na zmenu klímy, nasledovne : „**Zdravé mesto Trenčín je pripravené na očakávané dopady klimatickej zmeny, reaguje na ne adekvátnymi adaptačnými opatreniami vo všetkých oblastiach rozvoja mesta a súčasne znižuje dopady svojej činnosti na klímu**“

V rámci strategického cieľa rozpracováva štyri špecifické ciele a v rámci nich adaptačné opatrenia :

1. Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta s dôrazom na ekosystémovo založenú adaptáciu

- 1.1. Ochrana pred povodňami (protipovodňové opatrenia vodných tokov Súčanka-Trenčín, Drietomica-Kostolná-Záriečie, polder Soblahov)
- 1.2. Racionalizácia opatrení na spomalenie povrchového odtoku vody z krajiny
- 1.3. Zlepšiť spôsob hospodárenia s dažďovou vodou (uplatňovať zásady zachytenia vody v krajine, decentralizovať spôsob odvodnenia v meste, spevnené a nepriepustné plochy meniť na priepustné alebo čiastočne priepustné)

2. Znižovanie zaťaženia územia najmä emisiami a imisiami a skleníkovými plynmi (náplň Parížskeho dohovoru)

- 2.1. Podpora adaptácie budov (strešné konštrukcie riešiť ako vegetačné plochy, znižovanie energetickej náročnosti budov a zníženie emisií skleníkových plynov)

3. Udržanie kvality sídelného prostredia s dôrazom na tvorbu zelenej infraštruktúry založenej na plánovacom a rozhodovacom procese dominantných aktérov v území

- 3.1. Zakladanie a revitalizácia vegetačných prvkov a plôch v meste (Park Zlatovce, parkové plochy popri Lavičkovom potoku, revitalizácia vnútroblokovej)

4. Zdravie obyvateľstva

- 4.1. Posilňovať sociálne služby (vytvorenie dispečingu soc. služieb, zvýšenie kapacity poskytovateľov soc. služieb, sektorový strategický dokument – Komunitný plán)
- 4.2. Edukácia (vytvorenie komunikačnej stratégie pre zvyšovanie povedomia a informovanosti o zmene klímy)

Zdroj : Mesto Trenčín, <https://trencin.sk/wp-content/uploads/2020/06/Strategia-adaptability-mesta-Trencin-na-klimaticku-zmenu-.pdf>

Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026

Mesto Trenčín uspelo v roku 2021 so žiadosťou o titul EHMK 2026 s projektom Pestovanie zvedavosti. Súbežne s jeho prípravou prebiehala v meste Trenčín príprava **Stratégie nielen pre kultúrne a kreatívne odvetvia mesta Trenčín na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2040**, v spolupráci s lokálnymi umelcami, kurátormi, kultúrnymi pracovníkmi, organizáciami, zamestnancami samosprávy, inštitúciami a občanmi mesta Trenčín. Stratégia rozpracovala kľúčové myšlienky projektu "Trenčín si Ty" prostredníctvom participácie na podpore partnerstiev, hospodárskych klastrov a budovaní konkurencieschopnej ekonomiky.

Strategický rámec je tvorený prostredníctvom vízie Trenčín 2040 - stať sa lídrom regiónu a jedným z najatraktívnejších miest Slovenska z pohľadu kvality života. Stratégia reflektuje potreby a priority mesta a má za cieľ vytvárať podmienky pre rozvoj vedomostne založenej ekonomiky, príležitostí pre mladých ľudí a seniorov, priaznivé podnikateľské prostredie, ako aj rozvoj mestského turizmu.

Priority v strategickom rámci sa venujú rozvoju kultúrnej infraštruktúry, kreatívnemu a kultúrnemu potenciálu, prístupu ku kultúre pre všetkých obyvateľov, budovaniu kapacít, rozvoju publika a posilneniu ekologického rozmeru v kultúre.

Zdroj : www.trencin.sk, bidBook EHMK 2026

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja na roky 2013-2023

Aktuálne znenie bolo spracované v období jún až september 2015. Proces spracovania bol organizovaný hlavným koordinátorom a spracovateľom spoločnosťou GfK Slovakia s.r.o.

Dokument stanovil dlhodobú víziu pre hospodársky a sociálny rozvoj nasledovne: Vytvorenie podmienok pre hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja. Na programové obdobie 2013 až 2023 je stanovený globálny cieľ: Vytvoriť vhodné podmienky pre zvýšenie inovačnej výkonnosti regiónu v rámci európskeho priestoru. V stratégii sú ďalej stanovené 3 strategické ciele a 7 prioritných oblastí :

Prioritná oblasť	Opatrenia
1 Konkurencieschopnosť, rozvoj inovácií a podnikateľské prostredie	1.1 Rozvoj vedy, výskumu a inovácií 1.2 Podporné prostredie pre podnikanie v kraji
2 Rozvoj udržateľnej infraštruktúry	2.1 Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v sieťových infraštruktúrach
3 Ľudské zdroje a podpora zamestnanosti	3.1 Podpora celoživotného vzdelávania a tvorby udržateľných pracovných miest 3.2 Podpora obyvateľstva znevýhodnených skupín 3.3 Sociálne začlenenie a integrácia marginalizovaných skupín
4 Kvalita verejných služieb	4.1 Podpora sociálneho začlenenia 4.2 Rozvoj školstva 4.3 Lepší prístup k efektívnejším zdravotníckym službám Opatrenie 4.4 Podpora rozvoja kultúry
5 Životné prostredie a obnoviteľné zdroje	5.1 Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry 5.2 Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy 5.3 Podpora riadenia rizík, riadenia mimoriadnych udalostí a odolnosti proti mimoriadnym udalostiam ovplyvneným zmenou klímy 5.4 Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
6 Rozvoj vidieka	6.1 Podpora prenosu znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vidieckych oblastiach 6.2 Posilnenie životaschopnosti poľnohospodárskych podnikov a konkurencieschopnosti všetkých druhov poľnohospodárstva a presadzovanie inovatívnych poľnohospodárskych technológií a udržateľného obhospodarovania lesov

	6.3 Podporovať organizáciu potravinového reťazca, dobré ťivotné podmienky zvierat a riadenie rizík v poľnohospodárstve 6.4 Obnova, zachovanie a posilnenie ekosystémov, ktoré súvisia s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom 6.5 Propagácia efektívneho využívania zdrojov a podpora na nízkouhlíkové hospodárstvo, odolné voči zmene klímy v odvetví poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva 6.6 Podporovať sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a hospodársky rozvoj vo vidieckych oblastiach
7 Národná a cezhraničná spolupráca	Zahŕňa nadnárodnú, cezhraničnú spoluprácu pre všetky ostatné prioritné osi

V čase spracovania tejto kapitoly prebiehala aktualizácia Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja TSK do roku 2027. Keďže jeho spracovatelia sú zároveň spracovateľmi PHSR Trenčín, dokumenty vzájomne reflektujú a zosúladujú trendy, víziu a stratégie rozvoja oboch riešených území - mesta a regiónu.

Regionálna integrovaná územná stratégia

V programovom období 2014-2020 bola ambíciou v rámci operačného programu IROP (Integrovaný regionálny operačný program) realizovaného prostredníctvom tzv. Regionálnych integrovaných územných stratégií na úrovni samosprávnych krajov využiť integrovaný prístup. Regionálna integrovaná územná stratégia Trenčianskeho samosprávneho kraja (ďalej len RIUS TSK) je východiskový dokument pre implementáciu finančných prostriedkov z EŠIF v rámci IROP v programovom období 2014 – 2020 (s finančným ukončením do roku 2023) na regionálnej úrovni s dopadom na miestnu úroveň. Na základe RIUS TSK sa implementoval IROP v mestskej funkčnej oblasti v podobe individuálnych alebo integrovaných projektov.

V strategickej časti dokumentu je definovaný globálny cieľ pre funkčné územie mesta Trenčín: zlepšiť kvalitu života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť funkčného mestského územia mesta Trenčín. Ďalej je uvedený zásobník projektov a zámerov pre funkčné územie mesta Trenčín v rámci IROP:

- Spracovanie plánu mobility
- Spracovanie generelu dopravy
- Spracovanie plánu dopravnej obsluhy
- Integrovaná zastávka subsystémov verejnej osobnej dopravy MHD + PHD + cyklo doprava
- Cyklistická infraštruktúra (napojenie) k Vážskej cyklotrase v meste Trenčín
- Doplnková infraštruktúra k cyklo dopravným účelom
- Realizácia cyklo prepojenia okolitých obcí s mestom Trenčín a Vážska cyklotrasa
- Zriadenie denného centra pre seniorov
- Rozšírenie kapacity MŠ Trenčianska Turná
- Vznik MŠ pri ZŠ ZŠ, Východná Trenčín JUH
- Rozšírenie kapacity MŠ Legionárska Trenčín
- Vybavenie základných škôl
- Zelený most - zmena funkcie pôvodného železničného mosta
- Centrum kultúrno-kreatívneho priemyslu pre oblasť moderného umenia

Územný plán Vyššieho územného celku (VÚC) / Trenčianskeho kraja

Územnoplánovacia dokumentácia VÚC je tvorená územným plánom z roku 1998 a zmenami a doplnkami č.1 a č.2 z rokov 2004 a 2011. Územný plán VÚC je dostupný tiež v digitálnej verzii prostredníctvom geografického informačného systému.

Verejnoprospešné stavby uvedené v záväznej časti ÚPN VÚC Trenčianskeho samosprávneho kraja vyplývajúce pre mesto Trenčín:

Verejnoprospešné stavby dopravnej infraštruktúry

- 1.10 Preložka cesty I/61 v úseku od diaľničného privádzača, s premostením Váhu a ukončením na ceste II/507 – nový cestný most v meste Trenčín bol otvorený v roku 2015
- 3.1 Vážska vodná cesta lokalizovaná v trase a úsekoch Vážskeho elektrárenského kanálu, vodných nádrží a v prirodzenom koryte rieky Váh.
- 4.1 Verejné letiská nadregionálneho významu, a to medzinárodné verejné letisko Prievidza a vnútroštátne neverejné letisko Trenčín s potenciálom na získanie štatútu medzinárodného verejného letiska.

Verejnoprospešné stavby v oblasti vodného hospodárstva

- 1.10 Prívod vody z vodného zdroja Motešice do Trenčianskych Teplíc a Trenčína,
- 2.10 Verejné kanalizácie v jednotlivých aglomeráciách Trenčín

Verejnoprospešné stavby energetiky

- Výstavba transformovne pre PP Trenčín,
- Rekonštrukcia 110 kV vedenia č. 8757, 8707 Bošáca – VE Kostolná – VE Trenčín,

1.5 POŽIADAVKY A OČAKÁVANIA STAKEHOLDEROV

Verejné diskusie - workshopy

K definovaniu potrieb územia a očakávaní obyvateľov bola prizvaná široká a odborná verejnosť mesta i okolitého regiónu formou trojročného procesu participácie „Trenčín si Ty“. V rámci tohto procesu verejnej diskusie s obyvateľmi ako aj širokou odbornou verejnosťou bolo zrealizovaných aj 8 záverečných odborných diskusií – workshopov na nasledujúce špecifické témy:

- Cestovný ruch
- Zeleň a ekosystémové služby v meste
- Kreatívny a inovatívny priemysel a kultúra
- Priemysel a podnikanie
- Komunity v meste
- Služby pre obyvateľov podľa veku - vzdelávanie, sociálne služby, zdravotníctvo, voľnočasové aktivity, ...
- Urbanizmus, doprava s dôrazom na cyklodopravu, urbánna bezpečnosť
- Prierezová diskusia – identita, pamäť mesta a tradícia vs. nové trendy, vízia

Na ôsmich workshopoch účastníci pod vedením skúseného lektora diskutovali na jednotlivé témy a prostredníctvom kreatívnych aktivít boli zbierané jednotlivé podnety, požiadavky a očakávania. Výstupy z procesu Trenčín si Ty, resp. sumár z jeho záverečných workshopov podľa jednotlivých tém boli uvedené v prílohe č. 1 pôvodného dokumentu PRM Trenčín 2016-2022.

Kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva mesta

Mesto Trenčín v rámci prípravy pôvodného dokumentu PRM Trenčín realizovalo v priebehu mesiacov máj a jún 2015 kvalitatívny prieskum názorov obyvateľstva. Formou dotazníka oslovilo 2000 náhodne vybraných trenčianskych domácností s návratnosťou 41,3%, čo znamená, že dotazníky vyplnilo a odovzdalo 826 respondentov. Cieľom prieskumu bolo identifikovať a sumarizovať základné požiadavky a očakávania obyvateľov . primárne v oblastiach dopravy, bývania, práce, životného prostredia, bezpečnosti, služieb mesta a ďalšieho rozvoja mesta.

Zo zistení prieskumu citujeme nasledovné závery, formulované **z pohľadu obyvateľov mesta** :

- **Trenčín považujeme za jedinečný**
Hlavnými charakteristikami, ktoré podľa občanov mesta najviac odlišujú Trenčín od iných miest je najmä potenciál jeho geografickej polohy, hradu, histórie, rieky a okolia, ale aj športových, kultúrnych, spoločenských, živnostenských tradícií či tradícií textilného a odevného priemyslu a módy pre rozvoj cestovného ruchu, v ktorom vidí perspektívu rozvoja až 66,7% opýtaných.

Druhou dôležitou výhodou Trenčína pre jeho ďalší rozvoj sa javí jeho ľudský potenciál. Ako naznačuje aj uskutočnený prieskum, obyvatelia vnímajú Trenčín ako relatívne bohaté mesto

s nízkou mierou nezamestnanosti, s dobrou ponukou možností na vzdelanie aj príležitostí na zamestnanie v rôznych segmentoch priemyslu a služieb.

- **V Trenčíne sa dobre býva aj pracuje**

Súčasťou prieskumu boli aj otázky týkajúce sa motivácie pre život a prácu v Trenčíne. Z odpovedí vyplýva, že miera odchodu mladých ľudí za prácou a bývaním do zahraničia či iných slovenských miest je v porovnaní so situáciou v iných krajoch relatívne nízka. Zároveň prieskum potvrdil relatívnu spokojnosť s aktuálnym zamestnaním (až 55% Trenčanov je spokojných so svojou súčasnou prácou) a vysokú ochotu zostať žiť a pracovať v Trenčíne v prípade, že mesto k tomu poskytne dobré podmienky. Prieskum potvrdzuje aj relatívnu spokojnosť občanov so svojim súčasným bývaním (až 67% vyjadrilo spokojnosť so svojim terajším bývaním). 12% Trenčanov by zároveň privítalo aj vznik dostupného nájomného bývania či štartovacích bytov.

Získané poznatky tiež naznačujú, že v súvislosti s podmienkami Trenčina pre prácu a bývanie, bude potrebné venovať pozornosť aj práci s talentami a tiež vzdelaniu ako takému a jeho chýbajúcemu funkčnému prepojeniu s praxou, vedou a výskumom, a to pokiaľ možno už od predškolského veku.

- **Trenčín – mesto športovcov a záhradkárov**

Ako vyplýva z odpovedí na otázky týkajúce sa aktívneho trávenia voľného času najviac Trenčanov preferuje aktívny šport (35% respondentov) a záhradkárčenie (30% respondentov). Futbalové aj hokejové zápasy navštevuje približne 15% respondentov. Až 70% opýtaných Trenčanov navštevuje pravidelne obchodné centrá a 55% mestskú tržnicu.

V oblasti kultúry prejavujú Trenčania veľký záujem najmä o podujatia na námestí, pričom v rebríčku obľúbenosti vyhrávajú Farmárske trhy (až 80% opýtaných ich navštívilo aspoň raz a 30% ich navštevuje pravidelne), tesne za nimi nasleduje festival ľudovej hudby a zábavy Pri Trenčianskej bráne a festival Historické slávnosti. Festival Pohoda navštívilo aspoň raz 35% opýtaných a pravidelne ho navštevuje 10% opýtaných Trenčanov.

- **Trenčania sa radi vozia v autách**

V oblasti dopravy bolo zaujímavým zistenie, že až 60% obyvateľov by privítalo vybudovanie siete cyklotrás pre bezpečný pohyb po meste, avšak bicykel ako pravidelnú formu prepravy preferuje zatiaľ len 10% opýtaných, pričom najčastejším dôvodom nízkej preferencie bicykla ako formy dopravy je nízka bezpečnosť jeho používania v meste (až u 33% opýtaných, ktorí majú možnosť využiť bicykel). Aj napriek chronicky zložitej dopravnej situácii danej jednak samotnou morfológiou mesta v zúženom centre, jednak prebiehajúcimi stavebnými prácami v súvislosti s modernizáciou železnice, najobľúbenejšou formou dopravy po meste je automobil, ktorý obyvatelia preferujú v porovnaní s využívaním bicykla viac ako 4 násobne. MHD pravidelne využíva tretina oslovených obyvateľov. Z tohto pohľadu možno hovoriť o návyku Trenčanov spoliehať sa pri svojej preprave po meste najmä na autá, čo bude potrebné zohľadniť pri presadzovaní rozvoja iných foriem dopravy a pracovaní na zmene dopravných návykov do budúcnosti.

Vzhľadom na vysokú mieru preferencie automobilu ako dopravného prostriedku po meste by sa dalo očakávať, že problém parkovania bude podstatným pre väčšinu obyvateľov. Avšak viac ako polovica respondentov sa síce s problémom parkovania stretáva, no problém s parkovaním vnímajú občania intenzívnejšie skôr v centre mesta, ako v mieste svojho bydliska. Najviac preferovanými riešeniami parkovania sú obnova pôvodných parkovacích miest a výstavba nových.

- **Trenčín vnímame ako bezpečné mesto**

V otázke bezpečnosti a vzťahu k svojmu okoliu bol potešiteľný fakt, že 72% opýtaných považuje prostredie, v ktorom žije, za primerané pre výchovu svojich detí a až 90% Trenčanov považuje miesto, v ktorom žije za bezpečné. Z prieskumu takisto nevyplýva žiadne výrazne nebezpečné miesto, za problematické občania považujú len pohyb v parkoch, podchodoch a kontakt s neprispôsobivými obyvateľmi. Najčastejším nežiaducim javom, s ktorým sa obyvatelia stretávajú je vandalizmus a poškodzovanie verejných priestorov. Respondenti by privítali najmä zlepšenie dohľadu zo strany Mestskej polície Trenčín a skvalitnenie resp. doplnenie osvetlenia priechodov pre chodcov.

Od uvedeného prieskumu sa uskutočnilo niekoľko participatívnych procesov zameraných na oblasť dopravy, ktoré boli premietnuté v realizovanom Pláne udržateľnej mobility mesta Trenčín (PUM), so schválením v roku 2021.

Sledovanie trendu v otázke spokojnosti občanov s kvalitou života v meste Trenčín ako kľúčového ukazovateľa sledovania úspešnosti rozvojových politík mesta a ich komunikácie navonok, je naďalej dlhodobým zámerom mesta, ktorý sa premietol aj do zriadenia inštitútu participácie v rámci realizácie Európskeho hlavného mesta kultúry 2026 a stratégie mesta pre kultúru „*Stratégia nielen pre kultúrne a kreatívne odvetvia mesta Trenčín na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2040*“.

Ide o aktivity nadväzujúce na idey participatívneho procesu Trenčín si Ty, ktorého výsledky boli transformované do územného plánu a de facto i všetkých ostatných priebežne schvaľovaných strategických dokumentov a plánov mesta, s pokračovaním aj v novom plánovacom období.

1.6 ANALÝZA REALIZÁCIE DOTERAJŠÍCH OPATRENÍ - ODPOČET PLNENIA PRM 2016 – 2022

Z pohľadu aktualizácie existujúceho PRM je kľúčové vyhodnotiť odpočet doterajšieho plnenia pôvodného Implementačného plánu a jeho jednotlivých opatrení a následne nastaviť aktualizáciu nových cieľov do strategickej časti.

V nasledujúcej tabuľke je sumár stavu plnenia opatrení za roky 2016 – 2021 podľa záverečných účtov Mesta Trenčín, detailné údaje sú uvedené v prílohe tohto dokumentu.

Pozn. Nakoľko jednotlivé programy Programového rozpočtu majú inú (zaužívanú) formu členenia na podprogramy a aktivity, ako aj sledovania merateľných ukazovateľov, než je členenie Implementačného plánu, ich priradenie k jednotlivým cieľom a opatreniam PRM nebolo možné s jednoznačnou presnosťou. Údaje uvedené v tabuľke však dôsledne reflektujú všetky výstupy a výsledky, ktoré mesto za uplynulé roky zrealizovalo a v konečnom dôsledku sú tak do vysokej miery výpovedným priemetom plnenia, resp. zhmotnenia aj cieľov nastavených v PRM.

Jedným z navrhovaných opatrení aktualizovaného dokumentu bude zosúladenie oboch štruktúr programov, opatrení a aktivít, resp. krížové priradenie opatrení PHRSR k programom rozpočtu a naopak. Umožní to do budúcnosti oveľa rýchlejšiu orientáciu pri kontrole plnenia PHRSR v prostredí programového rozpočtovania, ako aj jeho operatívnejšie priebežné vyhodnocovanie (ideálne na ročnej a trojročnej báze).

Tabuľka č.27 :

Implementačný plán PRM Trenčín - zhrnutie dosiahnutých výsledkov za roky 2016 - 2021

OPATRENIE		NÁZOV UKAZOVATEĽA		Finančný plán - plánované náklady spolu za obdobie PRM 2016-2022 (primárne aj sekundárne zdroje)	Skutočné realizované náklady spolu za sledované obdobie PRM 2016-jún 2021	Rozdiel
číslo	Názov opatrenia/aktivity	kvantitatívny	kvalitatívny			
Špecifický cieľ I. KONKURENCIESCHOPNÁ EKONOMIKA						
PRIORITA 1.1. Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov						
1.1.1	Spolupráca a excelentnosť			154 000 €	0 €	-154 000 €
1.1.1.1	Komunikačná platforma kľúčových stakeholderov	Pravidelné stretnutia v minimálnej frekvencii 2x/rok.	Nadviazanie spolupráce, zdieľanie informácií a spolupodieľanie sa kľúčových aktérov na rozvoji podnikania s vyššou pridanou hodnotou primárne zameranou na kreatívne a inovatívne ekonomické činnosti.	14 000 €	0 €	
1.1.1.2	Program „Made in TREŇČÍN“	každoročné udeľovanie ocenenia, grantový finančný nástroj, marketingové a propagačné aktivity	Podpora lokálnych subjektov a jednotlivcov a nimi realizované produkty, služby a aktivity budované na lokálnych potenciáloch. Rozvoj značky „Made in TREŇČÍN“	140 000 €	0 €	
1.1.2	Kreatívny priemysel			8 955 000 €	2 924 082 €	-6 030 918 €
1.1.2.1	Centrum rozvoja kultúrno-kreatívneho potenciálu	Rekonštrukcia areálu bývalého kina Hviezda vrátane technického vybavenia	Vytvorenie priestorových podmienok a ďalších podporných aktivít na rozvoj nového odvetvia lokálnej ekonomiky na báze kreatívnych činností a činností s vysokou mierou inovácie.	8 900 000 €	2 924 082 €	
1.1.2.2	Marketingová stratégia mesta - Trenčín si Ty	marketingová stratégia	Zvýšenie povedomia o meste Trenčín, nielen ako miesta vhodného na realizáciu kreatívnych aktivít, ale i miesta na bývanie a život.	20 000 €	0 €	
1.1.2.3	Multifunkčný prezentačný priestor na nábreží	koncept/projekt	Urýchlenie realizácie projektu, ako inicializačného kroku transformácie nábrežia a podpory kreatívneho a inovačného potenciálu v meste.	30 000 €	0 €	
1.1.2.4	Podpora vzniku atraktívnych polyfunkčných priestorov podporujúcich kreativitu a inovácie	koncept	Podpora transformácie nevyužívaných priestorov v meste na tzv. creative hubs, t.j. kreatívne priestory kombinujúce prácu a bývanie so širokou škálou ďalších funkcií atraktívneho, moderného verejného priestoru.	5 000 €	0 €	
PRIORITA 1.2. Mestský turizmus						
1.2.1	Spoločný regionálny produkt pre turizmus a CR			144 000 €	124 348 €	-19 652 €
1.2.1.1	Oblasťná organizácia cestovného ruchu	Funkčná OOCR	Spolupráca kľúčových aktérov turizmu a cestovného ruchu v regióne	140 000 €	124 348 €	
1.2.1.2	Spoločný produkt regionálneho cestovného ruchu	Strategický materiál - koncepcia rozvoja cest.ruchu v OOCR a realizácia z nej vyplývajúci produktov CR.	Spoločný produkt regionálneho CR a vyšší štandard starostlivosti o návštevníka v meste Trenčín.	4 000 €	0 €	
1.2.2	Event turizmus			150 000 €	2 407 081 €	2 257 081 €
1.2.2.1	Systém starostlivosti o návštevníka	konceptia, elektronická aplikácia vrátane navigácie, centrálny Info point.	Kvalitná starostlivosť o návštevníka vedúca k nárastu počtu návštevníkov, predĺženie doby zotrvania na území mesta – počet prenocovaní.	30 000 €	665 273 €	
1.2.2.2	Grantový systém na podporu podujatí	grantový systém a pravidelné grantové výzvy.	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.	120 000 €	449 221 €	
	Podpora tradičných podujatí v meste	dotácie na vybrané kultúrne podujatia a telesá	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.		540 234 €	
	Organizácia mestských podujatí	podujatia organizované mestom	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.		752 353 €	
1.2.3	Mierové námestie			3 510 000 €	3 406 129 €	-103 871 €
1.2.3.1	Rekonštrukcia Mierového námestia	zrealizovaná rekonštrukcia námestia	Kvalitný a funkčný verejný priestor v historickom centre mesta	3 500 000 €	3 406 129 €	
1.2.3.2	Nový obchodný model prevádzok na Mierovom námestí	návrh koncepcie obchodného modelu	Kvalitná ponuka prevádzok a služieb v centrálnej časti mesta vedúca k nárastu návštevnosti Mierového námestia.	10 000 €	0 €	

Špecifický cieľ II. KVALITA ŽIVOTA

PRIORITA 2.1. Bývanie

2.1.1	Plochy pre bývanie			70 000 €	55 187 €	-14 813 €
2.1.1.1	ÚPN CMZ	ÚPN CMZ	Rozširovanie ponuky atraktívnych plôch na bývanie	50 000 €	14 527 €	
2.1.1.2	Zmeny a doplnky ÚPN mesta Trenčín	Zmeny a doplnky ÚPN	Rozširovanie ponuky atraktívnych plôch na bývanie	20 000 €	40 660 €	
2.1.2	Štartovacie bývanie			6 000 000 €	3 583 133 €	-2 416 867 €
2.1.2.1	Aktívna bytová politika – „Trenčín si Ty“	Bytová politika nájomného bývania ako súčasť programu „Trenčín si Ty“	Atraktivita mesta pre nových obyvateľov – nárast záujmu o bývanie v Trenčíne	náklady sú súčasťou 1.1.2.2.	0 €	
2.1.2.2	Štartovacie byty	100 bytových jednotiek	Rozširovanie ponuky atraktívnych plôch na bývanie, nárast záujmu o bývanie v Trenčíne	6 000 000 €	3 583 133 €	

PRIORITA 2.2. Doprava

2.2.1	Konceptný rozvoj dopravy			100 000 €	444 981 €	344 981 €
2.2.1.1	Generel dopravy	dokument Generel dopravy	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	25 000 €	0 €	
2.2.1.2	Plán udržateľnej mobility - PUM	dokument Plán udržateľnej mobility	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	25 000 €	444 981 €	
2.2.1.3	Plán dopravnej obsluhy	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	25 000 €	0 €	
2.2.1.4	Generel cyklistickej dopravy	dokument Generel cyklistickej dopravy	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	25 000 €	0 €	
2.2.1.5	Zmeny a doplnky ÚPN	Zmeny a Doplnky ÚPN	Konceptné riešenie rozvoja dopravy v meste	náklad súčasťou 1.1.2.2.		
2.2.2	Ekologizácia dopravy			310 000 €	6 443 €	-303 557 €
2.2.2.1	Koncept rozvoja elektromobility	Koncepcia rozvoja elektromobility v meste Trenčín	Rozvoj ekologickej formy dopravy v meste	10 000 €	0 €	
2.2.2.2	Elektromobilita v mestských službách	2 dopravné zariadenia na elektrickú energiu	Rozvoj ekologickej formy dopravy v meste	100 000 €	0 €	
2.2.2.3	Elektromobilita vo vnútromestskej doprave	2 stanoviská, 20 ks dopravných zariadení	Rozvoj ekologickej formy dopravy v meste	200 000 €	6 443 €	
2.2.3	Statická doprava			610 000 €	4 346 377 €	3 736 377 €
2.2.3.1	Parkovacia politika mesta	Parkovacia politika mesta	Riešenie nedostatku parkovacích plôch v území	10 000 €	0 €	
2.2.3.2	Nové plochy na parkovanie	500 parkovacích miest	Riešenie nedostatku parkovacích plôch v území	500 000 €	4 233 177 €	
2.2.3.3	Dynamický parkovací systém	inteligentný parkovací systém, mobilná aplikácia a platobný systém	Riešenie nedostatku parkovacích plôch v území	100 000 €	113 200 €	
2.2.4	Cyklistická doprava			4 500 000 €	3 940 536 €	-559 464 €
2.2.4.1	Vnútromestská sieť cyklotrás	cyklotrasy vrátane prvkov doplnkovej infraštruktúry	Rozvoj cyklo dopravy	3 000 000 €	3 873 984 €	
2.2.4.2	Rozširovanie siete cyklotrás	cyklotrasy vrátane prvkov doplnkovej infraštruktúry	Rozvoj cyklo dopravy	1 000 000 €	21 483 €	
2.2.4.3	Vážska cyklomagistrála	cyklotrasy (km)	Rozvoj cyklo dopravy	500 000 €	45 069 €	
2.2.5	Integrácia dopravných systémov			325 000 €	0 €	-325 000 €
2.2.5.1	Integrovaná zástavka na Hasičskej ulici	integrovaná zástavka	Podpora hromadných foriem dopravy	325 000 €	0 €	

PRIORITA 2.3. Zelená a modrá infraštruktúra

2.3.1	Zelený promenádny most a nábrežie			5 900 000 €	538 924 €	-5 361 076 €
2.3.1.1	Zelený promenádny most	zelený promenádny most	Rozširovanie zelených prvkov v území	4 900 000 €	538 924 €	
2.3.1.2	Zelené koridory - greenways	greenways	Rozširovanie zelených prvkov v území	1 000 000 €	0 €	
2.3.2	Adaptabilita územia na klimatickú zmenu a vodozadržné opatrenia			110 000 €	62 640 €	-47 360 €
2.3.2.1	Prírodné kúpacie jazierko	prírodné kúpacie jazierko	Zvýšenie retenčnej schopnosti územia	100 000 €	0 €	
2.3.2.2	Stratégia adaptability územia na klimatickú zmenu	stratégia	Zvýšenie retenčnej schopnosti a podpora ekosystémových služieb v území	10 000 €	62 640 €	
2.3.3	Zelené pľúca mesta			1 135 000 €	7 795 495 €	6 660 495 €
2.3.3.1	Koncept rozvoja lesoparku Brezina	koncept	Skvalitnenie zelených plôch v lesoparku	5 000 €	6 786 €	
2.3.3.2	Revitalizácia vybraných lokalít Breziny	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v lesoparku	500 000 €	180 837 €	
2.3.3.3	Čerešňový sad	prírodný amfiteáter	Skvalitnenie zelených plôch v lesoparku	300 000 €	563 630 €	

2.3.3.4	Revitalizácia vnútroblokov	revitalizovaná plocha (m2), mobiliár, infraštruktúra voňočasových aktivít	Revitalizácia vnútroblokov sídlisk	330 000 €	3 875 535 €	
	Revitalizácia alejí - orezy, arboristické zásahy	revitalizovaný počet stromov	Skvalitnenie zelených plôch v meste		827 351 €	
	Revitalizácia Parku M.R. Štefánika	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		622 249 €	
	Revitalizácia parku Zlatovce	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		51 824 €	
	Revitalizácia parku Úspech	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		398 230 €	
	Revitalizácia historického centra - átrium pod mestskou vežou + mestské opevnenie a chrámový areál, Matúšova ulica	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		949 929 €	
	Revitalizácia prímestských areálov, kyseliek	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		20 269 €	
	Revitalizácia pešej zóny Hviezdoslavova ul.	revitalizované plochy, prvky mobiliáru a ďalšej infraštruktúry	Skvalitnenie zelených plôch v meste		298 855 €	
2.3.4	Manažment zelene			356 000 €	85 542 €	-270 458 €
2.3.4.1	Komunitný program starostlivosti o verejnú zeleň	program starostlivosti o verejnú zeleň	Skvalitnenie zelených plôch v meste	3 000 €	85 542 €	
2.3.4.2	Pravidlá výsadby zelene – právo stromu	Pravidlá výsadby zelene v meste Trenčín	Skvalitnenie zelených plôch v meste	3 000 €	0 €	
2.3.4.3	Inštitucionálne podmienky starostlivosti o zeleň	osobitný organizačný útvar zodpovedný za starostlivosť o zelené plochy a mestské lesy	Skvalitnenie starostlivosti o verejnú zelenú plochy a mestské lesy	350 000 €	0 €	
PRIORITA 2.4. Služby obyvateľom						
2.4.1	Sociálne služby			1 505 000 €	812 509 €	-692 491 €
2.4.1.1	Dispečing sociálnych služieb a rozšírenie sociálnych služieb v meste	Dispečing sociálnych služieb, zvýšenie kapacít poskytovateľov sociálnych služieb	Rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb v meste	1 500 000 €	812 509 €	
2.4.1.2	Komunitný plán	Komunitný plán	Rozšírenie a skvalitnenie sociálnych služieb v meste	5 000 €	0 €	
2.4.2	Materské školy			600 000 €	5 143 104 €	4 543 104 €
2.4.2.1	Rozširovanie kapacít materských škôl	Rekonštrukcia vybraných materských škôl	Rozšírenie a skvalitnenie služieb v meste	250 000 €	745 619 €	
2.4.2.2	Nové materské školy	Rekonštrukcia vybraných objektov na novú funkciu materskej školy	Rozšírenie a skvalitnenie služieb v meste	300 000 €	0 €	
2.4.2.3	Nové vzdelávanie programy	Vzdelávacie programy na MŠ	Rozšírenie a skvalitnenie predškolských vzdelávacích služieb v meste	50 000 €	0 €	
	Zníženie energetickej náročnosti budov MŠ		Energetická úspora budov		4 397 485 €	
2.4.3	Vybavenie základných škôl			259 000 €	2 583 621 €	2 324 621 €
2.4.3.1	Rekonštrukcia a materiálo-technologické vybavenie vybraných učební	rekonštrukcia vybraných učební a ich materiálo-technologické dovybavenie	Skvalitnenie vzdelávania na ZŠ v meste, podpora talentov	259 000 €	2 583 621 €	
2.4.4	Zásobovanie vodou			20 000 000 €	0 €	-20 000 000 €
2.4.4.1	Rekonštrukcia prívodov vody a vodovodných sietí	rekonštrukcia vybraných úsekov infraštruktúry	Bezpečné a stabilné dodávky pitnej vody	20 000 000 €	0 €	
Špecifický cieľ III. KOMUNITY A GOVERNANCE						
PRIORITA 3.1. Komunity v meste						
3.1.1	Podpora komunit			70 000 €	16 666 681 €	16 596 681 €
3.1.1.1	Program „Made in TRENCÍN“	každoročné udeľovanie ocenenia, grantový finančný nástroj, marketingové a propagačné aktivity	Podpora lokálnych komunit a jednotlivcov	náklady sú súčasťou 1.1.2.3	23 864 €	

3.1.1.2	Grantový program na podporu komunit	Grantový systém	Podpora lokálnych komunit a jednotlivcov	70 000 €	3 117 077 €	
	Prevádzka a podpora kultúrnych stredísk	pravidelná kultúrna, spoločenská a osvetová činnosť	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.		938 714 €	
	Rekonštrukcia kultúrnych stredísk/objektov	pravidelná kultúrna, spoločenská a osvetová činnosť	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.		571 185 €	
	Prevádzka a podpora športovísk	pravidelná športová činnosť	Vnímanie Trenčína ako mesta plného talentu, kreativity a invencie atraktívneho pre návštevníkov aj obyvateľov.		12 015 841 €	
3.1.2	Komunity vo verejnom priestore			200 000 €	4 000 €	-196 000 €
3.1.2.1	Multifunkčný prezentačný priestor na nábreží	projekt multifunkčného centra	Podpora komunit v meste	náklady sú súčasťou 1.1.2.3	0 €	
3.1.2.2	Priestor pre komunitné aktivity na nábreží	priestory pre špecifické aktivity	Podpora komunit v meste	200 000 €	0 €	
	Pódium - ZUŠ	priestory pre špecifické aktivity	Podpora komunit v meste		4 000 €	
PRIORITA 3.2. SMART governance a bezpečnosť						
3.2.1	SMART riadenie (governance) mesta			1 345 000 €	390 392 €	-954 608 €
3.2.1.1	SMART plán mesta	SMART plán mesta	Transformácia mesta na „SMART“ city	5 000 €	0 €	
3.2.1.2	Integrácia a elektronizácia služieb	nové služby, aplikácie, webový portál	Zvýšená efektívnosť poskytovaných služieb mestom občanom	200 000 €	166 214 €	
3.2.1.3	Inteligentná infraštruktúra	rekonštrukcia prvkov infraštruktúry, nové technologické zariadenia	Vyššia efektívnosť prevádzky a nové funkcionality a služby	1 000 000 €	224 178 €	
3.2.1.4	Kompetenčné centrum mesta	kompetenčné centrum / rozvojový think-tank	Posilnenie odbornej kompetencie mesta	140 000 €	0 €	
3.2.2.				9 000 €	1 034 €	-7 966 €
3.2.2.1	Platforma pre integrovanú starostlivosť o bezpečnosť obyvateľov	pravidelné stretnutia, akčný plán	Zvýšenie bezpečnosti mesta	7 000 €	0 €	
3.2.2.2	Nový koncept fungovania Mestskej polície Trenčín	koncept fungovania Mestskej polície	Zvýšenie bezpečnosti mesta a zlepšenie povedomia o mestskej polícii	2 000 €	1 034 €	
3.2.3	Územná spolupráca			3 000 €	0 €	-3 000 €
3.2.3.1	Platforma pre intra a inter komunálnu spoluprácu	pravidelné stretnutia členov platformy,	Posilnenie spolupráce v rámci regiónu	3 000 €	0 €	
Špecifický cieľ IV. MESTO NA RIEKE						
PRIORITA 4.1. Manažment územia (CMZ, nábrežie,..)						
4.1.1	Koncept rozvoja a funkčné využitie nábrežia				784 358 €	784 358 €
4.1.1.1	Zonálny ÚPN CMZ - nábrežie	ÚPN CMZ	Zadefinované funkčné využitie centrálnej mestskej zóny a osobitne nábrežia	náklady sú súčasťou 2.1.1.1	7 325 €	
	Územno-plánovacie podklady a vstupy	prípravné podujatia, štúdie, modely, konzultácie, urbanistická súťaž	Zadefinované funkčné využitie centrálnej mestskej zóny a osobitne nábrežia		777 033 €	

Zdroj : vlastné spracovanie podľa záverečných účtov Mesta Trenčín za uvedené roky a informácií poskytnutých z jednotlivých organizačných útvarov MsÚ Trenčín

KOMENTÁR K ODPOČTU

Pozn. Odpočet plnenia doterajších cieľov je zároveň východiskom pre aktualizáciu Implementačného plánu s nastavením novej štruktúry jeho cieľov, priorít a opatrení pre roky 2023 – 2029 s výhľadom do roku 2050.

Rozvojová stratégia mesta Trenčín pre roky 2016 – 2022 mala zadefinované štyri špecifické ciele, a 9 k nim prislúchajúcich priorít :

Pri pohľade na vyššie uvedenú tabuľku s odpočtom dosiahnutých výsledkov mesta za obdobie január 2016 – jún 2021 ako aj jej detailnú verziu v prílohe je zrejmé, že mnohé opatrenia v rámci jednotlivých priorít boli zrealizované vysoko nad rámec stanovených očakávaní a iné, naopak, naplnené neboli vôbec, prípadne boli zrealizované iné, v dokumente nenaplánované opatrenia, ktoré však v konečnom dôsledku rovnako dobre – hoci iným spôsobom, prispeli k niektorej zo stanovených priorít, resp. cieľov.

Kontrolu plnenia dosiahnutých výsledkov sťažila skutočnosť, že štruktúra cieľov, priorít a opatrení nastavených v PRM nie je premietnutá do štruktúry, v akej sú zostavované jednotlivé programy Programového rozpočtovania mesta. To vyústilo do odporúčania zosúladiť do budúca štruktúru oboch dokumentov, resp. vytvoriť systém priradovania jednotlivých opatrení PHRSR k programom Programového rozpočtu a naopak, a tým doceliť možnosť ich pružnejšej priebežnej kontroly.

Z podrobnej analýzy výsledkov je však zrejmé, že mesto krok za krokom **cieľavedomo sleduje kurz nasmerovaný k svojej vízii** vytýčenej pred viac ako desiatimi rokmi v procese „Trenčín si Ty“, premieta ju do podstatnej časti svojich aktivít a prijímaných rozhodnutí a snaží sa k nej postupovať všetkými prostriedkami, ktoré sú v danej chvíli k dispozícii. Inými slovami – cieľ je jasný, prispôsobujú sa len možnosti a cesty, ktoré k nemu vedú. Z tohto pohľadu vyhodnocujeme nastavenie vízie a štyroch pilierov v podobe špecifických cieľov pôvodného dokumentu za správne a jeho doterajšie plnenie za úspešné – berúc do úvahy dané priebežné možnosti mesta (finančné, metodické, personálne, kooperačné).

Víziu, ako aj obsahovú náplň špecifických cieľov a priorít odporúčame preto **zachovať** aj v aktualizovanom dokumente, avšak **s doplneniami a v mierne pozmenenej štruktúre**, ktorá reflektuje na nové globálne i lokálne výzvy, potenciály ako aj demografické či technologické trendy rýchlo sa meniacej doby, a tiež s ohľadom na nové finančné rámce, na ktoré bude možné reagovať v nadchádzajúcom programovacom období EÚ.

Korekcie strategickej časti sa budú týkať aj rozsahu a štruktúre priorít a k nim prislúchajúcim opatrení, nakoľko niektoré z doterajších nastavení sa ukázali ako menej efektívne, prípadne stratili na aktuálnosti.

Príklad mesta Trenčín ukazuje, že ponechanie flexibility pri plánovaní priorít a opatrení pre vytýčené ciele, s možnosťou ich priebežnej aktualizácie, je pri zostavovaní strategických dokumentov opodstatnenou podmienkou.

Konkrétnejšiemu rozboru napĺňania jednotlivých Špecifických cieľov a k nim priradených priorít a opatrení sa venuje nasledujúca kapitola. V opise jednotlivých špecifických cieľov sú uvedené aj zdôvodnenia v prípade nenaplnenia pôvodne naplánovaných opatrení a tiež čiastkové odporúčania týkajúce sa daného cieľa. V závere kapitoly uvádzame zhrnutie a odporúčania pre strategickú časť aktualizovaného dokumentu.

Komentár k odpočtu podľa špecifických cieľov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ I. KONKURENCIESCHOPNÁ A INOVATÍVNA EKONOMIKA

Pre tento špecifický cieľ boli v pôvodnom dokumente navrhnuté nasledovné priority a opatrenia :

Priorita 1.1 Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov

Opatrenia:

- 1.1.1 Spolupráca a excelentnosť**
- 1.1.1.1 Komunikačná platforma kľúčových stakeholderov
- 1.1.1.2 Program „Made in TRENČÍN“
- 1.1.2 Kreatívny priemysel**
- 1.1.2.1 Centrum rozvoja kultúrno-kreatívneho potenciálu
- 1.1.2.2 Marketingová stratégia mesta - Trenčín si Ty
- 1.1.2.3 Multifunkčný prezentačný priestor na nábřeží
- 1.1.2.4 Podpora vzniku atraktívnych polyfunkčných priestorov podporujúcich kreativitu a inovácie

Priorita 1.2 Mestský turizmus

Opatrenia :

- 1.2.1 Spoločný regionálny produkt pre turizmus a CR**
- 1.2.1.1 Oblastná organizácia cestovného ruchu
- 1.2.1.2 Spoločný produkt regionálneho cestovného ruchu
- 1.2.2 Event turizmus**
- 1.2.2.1 Systém starostlivosti o návštevníka
- 1.2.2.2 Grantový systém na podporu podujatí
- 1.2.3 Mierové námestie**
- 1.2.3.1 Rekonštrukcia Mierového námestia
- 1.2.3.2 Nový obchodný model prevádzok na Mierovom námestí

Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov

Pri analýze plnenia tohto špecifického cieľa možno konštatovať, že priorita 1.1. Budovanie partnerstiev a hospodárskych klastrov v časti Spolupráca a excelentnosť v tom zmysle, ako bola nadefinovaná, nebola naplnená, sledovaná ani finančne podporená. Jej pôvodne zamýšľaným obsahom bolo nadviazanie spolupráce, zdieľanie informácií a spolupodieľanie sa kľúčových aktérov na rozvoji podnikania s vyššou pridanou hodnotou primárne zameranou na kreatívne a inovatívne ekonomické činnosti vo forme založenia klastra, prípadne inej funkčnej komunikačnej platformy so stretávaním sa na pravidelnej báze, podporou lokálnych subjektov a jednotlivcov a nimi realizovaných produktov, služieb a aktivít budovaných na lokálnych potenciáloch. V tomto zmysle je možné skonštatovať, že ani

ďalšie zo súvisiacich opatrení, pôvodne zamýšľaný rozvoj značky „Made in TRENČÍN“, ktorý mal túto formu spolupráce marketingovo podporiť, sa nenaplnil, s výnimkou oceňovania učiteľov, ktoré je možné aspoň okrajovo priradiť k tomuto zámeru – hoci zaradeného pod iný špecifický cieľ a prioritu (opatrenie 3.1.1 Podpora komunit v Špecifickom ciele III.).

Podobne sa nepokračovalo ani v pôvodne nastavených systematických marketingových aktivitách mesta pod značkou „Trenčín si Ty“, ktorá zostala len akýmsi zakonzervovaným synonymom niekdajšieho cieľavedomého participatívneho postupu mesta pri tvorbe svojich nových rozvojových stratégií. Spomína sa však aspoň pri nadväzujúcich územnoplánovacích a iných rozvojových aktivitách mesta (s odvolaním sa na výsledky procesu Trenčín si Ty a ich zohľadnenie), čo je pre kontinuitu procesov potrebné.

Takisto nenaplneným zostalo opatrenie 1.1.2.4, ktoré sa týkalo podobnej témy sieťovania a spolupráce, v podobe podpory transformácie nevyužívaných priestorov na tzv. creative hubs.

Podobným spôsobom bol zamýšľaný i koncept nového obchodného modelu prevádzok na Mierovom námestí (opatrenie 1.2.3.), ktorý by napomohol skvalitneniu ponuky prevádzok a služieb v centrálnej časti mesta vedúcej k nárastu návštevnosti Mierového námestia. Rovnako tu sa neuskutočnil plán zosieťovať zainteresovaných podnikateľov a vytvoriť funkčný model kooperácie (niečo ako obchodný dom pod holým nebom vytvorený sieťou individuálnych prevádzok na námestí, realizujúcich spoločné služby a komunikáciu smerom navonok – organizáciu podujatí, prieskumov, spoločným postupom voči mestu a ďalším subjektom, spoločný marketing a pod.)

Celkovo teda možno povedať, že v Špecifickom ciele I. sa pozornosť **nesústredila na tému zakladania či podpory klastrov, sieťovania subjektov v inštitucionalizovanej podobe.**

Naopak, zrealizovali sa tu významné opatrenia rozvoja infraštruktúry - bol naplnený dlhodobý zámer mesta zrekonštruovať pôvodné kino Hviezda a transformovať ho na **moderné centrum kultúrno-kreatívneho potenciálu** (opatrenie 1.1.2.1) Do júna 2021 boli preinvestované takmer tri milióny eur z pôvodne odhadovanej čiastky 8,9 mil. eur. Rovnako sa naplnil aj zámer **komplexnej rekonštrukcie Mierového námestia** (opatrenie 1.2.3.1.). Pri rozvoji priority 1.2. Mestský turizmus sa tiež naplnil zámer **založenia Oblastnej organizácie cestovného ruchu** a aktivity sa zameriavali aj na **Event turizmus** formou skvalitňovania služieb pre turistov a návštevníkov mesta, rozširovania ponuky mestských kultúrnych podujatí, dotačným a grantovým programom na podporu kultúrnych podujatí a telies a pod. Pri týchto opatreniach išlo o vynaloženie rádovo podstatne vyšších čiastok než s akými sa plánovalo pri tvorbe strategickkej časti pôvodného dokumentu, čo svedčí o systematickom a cieľavedomom záujme mesta venovať pozornosť týmto témam.

Odporúčaním do strategickkej časti je ponechať Špecifický cieľ I. ako pilier pre **budovanie konkurencieschopej a inovatívnej ekonomiky**. Tento cieľ môže zostať aj naďalej prioritou, keďže koncepcne zapadá do dlhodobej vízie mesta ako aj do programov nadchádzajúceho programovacieho obdobia EU. Bude preto s obmenami a doplneniami podľa aktuálnych potenciálov zachovaný aj v aktualizovanej strategickkej časti dokumentu a jeho Implementačnom pláne.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ II. KVALITA ŽIVOTA

Pre tento špecifický cieľ boli v pôvodnom dokumente navrhnuté nasledovné priority a opatrenia :

Priorita 2.1 Bývanie

Opatrenia:

2.1.1	Plochy pre bývanie
2.1.1.1	ÚPN ČMZ
2.1.1.2	Zmeny a doplnky ÚPN mesta Trenčín
2.1.2	Štartovacie bývanie
2.1.2.1	Aktívna bytová politika – „Trenčín si Ty“
2.1.2.2	Štartovacie byty

Priorita 2.2 Doprava

Opatrenia:

- 2.2.1 Konceptný rozvoj dopravy**
- 2.2.1.1 Generel dopravy
- 2.2.1.2 Plán udržateľnej mobility
- 2.2.1.3 Plán dopravnej obsluhy
- 2.2.1.4 Generel cyklistickej dopravy
- 2.2.1.5 Zmeny a doplnky ÚPN
- 2.2.2 Ekologizácia dopravy**
- 2.2.2.1 Koncept rozvoja elektromobility
- 2.2.2.2 Elektromobilita v mestských službách
- 2.2.2.3 Elektromobilita vo vnútromestskej doprave
- 2.2.3 Statická doprava**
- 2.2.3.1 Parkovacia politika mesta
- 2.2.3.2 Nové plochy na parkovanie
- 2.2.3.3 Dynamický parkovací systém
- 2.2.4 Cyklistická doprava**
- 2.2.4.1 Vnútromestská sieť cyklotrás
- 2.2.4.2 Rozširovanie siete cyklotrás
- 2.2.4.3 Vážska cyklomagistrála
- 2.2.5 Integrácia dopravných systémov**
- 2.2.5.1 Integrovaná zástavka na Hasičskej ulici

Priorita 2.3 Zelená a modrá infraštruktúra

Opatrenia:

- 2.3.1 Zelený promenádny most a nábrežie**
- 2.3.1.1 Zelený promenádny most
- 2.3.1.2 Zelené koridory - greenways
- 2.3.2 Adaptabilita územia na klimatickú zmenu a vodozádržné opatrenia**
- 2.3.2.1 Prírodné kúpacie jazierko
- 2.3.2.2 Stratégia adaptability územia na klimatickú zmenu
- 2.3.3 Zelené pľúca mesta**
- 2.3.3.1 Koncept rozvoja lesoparku Brezina
- 2.3.3.2 Revitalizácia vybraných lokalít Breziny
- 2.3.3.3 Čerešňový sad
- 2.3.3.4 Revitalizácia vnútroblokov
- 2.3.4 Manažment zelene**
- 2.3.4.1 Komunitný program starostlivosti o verejnú zeleň
- 2.3.4.2 Pravidlá výsadby zelene – právo stromu
- 2.3.4.3 Inštitucionálne podmienky starostlivosti o zeleň

Priorita 2.4 Služby obyvateľom

Opatrenia:

- 2.4.1 Sociálne služby**
- 2.4.1.1 Dispečing sociálnych služieb a rozšírenie sociálnych služieb v meste
- 2.4.1.2 Komunitný plán
- 2.4.2 Materské školy**
- 2.4.2.1 Rozširovanie kapacít materských škôl
- 2.4.2.2 Nové materské školy
- 2.4.2.3 Nové vzdelávacie programy
- 2.4.3 Vybavenie základných škôl**
- 2.4.3.1 Rekonštrukcia a materiálo-technologické vybavenie vybraných učební
- 2.4.4 Zásobovanie vodou**
- 2.4.4.1 Rekonštrukcia prívodov vody a vodovodných sietí

Bývanie

Pri vyhodnocovaní plnenia opatrení tohto špecifického cieľa možno konštatovať, že v oblasti **bývania** (priorita 2.1.) bol naplnený zámer premietnuť ponuku plôch pre bývanie do zmien a doplnkov územného plánu ako aj do návrhu **ÚPN** (opatrenie 2.1.1.). ÚPN – Zmeny a doplnky č.7 sa pripravoval v niekoľkoročnom procese zahrnujúcom projekt participatívneho plánovania Trenčín si Ty a následnú urbanistickú ideovú súťaž Trenčín – mesto na rieke, ako aj ďalšie potrebné formálne procesy. Celý proces bol ukončený v júni 2022, kedy jeho výsledkom bolo schválenie Zmien a doplnkov č.7 ÚPN Zastupiteľstvom Mesta Trenčín. Tento výsledok je zároveň naplnením Špecifického cieľa č. IV – vid' hodnotenie tohto cieľa nižšie.

Rovnako sa začal naplňovať zámer rozširovania ponuky štartovacích bytov (opatrenie 2.1.2), kúpou **78 nájomných bytov** (plán bol 100). Mesto tiež zrealizovalo rekonštrukciu pôvodných bytových jednotiek a obytných buniek na Kasárenskej ulici. V tejto oblasti sa celkovo preinvestovalo takmer 3,6 mil. eur (plán bol 6 mil. eur). Odporúčaním do budúcnosti je pokračovať v tomto trende, vzhľadom na nepriaznivé demografické trendy a nutnosť pripravenosti mesta na zhoršovanie sa sociálnej situácie obyvateľov aj vplyvom nepredvídaných situácií typu pandémie ochorenia Covid-19, vojenský konflikt na Ukrajine s ekonomickými dôsledkami na životnú úroveň (zdražovanie vplyvom rastúcich cien plynu) a podobne.

Doprava

V oblasti **dopravy** (priorita 2.2.) položilo mesto dôraz na jej **koncepčný rozvoj** (opatrenie 2.2.1). Má vypracovaný **Plán udržateľnej mobility (PUM)** a podstatné koncepčné zmeny sú zapracované aj do zmien a doplnkov **ÚPN**.

Ďalšou oblasťou, ktorá zaznamenala splnenie zámerov stanovených v pôvodnom dokumente PRM 2016 – 2021, a to výrazne nad plánovaný finančný rámec, je komplexné riešenie **statickej dopravy** (opatrenie 2.2.3), realizované formou obnovy vodorovného dopravného značenia na existujúcich parkovacích miestach, vytvorením nových parkovacích miest, vymedzením parkovacích zón s určením taríf, tzv. dynamickým parkovacím systémom a ďalšími súvisiacimi službami (marketing, informačný systém, web-stránka a pod.). Celkovo bolo v tejto oblasti preinvestovaných 4,346 mil eur, čo je viac ako sedemnásobok pôvodne plánovaných finančných nákladov (0,610 mil. eur).

Rovnako sa začalo s naplňovaním zámerov rozvoja **cyklistickej dopravy** (opatrenie 2.2.4.) s preinvestovaním 3,94 mil. eur (plán 4,5 mil. eur), z toho do rozvoja vnútromestských cyklotrás 3,87 mil. eur a zvyšok do vypracovania projektovej dokumentácie k cyklotrasám v rámci spolupráce s okolitými obcami Soblahov a Opatovce alebo v rámci prípravy Vážskej cyklomagistrály v časti prechádzajúcej územím mesta, v úseku Vlárka ul. - Istebnícka ul. (projektová dokumentácia a nákup pozemkov / vecné bremeno ŽSR).

V rámci sledovanej priority nebola naplnená iba realizácia integrovanej zastávky na Hasičskej ulici (opatrenie 2.2.5.1, plán 325 tis. eur), čo má odôvodnenie jednak v komplexnosti vzťahov s prítomnosťou viacerých aktérov (mesto, správca komunikácie Slovenská správa ciest, ministerstvo dopravy, dopravcovia), a teda náročnou koordináciou procesov na jednej strane, jednak s faktom, že Hasičská ulica je súčasťou kľúčových dopravných riešení na **exponovanom cestnom ťahu I/61**, ktorý vyžaduje **komplexné riešenie**.

Z tohto dôvodu je odporúčaním ponechať v aktualizovanom dokumente naďalej **vysoký dôraz** na riešenie tohto dopravného uzla, avšak v kontexte **celkového riešenia dopravného ťahu na ceste I/61** a súvisiacich napojení na širšie dopravné vzťahy v zmysle výstupov urbanistickej súťaže **Trenčín – mesto na rieke** (aktuálne premietnutých už aj do koncepčných a strategických dokumentov mesta ako sú PUM a ÚPN). Okrem dopravných vzťahov a zlepšenia fyzickej dostupnosti ide na tomto úseku o omnoho **širšie kontexty prepojenia oboch brehov rieky Váh s centrom mesta**. Ich prejavenie sa očakáva už v najbližších rokoch v súvislosti so získaním titulu Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026 a realizáciou jeho projektov. Z pohľadu riešeného územia ide najmä o transformáciu železnej konštrukcie pôvodného železničného mosta na **zelený promenádny most (projekt Fiesta Bridge)**, ktorý bude plniť nielen funkciu dopravnej spojnice medzi dvomi brehmi rieky, ale tiež funkciu pomyselného „mentálneho“ mosta do budúcnosti, smerujúci k modernej kultúre, inováciám, technologickým a SMART riešeniam a celkovo novému vnímaniu mesta Trenčín ako moderného,

kreatívneho, otvoreného a multigeneračného mesta naplno využívajúceho svoj potenciál - presne v súlade s jeho prvotne nastolenou víziou.

Zelená a modrá infraštruktúra

V oblasti rozvoja tzv. zelenej a modrej infraštruktúry (priorita 2.3.) sa pozornosť pôvodného dokumentu koncentrovala na zámery revitalizácie nábrežia a transformácie pôvodného železničného mosta na zelený promenádny most (opatrenie 2.3.1 – téme sa venujeme v predchádzajúcom odseku s odporúčaním pokračovať týmto patrením aj v aktualizovanom dokumente), celkovej adaptácie územia na zmenu klímy (opatrenie 2.3.2), manažmentu zelene (opatrenie 2.3.4) a tiež konceptu rozvoja tzv. **zelených pľúc mesta** (opatrenie 2.3.3). Tu bolo v rámci sledovanej priority zrealizovaných najviac aktivít.

Išlo o množstvo prípravných i realizačných výkonov pri **revitalizácii vnútroblokov**, regenerácie vybraných lokalít **Breziny a Čerešňového sadu**, nad rámec plánu bola zrealizovaná aj revitalizácia **alejí a kríkovej výsadby vo verejnej zeleni, revitalizácia mestských parkov** a súvisiacej infraštruktúry (mobiliár, altánky,...) – park M.R.Štefánika, park na sídlisku Úspech, park Zlatovce a začali sa tiež práce na **revitalizácii pešej zóny na Hviezdoslavovej ulici** (súťaž návrhov, projektová dokumentácia, geodetické práce a pod..

Celkovo sa na opatrenia týkajúce sa „zelených pľúc mesta“ vynaložila čiastka až takmer **7,8 mil. eur**, čo je oproti plánu (1,135 mil. eur) bežmála sedemnásobne viac. Odôvodnením je pripravenosť a úspešnosť dostatočného počtu projektov pri čerpaní alokovaných prostriedkov najmä z operačného programu IROP, v ktorom revitalizácia vnútroblokov bola jednou z významných priorít. K naplneniu zámerov prispel tiež projekt TreBuChet realizovaný z fondov cezhraničnej spolupráce v kooperácii mesta Trenčín, VÚC Trenčín a mesta Bučovice (ČR), ale aj iné, menšie investície s vynaložením vlastných finančných prostriedkov mesta.

S ohľadom na trendy týkajúce sa zmeny klímy je potešiteľné naplnenie zámeru vypracovať **Plán adaptability mesta Trenčín na klimatickú zmenu** (opatrenie 2.3.2.2). Dokument bol schválený v roku 2022.

Plán vybudovať prírodné kúpacie jazierko (opatrenie 2.3.2.1) naplnený nebol, no vzhľadom na stále vzrastajúcu potrebu zvyšovania retenčnej schopnosti územia a nové možnosti nadchádzajúceho obdobia, ktoré klimatickým témam venuje značnú pozornosť, je odporúčaním ponechať zámer realizácie retenčných projektov aj v aktualizovanom dokumente.

V oblasti manažmentu zelene (opatrenie 2.3.4) bol vypracovaný Plán starostlivosti o dreviny v meste Trenčín.

Služby obyvateľom

Podobne ako predchádzajúca priorita, aj priorita **služieb obyvateľom** (priorita 2.4) zaznamenala vysokú mieru naplnenia jednotlivých opatrení, najmä v oblasti rozširovania **kapacít materských škôl, znižovania energetickej náročnosti budov** (materské školy, základné školy), zvyšovania úrovne **vybavenia základných škôl** a pod., čo je rovnako ako pri verejnej zeleni odôvodnené dostatočnou dostupnosťou prostriedkov alokovaných na tieto účely v operačnom programe IROP. Plánovaná suma tak bola prekročená o rádovo stovky tisíc eur: materské školy – plán 0,6 mil.eur, skutočnosť 5,143 mil.eur, vybavenie základných škôl – plán 0,260 mil. Eur, skutočnosť 2,583 mil. eur.

Podobné tvrdenie neplatí na oblasť sociálnych služieb (opatrenie 2.4.1), kde sa pre absenciu alokovaných finančných prostriedkov v potrebnej výške nepodarilo naplniť celkový plán realizovať dispečing sociálnych služieb ani rozšíriť kapacitu poskytovateľov sociálnych služieb.

Nad rámec bežne vynakladaných každoročných prostriedkov v rámci programového rozpočtovania mesta sa však predsa len podarilo zrekonštruovať aspoň časť **zariadenia pre seniorov** (rekonštrukcia sociálnych zariadení, práčovne a sušiarne) a časť **zariadenia opatrovateľskej služby** (výťah, sociálne zariadenia a bezbariérové izby). Aj tu je potešiteľná skutočnosť naplnenia zámeru vypracovať

Komunitný plán mesta Trenčín, ktorý sa v čase spracovania tejto kapitoly nachádza vo fáze pred dokončením.

Vzhľadom na kľúčovú úlohu sociálnych služieb v kontexte demografického vývoja s trendom starnutia populácie a nepriaznivým zdravotným stavom obyvateľstva následkom civilizačných javov, je odporúčaním ponechať túto tému ako jednu z prioritných oblastí záujmu aj v aktualizovanom dokumente s tým, že bude nutné hľadať na jej realizáciu kombinované zdroje. Pri riešení sociálnych tém bude zároveň nutné prihliadať na ich integrovaný / prierezový charakter, keďže problematika sociálnej starostlivosti výrazne interferuje so zdravotníckymi službami, ale aj sociologickými či vzdelávacími témami a v neposlednom rade aj s témami ekonomickými (tzv. strieborná ekonomika).

Odporúčaním je teda ponechať v strategickej časti aktualizovaného dokumentu výraznú časť obsahu tohto špecifického cieľa ako piliera pre **zvyšovanie kvality života**, vrátane rozvoja **bývania, dopravy, zelenej a modrej infraštruktúry**, či **sociálnych služieb**, nakoľko koncepčne zapadá jednak do dlhodobej vízie mesta, jednak aj do programov nadchádzajúceho programovacieho obdobia EU (ako súčasť integrovaných riešení)

ŠPECIFICKÝ CIEĽ III. KOMUNITY A GOVERNANCE

Pre tento špecifický cieľ boli v pôvodnom dokumente navrhnuté nasledovné priority a opatrenia :

Priorita 3.1 Komunity v meste

Opatrenia:

3.1.1	Podpora komunít
3.1.1.1	Program „Made in TRENČÍN“
3.1.1.2	Grantový program na podporu komunít
3.1.2	Komunity vo verejnom priestore
3.1.2.1	Multifunkčný prezentačný priestor na nábreží
3.1.2.2	Komunitné aktivity na nábreží

Priorita 3.2 SMART governance a bezpečnosť

Opatrenia:

3.2.1	SMART riadenie (governance) a bezpečnosť mesta
3.2.1.1	SMART plán mesta
3.2.1.2	Integrácia a elektronizácia služieb
3.2.1.3	Inteligentná infraštruktúra
3.2.1.4	Kompetenčné centrum mesta
3.2.2	Urbánna bezpečnosť
3.2.2.1	Platforma pre integrovanú starostlivosť o bezpečnosť obyvateľov
3.2.2.2	Nový koncept fungovania Mestskej polície Trenčín
3.2.3	Územná spolupráca
3.2.3.1	Platforma pre intra- a inter-komunálnu spoluprácu

Komunity v meste

Pri hodnotení podpory komunít (opatrenie 3.1.1) a komunitných aktivít vo verejnom priestore (opatrenie 3.1.2) bolo nutné nazrieť na celkový rámec nákladov, ktoré mesto v tomto smere vynakladá, a teda priradiť k sledovaným opatreniam aj celé množstvo ďalších, v pôvodnom dokumente neuvádzaných opatrení, ktoré mesto **každoročne realizuje**, pričom ich realizáciu je možné a nutné vnímať ako **jednoznačnú podporu komunít**.

Ide najmä o prevádzku a podporu celého radu mestských či iných objektov, predovšetkým **kultúrnych zariadení** (kultúrne strediská, kultúrne centrá, kino Metro, objekt KS Hviezda, galéria) a **športovísk** (plaváreň, letné kúpalisko, futbalový a hokejový štadión, trávnaté futbalové plochy, športová hala, mobilná ľadová plocha). Rovnako je potrebné sem zaradiť **grantový program** na podporu činnosti lokálnych komunít a jednotlivcov.

Súčet všetkých týchto nákladov za sledované obdobie január 2016 – jún 2021 dosiahol sumu takmer **16,7 mil. Eur**, ktoré mesto vynakladá prevažne z vlastných rozpočtových prostriedkov, čo svedčí o vysokom dôraze, ktorý mesto udeľuje predovšetkým podpore športu a kultúry, pričom grantový systém je zameraný najmä na **rozvoj aktivít mládeže**, a teda **rozvoj talentov**. Z tohto pohľadu možno hodnotiť ciele týkajúce sa podpory komunít v meste a talentov za priebežne naplňané.

V oblasti rozvoja aktivít komunít vo verejnom priestore (opatrenie 3.1.2) uvažoval pôvodný plán s vytvorením multifunkčného centra a priestorov pre špecifické aktivity na nábreží (opatrenie 3.1.2.1 a opatrenie 3.1.2.2). Tieto zámery neboli naplnené, čo sa dá odôvodniť potrebou komplexnosti riešenia nábrežia a centrálnej mestskej zóny, v ktorej sa vyžaduje nadväznosť krokov. Ako uvádzame inde (napr. v hodnotení Špecifického cieľa IV. nižšie v texte, ale tiež v predošlých častiach textu pri hodnotení aktivít súvisiacich s centrálnou mestskou zónou a nábrežím), mesto cieľavedome smeruje k vytýčenému cieľu revitalizácie nábrežia a realizácie vízie mesta na rieke, pričom plánované cesty k nemu modifikuje podľa aktuálnych možností a stavu v danom čase. Určité čiastkové plánované aktivity môžu byť preto posunuté do úzadia a záujem skoncentrovaný na iné potrebné kroky.

Rovnako nastávajú prípady modifikácie zámerov podľa aktuálnych možností napr. financovania. V prípade vytvorenia priestorov pre špecifické aktivity, možno za takýto postup považovať ich realizáciu v iných častiach mesta (viď workoutové ihriská v rámci revitalizácie vnútroblokov).

Odporúčaním je preniesť podstatu opatrení týkajúcich sa podpory komunít (šport, mládež, kultúra, voľný čas a pod.) a ich aktivít vo verejnom priestore (osobitne na nábreží), do strategickej časti aktualizovaného dokumentu s tým, že budú prispôbené novým výzvam a možnostiam.

SMART governance a bezpečnosť mesta

V oblasti SMART riadenia mesta počítal pôvodný plán s rozsiahlejším procesom transformácie mesta na „SMART“ city, s citeľným zvýšením efektivity poskytovaných služieb mesta občanom a investíciami do inteligentnej infraštruktúry v celkovom objeme rádovo 1,35 mil. eur.

Pri pohľade na plnenie opatrení v tejto oblasti možno konštatovať, že mesto v tomto smere investovalo ani nie tretinu z plánovaných nákladov, pričom hlavné výdavky tvoril prevažne nákup (obnova) výpočtovej techniky, doplnenie kamerového systému, inovácia dochádzkového a zábranového systému a tiež doplnenie (obnova) softwarového vybavenia. Plánované kompetenčné centrum nebolo zrealizované.

Positívnu správou je, že mesto pristúpilo k spracovaniu SMART-City koncepcie, ktorá v čase vzniku tejto kapitoly bola vo fáze prípravy, čo je signálom, že mesto reaguje na trendy a má ambíciu sa rozvíjať aj v tejto oblasti. Z tohto dôvodu, ale aj z dôvodu dôrazu, ktorý je kladený na túto oblasť v rámci priorit EU, je odporúčaním zakomponovať SMART riešenia s ohľadom na aktuálne možnosti do strategickej časti aktualizovaného dokumentu.

ŠPECIFICKÝ CIEĽ IV. MESTO NA RIEKE

Pre tento špecifický cieľ boli v pôvodnom dokumente navrhnuté nasledovné priority a opatrenia :

Priorita 4.1 Manažment územia mesta (CMZ, nábrežie,...)

Opatrenia:

4.1.1 Koncept rozvoja a funkčné využitie nábrežia

4.1.1.1 Zonálny ÚPN CMZ - nábrežie

Pri hodnotení plnenia tohto špecifického cieľa je možné konštatovať, že bol naplnený v plnom rozsahu. Riešenie centrálnej mestskej zóny bolo ústredným bodom sústredeného záujmu mesta smerujúceho k naplneniu svojej vízie mesta na rieke. Začiatok tohto dlhoročného úsilia siaha ku koreňom vzniku projektu participatívneho plánovania mesta v spolupráci s odbornou i laickou verejnosťou „Trenčín si Ty“ (od roku 2011), po ktorom nasledovala realizácia prestížnej medzinárodnej urbanistickej ideovej súťaže „Trenčín – mesto na rieke“ s vyhodnotením desiatok návrhov z celého sveta (v roku 2014) a množstvo ďalších nadväzujúcich procesov a aktivít (predprojektová štúdia, makroskopické modelovanie, mikroskopické overenie koncepcie dopravy, overenie koncepcie prepojenia cesty I/61 s diaľnicou, odborné posúdenie adaptácie pôvodného železničného mosta na most pre peších a cyklistov, a pod.)

Výsledkom tohto úsilia je premietnutie kľúčových výstupov do všetkých vypracovaných a schválených relevantných **strategických dokumentov mesta** : Plán rozvoja mesta, Plán udržateľnej mobility, Územný plán – Zmeny a doplnky **č.7**

V celkovom pohľade na tento špecifický cieľ je možné ho hodnotiť ako **ukážkový príklad priestorového urbanistického plánovania**, s priemetom dlhodobých strategických cieľov definovaných v procese participácie širokej laickej i odbornej verejnosti do územnoplánovacích záväzných dokumentov a regulatívov mesta.

Za tejto situácie možno konštatovať, že mesto Trenčín splnením tohto špecifického cieľa získalo všetky potrebné územnoplánovacie nástroje na to, aby **víziu mesta na rieke** bolo možné v riešenom území aj fyzicky zhmotniť. Odporúčaním do strategickej časti aktualizovaného dokumentu bude preto postaviť všetky navrhované priority a opatrenia práve na týchto základoch.

ZHRNUTIE A ODPORÚČANIA

Napriek tomu, že štruktúra stanovených štyroch cieľov pôvodného PHRSR 2016 – 2021 nebola naplnená v presnom znení a rozsahu jednotlivých navrhovaných priorít a opatrení, v celkovom hodnotení možno konštatovať, že **mesto cieľavedome postupuje k svojej vízii** vytýčenej pred viac ako desiatimi rokmi v procese „Trenčín si Ty“, premieta ju do všetkých svojich aktivít programového rozpočtovania a priestorového plánovania, využívajúc prostriedky, ktoré sú v danej chvíli k dispozícii.

Pri pohľade na jednotlivé špecifické ciele je zrejmé, že pozornosť mesta bola sústredená najmä na opatrenia zamerané na :

- **rozvoj mestskej infraštruktúry** (transformácia kina Hviezda na **centrum kultúrno-kreatívneho priemyslu**, rekonštrukcia **Mierového námestia** a **Átria pod Mestskou vežou**, projekt revitalizácie **Hviezdoslavovej ulice**),
- **skvalitňovanie služieb pre turistov a návštevníkov mesta**, rozširovanie ponuky mestských kultúrnych **podujatí a dotačné a grantové programy**. Mesto na tieto opatrenia vynaložilo rádovo podstatne vyššie čiastky než s akými sa plánovalo pri tvorbe strategickej časti pôvodného dokumentu, čo svedčí o systematickom a cieľavedomom záujme mesta o tieto témy. Odporúčaním pre strategickú časť dokumentu je zachovať a ďalej rozvíjať tento špecifický cieľ ako jeden z pilierov budúceho rozvoja mesta.
- **rozvoj zelenej a modrej infraštruktúry**, keď napríklad na opatrenia týkajúce sa „**zelených pľúc mesta**“ (lesopark Brezina, parky a iné plochy verejnej zelene v intraviláne mesta) bola vynaložená čiastka sedemnásobne vyššia oproti plánovaným nákladom. Dôvodom bola dostatočná výška alokovaných prostriedkov najmä z operačného programu IROP, v ktorom **revitalizácia vnútroblokov** bola jednou z významných priorít.
- **znižovanie energetickej náročnosti a rekonštrukciu budov**, pričom išlo o budovy **materských a základných škôl**, ako aj **vybavenosť učební základných škôl**. Aj tu sme zaznamenali výraznú disproporciu skutočne preinvestovanej celkovej sumy oproti plánu, ako reakciu na možnosti poskytnuté operačným programom IROP. Podobné tvrdenie však už neplatí na rovnaké opatrenia, ktoré by boli potrebné v oblasti sociálnych služieb. V tejto oblasti sa nepodarilo naplniť ani plán realizovať dispečing sociálnych služieb, ani plán rozšíriť kapacitu poskytovateľov sociálnych služieb. Dôvodom bola absencia alokovaných finančných prostriedkov v potrebnej výške. Vzhľadom na naliehavosť témy v súvislosti s demografickými trendmi, trendom starnutia obyvateľstva, zhoršujúceho zdravotného stavu a ďalšími výzvami tzv. striebornej ekonomiky, odporúčame zachovať túto prioritu aj pre aktualizovaný dokument, pričom bude potrebné hľadať kombinované finančné zdroje.
- **koncepčný rozvoj dopravy**, ktorého podstatným splneným výsledkom je, že mesto má vypracovaný **Plán udržateľnej mobility (PUM)** a tiež to, že podstatné koncepčné zmeny dopravy do budúcnosti boli zapracované aj do **zmien a doplnkov ÚPN, v rámci ktorých bola spracovaná aj detailnejšia regulácia v centre mesta**.

- **riešenie statickej dopravy** so zavedením komplexného parkovacieho systému
- **riešenie cyklistickej dopravy** s riešeniami na rozvoj vnútromestských cyklotrás a tiež cyklotrás v rámci spolupráce s obcami Soblahov a Opatovce, ako aj podielom na projektovej a pozemkovej príprave časti Vážskej cyklomagistrály vedúcej územím mesta Trenčín
- **komplexné urbanistické riešenie centrálnej mestskej zóny** v dlhoročnom procese, s vyústením v podobe prijatého ÚPN – Zmeny a dolnky č.7.

V oblasti dopravy nebolo naplnené iba opatrenie smerujúce k realizácii integrovanej zastávky na Hasičskej ulici. Pri tomto území však ide o súčasť kľúčových dopravných riešení na **exponovanom cestnom ťahu I/61**, ktorý vyžaduje **komplexné riešenie** s dopadmi a previazanosťou aj na iné ciele a priority (multiplikačné efekty) – aj v súvislosti s nadchádzajúcimi aktivitami v rámci získaného titulu Trenčín – európske hlavné mesto kultúry 2026.

Z vyššie uvedených zistení vyplývajú kľúčové odporúčania, ktoré budú premietnuté do strategickej časti dokumentu:

Pri zachovaní štruktúry cieľov, priorít a opatrení, položiť vysoký dôraz na riešenie dopravného uzla, resp. **celkového riešenia dopravy na ceste I/61** s napojením na širšie dopravné vzťahy v zmysle výstupov urbanistickej súťaže **Trenčín – mesto na rieke** (aktuálne premietnutých už aj do schválených koncepcných a strategických dokumentov mesta ako sú PUM a ÚPN - ZaD č.7). Okrem dopravných vzťahov so zlepšením fyzickej dostupnosti, zvýšením podielu využívania verejnej hromadnej dopravy alebo cyklistickej dopravy (s efektom zníženia uhlíkovej stopy), bude na tomto úseku nutné zakomponovať aj opatrenia reflektujúce omnoho **širšie kontexty prepojenia oboch brehov rieky Váh s centrom mesta**.

V súvislosti so získaním titulu **Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026** sa k nim radí napríklad zámer transformácie železnej konštrukcie pôvodného železničného mosta na **zelený promenádný most**, ktorý bude plniť nielen funkciu dopravnej spojnice medzi dvomi brehmi rieky, ale tiež funkciu pomyselného „mentálneho“ mosta pre obyvateľov mesta smerom do budúcnosti, ku kultúre, inováciám, technologickým a SMART riešeniam a celkovo novému vnímaniu mesta Trenčín ako moderného, kreatívneho, otvoreného a multigeneračného mesta naplno využívajúceho svoj potenciál - presne v súlade s jeho prvotne nastolenou víziou. V projekte EHMK 2026 všetky atribúty takéhoto hľadania nových potenciálov a rozmerov mesta Trenčín spája podtitul „**Pestovanie zvedavosti**“.

Z tohto dôvodu preto v strategickej časti dokumentu odporúčame pridať aj nový, prierezový špecifický cieľ **Moderné životaschopné mesto**, s hlavnými akcentmi na kľúčovú infraštruktúru projektu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026 a sociálne inovácie a experimenty, ktoré sa budú vinúť naprieč všetkými strategickými cieľmi.

V rámci stanovených cieľov pôvodného PRM nedošlo k naplneniu zámeru zakladania či podpory klastrov, sieťovania subjektov, v zmysle ich **inštitucionalizácie** (s výnimkou založenia Oblastnej organizácie cestovného ruchu). Napriek uvedomeniu si náročnosti takejto iniciatívy na kapacity (personálne, technické, finančné, odborné, kooperačné,...) odporúčame ponechať tento prvok ako jednu z priorít aj pre nadchádzajúce plánovacie obdobie. Dôvodom je skutočnosť, že mesto v súčasnej etape svojho rozvoja má už všetky predpoklady ujať sa iniciatívy líderstva v regióne, či už ide o aktuálne výzvy v oblasti SMART riešení, kultúrno-kreatívneho priemyslu, inovácií, adaptácie na zmenu klímy a podobne, pričom dobrým východiskom, resp. príkladom je nedávno založená platforma Kreativný inštitút mesta Trenčín, nezisková organizácia, koordinujúca rôznorodé zainteresované subjekty pri napĺňaní cieľov projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026.

Podobné koncepty kooperácie sú zrejme vo všeobecnosti najväčšou výzvou pre nadchádzajúce náročné obdobie veľkých globálnych výziev, v ktorom sú zodpovedné subjekty postavené pred úlohu posunúť sa **od konkurencie k spolupráci**.

1.7 SYNTÉZA ANALYTICKÝCH VÝCHODÍSK

SWOT analýza

Silné stránky	61	Slabé stránky	44
Poloha sídla v priestorovej štruktúre (TN- ZA, TN – TT ale aj TN/SR - ČR a TN/SR – EU)	8	Demografický trend	7
Zeleň v intraviláne sídla vo väzbe na ekosystémové služby	9	Kvalita cestnej infraštruktúry a organizácia dopravy v centrálnej časti mesta	6
Priaznivé klimatické podmienky (stabilné počasie), relatívna čistota ovzdušia	7	„Neúplná sieť“ cyklo-pešej infraštruktúry	6
VaV v oblasti technológie skla, keramiky a silikátov, virtuálnej reality	6	Nedostatočne využívaný potenciál rieky v tesnom dotyku s mestom	6
Dlhodobé budovanie identity mesta, projekt „Trenčín si Ty“ s participáciou laickej a odbornej verejnosti pretavený do praxe	9	Nedostatočné komplexné sociálne služby pre seniorov	6
Komunitné služby	4	Podkapitalizácia mesta, pretrvávajúci modernizačný dlh	6
Bezpečnosť a monitoring kriminality v meste	6	Komunikácia otázok strategického rozvoja a sledovanie trendu spokojnosti občanov,	7
Získanie titulu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026	8		
Služby kvartérneho ² centra	4		

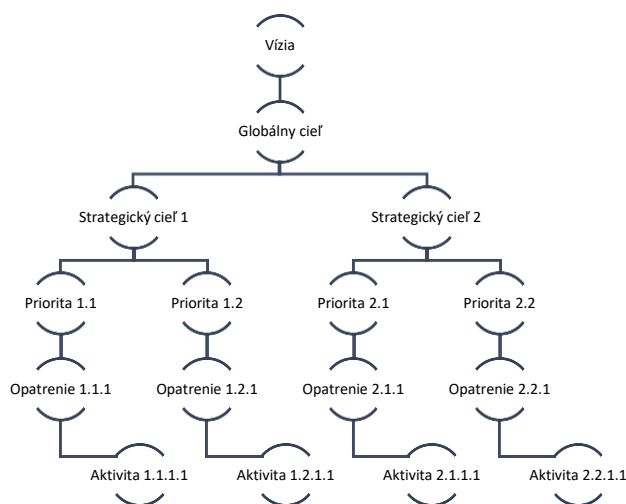
Príležitosti	69	Ohrozenia	47
Identita mesta (hudba, šport, priemyselná tradícia, rímske stopy, Matúš Čák, Skalka nad Váhom, výstavníctvo)	8	Regresívny typ populácie	8
Infraštruktúra priemyselných parkov	7	Brownfieldy – nerevitalizované bývalé priemyselné areály a iné nevyužívané zóny	6
Zelené pľúca mesta – Lesopark Brezina	6	Zábery pôdy a zmena funkcie (výstavba obchodných centier a bývania (bytové domy a individuálna bytová výstavba mimo intravilánu)	7
Nová centrálna mestská zóna na nábreží	8	Suburbanizácie („rozsídľovanie“) mesta	5
Ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou	9	Nedostatočná väzba vzdelanostnej štruktúry na prax	6
Spolupráca medzi samosprávami – Trenčín ako regionálne centrum	6	Limitované kapacity zariadení a služieb pre seniorov	7
Ekologizácia dopravy + preferencia nemotorovej dopravy	7	Prítomnosť vojenského skladu munície v Kubrej (bezpečnostné riziko najmä v prípade eskalácie vojenského napätia), limity rozvoja územia	8
Rovnorodosť foriem dopravy - voda, vzduch, zem (vodná cesta Váh, letisko, vnútromestská železnica)	5		
Podmienky pre obchod, služby a voľnočasové aktivity	5		
Využitie titulu Európske hlavné mesto kultúry 2026 k zmene myslenia a konania občanov mesta v zmysle udržateľnosti	8		

² Kvartérne centrum – predstavuje sídlo, ktoré poskytuje okolitému regiónu, širokú škálu služieb s vysokou pridanou hodnotou, napr. vysoké školstvo, veda a výskum a pod.

2 Strategická část'

Z pohľadu ďalšieho rozvoja mesta Trenčín je dôležité zdefinovať základné rámce jeho rozvoja, či už v dlhodobom časovom horizonte – výhľad do roku 2050, ako i v strednodobom horizonte (7 rokov) - platnosť PHRSR Trenčín 2023-2029. Syntetizácia záverov a zistení z analytickej časti sú jedným z východísk pre definovanie ďalšieho rozvoja mesta Trenčín.

Rozvojová stratégia mesta Trenčín vychádza z **vízie**, ktorá reprezentuje dlhodobý horizont a je náhľadom želaného stavu v roku 2050. **Globálny cieľ** definuje cieľový stav mesta po implementácii rozvojovej stratégie definovanej v tomto dokumente. Tento cieľ je napĺňaný prostredníctvom **strategických cieľov** (v ďalšom označovaných aj ako špecifické ciele) a k nim príslušných **priorít**, ktoré podrobnejšie špecifikujú jednotlivé prioritné oblasti rozvojovej stratégie. Jednotlivé priority sú ďalej štrukturované až na úroveň konkrétnych **opatrení a aktivít**, ktoré spoločne s **projektovými zámermi** konkretizujú a špecifikujú jednotlivé priority a k nim príslušné strategické ciele. Základná schéma rozvojovej stratégie vrátane programovej časti je teda nasledovná :

2.1 VÍZIA MESTA TRENČÍN

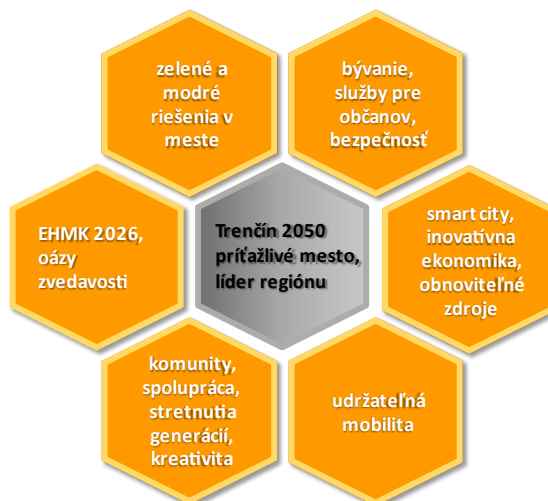
Vízia mesta Trenčín je budovaná na silných stránkach a kvalitách mesta, tradíciách a hodnotách, ktoré tu pretrvávajú, s jasným dôrazom na kvalitu života obyvateľov. Vzájomná synergia vnútorných miestnych potenciálov a nových rozvojových impulzov vytvára predpoklad budúceho dlhodobého, stabilného a udržateľného rozvoja mesta schopného reagovať na zmeny a ohrozenia prostredníctvom využitia vlastného, lokálneho kapitálu mesta v cieľovom optimálnom počtom obyvateľov do 80 000. Preto vízia ostáva oproti pôvodnému dokumentu PRM 2016-2022 nezmenená a aj v roku 2050 vidíme mesto Trenčín ako:

Multigeneračné, kreatívne a otvorené mesto, využívajúce aktívne svoj špecifický prírodný, sociálny, ekonomický, kultúrny a urbanistický potenciál pre kvalitu života svojich obyvateľov a udržateľný rozvoj ekonomiky, ktoré smeruje ku klimatickej neutralite.

Životaschopné miesto, kde sú pevnejšie prepojené prítlačlivé a inovatívne prostriedky environmentálneho a hospodárskeho úsilia orientovaného na človeka – Trenčana ovplyvneného digitalizáciou ako megatrendom storočia s kultúrnym úsilím zmeniť jeho myslenie pre život založený na udržateľnosti, dostupnosti a estetike.

Táto vízia vychádza z potenciálov územia, ktorými sú poloha, rieka Váh, plochy zelene a prírodného prostredia, vzdelanostná štruktúra obyvateľstva, tradícia výrobných činností a know-how v špecifických odvetviach priemyslu a služieb, multi-modalita dopravy v území, hodnotné verejné priestory, silné kultúrne tradície, výrazné historické stopy v území a v neposlednom rade samotní obyvatelia mesta Trenčín a ich komunitné väzby. Tieto sú posilnené aktuálnym získaním titulu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026.

Mesto Trenčín v roku 2050 by mali charakterizovať nasledujúce kvality :

2.2 GLOBÁLNY CIEĽ

Globálny cieľ definuje základné smerovanie rozvoja mesta Trenčín v období platnosti tohto dokumentu nasledovne :

Trenčín - líder regiónu a najatraktívnejšie z krajských miest z pohľadu kvality života, podmienok pre pestovanie zvedavosti a rozvoj vedomostne založenej ekonomiky, bývania a príležitostí pre mladých ľudí i seniorov, podnikania a mestského turizmu.

Trenčín - príklad nového kultúrneho projektu Európy, volajúceho po zmene spôsobu ako ľudia myslia a konajú v environmentálnej a hospodárskej oblasti zacieleného na budovanie klimaticky neutrálneho, životaschopného mesta pre všetkých.

Princípy, ktoré mesto Trenčín pri jeho napĺňaní rešpektuje sú nasledovné:

- primárne využívanie miestnych potenciálov mesta Trenčín,
- integrácia, aktivizácia a participácia miestnych komúní,
- územné partnerstvo,
- otvorená komunikácia,
- zdieľanie zodpovednosti, ale i benefitov (shared responsibilities and benefits), reflexia mesta na politiky štátu a vyššieho územného celku

2.3 ROZVOJOVÁ STRATÉGIA MESTA TREŇČÍN

Rozvojová stratégia mesta Trenčín pre roky 2023 – 2029 je definovaná prostredníctvom strategických (špecifických) cieľov a k nim prislúchajúcich priorít, ktoré špecifikujú jednotlivé oblasti, v ktorých sa rozvojové aktivity mesta koncentrujú. Rozvojová stratégia mesta Trenčín na 7-ročné obdobie rokov 2023 – 2029 má štyri špecifické ciele, a k nim prislúchajúcich osem priorít :

Špecifický cieľ 1 Konkurencieschopná a inovatívna ekonomika

Trenčín svojou polohou na strednom Považí, leží v centre oblasti, ktorej kľúčovým ekonomickým odvetvím je automobilový priemysel. Veľké automobilové podniky (Trnava, Žilina, Ostrava, Nitra) významne definujú priemyselnú ako i ostatnú výrobnú činnosť v okolí. V meste Trenčín je prítomná určitá tradičná priemyselná výroba, ktorá je pozostatkom veľkých priemyselných podnikov, ktoré sa tu nachádzali. Táto je dopĺňaná novými podnikmi, z ktorých mnohé sú naviazané na okolitý automobilový priemysel, alebo rozvíjajú iné výrobné činnosti.

Mesto Trenčín sa pri svojom ďalšom rozvoji nespolieha na príchod nových veľkých priemyselných podnikov, ale svoj ekonomický rozvoj vidí najmä v podpore partnerstiev (vrátane hospodárskych klastrov) a konkurencieschopnej ekonomiky. Cieľom je rozvoj ekonomických činností najmä v oblastiach s vysokou pridanou hodnotou, vysokou mierou inovácií a kreativity, rešpektujúc existujúce priemyselné kapacity územia, vytváranie podmienok pre rozvoj malých a stredných podnikov – existujúcich i novo prichádzajúcich, zameraných na poskytovanie služieb, produktov a činností s vyššou pridanou hodnotou už existujúcim priemyselným kapacitám, alebo produkciu v celkom nových odvetviach v území a okolitom regióne. Rovnako cieľi na podporu miestnej ekonomiky na báze územného kapitálu mesta a prislúchajúceho regiónu smerujúcej k vyššej miere ekonomickej samostatnosti a konkurencieschopnosti mesta.

Priorita 1.1 – Otvorené mesto

Táto priorita sa zameriava na rozvoj a podporu rozvoja zdieľaných platforiem na báze SMART technológií, s vytváraním ekonomických partnerstiev a/alebo hospodárskych klastrov, s dôrazom najmä na ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou, pri využití lokálnych potenciálov (ľudské zdroje, tradičné odvetvia a know-how, existujúce podniky, školstvo, inštitucionálne zázemie), ale aj príchodzieho ľudského či finančného kapitálu. Cieľom je pritiahtuť a rozvoj nových ideí, koncepcií a inovácií s použitím SMART prvkov a zdieľaných dát využiteľných pre biznis aktivity ako aj verejnoprospešné služby. Pôjde jednak o vytváranie vhodných nástrojov pre SMART riadenie mesta, podporu vytvárania vhodných priestorov, ale i rôzne podporné činnosti, ktoré vytvoria z Trenčína miesto atraktívne pre prácu a podnikanie.

Dôležitým aspektom pre túto prioritu je teda získavanie, spracovávanie a zdieľanie informácií na báze SMART technológií, budovanie partnerstiev, a vytvorenie ostatných podporných podmienok pre vznik platforiem a nástrojov za účelom prenosu know-how a zdieľania informácií medzi kľúčovými aktérmi (stakeholderi) v území, či už zo segmentu verejnej správy (mestské a obecné samosprávy – krajská samospráva – štátna správa), alebo v nemenej významnom súkromnom segmente, ktorý je potrebné rozvíjať a podporovať jeho rast.

Mesto Trenčín začalo transformáciu na otvorenú, efektívnu a modernú samosprávu a v rámci tejto priority v tomto pokračuje. „SMART governance“, t.j. „inteligentné spravovanie vecí verejných“ je prístup, ktorý mesto prenáša do svojho bežného fungovania a prenáša ho i do vzťahu Mesto – občan. Súčasťou je pokračovanie v odkaze integrovaného programu „Trenčín si Ty“, ktorý okrem starostlivosti o občana a aktivizovania občanov vo veciach verejných, cieľi na zvýšenie atraktivity mesta pre nových obyvateľov, zatraktívnenie statusu občan Trenčína (vo väzbe na ostatné priority aktualizovaného PHRSR), umožňuje kontinuálne mapovanie potrieb obyvateľov a vytvorenie flexibilného systému reakcie samosprávy na aktuálne potreby.

Súčasťou tejto priority je i rozvoj a implementácia nových elektronických služieb mesta a realizácia projektov SMART City, ktoré charakterizuje nielen efektívne využívanie moderných technológií samosprávou, ale najmä zlepšenie možností prístupu obyvateľstva k službám mesta, zvýšenie záujmu verejnosti o občiansku participáciu a v neposlednom rade rozvoj tzv. „knowledge managementu“ (manažmentu založeného na poznatkoch) pri samotnom riadení mesta. Integrácia služieb sa prejaví aj prostredníctvom nového webového portálu a ďalších elektronických služieb mesta.

Súčasťou sú takisto projekty mesta v rôznych oblastiach, v ktorých sa využíva tzv. internet vecí („Internet of things“). Ide napríklad o projekty v oblasti inteligentného parkovania, inteligentného riadenia dopravy, v oblasti energetiky, inteligentné systémy manažmentu odpadov a podobne. SMART prvky budú zavedené aj v oblasti sociálnych služieb a vzdelávaní. Využitie dát z rôznych senzorov bude podkladom pre efektívnejšiu verejnú správu ako aj efektívne verejné služby, ktoré zvyšujú kvalitu života obyvateľov a návštevníkov mesta.

Priorita 1.2 – Efektívne zhodnocovanie zdrojov

Táto priorita sa venuje najmä dvom oblastiam a to energetike a odpadovému hospodárstvu. Energetická efektívnosť bude do budúceho obdobia kľúčová z pohľadu dlhodobého rozvoja mesta. Spája v sebe prvky ekologické (znižovanie uhlíkovej stopy), ako aj prvky ekonomické (nižšie prevádzkové náklady).

Do tejto priority možno zaradiť zvyšovanie energetickej účinnosti a využívanie energie z obnoviteľných zdrojov so zameraním na hodnotový reťazec, vrátane budovania OZE a vhodnej infraštruktúry k nej a recyklácia, ktorá umožňuje udržateľnosť a opätovnú využiteľnosť. Súčasťou priority je aj manažment pitnej vody ako integrálna súčasť potravinovej bezpečnosti.

Táto priorita sa ďalej zameriava na ďalšie budovanie a zefektívňovanie súčasného systému triedenia odpadu, vrátane budovania centra cirkulárnej ekonomiky s dotriedňovacou linkou, príp. linkou mechanicko – biologickej úpravy výstavba systému kompostární na spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu vrátane dopravného napojenia z dôvodu zvozu odpadu zo širšieho regiónu. Súčasťou je tiež zavádzanie prvkov cirkulárnej ekonomiky (vrátane systému resp. centier opätovného

používania), zberné dvory, zavádzanie SMART inovácií pre zvýšenie efektivity pri vývozech odpadu. Projektový zámer by mal zároveň obsahovať aktivity na zvyšovanie povedomia v oblasti odpadového a environmentálneho hospodárstva pre deti aj širokú verejnosť, osvetu, propagáciu alternatívnych metód nakladania s odpadom, respektíve ako odpad netvorit' a žiť udržateľne.

Špecifický cieľ 2 – Udržateľná mestská mobilita

Vízia udržateľnej mobility Trenčín 2030 s výhľadom do roku 2050 – „Menej áut: viac miesta pre život“
Menej áut: viac miesta pre život, kedy ***Trenčín budúcnosti je živé a zelené mesto krátkych vzdialeností, v ktorom bezpečné ulice a oživený verejný priestor nabádajú k cestovaniu pešo a na bicykli a k aktívnemu tráveniu času v meste.***

Doprava v meste Trenčín v súčasnosti predstavuje významný limitujúci prvok ďalšieho rozvoja mesta, preto udržateľná mestská mobilita je jednou z prioritných oblastí, na ktoré sa Trenčín v rámci svojho ďalšieho rozvoja zameriava. Zmeny vyvolané modernizáciou železničného koridoru a vybudovaním nového železničného mosta v centre mesta vytvárajú príležitosť na koncepčné riešenie dopravy v úzkom hrdle - priestore medzi hradným bralom a riekou Váh. Tu je však pre rozvoj mesta značným limitom pozícia štátu ako vlastníka hlavného cestného prieťahu (cesta 1. triedy č. I/61), kde mesto nemá priame nástroje na riešenie a je len v pozícii partnera.

V tomto kontexte je hlavnou úlohou mesta realizácia riešení, ktoré boli zadefinované v novej dopravnej koncepcii mesta a následne premietnuté aj do relevantných územno-plánovacích dokumentov mesta, umožňujúcich oživenie hlavných ťahov mestom Trenčín a ich premenu na polyfunkčné uličné mestské priestory. (Máme na mysli výsledky medzinárodnej urbanistickej ideovej súťaže Trenčín – mesto na rieke, premietnuté do schváleného Plánu udržateľnej mobility a tiež Územným plánom centrálnej mestskej zóny mesta.)

Navrhované riešenie dopravného systému udržateľnej mobility je zamerané na nasledovné dopravné subsystémy: cestná sieť, statická doprava, pešia doprava, cyklistickej doprava, železničná doprava, sieť verejnej osobnej dopravy, integrovaná verejná doprava, inteligentné dopravné systémy

Podpora dopravných subsystémov bude prispievať k piatim Strategickým cieľom PUM - Trenčín: Živé mesto krátkych vzdialeností, Bezpečné, susedské, zdieľané a zelené ulice, Mesto cyklistiky a mikromobility, Efektívne cesty automobilmom bez zvyšovania dopytu a Rýchla, integrovaná a univerzálna verejná doprava

Kľúčovou aktivitou sa javí zmena prieťahu cesty prvej triedy I/61 s trasovaním bližšie k existujúcej vlakovej trati a s tým súvisiace zmeny na uliciach Hasičská a Štefánikova, ako aj výstavba nového cestného mosta z Ostrova do Orechového, čím sa vytvorí nový vnútorný mestský okruh. Významnú úlohu bude plniť aj zavedenie vozidiel s nulovými emisiami a riadenie premávky s preferenciou verejnej dopravy – napr. budovaním buspruhov a integrovaných zastávok, SMART križovatiek.

Súčasťou tejto priority sú tiež integrované dopravné systémy a vytvorenie podmienok pre ekologizáciu dopravy, predovšetkým pre rozvoj cyklo dopravy a pešej dopravy, umožňujúcej bezkolíznu dopravnú obsluhu územia (pešie komunikácie v dotyku s prieťahmi mesta), v prepojení všetkých častí mesta vrátane prepojenia oboch brehov rieky Váh prostredníctvom zeleného promenádneho mosta (projekt „Green Fiesta Bridge“) zo stratenej funkcie starého železničného mosta a s dominanciou v centrálnych častiach mesta. Kľúčovú úlohu bude plniť vytvorenie čistejších a zdravších ulíc, lokálnych centier a komunít motivujúcich k chôdzi a bicyklovaniu, ktorá pomôže vyčistiť ovzdušie v aglomerácii, dosiahnuť klimatické ciele EÚ a predchádzať chorobám

V kontexte dlhodobého a udržateľného rozvoja dopravy je dôležité podporovať jej rôznorodosť i s dôrazom na nadregionálnu dopravu. Z tohto dôvodu mesto Trenčín podporuje zachovanie resp. rozširovanie služieb a kapacity existujúceho letiska na jeho území pre potreby civilnej dopravy, čo je v súlade s jeho cieľmi rozvoja v oblasti cestovného ruchu, ale i ďalšieho ekonomického rozvoja územia.

Priorita 2.1 – Ekologizácia dopravy

Kvalitné a zdravé prostredie mesta je predpokladom vysokej kvality mesta. Rozvoj nových technológií v doprave vedúcich k jej ekologizácii je preto žiadúce. V súčasnosti sa za potenciálne najvhodnejší koncept javí elektrifikácia v cestnej a železničnej doprave, preto Mesto Trenčín v rámci svojich vlastných kapacít, ale i v kontexte rozvoja nových služieb pre návštevníkov i obyvateľov mesta, pristúpi k transformácii časti dopravných výkonov využitím elektromobilov. To si zároveň žiada vybudovanie základnej siete nevyhnutnej infraštruktúry na území mesta Trenčín, vrátane infraštruktúry pre elektromobilitu. Súčasťou tejto priority je aj budovanie záchytných parkovísk na vstupoch do mesta s dostatočnými kapacitami elektrických nabíjajúcich staníc, ďalší rozvoj cyklo dopravy a takisto potenciálu na vyššie využitie peších koridorov najmä v širšom centre mesta, ktorých využitie podporí vytvorenie čistejších a zdravších ulíc, motivujúcich k chôdzi a bicyklovaniu .

Priorita 2.2 – Integrovaná dopravná infraštruktúra

Multimodalita a vzájomná previazanosť jednotlivých typov dopravy v dopravných uzloch, s vybudovaním prestupových bodov medzi jednotlivými módmi dopravy, zvyšuje atraktivitu využívania hromadných foriem prepravy. Rozvoj a modernizácia hromadných foriem prepravy a ich prepájanie na ekologické individuálne formy, vytvorenie novej generácie odbavovacieho systému vo verejnej doprave tak, aby bola schopná vzájomnej komunikácie s nadväznosťou na tvorbu ucelených IDS ucelených celkov, zdieľanie informácií všetkých módov verejnej osobnej dopravy sú logickým krokom v rozvoji dopravy v meste Trenčín.

Špecifický cieľ 3 – Udržateľná kvalita života a zdravé sídelné prostredie

Mesto Trenčín v súčasnosti čelí negatívnej prognóze poklesu počtu obyvateľov, v spojení s postupným starnutím populácie. To na jednej strane vytvára potrebu vytvorenia podmienok pre zabezpečenie širokej škály služieb pre prítomné obyvateľstvo, na strane druhej je výzvou na zvrátenie tohto trendu prostredníctvom nárastu migrácie do územia. Kľúčovým prvkom v oboch prípadoch je zvyšovanie kvality života v meste, ktoré musí byť mestom pre všetkých bez ohľadu na telesný, zdravotný či sociálny handicap, ako základného predpokladu zvyšovania atraktivity mesta pre novo prichádzajúcich obyvateľov, ale i nárastu spokojnosti súčasných obyvateľov, reflektujúc potreby oboch skupín.

Hlavnými oblasťami, na ktoré sa Mesto Trenčín zameriava v otázke zvyšovania kvality života obyvateľov sú : bývanie, voda a zeleň v území a služby pre obyvateľov – sociálne a zdravotné služby, vzdelávacie služby, a služby zamerané na zvyšovanie bezpečnosti občanov, prevenciu chorôb, úrazov a iných dopadov novodobých zdravotných či sociálnych civilizračných rizík, rizík súvisiacich so zmenou klímy na človeka.

Zdravé sídelné prostredie pre udržateľný život sa zároveň orientuje na kvalitný urbanizmus, efektívne riešenie problematiky životného prostredia spojenej s koncentraciou obyvateľov a adaptáciu aglomerácie na zmenu klímy so zameraním na (i) zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta s dôrazom na ekosystémovo založenú adaptáciu. (ii) znižovanie zaťaženia územia najmä emisiami a imisiami a skleníkovými plynmi v zmysle obsahu Parížskeho dohovoru (iii) udržanie kvality sídelného prostredia s dôrazom na tvorbu zelenej infraštruktúry založenej na plánovacom a rozhodovacom procese dominantných aktérov v území (iv) zdravie obyvateľstva.

Priorita 3.1 – Služby obyvateľom

Táto priorita je zameraná na oblasť služieb, ktoré mesto poskytuje svojim obyvateľom. Ide najmä o sociálne služby a vzdelávacie služby, ktoré sa v kontexte súčasných trendov v území (starnutie obyvateľov, zmena štruktúry obyvateľstva, zmeny paradigmy vo vzdelávaní), ale i plánovanej stratégie (ekonomické aktivity s vyššou pridanou hodnotou, rozvoj kreativity, zatraktívnenie územia pre novo prichádzajúce obyvateľstvo), javia ako kľúčové.

V oblasti sociálnych služieb mesto pristúpi k ich integrácii, rozširovaniu ich ponuky a k ich postupnej transformácii na komunitnú formu s dôrazom na terénne služby, ktoré sú z pohľadu prijímateľa humánnejšie a umožňujú v čo najvyššej miere zotrvať prijímateľovi v domácom prostredí. Ich integrácia prispieva k vyššej dostupnosti, ako i nižšej administratívnej či finančnej záťaži prijímateľa služby, resp. jeho blízkych. Dôležitým faktorom rozširovania sociálnych služieb je ich budúca potreba vyplývajúca z negatívneho demografického trendu v území. Avšak rozvoj sociálnych služieb nie je cieleň len na seniorov, ale rešpektuje i potreby mladých rodín s deťmi, preto mesto rozšíri ponuku sociálnych služieb umožňujúcich zosúladiť rodinného a pracovného života.

V rámci rozvoja vzdelávacích služieb v predprimárnom vzdelávaní – materské škôlky, pristúpi mesto k zlepšovaniu podmienok a technického stavu objektov a areálov, ako i k prispôsobeniu kapacít týchto zariadení aktuálnym potrebám. V rámci nových vzdelávacích programov zameraných na podporu rozvoja talentu a kreativity vytvorí podmienky pre ďalší rozvoj detí už od predprimárneho vzdelávania.

Údržba a starostlivosť o verejné priestory je významnou službou mesta pre svoje obyvateľstvo, čo si Mesto Trenčín uvedomuje i preto považuje ďalšie skvalitňovanie starostlivosti a údržby územia mesta za jednu zo svojich priorit.

V neposlednom rade Mesto Trenčín vytvorí podmienky pre rozvoj intra- a inter- komunálnej spolupráce v oblasti služieb, ako platformy integrujúcej subjekty poskytujúce tieto služby v meste a okolí.

Táto prioritá zahŕňa i rozvoj bývania, ktoré je jedným z kľúčových prvkov vplývajúcich na kvalitu života obyvateľov. Súčasný trend suburbanizácie – sťahovania obyvateľov do malých sídiel v dotyku s mestom je významne badateľným i v meste Trenčín a je potrebné naň reagovať. Ciele mesta v rozvoji bývania boli zadefinované v novom územnom pláne mesta, kedy boli pre rozvoj bývania vyčlenené nové plochy - priestorové kapacity v území s rôznorodou štruktúrou a lokalizáciou. Osobitnou kapitolou je v tomto kontexte zadefinovaná funkcia bývania v území centrálnej mestskej zóny, jednak priamo na nábreží, v historickom centre, ale aj v priestoroch tzv. brownfieldov (napr. areál Old Herold), s dôrazom na podporu vzniku mixu funkcií ako aj sociálneho mixu obyvateľov prichádzajúcich do tohto územia a to prostredníctvom širokej škály a ponuky rôznych typov bývania a ďalších mestských funkcií v atraktívnom prostredí.

V spojení s podporou ekonomických aktivít na báze kreativity a inovácií a v reakcii na odliv obyvateľstva z územia je potrebné pokračovať v začatej bytovej politike mesta cielenej na zvyšovanie podielu mestských nájomných bytov, primárne tzv. štartovacích bytov pre mladé rodiny. Táto politika by mala byť zacielená na zvyšovanie atraktivity sťahovania sa do mesta Trenčín, resp. zvyšovania podielu obyvateľstva s trvalým pohybom na území mesta („noví Trenčania“).

Mesto Trenčín si uvedomuje potrebu bezpečnosti na svojom území, preto sú súčasťou tejto priority aj aktivity zamerané na zlepšenie urbánnej bezpečnosti. Tie však majú prierezový charakter s väzbou na viaceré priority, ako aj úzky súvis s implementáciou SMART riešení elektronických služieb mesta. Keďže bezpečnosť (resp. pocit bezpečia) je všeobecne vnímaná ako významná zložka kvality života obyvateľov, je uvedená ako súčasť tejto priority, no jej presahy sú naprieč všetkými špecifickými cieľmi.

Priorita 3.2 – Zelená a modrá infraštruktúra

Priorita sa zameriava na prípravu mesta na očakávané dopady klimatickej zmeny, na ktoré bude potrebné reagovať adekvátnymi adaptačnými opatreniami vo všetkých oblastiach rozvoja mesta so súčasným znížením dopadov svojej činnosti na klímu.

Zeleň a voda predstavujú podstatné prvky zvyšujúce atraktivitu priestoru a ich vhodné využitie významným spôsobom prispieva k nárastu kvality života obyvateľov. Rovnako dôležitým faktorom je využitie týchto prvkov na zvýšenie adaptability územia voči klimatickej zmene a na podporu rozvoja a skvalitňovania ekosystémových služieb územia. Mesto Trenčín je jedným z miest s najväčším podielom zelene na celkovej ploche mesta. Tento potenciál je však potrebné transformovať do významného prvku zvyšujúceho kvalitu mestského prostredia v Trenčíne.

Táto prioritá sa sústreďuje najmä na skvalitnenie plôch zelene, či už z pohľadu ich kvality, alebo funkcie, ako aj na využitie vysokého podielu zelene v meste ako prvku zvyšujúceho atraktivitu mesta, kvalitu bývania, voľnočasových aktivít a pod. Zelená infraštruktúra zároveň podporuje rozvoj alternatívnych druhov dopravy, hlavne pešej a cyklistickej ako aj rozvinutie ekosystémových služieb v meste akými sú adaptácia na klimatickú zmenu, vodozadržné opatrenia a pod.. Tieto aktivity sa

koncentrujú najmä na najvýznamnejšie plochy zelene v meste ako sú lesopark Brezina, park M. R. Štefánika, park Pod Juhom a v neposlednom rade nábrežie rieky Váh v centrálnej časti mesta, s dôrazom na ich skvalitnenie a zadefinovanie funkcií. Cieľom je, aby obyvatelia a návštevníci znovu objavili tento veľký benefit mesta, ktorého potenciál je v terajšom stave nedocenený a nevyužitý k vyššej kvalite života v meste.

Dobrá dostupnosť celého územia mesta peším pohybom a cyklo dopravou bude podporená tvorbou komunikačných zelených osí (tzv. „greenways“), s priamou väzbou na nový promenádny most, centrálnu mestskú zónu na nábreží a významné plochy zelene v meste (napr. lesopark Brezina).

V rámci zvyšovania adaptability územia mesta na klimatickú zmenu a efektívneho riešenia problematiky životného prostredia spojenej s koncentráciou obyvateľov a adaptáciou aglomerácie na zmenu klímy pristúpi mesto k realizácii opatrení v rámci schválenej Stratégie adaptácie mesta na klimatickú zmenu, ktorá zadefinovala základné rámce pri investičných aktivitách na územiach mesta v oblastiach:

1. Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta s dôrazom na ekosystémovo založenú adaptáciu.
2. Znižovanie zaťaženia územia najmä emisiami a imisiami a skleníkovými plynmi (náplň Parížskeho dohovoru).
3. Udržanie kvality sídelného prostredia s dôrazom na tvorbu zelenej infraštruktúry založenej na plánovacom a rozhodovacom procese dominantných aktérov v území.
4. Zdravie obyvateľstva

Sídelná štruktúra mesta, predurčuje územie sídliskovej zelene a verejných parkov pre skvalitňovanie zelenej infraštruktúry mesta i vo väzbe na rozvoj voľnočasových aktivít územia a zvyšovania odolnosti územia voči klimatickej zmene. Mesto bude preto naďalej venovať pozornosť revitalizácii verejných priestranstiev, vrátane sídliskových vnútroblokov, detských ihrísk a športovísk, programu realizácie vodozádržných systémov v sídliskovej zeleni, zakladaniu nových parkov a zmene poľnohospodárskej pôdy na zelené plochy (Sihot' V., Zlatovce, Záblatie) . Táto tendencia sa premietla aj do schválenej územnoplánovacej dokumentácie, konkrétne v dokumente Zmeny a doplnky č.7 ÚPN Trenčín pribudlo päť nových plôch pre funkcie zelene a parkov v celkovej výmere 228 000 m².

Špecifický cieľ 4 – Moderné životaschopné mesto

Špecifický cieľ má prierezový, integratívny charakter, t.j. je leitmotívom rozvoja mesta Trenčín do roku 2029, s výhľadom do r.2050 so zámerom **vytvoriť a prevádzkovať jedinečný priestor pre pestovanie zvedavosti založenom na udržateľnosti, dostupnosti a estetike, v ktorom bude viac miesta pre život.**

Míľníkom v napĺňaní cieľa má byť implementácia projektu „PESTOVANIE ZVEDAVOSTI“ v rámci vlajkového projektu Európskej komisie v oblasti kultúry - Európske hlavné mesto kultúry 2026 realizovaného v mestskej funkčnej oblasti Trenčín, ktorý sa stane súčasťou nového európskeho „Bauhausu“ zameraného na spojenie dizajnu, udržateľnosti, prístupnosti, cenovú dostupnosť a investícií. Cieľom je pomôcť dosiahnuť Európsky ekologický dohovor vďaka zmene spôsobu, akým ľudia myslia a konajú, rozvoju kritického myslenia a predchádzaním šírenia mýtov – napríklad o tom, že najlepším prejavom starostlivosti o životné prostredie je život výlučne v obklopení stromov; postarať sa o zdravý urbánny priestor, s oslobodením od tendencie vnímať mestá ako súbor stavieb ale ako miesto, ktoré netvorí stavby samé osebe, ale predovšetkým ľudia, ktorí ich využívajú a na ktorých nám záleží.

Jeho obsah je tak primárne inšpirovaný obsahom projektu Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026 s nosnou myšlienkou „Pestovania zvedavosti“, resp. vytváranie „Oáz zvedavosti“, ktorého ambíciou je stať sa „univerzálnym katalyzátorom kultúrnych zmien a tiež nástrojom na riešenie naliehavej potreby podporovať kritické a konštruktívne myslenie“, pričom má ísť o „nový spôsob, ako empaticky a spoločne konfrontovať súčasné obavy, riešiť problémy a podporovať vzájomné spojenia“ .(Zdroj : EHMK 2026 bidbook).

Špecifický cieľ má však širšiu ambíciu - späťne inšpirovať a podnecovať aj všetky ostatné oblasti rozvoja mesta – nielen oblasť kultúry a kreatívneho priemyslu, ktorou sa projekt EHMK 2026 zaoberá primárne. Inými slovami, projekt EHMK 2026 je vnímaný ako integrálna súčasť širšieho cieľa mesta stať sa moderným a udržateľným európskym mestom aj mimo obdobia zameraného na naplnenie titulu EHMK 2026.

Preto sa tento špecifický cieľ zameriava na vytváranie širších podmienok pre pestovanie zvedavosti, jej podporu a hľadanie prienikov, spillover efektov, prepájania a podpory inovačného potenciálu s inými odvetvami a vplyvu kreatívneho priemyslu na sociálne inovácie a životné prostredie v **rozmanitých trenčianskych „oázach“ zvedavosti, naprieč všetkými špecifickými cieľmi** a tiež s prepojením aj na susedské komunity v širšom regióne

V záujme dosiahnutia týchto cieľov je dôležité, aby sa mesto Trenčín, ktoré je držiteľom titulu EHMK 2026, snažilo rozvíjať prepojenie na jednej strane medzi svojimi kultúrnymi a kreatívnymi sektormi a na strane druhej medzi sektormi, ako je vzdelávanie, výskum, životné prostredie, mestský rozvoj a kultúrny cestovný ruch a dosiahlo plánovanú transformáciu na zelené hlavné mesto a jeho okolie pre všetkých.

Táto transformácia mesta a jeho funkčnej oblasti bude nasmerovaná na:

- atraktívne, udržateľné mesto s pestrou kultúrnou ponukou a silnou európskou identitou,
- dynamický kreatívny región, v ktorom sa ľudia cítia ako Európania a spolupracujú cez hranice a s rôznymi kultúrami,
- odvážnych angažovaných občanov, ktorí prispievajú k európskym hodnotám prostredníctvom neustále sa rozvíjajúcich komunít

V rámci tohto špecifického cieľa pôjde o podporu participácie všetkých obyvateľov, podporu občianskych aktivít a zapájanie obyvateľstva do tvorby spoločných politík. Zameriava sa na experimentálne rozvíjanie ekologických rozmerov tvorby a spotreby, kultiváciu verejného priestoru a verejných inštitúcií na základe sledovaných potrieb občanov, ale aj podporu infraštruktúry pre pohybové aktivity a šport pre všetkých za účelom zlepšenia zdravia občanov a spoločenského rozvoja a zvýšenie bezpečnosti občanov či lepšie zabezpečenie verejných služieb, a pod.

Špecifický cieľ smeruje k potrebe budovania mesta ako turistického uzla – a z toho vyplývajúcej nevyhnutnej realizácii projektov tvoriacich „vstupnú bránu“ do mesta a regiónu. Ide najmä o kľúčovú infraštruktúru EHMK 2026, ale aj riešenie turistickej navigácie mestom, riešenie cyklodopravy, zelených koridorov („greenways“), budovanie ďalších prvkov zelenej a modrej infraštruktúry, Otvorené mesto opatrení a ďalších opatrení z iných špecifických cieľov, ktoré sú prierezové s týmto špecifickým cieľom.

Vlajkové projekty a ostatné predpokladané infraštruktúrne projekty prispievajú k udržateľnej mestskej mobilite a kultúrnemu dedičstvu, uľahčujú fyzické aktivity, rozvoj komunít a udržateľný turizmus; prispievajú k budovaniu klimaticky neutrálneho, životaschopného, viacgeneračného, otvoreného sídla v podobe európskeho kreatívneho kempu, izby tzv. európskeho „Bauhausu“ založeného na udržateľnosti, prístupnosti a estetike. ktorý umožní vidieť veci z inej perspektívy a môže byť príkladom dobrej praxe ostatným územiám Európy.

Priorita 4.1 – Kľúčová infraštruktúra pre EHMK 2026

Priorita sa zameriava na podporu investícií prioritne zameraných na budovanie tzv. „Oáz zvedavosti“, primárne transformáciou verejných priestorov a budov prístupných verejnosti na pestovanie zvedavosti, ktoré sú súčasťou programov EHMK 2026, resp. bid booku mesta Trenčín „PESTOVANIE ZVEDAVOSTI“, I v zmysle Správy o výbere vydané Skupinou odborníkov v súlade s Rozhodnutím EK a Rady č. 445/2014/EÚ. Pôjde o dobudovanie infraštruktúry pre realizáciu projektu EHMK 2026, rekonštrukciu existujúcich, výstavbu nových kultúrnych inštitúcií a priestorov, informačno-poradenských služieb, podporu aktivít kultúrnych inštitúcií a rozvojových projektov v oblasti kultúry ako napr. projekt Hviezdodvor, a pod.

Priorita 4.2 – Sociálne inovácie a experimenty

Významným aktívom mesta Trenčín sú jeho obyvatelia a komunity, ktoré ho tvoria. Ich aktivizácia a aktívna participácia na rozvoji mesta sú kľúčovými aspektmi umožňujúcimi rešpektovať potreby obyvateľov a prispievajúcimi k udržateľnosti rozvojových aktivít. Úlohou Mesta Trenčín je byť partnerom týchto komunít, vytvárať im podmienky na ich fungovanie a v neposlednom rade byť ich aktívnym „poslucháčom“.

Zdieľanie zodpovednosti, ale i benefitov („shared responsibility“) je princíp, ktorý umožňuje efektívnejší manažment verejných priestorov prinášajúci benefity nielen mestu, ale i komunitám, vrátane kampaní zameraných na udržateľnú mobilitu (napr. otvorené ulice).

Priorita je teda vo všeobecnosti zameraná na program podpory a rozvoja komunit a aktivizácie obyvateľov mesta, sociálne inovácie, multigeneračné projekty a experimentálne komunitné projekty

Priorita má prispieť k plneniu Stratégie nielen pre kultúrne a kreatívne odvetvia na roky 2021 – 2030 s výhľadom do roku 2040 „*Obývateľné mesto – jedinečný TRENČÍN si TY*“, ktorá napomôže:

- premeniť nevyužitú miestu na udržateľné kreatívne hotspoty,
- podporiť a zvýrazniť kreatívny potenciál občanov všetkých skupín a generácií
- podporiť medzimestské a interdisciplinárne európske komunity a spoluprácu

Míľníkom je implementácia programu „Pestovanie zvedavosti“ realizovaného v rámci vlajkového projektu Európskej komisie v oblasti kultúry - Európske hlavné mesto kultúry 2026 zameraného na tri programové vlákna:

1. SPOLOČNÁ PÔDA_zaobierajúce sa prírodným a historickým dedičstvom,
2. HRACIE POLE zamerané na diverzifikáciu kultúrnej ponuky a vytváranie príležitostí pre kreatívny priemysel
3. NOVÁ ZEM, ktorá spája komunity, hľadá do budúcnosti a do popredia stavia spoločenské témy,

Sociálne inovácie a experimenty budú štartované v rámci dvojíc blokov, ktoré sú spolu s flagship projektami podporovanými v *priorite 4.1 Kľúčová infraštruktúra pre EHMK 2026* obsiahnuté v jednotlivých programových vláknach nasledovne :

Pre program Spoločná pôda:

1. Korene v prírode a Zelená línia
2. Znovuobjavené dedičstvo a Mesto pretvorené

Pre program Hracie pole:

1. Rozkvitnuté mesto a Fiesta most
2. Pole pôsobnosti a Laboratórium udržateľnej módy

Pre program Nová zem:

1. Pohodové nažívanie a nový mier
2. Mysle doširoka otvorené a Zvuky demokracie

Naštartované sociálne inovácie a experimenty počas trvania projektu Európske hlavné mesto kultúry 2026 majú ambíciu akcelerovať ďalšie aktivity, ktoré budú prispievať k životaschopnejšiemu mestu v spoločnom kreatívnom priestore – na Trenčianskych poliach zvedavostí pre všetkých.

3 . PROGRAMOVÁ ČASŤ - opis rozvojovej stratégie

Programová časť dokumentu PHRSR Trenčín obsahuje zadané opatrenia a aktivity, ktorými sa naplňujú jednotlivé priority a prostredníctvom nich i jednotlivé špecifické ciele. V rámci jednotlivých priorít a opatrení sú navrhované konkrétne aktivity špecifikované v nasledujúcej časti dokumentu. Výška predpokladaných plánovaných investícií je odhadovaná - realizácia jednotlivých aktivít bude predmetom aktualizácie finančného plánu podľa daných rozpočtových možností mesta v príslušnom programovacom období.

Priorita 1.1 – Otvorené mesto

Aby Trenčín plnil úlohu centra inovačne založenej ekonomiky, musí priťahovať a vytvárať vhodné prostredie pre tvorivých ľudí a firmy, pre inovatívne podnikanie, pre vedomostne založené ekonomické aktivity, výskum, vývoj a šírenie inovácií, musí byť "rozumným" (SMART) mestom prepojeným so svojim regionálnym zázemím, pričom táto jeho kvalita sa stáva ich kľúčovou konkurenčnou výhodou.

Priorita spočíva v podpore transformácie tradičných ekonomických modelov s prechodom na nové ekonomické modely a tiež v podpore zvyšovania úrovne (upgrade) správy a riadenia mesta - v zlepšovaní mestských služieb so znižovaním nákladov na ne pri súčasnom zvyšovaní ich kvality, pričom kľúčom k tomu je **digitalizácia**.

Priorita má smerovať k umožneniu prechodu od tzv. rozkúskovaných SMART riešení (viacero pilotných projektov, viacero procesov a podobne, bez vzájomných súvislostí) k uceleným / integrovaným SMART koncepcii riešenia na úrovni mesta.

Úroveň implementácie SMART ekonomiky na úrovni mesta bude závisieť od jeho schopnosti poskytovať služby (t. j. požadovať interne v riadení mesta poskytovanie vyspelých služieb, služieb podporujúcich zmeny v priemysle a podnikaní a služieb podporujúcich zmeny v riadení samosprávy), od kapacity jeho platforiem (tu ide o umelú inteligenciu, big data, geografické informácie a podobne) a od jeho perцепčnej schopnosti (percepčia umožňuje pochopiť, ako iný človek reaguje v určitej konkrétnej situácii, čo prežíva, prečo reaguje práve tak ...). A nakoniec je dôležitá aj kapacita mestskej infraštruktúry (dátové centrá, optické siete, kapacita parkovacích miest, energetika, cestná sústava, vodné zdroje a podobne). Ako vidno, táto priorita je **prierezová**, preto mnohé z opatrení, ktoré by sa dali charakterizovať ako podpora rozvoja SMART prvkov, technológií a riešení, sú zaradené pod priority v rámci iných špecifických cieľov, s ktorými užšie súvisia. Do priority 1.1 zaraďujeme len opatrenia a aktivity, ktoré sa týkajú SMART riadenia mesta, t.j. procesov, ktorými samospráva poskytuje súčinnosť v oblasti **zdieľania vlastných dát** (tzv. big data), **programového rozpočtovania**, **vytvárania podmienok pre sieťovanie a spoluprácu medzi záujmovými cieľovými skupinami**, a **pod**.

Opatrenie 1.1.1 Inteligentné nástroje riadenia, participácie a komunikácie mesta (e-government)

Trendom je, aby sa SMART ekonomika pri svojom rozvoji mohla opierať o vízie samosprávy, ktoré táto aplikuje do svojich územnoplánovacích a rozhodovacích nástrojov (územný plán, rozvojové stratégie, záväzné nariadenia). Projekt rozvoja centrálnej mestskej zóny mesta Trenčín, ako jeden z mála na Slovensku, takúto ucelenú víziu budúceho ekonomického úspechu ponúka v celej komplexnosti urbanistických, sociálnych, ekologických či ekonomických aspektov a väzieb. Zodpovedajúce nadväznú mestské aktivity by mali byť zároveň neustále „digitálne“ poháňané prostredníctvom transparentného prístupu k informáciám a dátam, s cieľom dosiahnuť všeobecne vyššiu produktivitu za spoločným cieľom – Trenčín, dobré miesto pre podnikanie a život.

S týmto cieľom má mesto Trenčín vypracovaný strategický dokument „SMART koncept v manažmente miestneho a regionálneho rozvoja pre mesto Trenčín“ (pracovný názov aj *koncepcia SMART City Trenčín*, alebo tiež *SMART koncepcia*), ktorý identifikuje potreby a výzvy, stanovuje vízie, priority, strategické a špecifické ciele pre desať oblastí rozvoja mesta : 1. SMART city a SMART región, 2. SMART inovatívna správa, 3. SMART ekonomika, 4. SMART zdravotné a sociálne služby, 5. SMART energetika a SMART budovy, 6. SMART verejná infraštruktúra a doprava, 7. SMART riešenia v oblasti

zásobovania obyvateľstva vodou, odpadového hospodárstva a environmentálnej infraštruktúry, 8. SMART výchova a vzdelávanie, 9. Dostupnosť a využitie dát pre SMART rozhodovanie a manažment, 10. SMART koncepty fa. Ich napĺňanie sa premietne v kvalitnejších službách mestskej samosprávy poskytovaných záujmové cieľové skupiny občanov, podnikateľov atď.

Základňou lokálnej ekonomiky sú mikropodniky, malé a stredné podniky, preto cieľom inteligentných, tzv. SMART riešení mesta je neustále hľadať cestu ako vytvárať a rozvíjať podmienky pre ich úspešný rozvoj. Základom pre ich vytvorenie je efektívna komunikácia s cieľovými skupinami podnikateľov, živnostníkov, komunít a pod., so zámerom identifikácie ich problémov a potrieb, v ktorých by mestská samospráva dokázala byť nápomocná v súlade s nastolenou víziou rozvoja mesta. Nástrojmi komunikácie a participácie môžu byť vytvorenie fyzického zázemia - coworkingového centra ako platformy pre sieťovanie podnikateľov a komunít, posilnenie personálnych a vedomostných kapacít mesta – zamestnanci s digitálnymi zručnosťami v nastupujúcich oblastiach umelej inteligencie, big data, geografických informácií a pod. V tomto opatrení teda pôjde o budovanie lokálneho inovačného ekosystému, posilňovanie kapacít v oblasti výskumu, vývoja a aplikácií v oblasti inteligentnej, zelenej a inkluzívnej mobility a pod.

Pre túto komunikáciu budú nevyhnutné aj samotné **digitálne nástroje participácie** ako interaktívne mapové podklady, 3D vizualizácie zón rozvoja, aplikácie či iné užitočné kreatívne nástroje pre informovanosť podnikateľov, investorov, developerov a pod., s možnosťou jednoduchého prístupu k dátam, ktoré za verejné zdroje zhromažďuje samospráva a mohli by byť nápomocné pri plánovaní aj nových, špecifických podnikateľských aktivít (napríklad rozvoj striebornej ekonomiky, kreatívnej ekonomiky a pod).

V tomto opatrení ide o prierezové aktivity, ktoré sa dotýkajú rôznych iných opatrení a aktivít naprieč stanovenými špecifickými cieľmi, čo je v rámci ich popisu uvedené.

Aktivita 1.1.1.1 SMART energetika a budovy – zriadenie organizačnej zložky mesta pre energetiku

Organizačná zložka mesta pre energetiku (útvár, referent, manažér mesta a pod.) má prehľad o objektoch v správe mesta, o projektových dokumentáciách objektov a ich TZB zariadení, vrátane ich monitoringu (vlhkosť, teplota, oxid uhličitý,...), spôsobe merania spotrieb energií a zberu a archivácie dát z merania, kontroluje funkčnosť technológií, nastavuje hraničné hodnoty jednotlivých spotrieb energií, spravuje dashboard dostupných meraní na objektoch, vytvára priebežné monitorovacie reporty, analýzy spotrieb množstva energií, porovnania s predchádzajúcimi obdobiami a navrhuje úsporné opatrenia. Poskytuje súčinnosť a poradenstvo v prevádzke a údržbe objektov, sleduje legislatívu a vykonáva odborný dohľad a sledovanie nákladov pri realizácii opatrení úspory energií, s vyhodnocovaním skutočného dopadu zrealizovaných opatrení.

Predpokladaná výška investície : 60 000 Eur /ročne

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.2 SMART energetika a budovy – zriadenie platformy digitálnej pasportizácie mesta

Vytvorenie digitálnej platformy pre meranie, prenos dát a prácu s nimi, prenos merania fakturačných meračov do vizuálnej platformy, a pod., vytvorenie otvorených systémov MaR a BMS, z ktorých je možné používať dáta (prístup do platformy pre zodpovedné osoby, nastavený postup pravidelného hodnotenia),

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Aktivít 1.2.1.1 – 1.2.1.3

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.3 SMART sociálne služby - zriadenie integrovaného kontaktného informačného bodu sociálnej pomoci („maják pomoci“)

Sociálne začlenenie občanov a uspokojovanie sociálnych potrieb ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii v celom spektre adresátov (služby krízovej intervencie, služby pre rodiny s deťmi, služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia alebo dovŕšenia dôchodkového veku, monitorovacie služby, podporné služby a pod.) je v kompetencii poskytovateľov z rôznych úrovní verejného a neverejného sektora (štát, VUC, obce, cirkev, súkromní poskytovatelia, Červený kríž, neziskové organizácie a pod.). Pre občana ide o spleť často nezrozumiteľných informácií, ktoré je nutné integrovať do jedného kontaktného informačného bodu, kde občan nájde všetky informácie o možnostiach riešenia jeho konkrétnej životnej situácie a sociálneho problému na jednom mieste.

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Aktivít 3.1.1.1 -3.1.1.4

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.4 SMART sociálne služby – zavedenie SMART technológií pre zlepšenie terénnych sociálnych služieb

Použitie SMART technológií pri poskytovaní opatrovateľských a ďalších terénnych sociálnych služieb a ich manažmente (monitorovacie náramky, využitie mobilnej aplikácie na vedenie dokumentácie a monitorovanie opatrovateľskej služby - Vedenie karty klienta, Centralizovaná evidencia činnosti s klientmi, Evidencia dochádzky opatrovateľiek - sociálnych terénnych pracovníčok, monitorovanie výskytu alkoholu u mladistvých, prostredníctvom mobilného zariadenia - Sledovanie užívania alkoholu u mladistvých v rámci mesta, Uľahčenie monitorovania požívania alkoholu u ohrozených, sledovaných mladistvých, Prevencia nadmerného užívania alkoholu komunitou mladých ľudí a pod.)

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Aktivít 3.1.1.1 -3.1.1.4

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.5 SMART infraštruktúra a doprava - pasport miestnych komunikácií a dopravného značenia a ich aktualizácia prostredníctvom centralizovaného portálu

Pasport miestnych komunikácií a dopravného značenia so zabezpečením jeho stálej priebežnej aktualizácie. Portálové riešenie pre jednotlivé činnosti cestného správneho orgánu a správcu komunikácií, ktoré zabezpečí prácu s aktuálnymi dátami a taktiež ich zdieľanie so zamestnancami úradu i verejnosťou. Systém umožní nadstavbové funkcie ako napr. porovnanie stavu komunikácií v nadväznosti na evidovaný stav technickej infraštruktúry, prebiehajúcich stavebných a územných konaní so zámermi z územného plánu (alebo podrobnejšej strategickú dokumentácie – napr. PUM) podľa jednotlivých územných obvodov mesta, doplnenie hlásenie porúch a chýb obyvateľmi priamo do mapy a pod. V rámci tejto aktivity je tiež možná integrácia prvkov inteligentnej mobility – napr. informačných tabúl s dojazdovými časmi cestnou dopravou do významných cieľov v rámci mesta, tabúl o počte voľných parkovacích miest na záchytných parkoviskách, tabúl s reálnymi časmi odchodov dopravných prostriedkov zo zastávok a dopravných uzlov a informácie o možnosti prestupu na dopravné prostriedky VOD a pod. (riešené osobitne aj v rámci Aktivity 2.2.1.4).

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou aktivít v rámci Opatrení 2.2.1 - 2.2.2

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.6 SMART riešenia v oblasti odpadového hospodárstva a environmentálnej infraštruktúry,

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Aktivít 1.2.2.1 – 1.2.2.3

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.7 SMART riešenia v oblasti zásobovania obyvateľstva vodou

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Aktivity 1.2.3.1

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.1.8 SMART riešenia v poskytovaní služieb obyvateľom v oblasti vzdelávania, kultúry, športu a ďalších voľnočasových aktivít

Predpokladaná výška investície : bude súčasťou Opatrení 3.1.4 – 3.1.6

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 1.1.2 Zlepšovanie podmienok pre konkurencieschopnú ekonomiku, podpora sieťovania a budovania partnerstiev

Opatrenie smeruje k zlepšovaniu podmienok podnikov smerom ku konkurencieschopnosti založenej na znalostiach a inováciách v rámci regionálnych inovačných ekosystémov, sieťovanie v partnerstvách, hospodárskych klastrov a konkurencieschopnej ekonomike v oblastiach s vysokou pridanou hodnotou, vysokou mierou inovácií a kreativity.

Aktivita 1.1.2.1 Podpora sieťovania podnikateľských subjektov – START UP CITY Zámestie (areál Detského mestečka)

Zlepšenie klastrového ekosystému v mestskej funkčnej oblasti Trenčín a zvýšenie zapájania malých a stredných podnikov do klastrových organizácií a multisektorových platforiem najmä v odvetví kultúrne kreatívneho priemyslu (KKP) a cestovného ruchu.

Predpokladaná výška investície : 3 000 000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.1.2.2 Zavádzanie pokrytia wifi na verejne dostupných miestach

Zavádzanie pokrytia wifi na verejne dostupných miestach komunitného života, vrátane zdravotníckych a vzdelávacích inštitúcií; výstavba pasívnej optickej infraštruktúry a opatrenia na zvyšovanie bezpečnosti infraštruktúry; zvýšenie % pripojených adries/domácností s prístupom k širokopásmovému pripojeniu a pripojenie významných socioekonomických partnerov s prioritou zdravotníckych zariadení, vzdelávacích inštitúcií, vedecko-výskumných inštitúcií, mestských oblastí, dopravných uzlov, ako aj podnikov digitálneho odvetvia na širokopásmové pripojenie (min. 1 Gbps a rýchlejšie),

Predpokladaná výška investície : 4 000 000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Priorita 1.2 – Efektívne zhodnocovanie zdrojov

Priorita je zameraná na oblasti znižovania energetickej náročnosti budov, zhodnocovanie odpadov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie, recykláciu a ďalšie prvky cirkulárnej ekonomiky.

Opatrenie 1.2.1 Znižovanie energetickej náročnosti budov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie

Opatrenie je zamerané na znižovanie energetickej náročnosti verejných budov, bytových domov a podporu pripojenia domácností k obnoviteľným zdrojom energie s využívaním existujúcich a výstavbou nových obnoviteľných zdrojov energie (OZE). Opatrenie je reakciou aj na prebiehajúcu energetickú krízu a snahu o odklon od plynu, tam kde je to možné, t.j. využívanie OZE a energetických nosičov ako napríklad vodík. Pod výstavbou OZE je myslená napríklad inštalácia fotovoltaických panelov na verejných budovách, bytových domoch, priemyselných objektoch so zohľadnením plánu realizácie zelených striech. Cieľom je prispieť k ambicióznym klimaticko-energetickým cieľom EÚ, ku ktorým sa pridala aj Slovenská republika. Opatrenie vo veľkej časti nadväzuje na projekt MAKING CITY (Horizont2020).

Aktivita 1.2.1.1 Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov hĺbkovou obnovou s využitím obnoviteľných zdrojov energie (OZE)

Obnova verejnej infraštruktúry v oblasti energetickej účinnosti, pilotné projekty a podporné opatrenia využívania OZE a inteligentných energetických systémov. Monitorovanie tohto riešenia prostredníctvom SMART energy management systému, ktorý by monitoroval a riadil celú mestskú „OZE infraštruktúru“.

Predpokladaná výška investície : 25.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.2.1.2 Zníženie energetickej náročnosti obytných budov a podpora pripojenia domácností k OZE

Obnova existujúceho bytového fondu v oblasti energetickej účinnosti, demonštračné projekty a podporné opatrenia na sídliskách. Realizácia nákladovo-efektívnych hĺbkových obnov bytových budov, podpora využívania OZE a inteligentných energetických systémov. Podpora inštalácie fotovoltaických panelov na rodinných domoch a dodávka elektrickej energie z OZE do domácností občanom MFO. Monitorovanie tohto riešenia prostredníctvom SMART energy management systému, ktorý by monitoroval a riadil celú mestskú „OZE infraštruktúru“.

Predpokladaná výška investície : 10.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.2.1.3 Využívanie integrovaných obnoviteľných zdrojov – Vodíkový Trenčín H2TN

Nadväznosť na projekt MAKING CITY (Horizont2020). Využitie elektrickej energie napr. pre činnosť elektrolyzéra vyrábajúceho vodík pre MHD, mestské automobily a mestské kotolne, kde by sa vodík primiešaval do zemného plynu za účelom zníženia emisií; uloženie elektrickej energie do batérie (virtuálnej, fyzickej), ktorá nabíja elektromobily a napája verejné osvetlenie a iné mestské spotrebiče. Monitorovanie tohto riešenia prostredníctvom SMART energy management systému, ktorý by monitoroval a riadil celú mestskú OZE infraštruktúru.

Predpokladaná výška investície : 5.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 1.2.2 Recyklácia a opätovné využívanie odpadov

Opatrenie sa zameriava na zlepšenie systému odpadového hospodárstva na území mesta Trenčín prispievajúceho k splneniu hlavných cieľov odpadového hospodárstva v súlade s Programom odpadového hospodárstva SR do roku 2025, ktorými sú odklonenie odpadov od ich zneškodňovania skládkovaním, a to najmä pre komunálne odpady, minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie, zvyšovanie recyklácie, zlepšovanie triedeného zberu a zavádzanie a zvyšovanie opätovného použitia. Aby bolo možné vytvoriť dostatočný efekt a tlak na systém, tieto ciele bude možné splniť iba kombináciou viacerých aktivít, ako napríklad : zvýšenie poplatkov za ukladanie odpadov na skládky odpadov; vytvorenie podmienok pre alternatívne spôsoby k zneškodňovaniu odpadov skládkovaním (zvýšenie energetického zhodnocovania odpadu vznikajúceho v SR, dostatočné finančné plnenie v oblasti rozšírenej zodpovednosti výrobcov špeciálne pre časť obaly a neobalové výrobky), ako aj nutnosť presadzovať prioritne množstvový zber komunálneho odpadu.

Aktivita 1.2.2.1 Zlepšenie systému odpadového hospodárstva – nové prístupy mesta

Popis príkladov operácií v rámci tejto aktivity :

- Vytvorenie nového systému nakladania s odpadmi a ich efektívnym zhodnocovaním, zavádzanie SMART inovácií pre zvýšenie efektivity pri vývozech odpadu a systému na zvyšovanie povedomia v oblasti odpadového a environmentálneho hospodárstva pre deti aj širokú verejnosť, osvetu, propagáciu alternatívnych metód nakladania s odpadom, respektíve ako odpad netvoriť a žiť udržateľne
- Vytvorenie systému inteligentného odpadového hospodárstva prostredníctvom čipovania smetných nádob v meste Trenčín s cieľom efektívneho vývozu jednotlivých druhov odpadu, spoločne s prechodom na elektronickú evidenciu vývozu odpadov. Projekt čipovania nádob RFID kódmi a vybavenie zberových vozidiel čítačkami na monitorovanie jednotlivých vývozov sa aktuálne rieši aj v spolupráci so zberovou spoločnosťou.
- Vytvorenie komplexného SMART systému odpadového hospodárstva, ako opatrenia na zabránenie odpadovej turistiky, systémy na monitorovanie stojísk (kamerové systémy, fotopasce), aby sa minimalizovalo ukladanie odpadu mimo nádob či pôvodcami, ktorým stojisko nie je určené. Uzamykateľné prístrešky či systém uzamykania nádob (odomykanie prostredníctvom čipu) majú byť nástrojom, aby stojisko nádob užívali len skutoční poplatníci danej lokality. Išlo by o nákup čipového systému uzamykania polopodzemných kontajnerov s 2 čipmi pre domácnosti, aby sa mohli do nádoby dostať len tí, ktorým je nádoba určená. Kde nie je možné vybudovať polopodzemné kontajnery, by sa vybuvoval celý uzamykateľný prístrešok s čipovým uzamykaním.

Predpokladaná výška investície : 2.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.2.2.2 Zriadenie centier opätovného použitia odpadu („Re-Use“ centrá)

V rámci zavádzania prvkov tzv. cirkulárnej ekonomiky a opatrení prevencie vzniku odpadu je ambíciou mesta zriadiť centrá (zberné dvory), v ktorých by bolo možné odovzdať predmety, nábytok a pod. na opätovné využitie ešte predtým, než by sa stali odpadom.

Predpokladaná výška investície : 500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 1.2.2.3 Centrum s dotriedňovacou linkou a linkou mechanicko – biologickú úpravy a kompostáren na spracovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu (BRKO)

Vybudovanie centra s dotriedňovacou linkou na dotriedenie odpadu pred samotným skládkovaním. Vyseparovanie, dotriedenie zložiek odpadu a stabilizovanie biologickú zložky a výstavba kompostárne na spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu spolu so zabezpečením zberu BRKO .

Predpokladaná výška investície : 6.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 1.2.3 Manažment pitnej vody ako súčasť potravinovej bezpečnosti

Aktivita 1.2.3.1 Zlepšenie kvality vôd a stavu čistenia odpadových vôd a zásobovaní vodou, odkanalizovania územia a ochrany zdrojov pitnej vody

Obnova vodovodov a budovanie vodojemov pre Trenčiansku oblasť, nositeľom projektov budú subjekty správy vodární a kanalizácií.

Predpokladaná výška investície : 6.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027

Priorita 2.1 – Ekologizácia dopravy

Opatrenie 2.1.1 Rozvoj pešej dopravy a bezpečný verejný priestor

Pohodlný, rýchly, a predovšetkým bezpečný pohyb po meste je ľahšie dostupný všetkým obyvateľom mesta, ak sa dbá na územnú celistvosť, bezbariérovosť a univerzálny dizajn. Toto platí rovnako pre peší pohyb, používateľov invalidných vozíkov, cyklistov, rodiča s kočíkom či osobu so zdravotným znevýhodnením.

Celistvosť územia je v Trenčíne narušená jednak prírodnými bariérami (rieka Váh a lesopark Brezina), ale aj niekoľkými dopravnými líniovými stavbami (železnice, cesty 1. triedy). Najmä pre cesty s vyššími intenzitami dopravy a zraniteľnosťou účastníkov je výrazný „bariérový efekt“, ktorý je merateľný ako vôľa ľudí prejsť určitú vzdialenosť navyše (napríklad ku najbližšiemu priechodu), aby sa vyhli prechádzaniu rizikových úsekov.

Pre zachovanie pešej priestupnosti naprieč celým mestom je preto žiadúce pristúpiť k opatreniam v podobe výstavby nových a rekonštrukcii existujúcich premostení (Rekonštrukcia Starého železničného mosta) s pokračovaním hlavných peších a cyklistických trás do centier susediacich mestských častí (Zlatovce, Istebník, Orechové) a v prípadoch, ktoré nie je možné vyriešiť úrovňovo, tiež ku vzniku nových, bezbariérových a psychologicky prívetivých podchodov (Realizácia podchodu na križovatke ul. Legionárska a Električná).

Ďalším faktorom ovplyvňujúcim dostupnosť cieľov je bezbariérovosť, pričom je nutné zdôrazniť, že opatrenia týkajúce sa bezbariérovosti zďaleka neovplyvňujú pozitívne iba skupinu znevýhodnených osôb. Odstraňovanie nerovností na chodníkoch, ich rozšírenie do požadovaných šírok, odstránenie deficitov alebo naopak pridanie nájazdov a rámp, zlučovanie stĺpov verejného osvetlenia, dopravných a iných značiek atď. uľahčuje život aj (pra)rodičom s kočíkmi, ale tiež napr. seniorom či ľuďom dočasne obmedzeným v pohybe (po úrazoch a pod.). Bezbariérovosť by mala byť zabezpečená minimálne na hlavných peších trasách, pri priechodoch pre chodcov a k zastávkam verejnej hromadnej dopravy tak, aby významné mestské inštitúcie, služby a voľnočasové a kultúrne aktivity boli dostupné čo možno najväčšiemu počtu ľudí bez ohľadu na ich znevýhodnenie.

Vytváranie bezpečného a príjemného verejného priestoru sa však netýka iba narovnania podmienok z hľadiska obmedzenia pohybu. Rôzni ľudia sa vo verejnom priestore cítia rôznymi spôsobmi, nie vždy však príjemne. Takéto skupiny obyvateľov sa môžu určitým verejným miestam zámerne vyhýbať, sťahovať sa do súkromia, stávať sa „neviditeľnými“. Namiesto prehliadania týchto problémov je vhodné snažiť sa spoznať vylúčené skupiny osôb, pochopiť ich potreby a postupne im v rámci možností prispôsobovať verejné priestory. Ide o princíp tzv. univerzálneho dizajnu (Kompletne vybavené ulice a univerzálny/bezbariérový dizajn), ktorý cieľi na zníženie nerovností vo verejnom priestore na sociálnej úrovni. Citlivé úpravy verejných priestorov s ohľadom na rozličné potreby užívateľov a ideálne za ich participácie môže viesť ku sprístupneniu existujúcich miest novým skupinám ľudí, ale mali by byť súčasťou aj nových realizácií.

Aktivita 2.1.1.1 Zlepšovanie pešej priestupnosti a dostupnosti územia

Existujúce bariéry v priestore, ktoré znemožňujú dosiahnutie cieľa najkratšou cestou, sú odstraňované a zároveň sa predchádza vzniku nových v rámci realizácie projektov PUM. Plánovanie zmien v území sa musí diať s ohľadom na potreby priepustnosti pre pešiu dopravu a využívať poznatky o prirodzenom,

intuitívnom pohybe peších v mestskom teréne. Prepojenia, skratky, priechody, premostenia a v nevyhnutných prípadoch tiež podchody sú dôležité z hľadiska väzieb, či už medzi jednotlivými mestskými časťami navzájom, alebo medzi nimi a centrom mesta. Úprava komunikácií pre peších je prioritizovaná na základe dát zo sčítaní intenzít chodcov na vybraných profiloch, alebo predpokladaných intenzitách na základe rozvoja územia.

Cestičky podporujú do istej miery existujúci tzv. *fused grid* princíp prepojenia komunikácií v meste – ide o prepojenia pravidelnej mriežky ulíc príjemnými, zelenými, estetickými a bezpečnými pešími a pešími/cyklo cestičkami, prepájajúcimi tiež miestne biocentrá alebo rekreačné plochy.

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity :

- rekonštrukcia starého železničného mosta s pokračovaním hlavných peších/cyklistických trás do centier susediacich mestských častí (Zlatovce, Istebník, Orechové),
- realizácia podchodu na križovatke ul. Legionárska a Električná,
- rekonštrukcia Starého cestného mosta s ohľadom na priestor a vybavenie pre chôdzu a napojenie cyklistických trás,
- revitalizácia ulíc v širšom centre mesta, ktoré je možné výrazne upokojiť po realizácii úpravy trasy prieťahu cesty I/61,
- revitalizácia pešej zóny ulice Hviezdoslavova a pešieho a cyklistického prístupu do zóny,
- revitalizácia ulice Soblahovská a priestoru pri kruhovom objazde Legionárska,
- revitalizácia mestskej triedy-bulváru M. Rázusa,
- revitalizácia ulice J. Branického - redukuje stiesnené podmienky vyťaženej dopravného koridoru a vytvára upokojenejšiu a atraktívnu „bránu“ do historického jadra mesta,
- revitalizácia Námestia sv. Anny a Gen. M. R. Štefánika

Predpokladaná výška investície : 50.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.1.2 Ukľudnené zóny, charakterovo naviazané na urbanistické členenie mesta

Upokojuvanie dopravy na obslužných komunikáciách v rámci rezidenčnej zástavby vedie ku (bez ohľadu na veľkosť mesta) preukázanému podstatnému zvyšovaniu bezpečnosti chodcov, detí a seniorov - vďaka nižšej rýchlosti sa prudko znižujú následky nehôd. Zároveň znižuje množstvo tranzitnej dopravy v obytných štvrtiach (typicky nebezpečné obchádzanie hlavných ciest v prípade zápch). Tým klesajú pre zdravie a životné prostredie škodlivé emisie z dopravy, zvyšuje sa kvalita života miestnych obyvateľov, znižuje strach z chôdze a jazdy na bicykli; podporuje sa susedský život a umožňuje sa rozvoj verejného priestoru vďaka nižším nárokom dopravy na priestor pri nižších rýchlostiach.

Upokojuvanie dopravy by malo byť postupne realizované plošne v rámci obytných častí na území celého mesta a podporené dostatočným informovaním a podpornými riešeniami priestoru.

Príklady konkrétnych projektov:

- obytné zóny a zóny 30 km/h
- živé a zdravé ulice („woonerf“)
- revitalizácia lokálnych centier
- „superbloky“
- znižovanie vnútorného dlhu na komunikáciách

Predpokladaná výška investície : 6.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.1.3 Zelené koridory („greenways“) a mestská zeleň

Zazelenanie mesta rozmanitou výsadbou, „greenways“ ako príjemné mestské cesty s dominanciou ochrannou a estetickou zelenou, ktoré zároveň naplňujú ekologické funkcie. Dôležitá je aj kvalitná starostlivosť o väčšie, centralizované plochy zelene, ako je napr. Park M. R. Štefánika či lesopark Brezina, ale tiež výsadba v okolí hlavných komunikácií ako aj v dopravne upokojených rezidenčných štvrtiach a vznik nových či rekonštrukcie a rozšírenie existujúcich menších parkov, čo sú všetko opatrenia vhodné pre zlepšenie mikroklimy jednotlivých mestských častí.

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity:

- mestotvorné vegetačné prvky na peších trasách (uliciach), doplnková a ochranná zeleň (napr. oddychová zóna Halalovka „spádová oddychovo-rekreačná zóna“, svahy pre zadržiavanie dažďovej vody – napr. vegetačná úprava svahu od ul. M. Bela a pod.).
- realizácia peších a cyklistických trás podporujúca dostupnosť zelených a modrých plôch,
- rozvoj Vážskej cyklotrasy a jej konektorov, prepájajúcich brehy mesta v rámci mesta,
- podpora rekreačného napojenia na lesopark Brezina,
- intenzívnejšia výsadba stromov pozdĺž úsekov cyklistických trás (napr. úsek od Starého železničného mosta smerom do Zlatoviec-Orechového) alebo novovznikajúcich trás (napr. Paralelná cyklocesta pri žel. trati a ul. Dolné Pažite).

Predpokladaná výška investície : 2.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.1.4 Kompletne vybavené ulice, univerzálny a bezbariérový dizajn

V rámci tejto aktivity budú realizované nasledovné operácie :

- odstránenie prerušení chodníkov na výjazdoch na základe TP 48 (napr. Lidl na ul. Soblahovská, alebo výjazdov z parkovísk a obytných a bytových domov všeobecne), alebo iných prerušení chodníkov (napr. parkovanie na chodníku Dlhé Hony - Lekáreň Soblahovská v spojení s transformáciou pešieho prístupu ku zastávke a kapacity zastávky; chodník na ul. Karpatská, križujúci ul. J. Zemana a pod.),
- realizácia pasportu peších trás a mestských komunikácií na základe výstupov mobilného mapovania,
- rozšírenie priestoru pre chodcov na chodníkoch s malou svetlou šírkou; realizácia sprievodných prvkov (mestskej zelene, mobiliáru) s ohľadom na svetlú šírku priechodného koridoru (napr. ulica Družstevná) s rozšírením na úkor cestného priestoru,
- postupná transformácia dopravnej infraštruktúry na sídlisku Juh so zameraním na rozlíšenie chodníkov a ciest s riešením úsekov s nebezpečnými stretmi (napr. ul. Lavičková), riešenie zmiešaných ciest s konfliktami chodcov a automobilov (napr. pokračovanie ul. Lavičková smerom na ul. Mateja Bela) bezbariérové úpravy, chránené kríženie chodníkov a ciest s vyznačením prednosti a modálnu filtráciu na chodníkoch s porušovaním zákazov vjazdu,
- rekonštrukcia povrchu chodníkov; odstraňovanie prekážok a zúžení. Podmienenie rekonštrukcie povrchu ciest obytných ulíc rekonštrukciou pridruženej pešej a cyklistickej infraštruktúry v prípade potreby opráv, alebo potreby úprav vzhľadom na upokojenie dopravy (rekonštrukcia od steny ku stene),
- debarierizácia bariérových podchodov: Mládežnícka-Hasičská a iné,
- systematická rekonštrukcia chodníkov a priechodov pre chodcov a (nedostatočného) priestoru pre chodcov na deliacich ostrovčekoch s ohľadom na TP 48 na základe pasportizácie; odstránenie bariér na chodníkoch a zastávkach MHD a realizácia vodiacich a varovných povrchov na základe TP 48.
- odstránenie nebezpečných, stiesňujúcich, neprehľadných riešení na úrovni "syntaxe" mestského a dopravného priestoru,
- zavedenie a rozvoj systémov zvukovej navigácie a hmatových úprav povrchov chodníkov pre osoby so zníženou schopnosťou pohybu a orientácie v priestore
- podpora úprav súčasnej a budúcej pešej infraštruktúry a verejných budov do bezbariérového prevedenia,
- bezbariérová úprava ciest v lesoparku Brezina - vrátane odstránenia bariérových koridorov, rozšírenia odpočinkových miest a zavedenia bezpečnejšieho osvetlenia (s ohľadom na citlivý charakter zóny),
- vybudovanie pozemnej kabínkovej lanovky (šikmého výťahu),
- školské zóny a premeny priestranstiev a parterov pred vstupmi do škôl

Predpokladaná výška investície : 10.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.1.5 Zelený fond mobility a „Otvorené ulice“ – komunitami iniciované a testovacie projekty

Aktivita je zameraná na komunitami iniciované zmeny využitia ulíc v obytných a upokojených štvrtiach, pilotné a testovacie dni/víkendy/týždne bez áut, tzv. Školské plány mobility a vzdelávanie v oblasti udržateľnej mobility

Zelený fond mobility spočíva v presune časti zdrojov, vynakladaných primárne na výstavbu a údržbu povrchov pre motorovú cestnú dopravu, na participatívny rozpočet pre komunitne iniciované zmeny uličného priestoru v obytných štvrtiach.

Aktivity tzv. „otvorenej ulice“ narúšajú dominantnú predstavu o určitej podobe ulíc a ich využitia ako dopravných koridorov a umožňujú alebo zvyšujú náklonnosť k trvalejším úpravám dopravného režimu a urbanistického riešenia s ohľadom na možnosť vjazdu/vstupu miestnych obyvateľov, IZS a dopravnej obsluhy.

Podpora operácií v školských plánoch mobility umožní školám meniť dopravné návyky a voľiť také spôsoby dopravy detí, rodičov a učiteľov do školy, ktoré by pre nich boli bezpečnejšie a udržateľnejšie

Cez kampane podporujúce udržateľnú mobilitu a riešenia, ako napr. Európsky týždeň mobility, Do práce na bicykli, či Do školy na bicykli, alebo organizáciou spoločných cyklojazd, súťaží, alebo iných verejných akcií pôjde o podporu chôdze, cyklistiky a ďalších spôsobov aktívnej mobility.

Budovaním „dopravných ihrísk“ (napr. na ul. Karpatská) pôjde o podporu aktívneho vzdelávania detí v oblasti dopravy a mobility.

Predpokladaná výška investície : 5.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 2.1.2 Cyklistická doprava a mikromobilita

Realizácia infraštruktúry, v ktorej sa cyklisti a cyklistky cítia bezpečne, prioritizovane, a v ktorej sa nestretávajú s miestami s nejasným vhodným správaním, prerušeniami, či nadbytočnými zdržaniami, a ktorá je systematicky ucelená, t. j. systém vedenia cyklistickej siete maximalizuje synergie s ďalšími primárnymi piliermi riešenia – najmä verejným priestorom, peším pohybom a pobytom vo verejnom priestore. Cieľom je zefektívnenie verejnej dopravy a tiež osobnej automobilovej dopravy prostredníctvom zníženia jej intenzít v prospech zvýšenia intenzít cyklistickej dopravy a iných foriem mikromobility (peší pohyb, kolobežky a pod.)

Aktivita 2.1.2.1 Sieť segregovaných cyklociest

Realizácia ucelenej siete cyklistickej infraštruktúry, ktorej kostrou sú hlavné, kapacitné a oddelené cyklistické cesty a hustejšia sieť integrovaných a chránených cyklokoridorov. Nové cyklocesty alebo zdieľané cestičky realizovať v rozvojových územiach, kde predstavujú priestorovo a investične nenáročný spôsob krátkych a pokojných prepojení. Na segregované cyklocesty transformovať aj cestné úseky, ktoré stratili pôvodný účel (príkladom dobrej praxe môže byť napojenie Pribinovej ulice na Starý most v Bratislave).

Predpokladaná výška investície : 10.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.2.2 Mimoúrovňové cyklistické križovatky a chránené cyklopruhy

Realizácia cyklomostov a iných mimoúrovňových križovaní je prínosná v dvoch lokalitách - v oblasti najužšieho toku rieky (cyklolávka / most pre peších Rybárska ul.) a v oblasti Ostrova (cyklolávky Sihoť-Ostrov a Opatová-Ostrov). V súčasnosti je prístupová trasa na hrádzu z ulice Súdna (resp. alternatívne cestička, prepájajúca benzínovú stanicu OMV a lokalitu Rybárska ul, križujúca koľaje) v nevyhovujúcom stave z hľadiska bezbariérovosti a prístupu peších, šírkových pomerov, priamosti trasy a zdržaniach na trase. Navrhované opatrenia pri prestavbe cesty Električná a výstavbe cyklistického mosta s napojením na centrum Zlatoviec by mali rešpektovať potenciálne veľmi vysoké intenzity primárne cyklistov,

využívajúcich túto najkratšiu cestu, prepájajúcu širšie centrum mesta a rozvíjajúce sa územie na pravom brehu Váhu, ako aj širšie centrum mesta a hrádzu.

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity:

- realizácia podjazdov/nadjazdov (Zlatovce-železničná zastávka, prepojenie cyklistickej infraštruktúry Bratislavská-Zlatovská, podjazd Legionárska-Električná),
- plošná realizácia ochranných opatrení na križovatkách a stykových križovatkách, cez ktoré vedie cyklistická infraštruktúra,
- plošná realizácia opatrení podľa prílohy, respektíve úpravy aktualizácie Cyklogenerelu

Predpokladaná výška investície : 3.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.2.3 Chránené stanoviská pre bicykle a doplnková cykloinfraštruktúra

Budovanie chránených stanovísk pre bicykle na zastávkach MHD kategórie 1 a 2, poskytovanie chránených miest pre parkovanie bicyklov vo verejných inštitúciách, cyklostojany a mobiliár na celom území mesta, predovšetkým pri významných cieľoch (služby, úrady, športoviská a pod.), plošné rozširovanie staníc a kapacít mestských zdieľaných bicyklov na minimálne 250 bicyklov (bike-sharing).

Predpokladaná výška investície : 4.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 2.1.3 Automobilová a statická doprava

Popis opatrenia: postupne znižovať intenzity automobilovej a motorovej dopravy v kompaktných a obytných častiach mesta, a ich prevedenie na koridory, vyčlenené z mestskej zástavby, alebo chránené.

Aktivita 2.1.3.1 Realizácia nových ciest na území mesta a nových mestských komunikácií v rámci rozvoja nových štvrtí

Realizácia nových ciest a zberných komunikácií vychádza v prvom rade z potreby previesť dopravné prúdy mimo zastavané a obývané územie mesta s priamou nadväznosťou na upokojuvanie dopravy v intraviláne mesta a znižovanie dopravnej funkcie miestnych komunikácií. Realizáciu nových ciest je vhodné spojiť s realizáciou príľahlej cyklistickej infraštruktúry a so zaistením bezpečných preferenčných alebo mimoúrovňových krížení s frekventovanými pešími a cyklistickými trasami s minimalizáciou sklonu.

Realizácia nových mestských komunikácií v novej zástavbe vychádza z regulačných plánov a urbanistických plánov lokalít, a je v prvom rade zameraná na dodržanie prioritných osí Plánu udržateľnej mobility, teda podporu aktívnej dopravy (napojenie na priamu, spojitú sieť infraštruktúry), pobytovej funkcie a kvalitu verejného priestoru.

V prípade rezidenčnej zástavby je vhodné plánovať nové štvrte ako obytné zóny s dôrazom na urbanistickú, architektonickú a komunitnú hodnotu priestoru a funkcie mestskej zelene so zohľadnením aktívnej dostupnosti občianskej vybavenosti a verejnej dopravy

Kľúčovým projektom je **úprava trasy priesahu cesty I/61 v centre mesta Trenčín**. Ide o úpravu - zjednodušenie trasy a odstránenie bariér zlúčením cesty I/61 s koridorom železničnej trate. Kvôli prepojeniu rieky s historickým centrom a odľahčeniu ulíc pre udržateľnú nízkoemisnú mobilitu bude nevyhnutná aj transformácia dopravnej kostry. Hlavnú zbernú komunikáciu je potrebné preložiť k železničnej trati, čím dôjde k ich zlúčeniu, čiže odstráneniu jednej zo zásadných bariér a súčasná štvorpruhová cesta na Hasičskej ulici a na ul. Gen. M. R. Štefánika sa zmení na kľudnú dvojpruhovú miestnu komunikáciu s pohodlnými chodníkmi, cyklotrasami, buspruhmi a pásmi zelene, čím sa umožní rozvoj v jej blízkosti až po časť Kubra. Nová preložená cesta v dĺžke 1,8 km bude de facto predĺžením Električnej ulice (ktorá v súčasnosti končí pri cestnom moste v centre) a novým úsekom v centre popri železničnej trati sa prepojí so súčasnou Železničnou ulicou, ktorá sa zmení na zbernú komunikáciu, resp. preložka bude pokračovať popri Železničnej ulici až po ulicu Gen. M. R. Štefánika – čím sa jej dĺžka zväčší na 2,5 km. Časť preloženej cesty v najatraktívnejšej polohe v centre bude čiastočne

zahĺbená, aby vzniklo bezbariérové a bezkolízne pešie príjemné a pohodlné prepojenie centra s riekou a aby prišlo k harmonickému splynutiu týchto častí centra, rovnako je časť preložky zahĺbená aj v priestore pred železničnou stanicou. Doprava na existujúcich komunikáciách v centre mesta je navrhnutá ako jednosmerný ukladný okruh po Hasičskej a Palackého ulici s preferovanými buspruhmi a cyklotrasami. Toto riešenie zároveň odľahčí ul. Branekého, Legionársku, Soblahovskú a Martina Rázusa, čím umožní bezpečné vedenie cyklo dopravy a v určitých exponovaných častiach umožní vytvorenie buspruhov.

Podľa aktuálneho stanoviska Ministerstva dopravy a výstavby SR – sekcia stratégie dopravy, „projekt sa bude realizovať iba v prípade, že aktuálne spracovávaná štúdia realizovateľnosti preukáže jeho opodstatnenosť a na projekt budú pridelené finančné prostriedky, a teda bude zaradený do priorit a harmonogramu pre plánovanie a výstavbu cestnej infraštruktúry.“

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity :

- prepojenie Električnej ulice s ulicou Gen. M. R. Štefánika novou komunikáciou pri železničnej trati a prestavba Old Herold (zmena trasovania I/61)
- nový most cez Ostrov do Orechového,
- napojenie I/61B na ul. Gen. L. Svobodu,
- severný obchvat, od Záblatia po ul. Istebnicka,
- prepojenie cesty vedúcej do obce Soblahov na Východnú ul.,
- prepojenie Opatovce, III/1879
- predĺženie ulice gen. L.Svobodu – OS Juh

Predpokladaná výška investície : 200.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.3.2 Záchytné parkoviská „Zaparkuj a jazdi“ („Park&Ride“, „P+R“)

Nové parkoviská P+R sú lokalizované v okrajových častiach mesta tak, aby nezaberali priestor v okolí uzlov verejnej dopravy, ktorý by mal prioritizovať priamo dostupné celodenné intenzívne využitie územia (obchody, služby, zamestnanie, verejný priestor). Cieľom výstavby parkovísk P+R nie je doplnenie parkovacieho fondu mesta, ale zníženie primárne pravidelných ciest automobilovej dopravy na území mesta a ich nahradenie adekvátnymi alternatívami multimodality.

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity :

- parkovisko P+R Pred Poľom (Východ);
- parkovisko P+R Biskupice (Západ);
- parkovisko pri železničnej stanici Zlatovce;
- realizácia parkovísk pri TIOP OC Laugaricio a P+R Sever na základe vyhodnotenia účelnosti systému P+R na území mesta.

Predpokladaná výška investície : 3.900.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.1.3.3 Budovanie tzv. Bodov mobility a podpora zdieľanej dopravy na mestských parkoviskách

Transformácia častí existujúceho fondu parkovania, združenie voľných parkovacích miest na vybavené, „inteligentné“ zelené parkoviská s bodmi pre dobíjanie elektrovozidiel, miestami pre zdieľanie automobilov a bicyklov („car-sharing“ a „bike-sharing“), odpočinok/prácu, prípadne združené so zastávkami verejnej dopravy.

Spolupráca s poskytovateľmi služieb alebo miestnym car-sharingom na zaistení dostupnosti parkovania pre zdieľané vozidlá a na Bodoch mobility.

Predpokladaná výška investície : 2.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Priorita 2.2 – Integrovaná dopravná infraštruktúra

Opatrenie 2.2.1 Verejná doprava a inteligentné dopravné systémy

Integrované terminály umožňujúce prestup medzi MHD, regionálnou a diaľkovou dopravou, vychádzajú z tzv. Lindau modelu – všetky linky sa v pravidelných intervaloch (pulzoch) stretávajú v integrovanom uzle v centre mesta, takže celé mesto je rýchlo a frekventovane dostupné s nanajviš jedným prestupom. Prestupné uzly by mali obsahovať dostupnú občiansku vybavenosť, obmedzené parkovanie v režime K+R na okrajoch, stanovištia zdieľanej mobility a kryté státie pre bicykle. Nutnosťou pre komfortné odbavenie cestujúcich je kvalitné zázemie, informačný systém (napr. vybrané zastávky a prestupné uzly vybavené informačnými panelmi o reálnych časoch odchodov dopravných prostriedkov VOD), rýchle, bezbariérové prepojenia medzi stanovišťami.

Aktivita 2.2.1.1 Terminály integrovanej osobnej prepravy (TIOP)

Hlavný TIOP je navrhovaný v priestore medzi starým cestným mostom a centrom mesta. TIOP znižuje nároky na kapacity parkovacích a dopravných plôch v území s cieľom: 1/ priority prestupov v rámci integrovanej verejnej hromadnej dopravy a rýchlosti aktívneho (pešieho, cyklistického) prístupu k TIOP s ohľadom na obmedzené kapacity priestorovo náročného parkovania; 2/ priority využitia územia pre zázemie a občiansku vybavenosť zvyšujúcou atraktivitu uzla. Realizácia TIOP nadväzuje na realizáciu preložky cesty I/61. V priestoroch TIOP je navrhované zriadenie sociálneho vybavenia pre odpočinok (prestávky) vodičov verejnej osobnej dopravy.

Ako integrované terminály však slúžia aj ďalšie zastávky/stanice, prepájajúce autobusovú a železničnú dopravu, alebo mestskú a krajskú dopravu: železničná stanica Trenčín-mesto, Trenčín-Zlatovce, Trenčín-predmestie a navrhované zastávky na Bánoveckej trati (pri križovatke ulice Legionárska-Električná a pri OC Laugaricio).

Rekonštrukcia ďalších prestupných terminálov medzi módmi dopravy: stanica Trenčín-SAD; realizácia prestupného terminálu pri parkoviskách P+R (ulica Pred poľom).

Predpokladaná výška investície : 10.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.2.1.2 Podpora mestskej a prímestskej železničnej dopravy na trati č. 130A

Aktivita je výhľadová v dlhodobom horizonte, zameraná primárne na rekonštrukciu a elektrifikáciu trate č. 130A Trenčín-Chynorany v úseku Trenčín-Trenčianska Turná, resp. Trenčín-Mníchova Lehota s predĺžením linky do Dubnice nad Váhom.

Dôležitý je výhľadový presun a rekonštrukcia železničných zastávok na trati bližšie ku cieľom v meste (nemocnica, centrum mesta-TIOP, OC Laugaricio Trenčianske Biskupice, Belá, Trenčianska Turná), posilnenie frekvencií spojov a výrazná transformácia pešej a cyklistickej dostupnosti a vybavenia zastávok.

Aktivita nadväzuje na realizáciu doplňujúcich opatrení pre pešiu a cyklistickú dopravu (najmä bezbariérových krížení ulice Električná) a záchytných parkovísk P+R na okrajoch mesta - OC Laugaricio a B+R na zastávkach. V rámci mestského funkčného územia ďalej nadväzuje na realizáciu záchytného parkoviska pri Trenčianskej Teplej, posilňujúc dostupnosť a atraktivitu regionálnej železničnej dopravy.

Spoje na železničnej stanici Trenčín-mesto a zastávke Trenčín-centrum (TIOP) umožňujú rýchly prestup na regionálnu a národnú železničnú a autobusovú dopravu.

Predpokladaná výška investície : 25.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.2.1.3 Modernizácia zastávok MHD, ich bezbariérovosť a zaistenie pešej a cyklistickej dostupnosti zastávok

Modernizácia zastávok podľa návrhovej hierarchizácie a štandardov kvality.

Predpokladaná výška investície : 2.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.2.1.4 Preferencia verejnej osobnej dopravy

Prvá etapa preferencie verejnej osobnej dopravy (ďalej aj VOD) v Trenčíne je na križovatke ulíc Električná / Rozmarínova / Kniežata Pribinu / Hasičská, s rekonštrukciou svetelných križovatiek v mimoúrovňovej križovatke ciest I/61 a II/507 a ich napojením na budovanú tzv. „zelenú vlnu“. Súčasťou je preferencia verejnej autobusovej dopravy pred individuálnou automobilovou dopravou, a presuny priechodov pre chodcov a cyklistov za účelom skapacitnenia križovatky. Ďalšími projektmi v rámci tejto aktivity sú:

- revitalizácia ulice Gen. M. R. Štefánika - úprava na dvojpruh, cyklotrasy a pohodlné širšie chodníky s alejami, s preferenciou mestskej hromadnej dopravy, v časti pri parku aj s rozšírením parku.

- revitalizácia ul. J. Branekého a časti Legionárskej - realizácia buspruhov.

Pozn. Oba projekty je možné realizovať až po ukočení priesahu cesty I/61 pri železničnej trati, s predpokladom po r. 2030.

- zavádzanie komplexnej preferencie VOD na svetelných križovatkách v rámci celého mesta Trenčín

- zavádzanie výstupov prvkov inteligentnej mobility – napr. informačných tabúl s dojazdovými časmi cestnou dopravou do významných cieľov v rámci mesta, tabúl o počte voľných parkovacích miest na záchytných parkoviskách, tabúl s reálnymi časmi odchodov dopravných prostriedkov zo zastávok a dopravných uzlov a informácie o možnosti prestupu na dopravné prostriedky VO a pod.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 2.2.2 Multimodalita a mestská logistika

Realizácia platformy a integrácia s dátami, poskytovanými prevádzkovateľom verejnej osobnej dopravy.

Aktivita 2.2.2.1 Integrácia verejnej dopravy a zdieľanej mobility

Aktivita smeruje k zníženiu nahrádzania využívania verejnej dopravy zdieľanými bicyklami a posilneniu ich integrácie a vzájomného dopĺňania sa s ohľadom na charakter ciest, zdrojov a cieľov. Ide o podporu verejnej a zároveň cyklistickej dopravy a ich možností využitia vo vzájomnej kombinácii. Hlavnou skupinou ciest, pre ktoré je vhodná integrácia, sú dlhšie cesty za hranice mesta, pre ktoré je najvhodnejšia možnosť plynulo a rýchlo zaparkovať zdieľaný bicykel čo najbližšie ku zastávke (stanici) verejnej dopravy.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 2.2.2.2 Zelená logistika - infraštruktúra pre bezemisnú logistiku „posledného kilometra“, zdieľané cargobicykle

Zapojenie (e-)cargobicyklov do zásobovacieho systému výrazne uľahčí dopravu vzhľadom k ich malej priestorovej náročnosti oproti nákladným motorovým vozidlám. Zároveň však môžu pre výraznú časť prevádzok uviezt' porovnateľné množstvo nákladu (podľa typu cargobicykla), pričom však aj pri nižšej vyťažnosti nedochádza k takým finančným stratám ako u motorových vozidiel vďaka bezemisnej prevádzke. Ich začlenenie do dopravného systému mesta otvára nový segment podnikania a pracovné ponuky aj pre osoby, ktoré nevlastnia vodičské oprávnenie.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Priorita 3.1 – Služby obyvateľom

Opatrenie 3.1.1 Zdravé mesto Trenčín pripravené čeliť sociálnym a zdravotným výzvam (pandémia, civilizačné choroby, starnutie, sociálna odkázanosť, vylúčenosť a pod.)

V rámci tohto opatrenia ide o skvalitnenie sociálnych služieb v prepojení so zdravotnou starostlivosťou, rozšírenie kapacít pobytovej a terénnej sociálnej služby ako aj zefektívnenie služieb - aj za pomoci SMART technológií (viď Aktivita 1.1.1.5) Uvažuje sa aj so zriadením integrovaného informačného bodu („maják pomoci“) pre sociálne otázky, popísaný v Aktivite 1.1.1.4.

Aktivita 3.1.1.1 Prepojenie zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb na komunitnej báze

Aktivita je zameraná na rozvoj spolupráce a koordinácie medzi existujúcimi verejnými a neverejnými miestnymi poskytovateľmi domácej opatrovateľskej a ošetrovateľskej starostlivosti v prirodzenom domácom prostredí odkázaného klienta, ktorý potrebuje nielen opatrovateľskú, ale aj odbornú ošetrovateľskú starostlivosť.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.1.2 Rozšírenie kapacít a skvalitnenie pobytových a terénnych sociálnych služieb

Aktivita je zameraná na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenia pre seniorov), resp. zhoršeného zdravotného stavu (zariadenia opatrovateľskej služby), ako aj na udržateľnosť opatrovateľskej služby (terénna forma). Ide o vytvorenie priestorových podmienok na ďalší nárast kapacít a skvalitnenie poskytovaných sociálnych služieb v meste Trenčín, zvýšenie úrovne poskytovania opatrovateľskej služby, jej zefektívnenie a zlepšenie dostupnosti opatrovateľskej služby pre občanov, ktorí sú na uvedenú sociálnu službu odkázaní, ako aj na zavádzanie SMART prvkov pre zotrvanie odkázaných osôb v domácom prirodzenom prostredí, zefektívnenie evidencie úkonov pri poskytovaní sociálnych služieb, zvýšenie bezpečnosti a ochrany klienta pri náhlom zhoršení zdravotného stavu, resp. pri mimoriadnej udalosti (napr. pád), zotrvanie klienta v domácom prostredí zabezpečením telekomunikačných technológií a pod.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.1.3 Skvalitnenie sociálnej služby pre rodiny s deťmi – jasle, podpora rodinného života

Aktivita je zameraná na rekonštrukciu a prevádzkovanie existujúcich objektov a areálov detských jaslí.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.1.4 Vytvorenie útulku pre ľudí v krízovej situácii pre rozšírenie služieb krízovej intervencie, zriadenie a prevádzkovanie protialkoholických záchytných izieb

Cieľom aktivity je nadviazať na už existujúcu terénnu službu, nízkoprahové denné centrum a nocľahareň pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii zriadením útulku, ako ďalšieho stupňa pri reintegrácii sociálne vylúčenej skupiny obyvateľov do bežného života. Protialkoholické záchytné izby by poskytovali záchytnú službu, ktorá by spočívala v zaistení, vyšetrení, ošetrovaní a následnom krátkodobom pobyte osôb pod vplyvom alkoholu a iných návykových látok pokiaľ nevytriezvejú. Na potrebe opätovného zriadenia a

prevádzkovania protialkoholických záchytných izieb sa z hľadiska bezpečnosti a poriadku zhodnú všetky zainteresované inštitúcie (MZ SR, MV SR, VUC, ÚMS, ZMOS), ale nevedia sa dlhodobu dohodnúť v oblasti kompetencií a hlavne financovania. V súčasnosti na Slovensku neexistuje žiadna zo štyridsiatich v minulosti zriadených protialkoholických záchytných izieb.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 3.1.2 Rozvoj mesta a bývanie

Opatrenie kopíruje Program 12. Programového rozpočtu Mesta Trenčín, zameraný na zabezpečenie rozvoja mesta, podpory podnikania a rozvoja bývania, administratívu spojenú výkonom správy a evidencie bytových a nebytových priestorov, bytovým poradenstvom a výkonom činností spojených s agendou Štátneho fondu rozvoja bývania. V nadväznosti na vyššie uvedené činnosti a aktivity sa program delí na podprogram Rozvoj mesta a podprogram Bývanie.

Predpokladaná výška investície : 2.500.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 3.1.3 Realizácia prvkov urbánnej bezpečnosti

Opatrenie kopíruje Program č.5 Programového rozpočtu Mesta Trenčín, zameraný na zabezpečenie ochrany života, majetku a životného prostredia v meste Trenčín. Majorita aktivít pokrýva činnosti Mestskej polície, napríklad výjazdovú službu, odchyt zvierat, zabezpečovanie cestnej premávky a pod. a zabezpečenie efektívnej a hospodárnej prevádzky verejného osvetlenia a CSS v meste Trenčín. Súčasťou programu je aj monitorovanie prostredia mesta kamerovým systémom, zabezpečenie civilnej ochrany a ochrany pred požiarmi. Program zahŕňa činnosti a aktivity rozdelené do podprogramov: Zabezpečovanie verejného poriadku, Verejné osvetlenie, Kamerový systém mesta, Civilná ochrana a Ochrana pred požiarmi.

Predpokladaná výška investície : 14.000.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 3.1.4 Podpora športu, mládeže, kultúry a vzdelávania

Opatrenie je zamerané na rozvoj infraštruktúry v kompetencii Mesta Trenčín, modernizáciu infraštruktúry a vybavenia, podporu inovatívnych vzdelávacích programov s prepojením na trh práce, podporu športu, kultúry, voľnočasových a osvetových programov, digitalizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu a zavádzanie SMART technológií v predmetných oblastiach.

Opatrenie berie na zreteľ aj súvisiace významnejšie aktivity a projekty, ktoré nie sú v kompetencii Mesta Trenčín, no sú plánované v rámci Integrovannej územnej stratégie rozvoja mestskej funkčnej oblasti Trenčín s dopadom na rozvoj mesta, konkrétne najmä :

Stredoškolský kampus Trenčín – Zámotie. Ide o komplexný projektový zámer počítajúci s investíciou rádovo 10 mil.Eur, obsahujúci opatrenia ako modernizácia školského internátu, hĺbková obnova budovy s využitím OZE, modernizácia vybavenia, posilnenie digitálnej infraštruktúry, modernizácia Školy umeleckého priemyslu v Trenčíne (modernizácia priestorov, vybavenia, zavádzanie SMART prvkov do vyučovania, digitalizácia obsahu a procesu vyučovania, podpora talentov), modernizácia Strednej športovej školy (modernizácia budovy, vybavenia, zavádzanie SMART prvkov do vyučovacieho procesu, digitalizácia obsahu a procesu vyučovania, podpora talentov), modernizácia SPŠ stavebná (modernizácia vybavenia, zavádzanie SMART prvkov do vyučovacieho procesu, digitalizácia obsahu a procesu vyučovania), hĺbková obnova a modernizácia bazéna na SPŠ stavebnej, vytvorenie energetického klastra pre využitie energie z OZE a z prevádzky budúcej hokejovej haly, modernizáciu a revitalizáciu vonkajšieho areálu atletického športu pri Strednej športovej škole v Trenčíne, vybudovanie zelených plôch, oddychových zón a neformálnych športovísk v areáli. Hoci nejde o investíciu plánovanú Mestom Trenčín, jej realizácia ovplyvní aj smerovanie a rozvoj podpory jeho

vlastných vzdelávacích, športových a voľnočasových (prípadne i marketingových) aktivít pre občanov a návštevníkov mesta.

Aktivita 3.1.4.1 Prevádzka a údržba existujúcej športovej infraštruktúry

Prevádzka a údržba existujúcich i novovzniknutých športovísk v majetku mesta: športová hala, krytá plaváreň, letné kúpalisko, hokejový štadión, futbalové štadióny, mobilná ľadová plocha,.. (prevádzkové náklady a náklady na údržbu infraštruktúry).

Predpokladaná výška investície : 8.000.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.4.2 Budovanie novej športovej infraštruktúry

Budovanie novej športovej infraštruktúry pre pohybové aktivity a šport pre všetkých za účelom zlepšenia zdravia občanov a spoločenského rozvoja. Vytvorenie siete nových voľne dostupných športovísk, ktorých súčasťou bude práca s mládežou podľa lokálnych športových preferencií - športoviská, športové zóny, workouty, skateparky, pumptracky a pod.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.4.3 Letné kúpalisko - revitalizácia areálu (športový areál)

Veľká časť kúpaliska o rozlohe cca 10.000 m² je využívaná iba pri otvorenom kúpalisku (cca 2 mesiace v roku), aj to iba čiastočne. Pridaním hygienického zázemia a bufetov je možné zvýšiť kapacitu kúpaliska, ktoré slúži nielen pre mesto Trenčín, ale aj celý širší región. Zároveň predelením kúpaliska systémom posuvných brán je možné na ploche cca 7.500 m² zriadiť oddeliteľný športový areál, ktorý bude využívaný celoročne a na ďalšej ploche s rozlohou cca 2.500 m² vznikne taktiež celoročne využívaný areál plážového volejbalu - ten je však súkromnou investíciou a nie je predmetom samotného projektu.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.1.4.4 Granty a dotácie na podporu športu a mládeže

Predpokladaná výška investície : 3.500.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín

Aktivita 3.1.4.5 Prevádzka a údržba kultúrnych stredísk

Prevádzka a údržba existujúcich i novovzniknutých kultúrnych centier v majetku Mesta Trenčín (prevádzkové náklady a náklady na údržbu infraštruktúry).

Predpokladaná výška investície : 3.500.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín

Aktivita 3.1.4.6 Organizácia mestských kultúrnych podujatí

Podujatia organizované mestom a propagačné aktivity Kultúrno-informačného centra mesta, zvyšujúce atraktivnosť mesta pre obyvateľov i jeho návštevníkov.

Predpokladaná výška investície : 1.400.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín

Aktivita 3.1.4.7 Grantový systém na podporu kultúry

Grantový systém na podporu kultúrnych podujatí, pravidelné grantové výzvy.

Predpokladaná výška investície : 500.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín

Aktivita 3.1.4.8 Podpora tradičných kultúrnych podujatí v meste

Dotácie na vybrané kultúrne podujatia a telesá.

Predpokladaná výška investície : 700.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje Mesto Trenčín

Priorita 3.2 – Zelená a modrá infraštruktúra

Pri napĺňaní tejto priority bude potrebné zamerať na riešenia ako uprednostňovanie realizácie priepustných povrchov na nových spevnených plochách v zeleni (zatrávňovacie dlaždice, štrkové trávniky, priepustná dlažba), uprednostňovanie realizáciu retenčných objektov na vhodných miestach (prielohy, infiltračné priekopy, vegetačné vsakovacie pásy, poldre a retenčné nádrže), uprednostňovanie infiltračných systémov v rámci stávajúcich a budúcich plôch mestskej zelene, uprednostňovanie konštrukcie zelených striech a stien a podobne. Opatrenia a aktivity v rámci tejto priority sú prierezové a budú sa z veľkej časti napĺňať aj pri realizácii projektov v rámci relevantných opatrení a aktivít naprieč všetkými špecifickými cieľmi. V zmysle pripomienky ŽSR – odbor stratégie a zahraničnej spolupráce bude v prípade návrhu/podpory výsadby ochrannej a izolačnej zelene v blízkosti železničných tratí nutné rešpektovať zákon o dráhach č.513/2009 Z.z. v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje povinnosť dodržiavať ochranné pásma a iné podmienky výsadby zelene a údržby pozemkov s ohľadom na bezpečnosť železničnej prevádzky.

Opatrenie 3.2.1 Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta

Opatrenie sa zameriava na zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta s dôrazom na ekosystémovo založenú adaptáciu územia na zmenu klímy. Regionálny scenár predpokladá, že na území mesta sa bude meniť rozloženie zrážok v čase a priestore - aj keď sa neočakáva výrazná zmena celkových zrážkových úhrnov. Je predpoklad rastu frekvencie výskytu, trvania extrémnych meteorologických a klimatických javov a ich intenzita v podobe privalového dažďa a povodní. Preto je nevyhnutné realizovať ochranu pred povodňami a súčasne zabezpečiť spomalenie odtoku povrchových vôd z krajiny, čo sú aktivity, na ktoré sa toto opatrenie zameriava. Ide o prierezové aktivity, a teda k ich napĺňaniu bude z veľkej časti dochádzať aj pri plnení relevantných projektov v rámci iných špecifických cieľov, opatrení a aktivít.

Aktivita 3.2.1.1 Ochrana pred povodňami

Aktivita je zameraná na ochranu životov a majetku pred povodňami na tokoch v dotknutom území mesta. S využitím ekosystémovo založených a prírode blízkych prístupov a opatrení je možné realizovať protipovodňové opatrenia a zabezpečiť stabilný vodný režim v celej dĺžke dotknutých vodných tokov. V prípadoch, kde to nebude možné realizovať sa použijú opatrenia technické (tzv. šedá infraštruktúra)

Aktivita je prierezová a bude sa napĺňať pri realizácii projektov v rámci opatrení a aktivít naprieč rôznymi špecifickými cieľmi.

Aktivita 3.2.1.2 Spomalenie povrchového odtoku vody z krajiny

Aktivita spočíva v racionalizácii využitia zrážkových vôd v krajine vsakovaním, zadržovaním vôd odvádzaných otvorenými odvodňovacími prvkami a v zavedení systémov hospodárenia s dažďovou vodou a jej opätovným využitím. Projektmi zameranými na spomalenie povrchového odtoku vody z krajiny je možné znížiť pravdepodobnosť a prípadne znížiť negatívne javy zaplavenia urbanizovaných území pri veľkých dažďových zrážkach, obmedziť rýchly odtok zrážkových vôd do vodných tokov, znížiť riziko povodní na drobných vodných tokoch, zvýšiť dotáciu podzemných vôd, redukovať straty pôdy jej erózie a tým chrániť poľnohospodársky pôdny fond pred znehodnotením a eliminovať znečistenie vodných tokov zanášaním ich korýt sedimentom.

Aktivita je prierezová a bude sa napĺňať pri realizácii projektov v rámci opatrení a aktivít naprieč rôznymi špecifickými cieľmi.

Aktivita 3.2.1.3 Efektívne hospodárenie s dažďovou vodou

Aktivita je zameraná na zabezpečenie odvodnenia urbanizovaných území spôsobom, ktorý napodobňuje prirodzený kolobeh vody decentralizovanými objektmi, ktoré zrážkovú vodu zadržujú, vsakujú, vyparujú alebo čistia v blízkosti ich dopadu. V urbánnom prostredí, ktoré je tvorené 70 % až 100 % spevnenými plochami, väčšina dopadajúcej zrážkovej vody odtečie po povrchu do najbližšej stoky. Snahou nových metód je odľahčiť existujúci systém tým, že bude napodobnený prirodzený kolobeh vody. Zrážky sú zachytené v mieste dopadu, tu sú zadržané a ďalej môžu byť riadene vypúšťané do kanalizácie, využívané k iným účelom ako úžitková voda (napr. na zalievanie zelene) alebo v miestach s prírodnými geologickými podmienkami sú vsakované do podlažia. Súčasťou decentralizovaných systémov sú rôzne zariadenia na povrchu dotknutého územia. Za účelom retencie sa navrhujú retenčné nádrže (poldre), kanály, umelé vodné plochy s už vymedzeným ochranným priestorom alebo tiež vegetačné strechy. V rámci vsakovania sa využívajú vlastnosti rôznych druhov priepustných alebo čiastočne priepustných povrchov, ako sú zatrávené plochy, zatrávené priehly, ryha, štrkové plochy, priepustná dlažba, priepustný asfalt, betón a pod. Decentralizovaný systém je viditeľnou súčasťou mesta, ktoré pôsobí priamo na jeho užívateľov a plní okrem funkčnej tiež estetickú rolu. Decentralizovaný systém odvodnenia rieši okrem iného tiež problematiku lokálnych záplav, znečisťovanie tokov zriadenými splašky, taktiež znižuje intenzitu erózie pôdy a zásobuje klesajúce hladiny podzemných vôd.

Aktivita je prierezová a bude sa naplňať pri realizácii projektov v rámci opatrení a aktivít naprieč rôznymi špecifickými cieľmi.

Aktivita 3.2.1.4 Zavedenie a postupná zmena spevnených nepriepustných plôch na plochy s priepustným alebo polopriepustným povrchom

Aktivita je zameraná na zmenu nepriepustných plôch na plochy priepustné alebo polopriepustné, umožňujúce zníženie absorpcie slnečného žiarenia, s následným uvoľnením akumulovaného tepla v čase negatívnej energetickej bilancie. Plochy takto upravené umožňujú doplňovanie a udržovanie pôdnej vlhkosti, ktorá v čase zrážok zvýši vsakovanie vody, a tým aj doplňovanie podzemných vôd.

Aktivita je prierezová a bude sa naplňať pri realizácii projektov v rámci opatrení a aktivít naprieč rôznymi špecifickými cieľmi.

Opatrenie 3.2.2 Kvalitné sídelné prostredie

Opatrenie kladie dôraz na tvorbu zelenej infraštruktúry (sídľisková zeleň, ihriská, parky a pod.), založenej na plánovacom a rozhodovacom procese dominantných aktérov v území.

Aktivita 3.2.2.1 Zakladanie a revitalizácia vegetačných prvkov a plôch v meste

Aktivita je zameraná na vytváranie priaznivých mikroklimatických podmienok vo verejnom priestore. V rámci mesta budú stanovené priority pre obnovu vegetačných prvkov, hlavne stromoradiá a verejných priestorov, a zabezpečená koordinácia investícií do zelenej, modrej a šedej technickej infraštruktúry.

Priklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity:

- Juh – plocha pri kostole, svah od ul. Východná (sadovnícka úprava), vyčistenie pozemku od náletov, revitalizácia trávnikov,
- Juh – revitalizácia vnútrobloku Saratovská,
- Juh – revitalizácia vnútrobloku Šafárikova / Bazovského,
- Juh – revitalizácia vnútrobloku Šafárikova zo strany parkoviska pri ZŠ na Saratovskej,
- Juh – revitalizácia vnútrobloku Západná,
- Kvetná – revitalizácia vnútrobloku,
- Kožušnícka – zelená plocha vedľa budovy Štátneho archívu,
- park Pred poľom,
- park pri Lavičkovom potoku,
- park Sihoť V.,
- park Zámostie,
- park Zlatovce,
- plocha medzi novou železničnou traťou a krytou plavárňou,
- revitalizácia detského ihriska a sídliskovej zelene na ulici Nábřežná,
- revitalizácia detského ihriska v Opatovej na ulici Mlynská.

Predpokladaná výška investície : 6.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.2.2.2 Jednotný manažment starostlivosti o uličnú zeleň a stromoradie

Dôležitým predpokladom funkčnosti a dlhovekosti stromov v uličnom stromoradí je zabezpečenie kvalitného prekoreniteľného priestoru pre existenciu a rast stromov v značne nepriaznivých mestských podmienkach (malé priestory pre výsadbu, obmedzené zásobovanie živinami a pôdnym vzduchom, zasoľovanie, prehrievanie, sucho, zhutňovanie povrchu, mechanické poškodzovanie, močenie psov, obmedzenie priestoru so sieťami technickej infraštruktúry). Významnou technickou inováciou je finančne náročná realizácia podzemných prekoreniteľných priestorov s použitím prekoreniteľných buniek. Použitie pevných modulových konštrukcií dovoľuje využitie bezprostredného okolia stromu na parkovanie. Systém umožňuje vytvorenie súvislých prekoreniteľných pásov medzi stromami v celej dĺžke ulice, pričom systém v sebe integruje sieť technickej infraštruktúry - káblové a potrubné vedenia.

Príklady konkrétnych projektov v rámci tejto aktivity:

- výsadba sprievodnej vegetácia na záchytnom parkovisku Bratislavská ul.,
- výchovné orezy náhradnej výsadby s prihnojením,
- nové zemníky v chodníkoch aj s výsadbou stromov s použitím root control,
- revitalizácia trávnikov vo verejnej zeleni, tvorba kvetinových lúk vo verejnej zeleni,
- výsadba lúčnej zmesi do zelených pásov + stromy, cibuľoviny a kvitnúce záhony, okrasné trávy, trvalky na uliciach Rázusova, Soblahovská, Inovecká, gen. Svobodu, Východná, Hodžova, Kubranská,
- výsadba stromov a zelených pásov v Priemyselnom parku - zmierňovanie efektu tepelného ostrova,
- vegetácia + vsakovací rigol, výsadba zelene, lúčnej zmesi - iba ako dočasné riešenie - aj pre potreby EHMK na ploche parkoviska na ul. Mládežnícka (pri Kolibe), inak je plocha určená na zástavbu v zmysle schválenej zmeny úpn č. 4 - Plocha p.č. 1627/788, k.ú. Trenčín.

Predpokladaná výška investície : 1.500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 3.2.2.3 Znižovanie akumulácie slnečného žiarenia v zastavanom území pomocou technologických a ekosystémových postupov

Cieľom aktivity je využívať technologické a ekosystémové riešenia na znižovanie slnečného žiarenia v zastavanom území mesta. Materiály používané pre výstavbu budov a iných sídelných štruktúr sú významné na tvorbe mikroklimatických podmienok na utváraní tepelného ostrova mesta alebo na kvalite vnútorného prostredia budov. Dôvodom sú fyzikálne vlastnosti materiálov určujúcich rýchlosť akumulácie a množstvo akumulovaného tepla. Najčastejšie plochy sídel sú plochy obalových konštrukcií budov (stena a strechy) a plochy dopravnej infraštruktúry.

K obmedzeniu prehrievania konštrukcií budov prispieva vyšší odraz povrchu (tzv. albedo), ktoré je možné zvýšiť použitím svetlých farieb na fasádach s vysokým podielom oslnenia. Pre potreby pokrytie plôch pozemnej komunikácie sa odporúča využívať tzv. chladiace povrchy, ktoré pôsobia na zníženie absorpcie, zadržiavania a uvoľňovania tepla do okolia (vysoko reflexné, porézne alebo priepustné materiály dlažba, kameň, zatrávňovacie dlaždice).

Aktivita je prierezová a bude sa naplňať pri realizácii projektov v rámci opatrení a aktivít naprieč rôznymi špecifickými cieľmi.

Aktivita 3.2.2.4 Edukácia zameraná na ochranu zdravia obyvateľov z dôvodov zmeny klímy

Aktivita je zameraná na zapojenie a oslovenie širokej verejnosti, odbornej verejnosti, podnikateľov a investorov v oblasti dopadu a rizík spojených so zmenou klímy, potrebnosti a významu adaptačných opatrení a ich implementácie. Cieľom aktivít je vedenie verejnosti k obecnému ekologickému šetrnému chovaniu a zvýšeniu environmentálneho povedomia obyvateľov.

Predpokladaná výška investície : 200.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje.

Priorita 4.1 – Kľúčová infraštruktúra pre EHMK 2026

Opatrenie 4.1.1 Revitalizácia ulíc a verejných priestorov

Opatrenie je zamerané na „vytváranie jedinečných priestorov pestovania zvedavosti ako jednej z obývatel'ných „izieb“ tzv. európskeho Bauhausu resp. kultúrneho domu - spoločného dizajnérskeho a kreatívneho priestoru zameraného na spoluprácu, aby sa vízia životaschopnosti v klimaticky neutrálnych mestách stala skutočnosťou. Budovanie OÁZ ZVEDAVOSTI formou transformácie ulíc a verejných priestorov a budov prístupných verejnosti na pestovanie zvedavosti v rámci programov EHMK 2026 sú obsiahnuté v Bid booku mesta Trenčín PESTOVANIE ZVEDAVOSTI, v zmysle Správy o výbere vydané Skupinou odborníkov v súlade s Rozhodnutím ER a Rady č. 445/2014/EÚ.“ (zdroj: Mesto Trenčín)

Aktivita 4.1.1.1 Projekt revitalizácie starého železničného mosta FIESTA BRIDGE

Vlajkový projekt programového vlákna 2 HRACIE POLE. Revitalizácia starého železničného mosta bude pozostávať z rozšírenia súčasnej lávky pre peších pre potreby cyklistov, riešenia mostovky na oboch častiach mosta, osvetlenia, prvkov drobnej architektúry, mestského mobiliáru. Súčasťou je aj rampa pre peších do alúvia Orechovského potoka a ekocentrum Alúvium (objekt na starom železničnom moste v polohe pri ľavom brehu - pri tzv. Vtáčom ostrove a v prírodnej "divokej" časti alúvia Orechovského potoka. Dvojpodlažný objekt s celkovou plochou cca 170 m², slúžiaci ekologickej edukácii, s pridanou hodnotou - napr. čajovňou, so skleníkom cca 70 m² na streche. Bočná stupňovitá stena objektu umožní výstup na strechu železničného mosta ku skleníku a zároveň bude riešená ako hľadisko, slúžiace príľahlému priestoru pôsobiacemu ako exteriérová učebňa).

Súčasťou projektu bude aj výstavba piatich objektov na moste za účelom pretvoriť ho na príjemný promenádny a ekologický priestor v rámci centra mesta v prepojení s riekou. Zmena starého železničného mosta bude v podobe systému ulice, vytvorením podmienok resp. doplnením prevádzok typu, kaviareň, občerstvenie a pod., so zapojením strechy mosta, jej sprístupnením a zmenou na atraktívnu pešiu zónu s príslušným vybavením, vrátane streetball ihriska, pouličných hier a pod., s množstvom zelene, v atraktívnom a čistom prostredí nad riekou Váh

Predpokladaná výška investície : 12.500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.2 Revitalizácia Hviezdoslavovej ulice v centre mesta - všetky etapy vrátane Jaselskej a Vajanského ulice

Ide o revitalizáciu pešej zóny na vyšší štandard, jej celkové multifunkčné zaatraktívnenie - hlavne vytvorením vegetačných ostrovov, vodných prvkov a vybavenosti pre rôzne vekové skupiny, vrátane vodozadržných opatrení. Uvedený priestor bude slúžiť aj na kultúrne out-doorové podujatia.

Predpokladaná výška investície : 6.500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.3 Revitalizácie Ulice 1. mája

Aktivita je zameraná na revitalizáciu Ulice 1. mája, s kostolom a školami, na pešiu zónu kampusového charakteru s rozlohou cca 5.000 m². Revitalizácia vyplýva z opatrení navrhnutých v rámci dokumentu Plán udržateľnej mobility (PUM) mesta Trenčín.

Predpokladaná výška investície : 3.600.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.4 Revitalizácia zelenej infraštruktúry (parku) na Námestí Sv. Anny

Ide o zatraktívnenie silného pešieho ťahu v širšom centre mesta, zapojenie existujúceho parčíka do pešej infraštruktúry. V súčasnosti málo navštevovaný parčík bude zrevitalizovaný na miesto aktívneho oddychu, ktoré spôsobí distribúciu peších aj na severo-západnú stranu, čím odľahčí silný peší ťah na juho-východnej strane. Príľahlý priestor bude takisto zrevitalizovaný na atraktívne miesto oddychu s vytvorením cyklopointu, nakoľko sa nachádza pri hlavnej cyklotrase z celej južnej časti mesta.

Predpokladaná výška investície : 1.300.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.5 Revitalizácia sídliskovej zelene na Soblahovskej ulici, výmena mestského mobiliáru, revitalizácia umeleckých diel

Aktivita je výhľadová, rozdelená do viacerých fáz :

Fáza A - dažďové záhrady, psí park; pokojný poloverejný priestor pre obyvateľov "atmosféra nádvorí" - revitalizácia spevnených plôch, ihrísk, zadržiavanie dažďovej vody - vybudovanie jazierka, dažďových záhrad, vytvorenie "záhrady" s trvankami, zachovanie peších ťahov, vybudovanie atypickej zastávky MHD,

Fáza B - priestor pre rodiny s deťmi; vybudovanie pavilónu, vytvorenie športovo rekreačnej trasy, typové detské ihriská doplnené atypickými prvkami (prírodné herné a edukačné prvky) medzi stromami, prepojenie na vnútroblok na opačnej strane a predpolie MŠ, nové umelecké dielo, čiastočné spomalenie dopravy (medzi zastávkami MHD),

Fáza C - multifunkčný športovo-rekreačný priestor pre rôzne vekové skupiny; vytvorenie športovo rekreačnej trasy pre mládež, dospelých aj seniorov, workout zostava a atypická horolezecká stena, vytvorenie letnej terasy existujúcemu podniku, obnova výtvarného diela,

Fáza D - miesto stretávania rezidentov aj návštevníkov, revitalizácia ihrísk a športovísk pre rôzne vekové kategórie, nový objekt s využitím strešnej roviny, obnova výtvarného diela s pridaním vodného prvky, na západnej strane vytvorenie intímnejšieho priestoru pre stretávanie sa a aktivity obyvateľov bytového domu,

Fáza E - mestská lúka, predĺženie Soblahovskej ulice a doplnenie aleje stromov, vytvorenie rampy a chodníka v korunách stromov popri oplotení cintorína a napojenie na pešiu zónu z parku pod Juhom, predĺženie cyklotrás, zachovanie peších ťahov, sadovnícka úprava okolia pamätníka SNP (delostrelecký pamätník),

Predpokladaná výška investície : 6.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.6 Revitalizácia vnútrobloku na sídlisku Sihot' III., revitalizácia sídliskovej zelene a výstavba multifunkčného detského ihriska (Pádivec)

Hlavnou myšlienkou pri návrhu tohto vnútrobloku je Hmyz, ktorá je pretavená do tvarov spevnených plôch, herných prvkov, mobiliáru, osvetlenia i zelene. Vnútroblok je rozdelený do šiestich hlavných zón: Záhradka, Voda, Pre najmenších, Zvuk, Adrenalín a Teem, aby sa vytvoril "kúsok vlastného sveta", pre každú vekovú skupinu, pre každého obyvateľa mesta". Časť "Záhradka" - je umiestnená v blízkosti jestvujúcej pergoly, vyvýšené záhony budú slúžiť na pestovanie zeleniny a bylín. Pod pergolou budú umiestnené kreslá na oddych. Zóna "Voda" - umiestnená v srdci vnútrobloku, slúži jednak na hru detí s vodnými prvkami, jednak ako plocha na stretávanie v prípade organizovania akcií. Zóna "Pre najmenších" - bezpečné miesto na hru v piesku pre malé deti. Miesto "Zvuk" - ide o plochu v jestvujúcej terénnej depresii, kde bude osadených 8 zvukových vankúšov (odkaz na K. Pádivého). Časť "Adrenalín" - je zóna pre veľkých a dospelých, nachádza sa tu parkour a bude tu osadená "Hojdačka včelí kráľovná". Teen zóna je prírodnou zónou s výhľadom na rieku Váh a kostol na Skalke. Súčasťou plochy budú aj hmyzie domčeky, domčeky pre ježku, vtáčie búdky a krmítka pre veвериčky. Nová vegetácia bude reflektovať na meniace sa klimatické požiadavky, zároveň však hlavným lákadlom bude jej premenlivosť a lákavosť pre včely a motýle.

Predpokladaná výška investície : 900.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.7 Prírodný park v alúviu Orechovského potoka

Predmätom aktivity je vznik prírodného parku na pravej strane rieky Váh s prepojením na Ekocentrum, slúžiaceho pre edukáciu širšieho regiónu. Po realizácii lávky zo starého železničného mosta (projekt

FIESTA BRIDGE) bude alúvium sprístupnené ako atraktívne rekreačné územie pri Váhu aj zo strany centra mesta.

Predpokladaná výška investície : 500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.8 Revitalizácia parku M.R. Štefánika – II. etapa

Aktivita nadväzuje na arboristickú revitalizáciu a zameriava sa na rekonštrukcia chodníkov, mestského mobiliáru, fontány a pod. Priestor bude využívaný aj pre kultúrne out-doorové podujatia.

Predpokladaná výška investície : 500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.1.9 Parky pri kultúrnych centrách Kubra a Zlatovce

Revitalizácia parku v rámci Kultúrneho centra Kubra, revitalizácia okolia Kultúrneho centra Zlatovce, vytvorenie exteriérových kultúrnych priestorov spojených s oddychovou zónou.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027

Aktivita 4.1.1.10 Výstavba nových skate-parkov

Ide o výstavbu skate parku pod novým cestným mostom, výstavbu pumptracku v parku pod sídliskom Juh, určených nielen výlučne pre špecifickú komunitu, ale aj pre širšie využitie, t.j. bicykle, kolobežky, skateboardy, kolieskové korčule a pod. Pôjde o tri okruhy – základný, detský (aj pre deti na odrážadlách) a pokročilý - v dĺžke 270 m. Má slúžiť aj k výučbe ku zmene dopravného správania – budovať vzťah k bicyklovaniu už od najmenších detí až po dospelých.

Predpokladaná výška investície : 1.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 4.1.2 Obnova kultúrnych budov

Opatrenie je zamerané na „vytváranie jedinečných priestorov pestovania zvedavosti ako jednej z obývatel'ných „izieb“ tzv. európskeho Bauhausu resp. kultúrneho domu - spoločného dizajnérskeho a kreatívneho priestoru zameraného na spoluprácu, aby sa vízia životaschopnosti v klimaticky neutrálnych mestách stala skutočnosťou. Budovanie OÁZ ZVEDAVOSTI formou transformácie ulíc a verejných priestorov a budov prístupných verejnosti na pestovanie zvedavosti v rámci programov EHMK 2026 sú obsiahnuté v Bid booku mesta Trenčín PESTOVANIE ZVEDAVOSTI, v zmysle Správy o výbere vydané Skupinou odborníkov v súlade s Rozhodnutím ER a Rady č. 445/2014/EÚ. (zdroj: Mesto Trenčín).

Opatrenie berie na zreteľ aj súvisiace významnejšie aktivity a projekty, ktoré nie sú v kompetencii Mesta Trenčín, no sú plánované v rámci Integrovannej územnej stratégie rozvoja mestskej funkčnej oblasti Trenčín s dopadom na rozvoj mesta:

- obnova interiérov Okruhového domu armády (Rekonštrukcia v objekte s najväčšou divadelnou sálou v Trenčíne),
- rekonštrukcia Synagógy Trenčín (komplexná rekonštrukcia NKP, II.etapa po projekte financovanom z Nórskeho fondu),
- vybudovanie Kreatívneho centra Trenčianskej univerzity Alexandra Dubčeka v Trenčíne (KC TnUAD) zameraného na rozvoj SMART infraštruktúry regionálnej ekonomiky na úrovni Trenčianskeho kraja a tiež na stimuláciu potenciálu v kultúrnom a kreatívnom priemysle. (KC TnUAD bude podporovať umelecký a kreatívny talent smerom k jeho komercializácii a vzniku nových pracovných miest. KC TnUAD bude vybavené modernou infraštruktúrou, ktorá bude spájať vysoké štandardy konceptu

digitalizácie a automatizácie. Projekt bude realizovaný v dvoch lokalitách: Trenčín a Púchov, pričom každá lokalita sa zameria na využitie, podporu a rozvoj kreatívneho potenciálu v prepojení na tradície každej lokality. V každej z lokalít bude vybudovaná samostatná infraštruktúra),

- modernizácia a digitalizácia služieb Galérie Miloša Alexandra Bazovského Trenčín v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, s cieľom zvyšovania jej atraktívnosti a návštevnosti, s využitím SMART prvkov pre propagáciu umenia, podpory talentov, digitalizáciou zbierok, tvorbou interaktívnych expozícií a tematických vzdelávacích programov a zavádzaním nových digitalizovaných služieb,

- modernizácia Verejnej knižnice Milana Rešetku v Trenčíne v zriaďovateľskej pôsobnosti TSK, (vybudovanie/rekonštrukcia oddelenia pre deti a mládež, doplnenie knižného fondu, rozšírenie o digitálne služby, ich skvalitnenie a modernizácia prostredníctvom využitia SMART technologických prvkov, digitalizácia obsahu a výpožičného procesu),

- projekt Spoznajme históriu Trenčianskej župy (obnova NKP Trenčiansky hrad, resp. jeho častí vo vlastníctve TSK, v správe Trenčianskeho múzea - Katov dom, Karner sv. Michala a vybrané objekty Trenčianskeho hradu, s cieľom zvyšovania ich atraktívnosti a návštevnosti, vrátane využitia SMART technológií pre propagáciu pamiatok, digitalizácie kultúrneho dedičstva, interaktívnych expozícií a vzdelávacích programov, zavádzanie nových digitalizovaných služieb),

- vytvorenie komunitného centra na Farskej ulici za účelom stretávania sa detí a mládeže, rodín, s možnosťou využitia na školiace a voľnočasové aktivity.

Aktivita 4.1.2.1 Dobudovanie kampusu Centrum kultúrno - kreatívneho potenciálu HVIEZDA

Objekt Centra kultúrneho a kreatívneho priemyslu HVIEZDA bude doplnený o dva nové objekty – **komornú divadelnú scénu** a štúdio.

Objekt **komornej divadelnej scény** - ide o dvojpodlažný objekt pre kreatívno - kultúrne využitie s rozlohou cca 16x16 m, s variabilným javiskom a s multifunkčnou sálou cez dve podlažia, s kapacitou pre cca 100 ľudí na sedenie a 250 ľudí na státie, na časti druhého podlažia je zázemie. Objekt je súčasťou kultúrno - kreatívneho komplexu, spolu s kinom Hviezda a s plánovaným objektom Studio, po realizácii dopravnej situácie cesty I/61 bude komplex doplnený aj objektom ZUŠ a okolo celého komplexu budú zriadené integrované zastávky MHD a PHD. Medzi objektami vznikne kultúrne nádvorie - Hviezdodvor - pre konanie ext. výstav, letné kino, terasy a podobne.

Objekt štúdia - ide o trojpodlažný objekt (+ suterén) pre kreatívno - kultúrne využitie s celkovou úžitkovou plochou cca 900 - 950 m², s variabilným javiskom a multifunkčnou sálou cez dve podlažia s plochou cca 140 m². V objekte budú univerzálne coworkingové multifunkčné miestnosti - napr. ateliéry, hudobné štúdio, tančiareň a podobne. Objekt je súčasťou kultúrno - kreatívneho komplexu, spolu s kinom Hviezda a s plánovaným objektom **komornej divadelnej scény**, po realizácii dopravnej situácie cesty I/61 bude komplex doplnený aj objektom ZUŠ a okolo celého komplexu budú zriadené integrované zastávky MHD a PHD. Medzi objektmi vznikne kultúrne nádvorie - Hviezdodvor - pre konanie ext. výstav, letné kino, terasy a podobne.

Predpokladaná výška investície : 5.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.2.2 Komunitné centrum Dlhé Hony

Predmetom aktivity je vybudovanie komunitného centra s multifunkciou v objekte bývalého kultúrneho centra Dlhé Hony.

Predpokladaná výška investície : 3.500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.2.3 Obnova Národnej kultúrnej pamiatky Župný dom

Cieľom aktivity je komplexná hĺbková obnova budovy bývalého Župného domu na Mierovom námestí, ktorá je evidovaná v zozname Národných kultúrnych pamiatok. Pôjde o rekonštrukciu strechy, okien, elektroinštalácie, kúrenia, omietok, podláh a vytvorenie nových expozícií.

Predpokladaná výška investície : 7.000.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.1.2.4 Rekonštrukcie v ôsmich kultúrnych centrách v Trenčíne

Cieľom aktivity je rekonštrukcia v ôsmich existujúcich kultúrnych centrách v rámci mesta Trenčín (KC Záblatie, KC Dlhé Hony, KC Istebník, KC Kubra, KC Kubrica, KC Zlatovce, KC Juh a KC Opatová)

Predpokladaná výška investície : 1.600.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Priorita 4.2 – Sociálne inovácie a experimenty

Opatrenie 4.2.1 Implementácia programov projektu Trenčín – Európske hlavné mesto kultúry 2026

Opatrenie je zamerané na implementáciu kultúrneho programu „Pestovanie zvedavosti“ realizovaného v rámci vlajkového projektu Európskej komisie v oblasti kultúry - Európske hlavné mesto kultúry 2026 zameraného na tri programové vlákna: SPOLOČNÁ PÔDA, HRACIE POLE a NOVÁ ZEM.

Aktivita 4.2.1.1 Programové vlákno SPOLOČNÁ PÔDA

Aktivita zahŕňa dva programové okruhy (i) KORENE V PRÍRODE a (ii) ZNOVUOBJAVENÉ DEDIČSTVO zaoberajúce sa prírodným a historickým dedičstvom, v ktorých záleží na prírode a sú ciele na premenu nevyužívaných miest na udržateľné kreatívne hotspoty (ako napr. vyhliadková terasa Panoráma v priestore nábregia medzi železničným a cestným mostom na pravom brehu Váhu)

Predpokladaná výška investície : 800.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.2.1.2 Programové vlákno HRACIE POLE

Aktivita zahŕňa dva programové okruhy (i) ROZKVITNUTÉ MESTO a (ii) POLE PôSOBNOSTI zamerané na diverzifikáciu kultúrnej ponuky a vytváranie príležitostí pre kreatívny priemysel, v ktorých záleží na ľuďoch a kultúre. Sú zacielené na podporu a zvýraznenie kreatívneho potenciálu každého jednotlivca.

Predpokladaná výška investície : 1.150.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.2.1.3 Programové vlákno NOVÁ ZEM

Aktivita zahŕňa dva programové okruhy (i) POHODOVÉ NAŽÍVANIE A NOVÝ MIER a (ii) MYSLE DOŠIROKA OTVORENÉ A ZVUKY DEMOKRACIE ktoré spájajú komunity, hľadajú do budúcnosti a do popredia stavajú spoločenské témy. Sú zacielené na podporu medzimestských a interdisciplinárnych európskych komunít a spoluprácu.

Predpokladaná výška investície : 700.000,- Eur

Zdroj financovania : vlastné zdroje – Mesto Trenčín, iné zdroje

Opatrenie 4.2.2 Oázy zvedavosti

Opatrenie je zamerané na dobudovanie infraštruktúry pre realizáciu edukačných projektov, ktoré budú prispievať k životaschopnejšiemu mestu v spoločnom kreatívnom priestore – na tzv. Trenčianskych poliach zvedavosti pre všetkých. Zameriava sa na rekonštrukciu existujúcich a výstavbu nových kultúrnych inštitúcií a priestorov, informačno-poradenských služieb, podporu aktivít kultúrnych inštitúcií a rozvojové projekty v oblasti kultúry, revitalizáciu hmotných kultúrnych a prírodných pamiatok, pamätných budov, izieb, priestorov, technických pamiatok vo vlastníctve samosprávy, ako aj zachovanie nehmotného kultúrneho dedičstva, vrátane prvkov digitalizácie a SMART prístupu.

Aktivita 4.2.2.1 Výstavba inkluzívneho komunitného centra pre mládež a rodiny s deťmi širšieho regionálneho významu v Zlatovciach

Aktivita v rámci „Oáz zvedavosti“ je výhľadová v dlhodobom horizonte, zameraná na podporu zmeny životného štýlu s ohľadom na klimatické zmeny. Cieľom je vybudovať inkluzívne komunitné priestory a pomáhať integrácii zdravotne a inak znevýhodnených skupín detí a mládeže. Prioritným cieľom vybudovania moderného a k životnému prostrediu priateľského komunitného centra je pokryť nedostatočné kapacity pre mimoškolské vzdelávanie v krajskom meste, zastaviť pokles záujmu mládeže o mimoškolské športové, kultúrne a environmentálne aktivity, a ponúknuť komunitám atraktívnejším spôsobom vedené krúžky priamo v areáli nového KC v krásnom prírodnom prostredí parku. Súčasťou projektu je aj revitalizácia príhľadného parku.

Predpokladaná výška investície : xxx,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.2.2.2 Rekonštrukcia Mariánskeho námestia

Popis aktivity : zatraktívnenie významného historického priestoru v centre mesta s výhľadom na mesto a okolie.

Predpokladaná výška investície : 1.500.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.2.2.3 Trenčiansky luh

Popis aktivity : Revitalizácia priestoru na prírodné rekreačno-oddychové aktivity

Predpokladaná výška investície : 700.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

Aktivita 4.2.2.4 Dočasná úprava nábregia

Dočasná revitalizácia nevyužívaných priestorov uvoľnených po modernizácii železničnej trate na oddychové a kultúrne funkcie. Finálne funkcie územia bude možné realizovať až po úprave trasy prietahu cesty I/61, avšak do tej doby je možné využívať územie na spomínané dočasné funkcie.

Predpokladaná výška investície : 900.000,- Eur

Zdroj financovania : Program Slovensko 2021-2027, národné zdroje, vlastné zdroje Mesto Trenčín, iné zdroje

4 Finančný plán

Zabezpečenie dostatočného finančného krytia pre naplnenie plánovaných opatrení a aktivít je kľúčovým pre dosiahnutie cieľov stanovených týmto PHRSR Trenčín 2023 – 2029.

Regionálny rozvoj a s ním súvisiace rozvojové aktivity v období rokov 2023-2029 sú finančne podporované i zo zdrojov Európskej únie, ktorých využitie, transferové mechanizmy, kontrolné mechanizmy, a ďalšie, definuje Partnerská dohoda na roky 2021 - 2027. Táto z pohľadu Mesta Trenčín definuje nasledovné finančné mechanizmy, vhodné pre krytie rozvojových aktivít na území mesta :

Najväčším zdrojom krytia rozvojových aktivít by mal byť **Program Slovensko** prostredníctvom **Integrovaných územných investícií** a takisto prostredníctvom ďalších samostatných **dopytových výziev**. Predpokladá sa, že Program Slovensko bude schválený v poslednom štvrtroku 2022 s následným vyhlasovaním prvých výziev v roku 2023.

Do roku 2023 budú dobiehať projekty financované cez rôzne Operačné programy (najmä IROP, OP II a OP KŽP) z programového obdobia 2014 – 2020. Použiteľné budú taktiež programy cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce :

Operačné programy

- Výskum a inovácie
- Integrovaná infraštruktúra
- Ľudské zdroje
- Kvalita životného prostredia
- Integrovaný regionálny operačný program
- Efektívna verejná správa

Programy cezhraničnej spolupráce

- Interreg Česká republika – Slovenská republika 202114 – 202720

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa INTERREG Central Europe 2021 - 2027
- ETC Dunaj INTERREG DANUBE 2021 – 2027

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG
- ESPON
- INTERACT
- URBACT
- CREATIVE EUROPE
- a ďalšie

Špecifickým zdrojom na financovanie aktivít môže byť aj **Plán obnovy a odolnosti**, ktorý poskytuje dodatočné finančné zdroje do roku 2026 najmä z pohľadu samosprávy v oblasti udržateľnej dopravy a energetiky.

Na základe stavu pripravenosti jednotlivých projektových zámerov/projektov je možné odhadnúť potrebné zdroje na krytie implementácie jednotlivých strategických cieľov nasledovne :

Tabuľka č. 28 : Finančný plán PHRSR Trenčín do r.2029 a prepojenie jednotlivých opatrení na programy (podprogramy a prvky) Programového rozpočtu mesta - podklad pre tvorbu Akčných plánov :

Špecifický cieľ / Priorita / Opatrenie / Aktivita	Odhadovaná suma (Eur) za celé obdobie 2023-2029 (všetky zdroje)	Z toho zdroje z rozpočtových prostriedkov Mesta Trenčín*	Program (podprogram, prvok) Programového rozpočtu mesta*
Špecifický cieľ 1 KONKURENCIESCHOPNÁ A INOVATÍVNA EKONOMIKA	61 920 000,-		
Priorita 1.1 Otvorené mesto			
Opatrenie 1.1.1 Inteligentné (SMART) nástroje riadenia, participácie a komunikácie mesta (e-government)			
Aktivita 1.1.1.1 SMART energetika a budovy – zriadenie organizačnej zložky mesta pre energetiku	420 000,-		
Aktivita 1.1.1.2 SMART energetika a budovy – zriadenie platformy digitálnej pasportizácie mesta	realizované ako súčasť Aktivít 1.2.1.1 a 1.2.1.3		
Aktivita 1.1.1.3 SMART sociálne služby - zriadenie integrovaného kontaktného informačného bodu sociálnej pomoci („maják pomoci“)	realizované ako súčasť Aktivít 3.1.1.1-3.1.1.4		
Aktivita 1.1.1.4 SMART sociálne služby – zavedenie SMART technológií pre zlepšenie terénnych sociálnych služieb	realizované ako súčasť Aktivít 3.1.1.1-3.1.1.4		
Aktivita 1.1.1.5 SMART infraštruktúra a doprava - pasport miestnych komunikácií a dopravného značenia a ich aktualizácia prostredníctvom centralizovaného portálu	realizované ako súčasť aktivít v rámci Priorít 2.1 - 2.2		
Aktivita 1.1.1.6 SMART riešenia v oblasti odpadového hospodárstva a environmentálnej infraštruktúry	realizované ako súčasť Aktivít 1.2.2.1 – 1.2.2.3		
Aktivita 1.1.1.7 SMART riešenia v oblasti zásobovania obyvateľstva vodou	realizované ako súčasť Aktivít 1.2.3.1		
Aktivita 1.1.1.8 SMART riešenia v poskytovaní služieb obyvateľom v oblasti športu, mládeže, kultúry a vzdelávania	realizované ako súčasť aktivít v rámci Opatrení 3.1.4 – 3.1.6		
Opatrenie 1.1.2 Zlepšovanie podmienok pre konkurencieschopnú ekonomiku, podpora sieťovania a budovania partnerstiev			
Aktivita 1.1.2.1 Podpora sieťovania podnikateľských subjektov - START UP CITY Zámotie	3 000 000,-		
Aktivita 1.1.2.2 Zavádzanie pokrytia wifi na verejne dostupných miestach	4 000 000,-		
Priorita 1.2 Efektívne zhodnocovanie zdrojov			
Opatrenie 1.2.1 Znižovanie energetickej náročnosti budov a využívanie obnoviteľných zdrojov energie			
Aktivita 1.2.1.1 Znižovanie energetickej náročnosti verejných budov hĺbkovou obnovou s využitím obnoviteľných zdrojov energie (OZE)	25 000 000,-		
Aktivita 1.2.1.2 Zníženie energetickej náročnosti obytných budov a podpora pripojenia domácností k OZE	10 000 000,-		
Aktivita 1.2.1.3 Využívanie integrovaných obnoviteľných zdrojov– Vodíkový Trenčín H2TN	5 000 000,-		
Opatrenie 1.2.2 Recyklácia a opätovné využívanie odpadov			
Aktivita 1.2.2.1 Zlepšenie systému odpadového hospodárstva – nové prístupy mesta	2 000 000,-		
Aktivita 1.2.2.2 Zriadenie centier opätovného použitia odpadu („Re-Use“ centrá)	500 000,-		
Aktivita 1.2.2.3 Centrum s dotriedňovacou linkou a linkou mechanicko – biologickú úpravy a kompostáreň na spracovanie BRKO	6 000 000,-		

Opatrenie 1.2.3 Manažment pitnej vody ako súčasť potravinovej bezpečnosti			
Aktivita 1.2.3.1 Zlepšenie kvality vôd a stavu čistenia odpadových vôd a zásobovaní vodou, odkanalizovania územia a ochrany zdrojov pitnej vody	6 000 000,-		
Špecifický cieľ 2 UDRŽATEĽNÁ MESTSKÁ MOBILITA	334 900 000,-		
Priorita 2.1 - Ekologizácia dopravy			
Opatrenie 2.1.1 Rozvoj pešej dopravy a bezpečný verejný priestor			
Aktivita 2.1.1.1 Zlepšovanie pešej prístupnosti a dostupnosti územia	50 000 000,-		
Aktivita 2.1.1.2 Ukľudnené zóny, charakterovo naviazané na urbanistické členenie mesta	6 000 000,-		
Aktivita 2.1.1.3 Zelené koridory („greenways“) a mestská zeleň	2 000 000,-		
Aktivita 2.1.1.4 Kompletne vybavené ulice, univerzálny a bezbariérový dizajn	10 000 000,-		
Aktivita 2.1.1.5 Zelený fond mobility a „Otvorené ulice“ – komunitami iniciované a testovacie projekty	5 000 000,-		
Opatrenie 2.1.2 Cyklistická doprava a mikromobilita			
Aktivita 2.1.2.1 Sieť segregovaných cyklociest	10 000 000,-		
Aktivita 2.1.2.2 Mimoúrovňové cyklistické križovatky a chránené cyklopruhy	3 000 000,-		
Aktivita 2.1.2.3 Chránené stanoviská pre bicykle a doplnková cykloinfraštruktúra	4 000 000,-		
Opatrenie 2.1.3 Automobilová a statická doprava			
Aktivita 2.1.3.1 Realizácia nových ciest na území mesta a nových mestských komunikácií v rámci rozvoja nových štvrtí	200 000 000,-		
Aktivita 2.1.3.2 Záchytné parkoviská "Zaparkuj a jazdi" ("Park&Ride"/ "P+R")	3 900 000,-		
Aktivita 2.1.3.3 Budovanie tzv. Bodov mobility a podpora zdieľanej dopravy na mestských parkoviskách	2 000 000,-		
Priorita 2.2 - Integrovaná dopravná infraštruktúra			
Opatrenie 2.2.1 Verejná doprava a inteligentné dopravné systémy			
Aktivita 2.2.1.1 Terminály integrovanej osobnej prepravy (TIOP)	10 000 000,-		
Aktivita 2.2.1.2 Podpora mestskej a prímestskej železničnej dopravy na trati č. 143	25 000 000,-		
Aktivita 2.2.1.3 Modernizácia zastávok MHD, ich bezbariérovosť a zaistenie pešej a cyklistickej dostupnosti zastávok	2 000 000,-		
Aktivita 2.2.1.4 Preferencia verejnej osobnej dopravy	1 000 000,-		
Opatrenie 2.2.2 Multimodalita a mestská logistika			
Aktivita 2.2.2.1 Integrácia verejnej dopravy a zdieľanej mobility	1 000 000,-		
Aktivita 2.2.2.2 Zelená logistika - infraštruktúra pre bezemisnú logistiku „posledného kilometra“, zdieľané cargobicykle	1 000 000,-		

Špecifický cieľ 3 UDRŽATEĽNÁ KVALITA ŽIVOTA A ZDRAVÉ SÍDELNÉ PROSTREDIE	42 800 000,-		
Priorita 3.1 - Služby obyvateľom			
Opatrenie 3.1.1 Zdravé mesto Trenčín pripravené čeliť sociálnym a zdravotným výzvam (pandémia, civilizačné choroby, starnutie, sociálna odkázanosť, vylúčenosť a pod.)			
Aktivita 3.1.1.1 Prepojenie zdravotnej starostlivosti a sociálnych služieb na komunitnej báze	xxx,-		
Aktivita 3.1.1.2 Rozšírenie kapacít a skvalitnenie pobytových a terénnych sociálnych služieb	xxx,-		
Aktivita 3.1.1.3 Skvalitnenie sociálnej služby pre rodiny s deťmi – jasle, podpora rodinného života	xxx,-		
Aktivita 3.1.1.4 Vytvorenie útulku pre ľudí v krízovej situácii pre rozšírenie služieb krízovej intervencie, zriadenie a prevádzkovanie protialkoholických záchytných izieb	xxx,-		
Opatrenie 3.1.2 Rozvoj mesta a bývanie	2 500 000,-		
Opatrenie 3.1.3 Realizácia prvkov urbánnej bezpečnosti	14 000 000,-		
Opatrenie 3.1.4 Podpora športu, mládeže, kultúry a vzdelávania			
Aktivita 3.1.4.1 Prevádzka a údržba existujúcej športovej infraštruktúry	8 000 000,-		
Aktivita 3.1.4.2 Budovanie novej športovej infraštruktúry	xxx,-		
Aktivita 3.1.4.3 Letné kúpalisko - revitalizácia areálu (športový areál)	1 000 000,-		
Aktivita 3.1.4.4 Granty a dotácie na podporu športu a mládeže	3 500 000,-		
Aktivita 3.1.4.5 Prevádzka a údržba kultúrnych stredísk	3 500 000,-		
Aktivita 3.1.4.6 Organizácia mestských kultúrnych podujatí	1 400 000,-		
Aktivita 3.1.4.7 Grantový systém na podporu kultúry	500 000,-		
Aktivita 3.1.4.8 Podpora tradičných kultúrnych podujatí v meste	700 000,-		
Priorita 3.2 - Zelená a modrá infraštruktúra			
Opatrenie 3.2.1 Zvyšovanie retenčnej schopnosti územia mesta			
Aktivita 3.2.1.1 Ochrana pred povodňami	realizované ako integrálna súčasť iných relevantných aktivít		
Aktivita 3.2.1.2 Spomalenie povrchového odtoku vody z krajiny			
Aktivita 3.2.1.3 Efektívne hospodárenie s dažďovou vodou			
Aktivita 3.2.1.4 Postupná zmena spevnených nepriepustných plôch na plochy s priepustným alebo polopriepustným povrchom			
Opatrenie 3.2.2 Kvalitné sídelné prostredie			
Aktivita 3.2.2.1 Zakladanie a revitalizácia vegetačných prvkov a plôch v meste	6 000 000,-		
Aktivita 3.2.2.2 Jednotný manažment starostlivosti o uličnú zeleň a stromoradie	1 500 000,-		
Aktivita 3.2.2.3 Znižovanie akumulácie slnečného žiarenia v zastavanom území pomocou technologických a ekosystémových postupov	realizované ako integrálna súčasť iných relevantných aktivít		
Aktivita 3.2.2.4 Edukácia zameraná na ochranu zdravia obyvateľov z dôvodov zmeny klímy	200 000,-		

Špecifický cieľ 4 MODERNÉ ŽIVOTASCHOPNÉ MESTO	56 650 000,-		
Priorita 4.1 - Kľúčová infraštruktúra pre projekt Trenčín- Európske hlavné mesto kultúry 2026			
Opatrenie 4.1.1 Revitalizácia ulíc a verejných priestorov			
Aktivita 4.1.1.1 Projekt revitalizácie starého železničného mosta FIESTA BRIDGE	12 500 000,-		
Aktivita 4.1.1.2 Revitalizácia Hviezdoslavovej ulice v centre mesta - všetky etapy vrátane Jaselskej a Vajanského ulice	6 500 000,-		
Aktivita 4.1.1.3 Revitalizácia Ulice 1. mája	3 600 000,-		
Aktivita 4.1.1.4 Revitalizácia zelenej infraštruktúry (parku) na Námestí Sv. Anny	1 300 000,-		
Aktivita 4.1.1.5 Revitalizácia sídliskovej zelene na Soblahovskej ulici, výmena mestského mobiliáru, revitalizácia umeleckých diel	6 000 000,-		
Aktivita 4.1.1.6 Revitalizácia vnútrobloku na sídlisku Síhoň III., revitalizácia sídliskovej zelene a výstavba multifunkčného detského ihriska "Pádivec"	900 000,-		
Aktivita 4.1.1.7 Prírodný park v alúviu Orechovského potoka	500 000,-		
Aktivita 4.1.1.8 Revitalizácia parku M.R. Štefánika – II. etapa	500 000,-		
Aktivita 4.1.1.9 Parky pri kultúrnych centrách Kubra a Zlatovce	1 000 000,-		
Aktivita 4.1.1.10 Výstavba nových skate-parkov	1 000 000,-		
Opatrenie 4.1.2 Obnova kultúrnych budov			
Aktivita 4.1.2.1 Dobudovanie kampusu Centrum kultúrno - kreatívneho potenciálu HVIEZDA	5 000 000,-		
Aktivita 4.1.2.2 Komunitné centrum Dlhé Hony	3 500 000,-		
Aktivita 4.1.2.3 Obnova Národnej kultúrnej pamiatky Župný dom	7 000 000,-		
Aktivita 4.1.2.4 Rekonštrukcie v ôsmich kultúrnych centrách v Trenčíne	1 600 000,-		
Priorita 4.2 - Sociálne inovácie a experimenty			
Opatrenie 4.2.1 Implementácia programov projektu Trenčín - Európske hlavné mesto kultúry 2026			
Aktivita 4.2.1.1 Programové vlákno SPOLOČNÁ PÔDA	800 000,-		
Aktivita 4.2.1.2 Programové vlákno HRACIE POLE	1 150 000,-		
Aktivita 4.2.1.3 Programové vlákno NOVÁ ZEM	700 000,-		
Opatrenie 4.2.2 Oázy zvedavosti			
Aktivita 4.2.2.1 Výstavba inkluzívneho komunitného centra pre mládež a rodiny s deťmi širšieho regionálneho významu v Zlatovciach	xxx,-		
Aktivita 4.2.2.2 Revitalizácia Mariánskeho námestia	1 500 000,-		
Aktivita 4.2.2.3. Trenčiansky luh - revitalizácia	700 000,-		
Aktivita 4.2.2.4. Dočasná úprava nábrežia	900 000,-		
SPOLU	497 270 000,-		

* V častiach tabuľky Zdroje z rozpočtových prostriedkov Mesta Trenčín a Program (podprogram, prvok) Programového rozpočtu Mesta Trenčín zostáva priestor pre operatívne dopĺňanie údajov zo strany Mesta ako nástroja na priebežné plánovanie a vyhodnocovanie zdrojov na ročnej / viacročnej báze v podobe Akčných plánov.

Z uvedeného vyplýva, že PHRSR mesta Trenčín má definovaných celkom **20** rozvojových opatrení, v rámci ktorých je stanovených **75** konkrétnych aktivít. Celkové finančné zdroje, potrebné na ich realizáciu, v sumáre predstavujú sumu **497,270 miliónov Eur** a plánom je čerpať ich zo zdrojov uvedených v úvode tejto kapitoly.

Z toho z vlastných zdrojov mesta, bude z mestského rozpočtu využívaná každoročne suma zodpovedajúca daným aktuálnym možnostiam a rozhodnutiam mestského zastupiteľstva, v zmysle Akčného plánu implementácie, resp. Programového rozpočtu mesta.

5 Implementačná časť

5.1 INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE

Základnými princípmi, ktoré Mesto Trenčín rešpektuje pri implementácii stanovenej stratégie v rámci Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta sú:

- **partnerstvo** – kooperácia medzi jednotlivými kľúčovými aktérmi relevantnými pre PHRSR, ale i širokou verejnosťou, aby sa zabezpečila koordinácia jednotlivých navrhovaných aktivít. Je nevyhnutné zabezpečovať partnerstvá nielen na úrovni mesta, ale i v kontexte širších vzťahov mesta a celého spádového územia z okolitého regiónu.
- **subsidiarita** – zabezpečenie realizácie navrhovaných aktivít na úrovni, na ktorej je to najefektívnejšie.
- **plánovanie a koordinácia** – plánovanie jednotlivých aktivít tak, aby došlo k efektívnemu naplneniu stanovených cieľov.

Implementácia PHRSR mesta Trenčín je do značnej miery ovplyvnená jasným stanovením inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia. Tento definuje jednotlivé zodpovedné orgány a činnosti, ktoré spadajú do ich kompetencie. Na realizácii sa podieľajú riadiaci orgán, výkonný orgán, kontrolný orgán a finančný orgán, medzi ktorými dochádza ku koordinácii a výmene relevantných informácií.

Riadiacim orgánom, ktorý nesie zodpovednosť za implementáciu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Trenčín je mestské zastupiteľstvo. Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľským zborom, ktorý je volený v priamych voľbách obyvateľmi obce. Riadiaci orgán je, okrem koordinácie implementácie jednotlivých aktivít, zodpovedný aj za schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré na základe aktuálneho stavu naplnenia aktivít vypracuje výkonný orgán. Pri schvaľovaní monitorovacích a hodnotiacich správ berie riadiaci orgán do úvahy pripomienky predložené kontrolným orgánom.

Realizácia jednotlivých aktivít prebieha na úrovni výkonného orgánu, ktorým je pracovná skupina, kreovaná primátorom mesta a mestským zastupiteľstvom. Táto sa skladá zo zamestnancov mestského úradu, poslancov mestského zastupiteľstva a externých odborných pracovníkov. Ku kompetenciám výkonného orgánu patrí okrem iného aj vypracovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, ktoré odzrkadľujú stav realizácie rozvojovej stratégie. Sú spracovávané v pravidelných 12 mesačných intervaloch a prostredníctvom nich prebieha proces priebežného monitorovania a hodnotenia. Vypracované monitorovacie a hodnotiace správy sú predložené na posúdenie a pripomienkovanie kontrolnému orgánu a následne sú uverejnené pre širokú verejnosť. Do kompetencie výkonného orgánu spadá i aktualizácia dokumentu a akčného plánu, ktoré následne schvaľuje riadiaci orgán.

Finančný manažment implementácie PHRSR spadá pod výkonný orgán a jeho výkon je realizovaný primárne zamestnancami mesta. Do ich kompetencie spadá okrem iného aj dohľad nad dodržiavaním stanoveného rozpočtu vyhradeného na implementáciu rozvojovej stratégie, v kontexte aktuálneho akčného plánu pre daný rok a programového rozpočtu.

Kontrolný orgán je reprezentovaný hlavným kontrolórom mesta. Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, hlavného kontrolóra volí a odvoláva mestské zastupiteľstvo. K úlohám funkcie hlavného kontrolóra patrí okrem iného kontrola príjmov a výdavkov rozpočtu obce a hospodárenia s majetkom mesta, a keďže realizácia a finančný manažment implementácie PHRSR je previazaný na rozpočet mesta, je kontrolná funkcia v rámci PHRSR pre hlavného kontrolóra obce logická a kompetenčne príslušná.

Širokej verejnosti bude zabezpečený prístup k informáciám, a to zverejňovaním monitorovacích a hodnotiacich správ na webovej stránke mesta spolu so stručným prehľadom znázorňujúcim postup a súčasný stav realizácie rozvojovej stratégie. Za ich prípravu prehľadu a zverejnenie monitorovacích a hodnotiacich správ je zodpovedný výkonný orgán.

5.2 MONITOROVANIE A HODNOTENIE

Naplnenie definovanej vízie, špecifických cieľov až po konkrétne aktivity rozvojovej stratégie je zabezpečené aj vďaka procesu monitorovania a hodnotenia, ktorý vytvára kontrolný mechanizmus reprezentujúci spätnú väzbu znázorňujúcu priebeh implementácie, jej aktuálny stav a jeho porovnanie s plánovaným harmonogramom. Na základe získaných informácií je možné vykonávať intervencie vedúce buď k zosúladieniu reálnych aktivít s plánom, alebo k nevyhnutnej revízii programu. Proces monitorovania a proces hodnotenia prebiehajú paralelne.

Ako už vyplýva z predchádzajúceho inštitucionálneho a procesného zabezpečenia realizácie, proces monitorovania a hodnotenia je realizovaný prostredníctvom nasledujúcich krokov: vypracovanie, posudzovanie, pripomienkovanie a schvaľovanie monitorovacích a hodnotiacich správ, pričom tieto činnosti prebiehajú v kompetencii jednotlivých orgánov a v kooperácii s verejnosťou. V procese monitorovania a hodnotenia budú využívané monitorovacie a hodnotiace správy interim, teda priebežné, spracované počas realizácie aktivít, a ex post, správy následné, spracované po realizácii aktivít. Monitorovacie a hodnotiace správy pre aktivity financované zo zdrojov mesta sú spracovávané každých 6 mesiacov. Monitorovacie a hodnotiace správy aktivít financovaných z externých zdrojov (primárne operačné programy, medzinárodné programy) budú vypracovávané v časových intervaloch stanovených v jednotlivých výzvach príslušných ku konkrétnym aktivitám.

5.3 AKČNÉ PLÁNY IMPLEMENTÁCIE PHRSR

Plánovaný časový harmonogram realizácie jednotlivých aktivít, tzv. Akčný plán implementácie PHRSR Trenčín bude definovaný minimálne v ročných intervaloch po celé obdobie platnosti Programu, vo forme premietnutia jeho obsahu do praxe **prostredníctvom Programového rozpočtu mesta** a jeho prípadných priebežných zmien.

Časové predpoklady realizácií aktivít vo väzbe na operačné programy, kde nie sú jasné presné harmonogramy výziev, **nemusia korešpondovať s časovým plánom využitia rozpočtovaných finančných prostriedkov, z dôvodu, že viaceré aktivity si vyžadujú prípravné a iné činnosti, ktoré nie sú viazané na čerpanie finančných zdrojov.** V tomto ohľade je PHRSR Trenčín **otvoreným dokumentom**, pripraveným reagovať na neočakávané situácie vedúce k prípadným zmenám scenára rozvoja mesta.

6 Prílohy

